

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

3792

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

~~30176~~

Alano

GRVER - 00457

ἔργον τοῦ Περικίου ἑλπο-
μανείων

οἱ ἐμπελόντες
νῦν αἰσχροῦς πόλιν σου δέσποιν
καὶ τὸ ῥῆμα σου ἐν ἀλήθειαν ὅτι εἶδον
ὅς ὁ φθιγγὸς μοι μόνον ἐνυπνίου σου ὅ
κ' ἔστιν αἰσχροῦς πόλιν σου δέσποιν
καὶ τὸ ῥῆμα σου ἐν ἀλήθειαν ὅτι εἶδον
ὅς ὁ φθιγγὸς μοι μόνον ἐνυπνίου σου ὅ

ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΤ' ΕΠΙΤΟΜΗΝ

ΣΥΝΑΡΜΟΛΟΓΗΘΕΙΣΑ

ΥΠΟ

Δ. ΠΑΝΤΑΖΗ,

Πρὸς διδασκαλίαν τῶν μαθητῶν τῶν Ἑλλ. Σχολείων.

ΔΟΚΙΜΑΣΙΑΙ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙ

Τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
καὶ ἐγκρίσει τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἑκκλ.
καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως,

ΕΚΔΟΣΙΣ ΝΕΩΤΑΤΗ.

Πεπλουτισμένη μὲ 48 εἰκονογραφίας ἐν Παρισίοις
φιλοτεχνηθείσας καὶ μὲ τοπογραφικὰς
Πίνακας κ.τ.λ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΤΥΠΟΙΣ «ΠΡΟΟΔΟΥ».

1881.

Αρ. Εἰς - 3792

Αριθ. Πρωτ. 1884.
Διεκπ. 1941.

Εν Αθήναις, τὴν 10 Ἀπρ. 1881.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ.

Πρὸς τὸν κ. Δ. Παρταζήν.

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν

1) Τὴν ἡμετέραν ἀναφορὰν, 17 τοῦ λήξαντος ἄρτι μηνὸς
Μαρτίου, δι' ἧς καθυπεβόλευτε ἡμῖν πρὸς ἐξέτασιν τὴν παρ' ὑ-
μῶν φιλοπονηθεῖσαν «ΙΕΡΑΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ κατ' ἐπιτομὴν»,

2) Τὴν πρὸς ἡμᾶς ὑπ' ἀριθ. 11901, 5 μηνὸς ἱσταμένου,
ἀπάντησιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,
δι' ἧς αὕτη συνιστᾷ τὸ ὑμέτερον πόνημα ὡς χρήσιμον διδα-
κτικὸν βιβλίον, ὅπως εἰσαχθῇ εἰς τὰ ἐλληνικὰ σχολεῖα ὡς κεί-
μενον τῆς διδασκαλίας τῆς Ἱερᾶς Ἱστορίας,

Γνωστοποιούμεν ὑμῖν ὅτι ἐγκρίνομεν, ἵνα τὸ εἰρημένον πόν-
ημα ὑμῶν χρησιμεύσῃ ὡς διδακτικὸν βιβλίον τοῦ μαθήματος
τῆς Ἱερᾶς Ἱστορίας ἐν τοῖς ἐλληνικοῖς σχολείοις τοῦ Κράτους.

Ὁ Ὑπουργὸς Μ. ΠΟΤΑΝΣ.

Αριθμ. εἰσαγ.

Ἔτος

Δωρεῖ: Κανέκγ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Εἰς τὴν συναρμολόγησιν τῆς Ἱερᾶς ταύτης Ἱστορίας ὠφελήθην ἐκ πάντων τῶν ἐμοὶ ἐφικτῶν καὶ εἰς τὴν ὑγιαίνουσιν διδασκαλίαν χρησίμων βοηθημάτων. Πάντα δοκιμάσας κατέσχον τὸ καλὸν, κατὰ τὴν τοῦ εἰπόντος Ἀποστόλου παραγγελίαν. Εἶχον δὲ ἀδιαλείπτως ὑπ' ὄψιν ὡς μόνον καὶ κύριον ὁδηγὸν, τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἥτοι τὰς Ἀγίας Γραφάς.

Ἐκτασιν εἰς τὸ βιβλίον ἔδωκα ἀνάλογον πρὸς τὸν παρὰ τοῦ νόμου περὶ ἐλληνικῶν σχολείων καὶ γυμνασίων ὠρισμένον εἰς διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος τῆς Ἱερᾶς Ἱστορίας χρόνον. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ὁ παραδίδων τὸ μάθημα τοῦτο διδάσκαλος δύναται ν' ἀναπτύσῃ αὐτό, βοηθούμενος ἐκ τῆς Ἀγίας Γραφῆς καὶ ἄλλων παραδεδεγμένων ὑπὸ τῆς ἀγίας ἡμῶν ὀρθοδόξου ἀνατολικῆς ἐκκλησίας βιβλίων.

Πᾶσαι αἱ γνώσεις κοσμοῦσι καὶ ἀναπτύσσουναι τὸ πνεῦμα ἡμῶν, μόνα δὲ τὰ ἱερὰ γράμματα σοφίζουσιν ἡμᾶς εἰς

σωτηρίαν καὶ προφυλάττουσιν ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ψυχοφθόρου
λύμης· διὸ καὶ ἡ διδασκαλία αὐτῶν δέον νὰ γίνηται ἐν φό-
βῳ Θεοῦ, ἐν προσευχῇ καὶ παρακλήσει, ἵνα καρποφορῶσιν
εἰς τὰς καρδίας τῆς νεότητος καὶ παραμένωσιν ἐφ' ἅπαντα
τὸν βίον, καὶ παρασκευάζωσι παντὶ χριστιανῷ τὴν μέλλου-
σαν ἀτελεύτητον εὐδαιμονίαν, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυ-
ρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν. Ἀμήν.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 8 Ὀκτωβρίου 1876.

Δ. ΠΑΝΤΑΖΗΣ.

ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΚΑΤ' ΕΠΙΤΟΜΗΝ.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

Α'. Ἡ Γῆ μετὰ τὸν κατακλυσμὸν. Χαναάν.

Ἡ Γῆ ἐκατοικήθη μετὰ τὸν κατακλυσμὸν ὑπὸ τοῦ Νῶε καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ καὶ τῶν ἀπογόνων αὐτῶν.

Υπὸ τῶν ἀπογόνων τοῦ Χαναάν, υἱοῦ τοῦ Χάμ καὶ ἐγγόνου τοῦ Νῶε, ἐκατοικήθη ἡ Χαναάν, κειμένη εἰς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς Ἀσίας καὶ πλησίον τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Συρίας.

Β'. Ὄνόματα τῆς Χαναάν.

Ἐν τῇ Ἀγίᾳ γραφῇ ὁ τόπος οὗτος ὀνομάζεται μὲ τὰ ἐξῆς ὀνόματα, Γῆ Χαναάν, Γῆ Ἑβραίων, Γῆ Ἰούδα, Ἀγία Γῆ, Γῆ τῆς Ἐπαγγελίας, Γῆ Κυρίου ἢ Γῆ Θεοῦ· ὀνομάζεται ἐτι καὶ Γῆ Φιλιστίνου (Παλαιστίνη νεωτερικώτερον).

1. Τὸ ἀρχαιότατον τῶν ὀνομάτων τοῦ τόπου τούτου εἶναι Γῆ Χαναάν. Ὀνομάσθη δὲ οὕτως ἀπὸ τοῦ Χαναάν, υἱοῦ τοῦ Χάμ, υἱοῦ τοῦ Νῶε· διότι οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ κατέλαβον πᾶσαν τὴν ἀπὸ Σιδῶνος μέχρι Γάζης κτλ. χώραν (Γεν. Α'. 19).

2. Γῆ Ἑβραίων ὀνομάσθη, διότι κατέλαβον αὐτὴν οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἀβραάμ, οἵτινες ὀνομάσθησαν Ἑβραῖοι (παραίτητοι), διότι ὁ Ἀβραάμ κατοικῶν πέραν τοῦ ποταμοῦ Εὐ-

φράζτου διέβη αὐτόν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Χαναάν· ἢ κατ' ἄλλους, ἀπὸ Χαβέρ τοῦ Καινίν (Κριτ. Δ'. 17)· ἢ, ὅπερ καὶ ἐγκριτικώτερον, ἀπὸ τοῦ Ἑβερ ἀπογόνου τοῦ Σήμ. (Γεν. ΙΑ').

3. Γῆ Ἰσραὴλ ὠνομάσθη ἀπὸ τῶν ἀπογόνων τοῦ Ἰακώβ, ὅστις ὠνομάσθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ Ἰσραήλ, ἐξ οὗ καὶ οἱ Ἑβραῖοι ὠνομάσθησαν Ἰσραηλῖται, υἱοὶ Ἰσραὴλ καὶ ἀπλῶς «Ἰσραήλ».

4. Γῆ Ἰούδα ὠνομάσθη κατὰ πρῶτον τὸ μέρος τῆς Χαναάν, τὸ ὅποιον ἔλαβεν ἡ φυλὴ τοῦ Ἰούδα· ὕστερον μετεδόθη εἰς τὸ ἐκ τῶν φυλῶν τοῦ Ἰούδα καὶ τοῦ Βενιαμὴν ἀποτελεσθὲν βασιλείον. Ἐπειδὴ δὲ ἡ τοῦ Ἰούδα φυλὴ ὑπερέτρησε τῶν ἄλλων φυλῶν μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τῆς Βαβυλώνος, ὠνομάσθη ἐπ' αὐτῆς πᾶσα ἡ Χαναάν Γῆ Ἰούδα καὶ Ἰουδαία.

5. Ἀγία Γῆ ὠνομάσθη, ὡς φαίνεται, μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν Ἰσραηλιτῶν ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας τῆς Βαβυλώνος, διότι ἦτο ἡ ἐκλεχθεῖσα παρὰ τοῦ Θεοῦ Γῆ εἰς κληρονομίαν τοῦ ἐκλεκτοῦ λαοῦ του καὶ ὁ τόπος εἰς τὸν ὅπλιον ὁ Θεὸς ἐλτρωέτο, καὶ ὕστερον διότι διέτρυπεν ὁ λυτρωτὴς ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν αὐτῇ.

6. Γῆ τῆς Ἐπαγγελίας ὠνομάσθη, διότι ὁ Θεὸς ὑπεσχέθη (ἐπηγγέλματο) νὰ δώσῃ αὐτὴν εἰς τὸν Ἀβραάμ ὡς αἰώνιον κληρονομίαν τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ τοῦ πατριάρχου.

7. Κυρίου Γῆ ἢ Γῆ Θεοῦ ὠνομάσθη, διότι ἦτο αὕτη ὡς ἰδία αὐτοῦ καὶ παρ' αὐτοῦ ἐδόθη εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας.

8. Παλαιστίνη καὶ Γῆ Φιλιστεινῶν ὠνομάσθη ἐκ τῶν Φιλισταίων, διότι κατεῖχον μέγα μέρος χώρας μεσημβρινοδυτικῶς τῆς Χαναάν παρὰ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν. Τοῦτο δὲ ἔγεινεν ὕστερον τὸ κοινότερον τῆς Χαναάν ὄνομα. Λέγεται ἐνίοτε καὶ Συρία Παλαιστίνη, ὡς ἀποτελέσασα μέρος τοῦ βασιλείου τῆς Συρίας.

Λέγεται πολλάκις ἐν ταῖς ἀγίαις Γραφαῖς καὶ ἀπλῶς Γῆ. Ἐκ τῆς ἐννοίας δὲ διακρίνεται πότε ἐννοεῖται ἡ Χαναάν διὰ τοῦ ὀνόματος τούτου ἐν ταῖς Γραφαῖς, καὶ ποτε ὅλη ἡ Γῆ.

Γ'. Ὅρια, ἔκτασις καὶ πληθυσμός.

Ὅρια τῆς Χαναάν ἦσαν τὰ ὄρη Αἰθάνος καὶ Ἀντιλίβανος καὶ ἡ Συρία πρὸς βορρᾶν. Ἡ ἔρημος Ἀραβία, ἡ χώρα τῶν Ἀμμωνιτῶν, τῶν Μωαβιτῶν καὶ τῶν Μεδιανιτῶν πρὸς ἀνατολὰς, ἡ Ἐδὼμ πρὸς μεσημβρίαν καὶ ἡ Μεσόγειος θάλασσα (Μεγάλη θάλασσα κατὰ τὰς Γραφάς) πρὸς δυσμὰς.

Τὸ μέγιστον αὐτῆς μῆκος ἀπὸ βορρᾶ πρὸς μεσημβρίαν ἦτο περὶ τὰ 180 ἀγγλικά μίλια, τὸ δὲ πλάτος ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς ἀπὸ 45 μέχρις 100 μιλίων, κατὰ τὴν θέσιν. Τὸ ἐμβαδὸν δὲ αὐτῆς ὑπελογίσθη εἰς 11, 000 γεωγραφικά μίλια.

Ὁ πληθυσμός αὐτῆς ἐπὶ Δαβὶδ ἀνέβαινεν εἰς 5,000,000 ψυχῶν.

Δ'. Ποταμοὶ καὶ λίμναι.

Ὁ ἐπιστημώτερος, ἢ μᾶλλον ὁ μόνος ποταμός τῆς Χαναάν εἶναι ὁ Ἰορδάνης, διερχόμενος διὰ τῶν λιμνῶν Μερόμ καὶ Γεννησαρέτ καὶ χυνόμενος εἰς τὴν μεγάλην λίμνην, ἥτις ἐλέγετο Ἀλυκή καὶ θάλασσα Ἀλὼν καὶ Ἀσφαλτίτις λίμνη καὶ τέλος Νεκρά θάλασσα. Ὑπῆρχον δὲ καὶ πολλοὶ χεῖμαῖροι, οἷον ὁ τῶν Κέδρων, ὁ Ἰακώβ καὶ ἄλλοι.

Ε'. Ὅρη.

Αἰθάνος πρὸς βορρᾶν, Κάρμηλος πρὸς τὴν θάλασσαν, Θαβὼρ, Γελδουέ, Γαραζίν, ὄρος Ἐλζιῶν κείμενον πλησίον τοῦ χεῖμαῖρου τῶν Κέδρων καὶ ἄλλα.

ΣΤ'. Διακομὴ τῆς Χαναάν μεταξὺ τῶν δώδεκα φυλῶν τοῦ Ἰσραήλ.

Ἀφοῦ ἦλθον οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτου καὶ ἐξουσίαν τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, τὸ πρὸς ἀνατολὰς τοῦ ποταμοῦ Ἰορδάνου μέρος ἐδόθη εἰς τὰς φυλάς τοῦ Ρουβὴν

καὶ Γάδ καὶ εἰς τὸ ἥμισυ τῆς φυλῆς τοῦ Μανασσῆ. Μετὰ δὲ τὴν κατάρκτησιν πάσης τῆς Χαναάν, τὸ πρὸς δυσμὰς τοῦ Ἰορδάνου μέρος κατενεμήθη εἰς τὰς ὑπολοίπους ἐννέα φυλάς καὶ εἰς τὸ ἕτερον ἥμισυ τῆς φυλῆς τοῦ Μανασσῆ. Ἡ διανομὴ αὕτη ἔγινε κατὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ Μωϋσέως (Ἀριθ. ΚΣΤ'. Ἰησοῦ Ναυῆ ΙΔ'). Ἡ φυλὴ τοῦ Λευὶ ὀρίσθησα εἰδικῶς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Θεοῦ, δὲν ἔλαβεν ἰδίον κληρὸν, διεσκορπίσθησαν δὲ οἱ Λευῖται εἰς τὰς χώρας τῶν ἄλλων φυλῶν καὶ ἐδόθησαν εἰς αὐτοὺς πρὸς κατοικίαν τῶν τεσσαράκκοντα καὶ ὀκτὼ πόλεις, αἰτινες ὠνομάζοντο ἱσραὶ ἢ λευιτικαὶ πόλεις, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦσαν καὶ αἱ λεγόμεναι φυγαδευτήριοι πόλεις, ἔξ τὸν ἀριθμὸν, εἰς τὰς ὁποίας κατέφευγον, ὡς εἰς ἄσυλον, οἱ ἀκουσίως τινὰ φονεύοντες.

Αἱ δώδεκα αὗται φυλαὶ τοῦ Ἰσραὴλ ἔγειναν ἐκ τῶν δέκα υἱῶν τοῦ Ἰακώβ καὶ τῶν δύο υἱῶν τοῦ Ἰωσήφ, τοὺς ὁποίους υἱοθέτησεν ὁ Ἰακώβ, καὶ ἔδωκεν εἰς ἕκαστον ἴσα δικαιώματα πρὸς τὰ δοθέντα παρ' αὐτοῦ εἰς τοὺς ἰδίους αὐτοῦ υἱούς.

Οὕτω πέραν μὲν τοῦ Ἰορδάνου ἐγκατεστάθησαν τὸ ἥμισυ τῆς φυλῆς τοῦ Μανασσῆ, ἡ φυλὴ τοῦ Ῥουβὴν καὶ ἡ τοῦ Γάδ, ἐντεῦθεν δὲ αὐτοῦ, εἰς τὰ βόρεια μέρη τῆς Χαναάν, ἡ φυλὴ τοῦ Ἀσέρ ἡ τοῦ Νεφθαλεὺς καὶ τοῦ Ζαβουλὼν, ἐν τῷ μέσῳ δὲ ἡ φυλὴ τοῦ Ἰσάχαρ, τὸ ἥμισυ τῆς φυλῆς τοῦ Μανασσῆ καὶ ἡ φυλὴ τοῦ Ἐφραίμ· εἰς τὰ μεσημβρινὰ μέρη, ἡ φυλὴ τοῦ Βενιαμίν, ἡ τοῦ Ἰούδα, ἡ τοῦ Συμεὼν καὶ ἡ τοῦ Δάν.

Ζ'. Τὸ κράτος τοῦ Δαβὶδ καὶ τοῦ Σολομῶντος.

Ὅτε ἔγεινεν βασιλεὺς ὁ Δαβὶδ, καθυπέταξεν ἅπασαν τὴν Χαναάν, διότι πολὺ μέρος αὐτῆς δὲν εἶχαν ἔως τότε ἐξουσίᾳ· οἱ Ἰσραηλῖται

Οὕτως ἡ γῆ τῆς ἐπαγγελίας κατελήφθη ἅπασα ὑπὸ τῶν Ἑβραίων διὰ τοῦ Δαβὶδ· ὅθεν περὶ τοῦ υἱοῦ καὶ διαδόχου

αὐτοῦ ἐρρήθη τὸ ἐξῆς· «Καὶ Σολομών ἦν ἐξουσιάζων ἐν πάσι βασιλείοις ἀπὸ ποταμοῦ γῆς ἄλλοφύλων (τοῦ Εὐφράτου) καὶ ἕως ὁρίου Αἰγύπτου» (Γ. Βασ. Δ, 21.)

Η'. Βασιλείαι τοῦ Ἰούδα καὶ τοῦ Ἰσραὴλ.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σολομώντος, δέκα ἐκ τῶν φυλῶν ἀπειστάτησαν ἀπὸ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ροβοάμ, ἔμειναν δὲ εἰς αὐτὸν μόνον αἱ φυλαὶ Ἰούδα καὶ Βενιαμὴν μετὰ τοῦ μέρους τῶν χωρῶν τῆς τοῦ Δάν καὶ τοῦ Συμεὼν τοῦ μεμιγμένου μετὰ τῇ φυλῇ Ἰούδα. Πρωτεύουσα τοῦ Βασιλείου τοῦ Ροβοάμ ἦτο ἡ Ἱερουσαλήμ.

Αἱ δέκα ἀπειστατήσασαι φυλαὶ συνέστησαν νέον βασιλεῖον, ὀνομασθὲν βασιλεῖον τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ἀνηγόρευσκν βασιλέα τῶν τῶν Ἱεροβοάμ εἰς Σεχέμ· καὶ πρώτη μὲν αὐτῶν πρωτεύουσα ἔγεινεν ἡ πόλις Θερασά, ἔπειτα δὲ ἡ ἐν τῇ χώρᾳ τῆς φυλῆς Ἐφραΐμ. Σαμάρεια.

Θ'. Ἡ Παλαιστίνη ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ῥωμαίων.

Ἡ Παλαιστίνη ἐξουσιασθεῖσα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων διηρέθη εἰς πέντε ἐπαρχίας, Γαλιλαίαν, Σαμάρειαν, καὶ Ἰουδαίαν, καὶ μένας ἐντεῦθεν τοῦ Ἰορδάνου, Περσίαν καὶ Ἰδουμαίαν πέραν αὐτοῦ.

Ἡ Γαλιλαία, ἡ βορειοτάτη τῶν ἐπαρχιῶν, διηρεῖτο εἰς ἄνω καὶ κάτω Γαλιλαίαν. Ἡ ἄνω Γαλιλαία ἐκλήθη Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν, διότι, γειτνιάζουσα μὲ τὴν Συρίαν καὶ τὰς πόλεις Τύρον καὶ Σιδῶνα, εἶχε κατοίκους ἀναμίκτους. Ἡ ἐπαρχία αὕτη περιελάμβανε τὰς χώρας τῶν φυλῶν Ἀσὴρ, Νεφθαλείμ, Ζαβουλὼν καὶ Ἰσάαχαρ. Πόλεις ἐπίσημοι ἐν Γαλιλαίᾳ ἦσαν αἱ ἐξῆς — Δάν, Ἀσώρ, Ἀκχώ ἢ μετὰ ταῦτα Πτολεμαῖς, Καπερναοὺμ, Τιβεριὰς, Ναζαρέτ, Ναὶν κ. π. λ.

Ἡ Σαμάρεια, καίμενη ἐν τῷ μέσῳ τῆς Χαναάν, περιελάμβανε τὰς χώρας τῶν φυλῶν Ἐφραΐμ καὶ τὰς τῆς ἡμισείας φυλῆς Μανασσῆ, ἐκτὸς μικρᾶς ταινίας αὐτῆς εἰς τὴν παραλίαν

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

*Ἀπὸ τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου μέχρι τῆς κατὰ σάρκα
γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.*

*§ 1. Δημιουργία τοῦ κόσμου καὶ πλάσις τοῦ
ἀνθρώπου (Γεν. Α' καὶ Β').*

Ἐν ἀρχῇ ὁ ἀναρχος Θεὸς ἐποίησεν ἐκ τοῦ μηδενὸς διὰ τοῦ λόγου αὐτοῦ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.

Ἡ γῆ ἦτο ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος, καὶ σκότος ἦτο ἐπάνω εἰς τὴν ἄβυσσον, καὶ πνεῦμα Θεοῦ ἐπεφέρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος.

Εἰς ἕξ ἡμέρας συνετέλεσεν ὁ Θεὸς ἐκ τοῦ μηδενὸς τὸν κόσμον ὡς ἑξῆς.

Τὴν πρώτην ἡμέραν εἶπεν ὁ Θεὸς καὶ ἔγινε φῶς· τὴν δευτέραν, τὸ στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ· τὴν τρίτην, ἡ γῆ καὶ τὰ ἐπάνω εἰς αὐτὴν φυτά· τὴν τετάρτην, ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη καὶ αἱ ἀστέρες· τὴν πέμπτην, οἱ ἰχθύς τῶν ὑδάτων καὶ τὰ πετεινά· τὴν ἕκτην εἶπε καὶ ἔγειναν τὰ θηρία, τὰ κτήνη καὶ πάντα τὰ ἑρπετά, καὶ τέλος εἶπε τὴν αὐτὴν ἕκτην ἡμέραν «Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν» καὶ λαβὼν χῶμα ἐκ τῆς γῆς ἐπλασεν ὁ Θεὸς τὸν πρῶτον ἄνθρωπον, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς· ὠνόμασε δὲ αὐτὸν Ἀδὰμ. Ἐπειτα εἶπεν ὁ Θεός· Δὲν εἶναι καλὸν νῦν ἦναι ὁ ἄνθρωπος μόνος, ποιήσωμεν εἰς αὐτὸν βοηθὸν οἰκτερόν· ὅθεν κατακοιμίσας τὸν Ἀδὰμ, ἔλαβε μίαν ἐκ τῶν πλευρῶν αὐτοῦ καὶ ἐκ ταύτης ἐπλασε τὴν γυναῖκα (Εὔαν). Ἐξυπνίσας δὲ τὸν Ἀδὰμ, τὴν ἔφερε πρὸς αὐτόν. Ὁ Ἀδὰμ ἰδὼν τὴν Εὔαν εἶπε· Τοῦτο εἶναι ὁ σπουτὴν ἐκ τῶν ὀστέων μου καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκὸς μου. Ἠλόγησε δὲ ὁ Θεὸς τὸ πρῶτον τοῦτο ζεῦγος τῶν ἀνθρώπων, εἰπὼν, Αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ γεμίσατε τὴν

γῆν καὶ ὑποτάξατε αὐτὴν καὶ ἐξουσιάσατε τοὺς ἰχθύς τῆς θαλάσσης καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ πάντα τὰ κτήνη, καὶ πάντα τὰ ἔρπετά καὶ ὅλην ἐν γένει τὴν γῆν.

Ἀφ' οὗ ἐδημιούργησεν ὁ Θεὸς πάντα ταῦτα εἰς ἕξ ἡμέρας καὶ εἶδεν ὅτι ἦσαν καλὰ, ἔπαυσε τὴν ἐβδόμην ἡμέραν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, καὶ ἠλόγησε καὶ ἡγάσεν αὐτήν.

Ἡ δημιουργία αὕτη ἐγίνει 5508 ἔτη πρὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ἐκ τῶν εἰρημένων μανθάνομεν ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι παντοδύναμος, καὶ ἐπειδὴ τὰ πάντα ἐγείναν καλὰ, διδασκόμεθα ἐκ τούτου ὅτι εἶναι πάνσοφος. ἔτι δὲ ὅτι εἶναι πανάγαθος, διότι τὰ πάντα ἐποίησε διὰ τὸν ἄνθρωπον, καὶ προσδιώρισε διὰ τοῦ ἰδίου παραδείγματος ἡμέραν ἀναπαύσεως, τὴν ὁποίαν χρειαστοῦμεν καὶ ἡμεῖς νὰ φυλάττωμεν, παύοντες ἀπὸ τὰ συνήθη ἡμῶν ἔργα τὴν ἡμέραν αὐτὴν καὶ ἀγιάζοντες τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Ὡς τοιαύτην ἡμέραν ὥρισεν ἡ ἀγία ἡμῶν Ἐκκλησία τὴν Κυριακὴν, διότι Κυριακὴν ἀνέστη ἐκ τοῦ τάφου ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Υἱὸς καὶ λόγος τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Θεὸς εἶδεν ὅτι πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἦσαν καλὰ. ὅθεν εἰς οὐδέναι συγχωρεῖται ἡ ἐπίκρισις τῶν ποιημάτων τοῦ Δημιουργοῦ, ἃς λέγομεν δὲ μετὰ τοῦ προφητάνακτος Δαβὶδ, «Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε· Πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας, ἐπληρώθη ἡ γῆ τῆς κτίσεώς σου» (Ψαλ. 103).

Ἐπειδὴ τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου ἐπλάσθη ἐκ χύματος, δὲν πρέπει νὰ ἦναι ὑπερήφανος δι' αὐτό.

Διὰ τῆς πλάσεως τῆς Εὐας ὁ Θεὸς συνέστησε τὸν νόμιμον γάμον, ὥστις εἶναι ὁσίας καὶ ἀρεστὸς εἰς τὸν Θεόν.

Πρέπει νὰ ἤμεθα εὐγνώμονες εἰς τὸν Θεόν, διότι παρέδωκεν εἰς τὴν ἐξουσίαν ἡμῶν ὅλην τὴν γῆν καὶ ὅλα τὰ ζῶα, καὶ διότι ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς ψυχὴν ἀθάνατον. Ἐπειδὴ δὲ μᾶς ἐπλάσε κατ' εἰκόνα αὐτοῦ καὶ ὁμοίωσιν, χρειαστοῦμεν νὰ μὴ ἀσχημίζωμεν τὴν εἰκόνα ταύτην διὰ τῶν ἁμαρτιῶν, παραβαίνοντες τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου.

§ 2. Παράδεισος καὶ ἡ πτώσις τοῦ ἀνθρώπου. (Γεν. Β' Γ').

Κύριος ὁ Θεὸς ἐφύτευσε παράδεισον εἰς τόπον καλούμενον Ἐδέμ. Εἰς τὸν παράδεισον τοῦτον ἦσαν δένδρα παντὸς εἶδους ὥραια εἰς τὴν ὄρασιν καὶ οἱ καρποὶ αὐτῶν καλοὶ εἰς τὴν γεύ-

σιν. Εἰς τὸ μέσον δὲ αὐτοῦ ἦτο τὸ δένδρον τῆς ζωῆς καὶ τὸ δένδρον τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ.

Ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὐὰ ἐν τῷ παραδείσῳ.

Ὁ Θεὸς ἔλαβε τὸν ἄνθρωπον, τὸν ὅποιον ἐπλασε, καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὸν παράδεισον, διὰ νὰ ἀπολαμβάνῃ τὰ ἐκεῖ καλά καὶ νὰ ἐργάζεται εἰς αὐτόν. Εἶπε δὲ ὁ Θεὸς εἰς τὸν Ἀδὰμ· Νὰ τρώγητε ἀπὸ πάντα τὰ εἰς τὸν παράδεισον δένδρα, ἀπὸ δὲ τοῦ δένδρου τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ νὰ μὴ φάγητε· ἅμα δὲ φάγητε ἀπ' αὐτοῦ θ' ἀποθάνητε. Κατ' ἀρχὰς ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὐὰ ἦσαν εἰς τὸν παράδεισον ἀπαθεῖς, ἀναμάρτητοι, μακάριοι καὶ ἀθάνατοι καὶ ὅλα τὰ θηρία ἦσαν ἀβλαβῆ καὶ ὑποταγμένα εἰς αὐτούς.

Ὁ Θεὸς εἶχε ποιήσει, εἰς καιρὸν τὸν ὅποιον δὲν γνωρίζομεν, ἁγγέλους, οἵτινες εἶναι νοερά καὶ λογικά ὄντα καὶ καθαρὰ πνεύματα. Ἐπειδὴ δὲ τινες αὐτῶν ἐπανεστῆσαν κατὰ τοῦ Θεοῦ, φαντασθέντες νὰ ἐξισωθῶσι πρὸς αὐτόν, ὁ Θεὸς τοὺς ἐδίωξεν ἀπὸ τὸν οὐρανόν.

Οἱ πονηροὶ οὗτοι ἁγγελοὶ ἔγειναν δαίμονες. Ἐπειδὴ δὲ ἠθέλησαν οὗτοι νὰ φέρωσιν εἰς ἀποστασίαν κατὰ τοῦ Θεοῦ

ἐκ φθόνου καὶ τοὺς μακαρίους ἕως τότε ὄντας Ἀδὰμ καὶ Εὐάν, ὁ πρῶτος αὐτῶν μετεσχηματίσθη εἰς ὄφιν, ὅστις ἦτο τὸ φρονιμώτατον ὅλων τῶν ζώων, καὶ ἐξεπλάνησε τὴν Εὐάν, εἰπὼν εἰς αὐτήν, "Ὁν φάγητε ἐκ τοῦ καρποῦ αὐτοῦ τοῦ δένδρου τῆς γνώσεως, θά γενῆτε ὡς θεοί, γνωρίζοντες τὸ καλὸν καὶ τὸ πονηρὸν. Οὕτω δὲ κατέπεισεν αὐτὴν νὰ φάγῃ τὸν καρπὸν τοῦ ἀπηγορευμένου δένδρου. Ἄφ' οὗ δὲ ἔφαγεν αὐτὸν, ἔδωκε καὶ εἰς τὸν ἄνδρα αὐτῆς καὶ ἔφαγεν, ἀμέσως δὲ ἐκατάλαβαν ὅτι ἦσαν γυμνοί. "Ὅθεν ἔρξαψαν φύλλα συκῆς καὶ ἔκαμαν περιζώματα. "Ὁρισθεὶς δὲ ὁ Θεὸς διὰ τὴν παρὰβασιν ταύτην τῆς ἐντολῆς του, ἔδωκεν αὐτοὺς ἐκ τοῦ παραδείσου, καὶ κατηράσθη αὐτοὺς. Καὶ τὸν μὲν ὄφιν κατηράσθη νὰ ἐρπῇ καὶ νὰ τρώγῃ γῆν, προσθέσας ὅτι θὰ θέσῃ ἐχθρὸν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ σπέρματος αὐτῆς καὶ αὐτοῦ, καὶ ὅτι αὐτὸ θὰ συντρίψῃ τὴν κεφαλὴν τοῦ ὄφως. Τὴν Εὐάν, κατηράσθη εἰπὼν, Μὲ λύπας νὰ γεννᾷς τὰ τέκνα σου, καὶ νὰ ἦσσι ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀνδρός σου. Εἰς δὲ τὸν Ἀδὰμ, εἶπεν, Ἐπειδὴ ἤκουσας τῆς γυναικὸς σου, ἐπικατήρατος νὰ ἦναι ἡ γῆ καὶ τὰ ἔργα σου, μὲ τὸν ἰδρωτὰ τοῦ προσώπου σου νὰ τρώγῃς τὸν ἄρτον σου, ἕως νὰ ἐπιστρέψῃς εἰς τὴν γῆν, ἐξ ἧς ἐλήφθης.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω διδασκόμεθα, ὅτι χρεοιστοῦμεν εἰς οἰκονομικὰ κατὰστασιν καὶ ἂν ἤμεθα, νὰ ἐργαζώμεθα, ἀποφεύγοντες τὴν πολλὰ κακὰ φέρουσαν ἀργίαν καὶ ὀκνηρίαν. Ὁ Ἀδὰμ ἐργάζετο εἰς τὸν παράδεισον κατὰ παραγγελίαν τοῦ Θεοῦ.

Μανθάνομεν ἔτι, ὅτι ἡ ὑπερηφάνεια εἶναι ἁμαρτία καὶ κακίστον πρᾶγμα. Ἐνεκεν αὐτῆς καὶ ἄγγελοι ἐξέπεσαν τῆς δόξης αὐτῶν καὶ ἔγεναν διάβολοι.

Ἡ παρακοὴ εἰς τὰ προστάγματα τοῦ Θεοῦ ἐπιφέρει ἐναντίον τοῦ παρηκόου τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ. Ἐνεκα τῆς παρακοῆς ἐξεβλήθησαν τοῦ παραδείσου καὶ ὑπεβλήθησαν εἰς θλίψεις καὶ ὀδύνας οἱ πρωτόπλαστοι. Ἀπὸ τότε δὲ εἰσῆλθεν ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἐξ αὐτῆς ὁ θάνατος. Μανθάνομεν ἔτι, ὅτι ὁ διάβολος ἔφερε τὸ ψεῦδος καὶ τὴν ἀπάτην εἰς τὸν κόσμον.

Ὁ διάβολος ὑπὸ διάφορα σχήματα πειράζει πάντοτε τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν παρακινεῖ εἰς ἁμαρτίαν· ὅθεν πρέπει νὰ ἦμεθα προσεκτικοί, καὶ νὰ λέγωμεν πάντοτε πρὸς τὸν Θεόν· «Μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν».

Βλέπομεν ἔτι εἰς τ' ἄνωτέρω μετὰ τῆς δικαιοσύνης· καὶ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, παρηγορήσαντος τοὺς ἀνθρώπους διὰ τῆς ἐπαγγελίας τοῦ λυτρωτοῦ, ὅστις ἐμελλε νὰ συντρίψῃ τὴν κεφαλὴν τοῦ ὄφρεως ἥτοι τὴν δύναμιν τοῦ διαδόλου.

§ 3. Ὁ Κάιν φονεύει τὸν Ἀβελ. (Γεν. Δ').

Ὁ Ἀδὰμ ἐγέννησεν ἐκ τῆς Εὕας υἱούς, τὸν Κάιν καὶ τὸν Ἀβελ καὶ θυγατέρας. Καὶ ὁ μὲν Κάιν ἦτο γεωργός, ὁ δὲ Ἀβελ ποιμὴν. Ἐκαστος τῶν δύο τούτων ἀδελφῶν προσέφερεν εἰς τὸν Θεὸν θυσίαν, ὁ μὲν Ἀβελ ἐκ τῶν πρωτοτόκων τῶν θρεμμάτων του, ὁ δὲ Κάιν ἐκ τῶν καρπῶν τῆς γῆς. Ἡ θυσία τοῦ Ἀβελ ἔγεινεν εὐπρόσδεκτος εἰς τὸν Θεόν, ὅχι δὲ καὶ ἡ τοῦ Κάιν, καὶ τοῦτο διότι ὁ Ἀβελ ἦτο δίκαιος καὶ εὐσεβής. Ὁ Κάιν ἐλυπήθη καὶ σκυθρωπὸς διὰ τὴν προτίμησιν τοῦ Ἀβελ ἔγεινε, διὸ παρμερίσας τὸν ἀδελφόν του ὁ Κάιν εἰς τὴν πεδιάδα ἐφόνευσεν αὐτόν. Εὐθὺς μετὰ τὸν φόνον ἠρώτησεν ὁ Θεὸς τὸν Κάιν, «Ποῦ εἶναι ὁ ἀδελφός σου;» Ὁ Κάιν ἀπεκρίθη δυσμενῶς, Δὲν ἤξεύρω, μήπως εἶμαι ἐγὼ φύλαξ τοῦ ἀδελφοῦ μου;» Τότε ὁ Θεὸς ἐπαναλαμβάνει, «Τί ἐπραξας; ἡ φωνὴ τοῦ αἵματος τοῦ ἀδελφοῦ σου φωνάζει πρὸς με ἐκ τῆς γῆς· νὰ ἦσαι ἐπικατάρατος εἰς τὴν γῆν, ἥτις ἔπιε τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ σου, νὰ στενάζῃς καὶ νὰ τρέμῃς.» Ὁ δὲ Κάιν εἶπε, «Μέγιστον καὶ ἀσυγχώρητον εἶναι τὸ πταίσμά μου· θά ᾔμαι φυγὰς καὶ πλανώμενος εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς, καὶ θὰ μὲ ἀποκτείνῃ πᾶς ὅστις ἤθελε μὲ εὖρει.»

Πρῶτος δὲ ὁ Κάιν οὗτος φκοδόμησεν ὕστερον πόλιν τὴν ὁποίαν ὠνόμασεν Ἐνώχ, ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τοῦ υἱοῦ του.

Ὁ Ἀδὰμ ἀπέκτησε μετὰ ταῦτα ἄλλον υἱὸν τὸν ὁποῖον

ὠνόμασε Σήθ. Τούτου δὲ οἱ ἀπόγονοι ὑπῆρξαν εὐσεβεῖς, ἐν
 ᾧ οἱ τοῦ Κάιν ἔγειναν, ὡς ὁ πατὴρ αὐτῶν, ἄσεβεῖς. Μεταξὺ
 τῶν ἀπογόνων τοῦ Σήθ ἀξιομνημόνευτοι μάλιστα εἶναι ὁ
 Ἐνῶχ καὶ ὁ υἱὸς του Μαθουσάλα. Καὶ τὸν μὲν Ἐνῶχ, εὐαρε-
 στήσαντα εἰς τὸν Θεόν, τὸν μετέθηκεν ὁ Θεὸς καὶ δὲν εὐρί-
 σκετο, ὁ δὲ Μαθουσάλα ἔγεινε μακροβιώτατος πάντων τῶν
 ἀνθρώπων, ζήσας ἔτη ἑννεακόσια ἐξήκοντα ἑννέα.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ἐκ τοῦ συμβάντος τούτου, τοῦ φόνου δηλα-
 δὴ τοῦ Ἀβελ, μαυνίζομεν ὅτι ἐξ ἀρχῆς τοῦ κόσμου ἦσαν ἀγαθοὶ καὶ
 πονηροὶ ἄνθρωποι.

Ὁ Θεὸς προσδέχεται εὐμενῶς τὰς προσφορὰς τῶν ἀγαθῶν καὶ
 τῶν εὐσεβῶν καὶ εἰς αὐτὰς εὐαρεστεῖται. Ὁ φθόνος εἶναι ἁμαρτία
 φέρουσα πολλὰς ἀλλας. Ἐκ φθόνου ἐφόνευεν ὁ Κάιν τὸν ἀδελφόν του.

Ὁ Θεὸς ἐγνώριζεν ὅτι ὁ Κάιν ἐφόνευσε τὸν ἀδελφόν του. διότι
 εἶναι πανταχοῦ παρὼν καὶ γινώσκει τί πράττει ἕκαστος, ἀκόμη καὶ
 τί διανοεῖται.

Καὶ αὐτὸς ὁ πράττων τὸ κακὸν τιμωρεῖται οὐ μόνον μετὰ θάνατον
 ἀλλὰ καὶ ζῶν, ἐλεγχόμενος ὑπὸ τῆς συνειδήσεώς του.

§ 4. Κατακλυσμὸς (Γεν. ΣΤ').

Ἀφ' οὗ ἐπληθύνθησαν οἱ ἄνθρωποι ἐπὶ τῆς γῆς, ἤρχισαν νὰ
 τρέπωνται εἰς πονηρίας καὶ νὰ παραδίδωνται εἰς παντὸς εἴ-
 δους κακίας. Ὅθεν ὁ Θεὸς ἀπεφάσισε νὰ ἐξαλείψῃ ἀπὸ προ-
 σώπου τῆς γῆς τὸν ἄνθρωπον καὶ τὰ κτήνη καὶ τὰ πετει-
 νὰ ὥρισε δὲ ἀπὸ εὐσπλαγγνίαν εἰς διόρθωσιν τῶν ἀνθρώπων
 ἑκατὸν εἴκοσιν ἔτη, ἀλλ' ὅμως οὐδύλως μετεμελήθησαν, μάλι-
 στα δὲ περισσότερα κακὰ ἔπραττον.

Μόνος τότε δίκαιος ἄνθρωπος ἦτο ὁ Νῶε. Θέλων ὁ Θεὸς
 νὰ σώσῃ αὐτὸν, τὸν ἐπρόσταξε νὰ κατασκευάσῃ κιβωτὸν,
 τὸ μῆκος τριακοσίων πήχεων, τὸ πλάτος πεντήκοντα καὶ
 τὸ ὕψος τριῶντα, καὶ νὰ ἀσφαλτώσῃ αὐτὴν ἑσῶθεν καὶ

ἔξωθεν. Ἀφ' οὗ ὁ Νῶε ἀπετελείωσε τὴν κιβωτὸν, ὁ Θεὸς ἐπρόσταξεν αὐτὸν νὰ παραλάβῃ εἰς αὐτὴν ἀνὰ δύο, ἄρσεν καὶ θῆλυ, ἐξ ὅλων τῶν ζώων τῶν μὴ καθαρῶν, καὶ ἀνὰ ἑπτὰ ἐκ τῶν καθαρῶν, ὅσα δὲν ἠδύναντο νὰ ζήσωσιν εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ τροφὰς ἱκανὰς. Εἰσῆλθον δὲ, ὅταν ὁ Θεὸς εἶπεν, ὁ Νῶε εἰς τὴν κιβωτὸν καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ καὶ οἱ τρεῖς υἱοὶ αὐτοῦ, Σήμ, Χάμ καὶ Ἰάφεθ, καὶ αἱ γυναῖκες τῶν υἱῶν αὐτοῦ, ὅλοι ὀκτώ ἄνθρωποι καὶ τὰ ὀρισθέντα ζῶα. Ἀφ' οὗ ὁ Νῶε ἐκλείπει τὴν θύραν τῆς κιβωτοῦ, διερχόμενοι αἱ πηγαὶ τῆς ἀβύσσου, ἤνοιξαν οἱ καταβάλλοντες τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἔβρεξεν ἀδιακόπως ἐπὶ τὴν γῆν τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας. Ἐκ τούτου ἐπλημύρηναν τὰ ὕδατα

Ὁ Κατακλυσμός.

καὶ ὑψώθησαν δεκαπέντε πῆχεις ὑπεράνω τῶν ὑψηλοτέρων ὀρέων, καὶ ἦτο ἡ γῆ οὕτω πλημμυρισμένη ἡμέρας ἑκατὸν πενήκοντα. Πάντες οἱ ἐκτὸς τῆς κιβωτοῦ μέιναντες ἄνθρωποι καὶ πάντα τὰ ζῶα κατεποντίσθησαν καὶ ἀπέθανον, ἡ δὲ κιβωτὸς ἐπέπλεεν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, καὶ ὅτε ἤρχισαν νὰ

ἀποσύρουνται τὰ ὕδατα, ἐκέθησεν ἡ κιβωτός ἐπάνω εἰς τὰ ὄρη Ἀραράτ. Ὁ Νῶε διὰ τὴν πληροφορηθῆ ἂν ἔπαυσαν τὰ ὕδατα εἰς τὴν γῆν καὶ ἂν ἐφάνη ἡ ξηρά, ἀπέστειλε τὸν κόρυκα, ἀλλ' οὗτος δὲν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν κιβωτόν. Ἔπειτα ἀπέστειλε τὴν περιστέρην, ἥτις μὴ εὐρούσα τόπον διὰ τὴν σταθῆ ἐπέστρεψε πρὸς τὸν Νῶε. Μετὰ ἡμέρας ἔστειλε πάλιν τὴν περιστέρην· αὕτη δὲ ἐπιστρέψασα ἔφερεν ἐλαίας κάρφος. Τέλος ἔστειλε μετὰ ἐπτά πάλιν ἡμέρας τὴν περιστέρην, ἀλλ' αὕτη δὲν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν κιβωτόν, ἐπειδὴ εἶχεν ἤδη ξηρανθῆ ἡ γῆ. Τελευταῖον ὁ Θεὸς εἶπεν εἰς τὸν Νῶε καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς κιβωτοῦ αὐτὸς καὶ ἡ γυνὴ του καὶ οἱ υἱοὶ του καὶ αἱ γυναῖκες τῶν υἱῶν του· ἐξῆλθον δὲ καὶ

Θυσία τοῦ Νῶε.

ὅλα τὰ ἐν αὐτῇ ζῶα. Ἀμα ἐξελθὼν ὁ Νῶε, κατεσκεύασε θυσιαστήριον καὶ προσέφερεν εἰς τὸν Θεὸν θυσίαν, ἥτις ἐφάνη ἀρεστή εἰς αὐτόν, καὶ ἠυλόγησεν ὁ Θεὸς τὸν Νῶε καὶ τοὺς υἱοὺς του, καὶ ἔδωκε σημεῖον διαθήκης, ὅτι δὲν θά γείνη πλέον κατακλυσμὸς, τὸ οὐράνιον τόξον, ὅπερ λέγεται ἴρις.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Μανθάνομεν ἐκ τῶν ἀνωτέρω ὅτι ὁ εὐσπλαγ-

χρος Θεός δίδει μὲν καιρὸν εἰς μετάνοιαν, ἀλλ' ἐπὶ τέλους τιμωρεῖ ἀσπληρῶς τοὺς ἐπιμένοντας εἰς τὰς κακίας.

Ὅτι ὁ Θεός, ὡς δίκαιος κριτῆς, δὲν ἐξολοθρεῖ μετὰ τῶν ἀσεβῶν καὶ τοὺς εὐσεβεῖς, ἀλλὰ σώζει αὐτοὺς, ὡς ἔσωσε τὸν Νῶε.

Οἱ μὴ ὠφελούμενοι ἐν καιρῷ μετανόιας, δὲν δύνανται νὰ σωθῶσιν ὑπερὸν ἅμα ἀρχίστη ἐκτελουμένη ἡ ὕργη τοῦ Θεοῦ.

§ 5. *Τίτὼ Νῶε, Πυργοποιία καὶ σύγχυσις
γλῶσσων.* (Γεν. Θ' ΙΑ').

Ὁ Νῶε ἤρχισε νὰ γεωργῇ πάλιν τὴν γῆν, ἐφύτευσε δὲ καὶ ἀμπελῶνα. Ἐπειδὴ δὲ ἔπιε οἶνον περισσότερον τοῦ δέοντος, ἐμέθυσε καὶ ἐγυμνώθη εἰς τὴν σκηνὴν του. Χάμ, ὁ υἱὸς του, ἰδὼν τὴν γύμνωσιν τοῦ πατρὸς του, ἐξελθὼν εἶπε τὸ πρᾶγμα εἰς τοὺς δύο ἀδελφούς του, τὸν Σὴμ καὶ τὸν Ἰάφεθ. Οὗτοι δὲ, σεβόμενοι τὸν πατέρα αὐτῶν, ἦλθον ὀπισθοπόρως καὶ ἐσκέπασαν αὐτὸν χωρὶς νὰ ἴδωσι τὴν γύμνωσιν του. Συνελθὼν δὲ ὁ Νῶε καὶ μαθὼν τὸ γεγονὸς τοῦ μὲν Χάμ τὴν γενεάν, διότι ἀπρεπῶς οὗτος ἐφέρθη, κατηράσθη, τὸν δὲ Σὴμ καὶ τὸν Ἰάφεθ ἐλόγησε, προειπὼν εἰς αὐτὸν μὲν τὸ δυστυχὲς μέλλον τῆς γενεᾶς σου, εἰς τοὺς δὲ τὴν μέλλουσαν εὐτυχίαν τῶν ἀπογόνων των.

Μετὰ τὸν κατακλυσμὸν μίαν γλῶσσαν μόνον παγκόσμιον ὠμίλουν οἱ ἄνθρωποι. Ὅτε δὲ οἱ ἀπόγονοι τοῦ Νῶε ἐπληθύθησαν, ἀπεφάσισαν, πρὶν ἢ διασπαρῶσι, νὰ οἰκοδομήσωσιν εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Σενάαρ (περὶ τὴν νῦν λεγομένην Βαβυλῶνα, τὴν παλαιὰν Βαβυλωνίαν) πόλιν καὶ πύργον, τοῦ ὁποίου ἡ κορυφή νὰ φθάσῃ ἕως εἰς τὸν οὐρανόν, διὰ νὰ μένῃ τὸ ὄνομα αὐτῶν περίφημον εἰς τὴν γῆν. Ἀλλ' ὁ Θεός, ἀποφασίσας νὰ ταπεινώσῃ τὴν ὑπερηφανίαν αὐτῶν, ἐσύγχυσε τὰς γλώσσας των ἐνῶ ἔκτιζον τὸν πύργον· ἀφοῦ δ' ἔγεινε τοῦτο, δὲν ἐκαταλάμβανε πλέον ὁ εἰς τὸν ἄλλον, καὶ

οὕτως ἠναγκάσθησαν ν' ἀφήσωσιν ἀτελεῖς τὰ οἰκοδόμημα αὐ-
τὸ, καὶ διεσπάρησαν εἰς ὅλην τὴν γῆν ἕκαστος μετὰ τῶν οἰ-
κείων αὐτοῦ, τὸ δὲ ἔργον αὐτῶν ὠνομάσθη σύγχυσις (βαβέλ),

Ἡ Περφοροία.

διότι ἐκεῖ ὁ Θεὸς ἐσύγχυσε τὰς γλώσσας τῶν οἰκοδομούντων
αὐτὸ, καὶ τοὺς διέσπειρεν εἰς πᾶσαν τὴν γῆν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω μαθηάνομεν, ὅτι πρέπει νὰ
ἀποφεύγωμεν τὴν οἰνοποσίαν, διότι ἡ κατάχρησις φέρει τὸν ἄνθρωπον

εἰς ἀσχημοσύνας καὶ ἄλλα κακὰ· ὅτι ὀφείλομεν νὰ μὴ περιγελῶμεν, ἀλλὰ νὰ διορθῶνουμεν ὅπως δυνάμεθα τὰς τυχὸν παρεκτροπὰς τῶν γονέων ἡμῶν, καὶ νὰ μὴ διαδίδωμεν εἰς ἄλλους, ἢ, τι ἀν τοιοῦτον εἰς τοὺς γονεῖς ἡμῶν τυχὸν βλέπουμεν. Οὕτω δὲ τιμῶντες τοὺς γονεῖς ἡμῶν θὰ ἔχωμεν τὴν εὐλογίαν αὐτῶν ἡμεῖς καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν.

Ὁ Θεὸς προσέχει εἰς τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων καὶ δὲν εὐδοῦται πᾶν ὅ,τι γίνεται ἰπ' αὐτῶν παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς δεῖγμα τῆς ἀλαζονίας τῶν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω μαθαίνομεν ἔτι τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ὑπάρξεως πολλῶν γλωσσῶν ἐπὶ τῆς οἰκουμένης.

Ἡ πυργοποιΐα δεικνύει, ὅτι πάλιν οἱ ἄνθρωποι ἤρχισαν ν' ἁμαρτάνωσι καὶ νὰ παρεκτρέπωνται τῆς κατὰ Θεὸν ὁδοῦ.

Ἀς ἐνθυμηθῶμεν ἐδῶ τό, « Ἐὰν μὴ Κύριος οἰκοδομήσῃ οἶκον, εἰς μὴτην ἐκοπίασαν οἱ οἰκοδομοῦντες ».

§ 6. Κλήσις τοῦ Ἀβραάμ. Γέννησις τοῦ Ἰσαάκ. (Γεν. ΙΑ'—ΙΗ').

Ἀρ' οὐ διεσπάρησαν οἱ ἄνθρωποι καὶ ἐγαίναν ἔθνη, ἤρχισαν νὰ λησμονῶσι τὸν ἀληθινὸν θεὸν καὶ νὰ περιπίπτωσιν εἰς εἰδωλολατρείαν.

Μεταξὺ τῶν κατοικούντων εἰς τὴν χώραν τῶν Χαλδαίων ἦτο καὶ εὐσεβὴς τις ἄνθρωπος, καταγόμενος ἐκ τοῦ Σῆμ υἱοῦ τοῦ Νῶε, λήτρης δὲ τοῦ ἐνός καὶ μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ, ὁνόματι Ἀβραμ, τὸν ὅποιον ὕστερον ὁ Θεὸς ὠνόμασεν Ἀβραάμ, ὡς πατέρα πολλῶν ἐθνῶν. « Ἴνα δι' αὐτοῦ καὶ τῶν ἀπογόνων του διατηρηθῇ ἡ ἀληθὴς γνώσις τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν κόσμον, ὁ Θεὸς εἶπεν εἰς τὸν Ἀβραάμ. « Ἐξέλθε ἐκ τῆς γῆς σου, καὶ τῆς συγγενείας σου, καὶ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς σου καὶ ἐλθὲ εἰς τὴν γῆν τὴν ὁποίαν θὰ σοὶ δείξω· θὰ εὐλογήσω τὴν γενεάν σου καὶ διὰ σοῦ θὰ εὐλογηθῶσιν ὅλαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς ». Ο Ἀβραάμ ὑπακούσας εἰς τὴν κλήσιν τοῦ Θεοῦ, ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς πατρίδος του μετὰ τῆς γυναίκος του Σάρρας, καὶ τοῦ ἀνεψιοῦ του Λῳτ. Ἐλαβὼν δὲ μεθ' ἑαυτῶν τοὺς δούλους καὶ τὰς δούλας τῶν καὶ ὅλα τὰ κτήνη καὶ τὰ ποιμνία τῶν.

Ὅτε δὲ ἔρθασαν εἰς τὴν γῆν Χαναάν, εἶπεν ὁ Θεὸς εἰς

τὸν Ἀβραάμ. Τὴν γῆν ταύτην θὰ δώσω κληρονομίαν εἰς τοὺς ἀπογόνους σου. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἀβραάμ καὶ ὁ ἀνεψιὸς του Λῶτ εἶχον πολλὰ κτήνη καὶ ποῖμνια, καὶ συνέβαινον ἐριδες, ἐχωρίσθησαν, καὶ ὁ μὲν Λῶτ ἐξέλεξε καὶ ἐγκατεστάθη εἰς τὴν περὶχωρον τοῦ Ἰσραήλ γόνιμον κοιλάδα, ὅπου ἦσαν τὰ Σοδομα καὶ τὰ Γόμορρα καὶ ἄλλαι τρεῖς πόλεις, ὁ δὲ Ἀβραάμ, εἰς Χαναάν.

Ἐκεῖ δὲ ἐν πολέμῳ μεταξύ τῶν ἐγχωρίων ἠχμαλωτίσθη ὁ Λῶτ. Μελὼν τοῦτο ὁ Ἀβραάμ ἔσπευσε μετὰ 318 ἀνδρῶν καὶ ἠλευθέρωσε τὸν Λῶτ. Ἐπανερχόμενον δὲ τὸν Ἀβραάμ μετὰ πολλῶν λαφύρων, τὸν ἀπήντησεν ὁ βασιλεὺς Σοδόμων, καὶ ὁ Μελχισεδέκ βασιλεὺς Σαλήμ καὶ ἱερεὺς Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου, ὅστις ἔδωκεν εἰς τὸν Ἀβραάμ ἄρτον καὶ οἶνον καὶ ἠλόγησεν αὐτόν. Ὁ Ἀβραάμ δὲ ἀπέδωκε τὸ δέκατον τῶν λαφύρων εἰς αὐτόν, καὶ ὅλα τὰ ἄλλα εἰς τὸν βασιλεῆα Σοδόμων, κρατήσας μόνον μερίδα ὑπὲρ τῶν ξένων βοηθῶν του.

Ὁ Ἀβραάμ δὲν εἶχε τέκνα, διότι ἡ γυνὴ αὐτοῦ Σάρρα ἦτο στείρα· καὶ οὐδὲ ὑπῆρχεν ἐλπίς εἰς αὐτόν ν' ἀποκτήσῃ, διότι ἦσαν ἡδὴ καὶ αὐτὸς καὶ ἡ γυνὴ του γέροντες. Ἀλλ' ὅμως εἶχε πίστιν ὅτι ἤθελεν ἐκπληρωθῇ ἡ ἐπαγγελία τοῦ Θεοῦ, ὥς πάλιν ἐβεβαίωσεν αὐτὸν ἐν ὀράματι ὁ Θεός.

Ἐν ᾧ δὲ ἐκάθητο τὸ μεσημέριον εἰς τὴν θύραν τῆς σκηνῆς του, ἐφάνη εἰς αὐτόν ὁ Θεός ἐν τῇ δρυὶ τῇ Μαμβρῇ. Ἀναβλέψας ὁ Ἀβραάμ εἶδε τρεῖς ἄνδρας, πλησίον του σταθέντας. Τοὺς ὑπεδέχθη λοιπὸν καὶ τοὺς ἐφιλοξένησε· λέγει δὲ εἰς ἕξ αὐτῶν εἰς τὸν Ἀβραάμ, ὅτι θέλει ἀποκτήσῃ υἱόν. Καὶ τῷ ὄντι ἡ Σάρρα ἔτεκεν υἱόν, ἐν ᾧ αὕτη μὲν ἦτο ἐννενήκοντα ἔτων, ὁ δὲ Ἀβραάμ ἑκατόν. Ὄνομάσθη δὲ τὸ γεννηθὲν παιδίον Ἰσαάκ.

Ὁ Ἀβραάμ, πρὶν ἢ ἀποκτήσῃ τὸν Ἰσαάκ, εἶχε γεννήσει υἱὸν ἐκ τῆς παιδίσκες του Ἀγαρ, κατὰ τὴν τότε συνηθῆναι εἰς τοὺς ἀτέκνους συνήθειαν, τὸν ὅποιον ὠνόμασεν Ἰσμαήλ. Τὴν Ἀγαρ μετὰ τοῦ Ἰσμαήλ ἀπεμάκρυνεν ὕστερον ἐκ τῆς κατοικίας του ὁ Ἀβραάμ, κατ' αἵτησιν τῆς Σάρρας.

Εἰς τὸν Ἀβραάμ διετάχθη παρὰ Θεοῦ καὶ ἡ περιτομή, ἥτις ἦτο τύπος τοῦ ἀγίου βαπτίσματος.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω διδασκόμεθα ὅτι ὁ Θεὸς φροντίζει περὶ τῶν πιστῶν αὐτοῦ, ἐλευθερόντων αὐτοὺς ἀπὸ τῆς γυνικῆς διαστροφῆς.

Μανθάνομεν ὅτι πρέπει νὰ ἤμεθα φιλόξενοι καὶ νὰ περιποιώμεθα τοὺς ἐρχομένους πρὸς ἡμᾶς καὶ ἐὰν μὴ γνωρίζωμεν αὐτούς.

Ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι πιστὸς εἰς τὰς ἐπαγγελίας του καὶ εἶναι δυνατόν εἰς αὐτὸν ὅ,τι φαίνεται ἀδύνατον εἰς τοὺς ἀνθρώπους· τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐκ πολλῶν ἄλλων καὶ ἐκ τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰσαάκ.

§ 7. Σοδόμοι καὶ Γομορρῶν καταστροφή. (Γεν. 18').

Εἰς τὰ Σόδομα καὶ τὰ Γομορρᾶ ὅπου ἐκατοίκησεν ὁ Λῶτ, οἱ ἄνθρωποι ἔγιναν ἀσεβέστατοι, ἄσεμνοι καὶ αἰσχροί, οὐδένα νόμον ἠθικὸν φυλάττοντες. Ἐν ᾧ δὲ ἔσπεραν τινὰ ἐκλήθητο ὁ Λῶτ παρὰ τὴν αὐλὴν τῶν Σοδόμων, ἰδὼν εἰσερχομένους δύο ξένους, τοὺς ἐφιλοξένησεν εἰς τὴν οἰκίαν του. Οὗτοι ἦσαν ἄγγελοι. Τὴν νύκτα οἱ Σοδομίται περικύκλωσαν τὴν οἰκίαν καὶ ἀπαιτοῦσαν νὰ δοθῶσιν εἰς αὐτοὺς παρὰ τοῦ Λῶτ οἱ δύο ξένοι. Ὁ Λῶτ παρεκάλει τοὺς Σοδομίτας νὰ μὴ πονηρεύωνται καὶ κακουργῶσιν, αὐτοὶ δὲ ἐπέμενον καὶ ὤρμησαν κατὰ τοῦ Λῶτ, ἀλλ' οἱ ἄγγελοι εὐθὺς ἤπλωσαν τὰς χεῖράς των, καὶ ἔσυραν τὸν Λῶτ εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ἐκλείσαν τὴν θύραν, τοὺς δὲ Σοδομίτας ἐτύφλωσαν καὶ οὕτως ἀπῆλθον. Τότε οἱ ἄγγελοι λέγουσιν εἰς τὸν Λῶτ, ὅτι ἐστάλησαν παρὰ Θεοῦ νὰ καταστρέψωσι τὸν τόπον ἐκεῖνον. Ἐλαβὼν δὲ τὸν Λῶτ καὶ τὴν γυναῖκά του καὶ τὰς θυγατέρας του, καὶ ἄφ' οὗ τοὺς ἐξήγαγον ἐκ τῆς πόλεως, τοὺς διέταξαν νὰ σπεύσωσι φεύγοντες καὶ νὰ μὴ περιβλέψωσιν εἰς τὰ ὀπίσω. Ὁ Λῶτ κατέφυγεν εἰς τὴν μικρὰν πόλιν Σηγὼρ καὶ ἀνατείλαντος ἡδὴ τοῦ ἡλίου ἔπεσε πῦρ ἐξ οὐρανοῦ καὶ θεῖχριον εἰς τὰ Σόδομα καὶ τὰ Γομορρᾶ καὶ ὅλην τὴν περίχωρον καὶ κατέστρεψεν αὐτά, ὥς καὶ τὰς πλησίον πόλεις Ἀδὰμ καὶ Σαβώη, καὶ εἰς τὸν

τόπον αὐτῶν ἔγεινεν ἡ Νεκρὰ θάλασσα. Ἡ γυνὴ τοῦ Λώτ φεύγουσα ἔστρεφεν ὀπίσω τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς νῆ ἰδῆ, πα-
ρακούσασα τὴν προσταγὴν τοῦ ἀγγέλου, καὶ εὐθὺς ἔγεινε στή-
λη ἄλατος.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ἐκ τῆς ἱστορίας ταύτης μαθητόμεν ὅτι τῶν
εὐσεβῶν τὰ οἰκήματα φυλάττουσιν ἄγγελοι, καὶ ὅτι ὁ Θεὸς ἐν τῇ
δικαιοσύνῃ αὐτοῦ δὲν ἐξολοθρεῖ τοὺς εὐσεβεῖς μετὰ τῶν ἀσεβῶν.

Ὅτι ὅταν παρακούωμεν τὰς παραγγελίας τοῦ Θεοῦ, τιμωρούμεθα,
ὡς ἡ γυνὴ τοῦ Λώτ, ἥτις ἔγεινε στήλη ἄλατος διὰ τὴν ἐκ περιερ-
γείας παρακοὴν τῆς.

§ 8. Θυσία τοῦ Ἰσαάκ. (Γερ. ΚΒ').

Ὁ Θεὸς δοκιμάζων τὴν πίστιν τοῦ Ἀβραάμ, εἶπεν εἰς αὐ-
τόν, Λάβε τὸν ἀγαπητόν σου υἱὸν Ἰσαάκ καὶ ὕπαγε εἰς τὸ
ὄρος καὶ ἐκεῖ, ὅπου ἐγὼ σοὶ δείξω, θυσίᾳσον αὐτόν εἰς ἐμέ.
Ὁ Ἀβραάμ ἐγερθεὶς τὸ πρωὶ ἐπέσαζε τὸν ὄνον του, καὶ πα-
ραλαβὼν τὸν Ἰσαάκ καὶ σγίσας ξύλα ἤλθε μετὰ τρεῖς ἡμέ-

Θυσία τοῦ Ἰσαάκ.

ρας εἰς τὸν τόπον, τὸν ὅποιον εἶπεν ὁ Θεός. Ἀφῆσας δὲ τοὺς
δύο δούλους, τοὺς ὁποίους εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν ὄνον,

ἔθεσε τὰ ξύλα εἰς τὸν ὄμον τοῦ Ἰσαὰκ καὶ ἦλθεν εἰς τὸν τόπον τῆς θυσίας. Οἰκοδομήσας δὲ ἐκεῖ θυσιαστήριον καὶ συμποδίσας τὸν Ἰσαὰκ, ἐπέθεσεν αὐτὸν ἐπάνω εἰς τὸ θυσιαστήριον. Ἀμα δὲ λαβὼν τὴν μάχαιραν νὰ σφάξῃ τὸν υἱὸν του, ἀκούει ἄγγελον Κυρίου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγοντα· Ἀβραάμ, Ἀβραάμ, μὴ ἐπιβάλῃς τὴν χειρά σου εἰς τὸ παιδίον, μὴ ποιήσῃς τίποτε εἰς αὐτό, τώρα ἐγνώρισα ὅτι φοβεῖσαι τὸν Θεόν καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐφείσθης οὐδὲ τοῦ ἀγκυπητοῦ σου υἱοῦ δι' ἐμέ. Ὁ Ἀβραάμ ἀναβλέψας εἶδε κοῖον κρατούμενον εἰς τι φυτὸν ἐκ τῶν κεράτων· ταῦτον λαβὼν ὁ Ἀβραάμ ἐθυσίασεν ἀντὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Καὶ ὁ Θεὸς ἠλόγησε πάλιν τὸν Ἀβραάμ καὶ ὑπεσχέθη ἐκ νέου, ὅτι ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ θὰ εὐλογηθῶσι πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω μαρτυρούμεν, ὅτι καὶ οἱ ἀποδεικνυμένοις πιστοὶ δοκιμῶνται ἐνίοτε παρὰ τοῦ Θεοῦ, ὅστις ἡμῶς ἐλευθερῶναι αὐτοὺς ἀπὸ τῆς δοκιμασίας ἀβλαβῶς.

Ὁ Θεὸς ἠλόγησε πάλιν τὸν Ἀβραάμ. Ἡ ἐπαγγελία δὲ τοῦ Θεοῦ ὅτι ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ θὰ εὐλογηθῶσι πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς, δηλοῖ τὴν διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εὐλογίαν, κατὰ σάρκα ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ γεννηθέντος. Ἐκ τούτου δὲ διδασκόμεθα, ὅτι πᾶσα δοκιμασία εἰς τοὺς πιστοὺς γίνεται πρὸς καλόν. Ὅφειλομεν δὲ νὰ ἐκπληρώμεν προβήμως τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου διὰ πάσης θυσίας. Ἀξιολύμητος εἶναι καὶ ἡ ἐμπειρία τοῦ Ἰσαὰκ, οὐδόλως ἀντισταθέντος, ὅταν ἐπέθῃ εἰς τὸ θυσιαστήριον καὶ ἐπρόκειτο νὰ θυσιασθῇ.

§ 9. Μνηστὴρ τοῦ Ἰσαὰκ. (Γεν. ΚΔ').

Γράσας ἤδη ὁ Ἀβραάμ καὶ ἀποθανούσης τῆς γυναίκος του Σάρρας, ἐπεθύμητε νὰ λάβῃ ὁ υἱὸς του Ἰσαὰκ γυναῖκα ἐκ τῆς φυλῆς του καὶ οὐχὶ ἐκ τῶν Καναναίων. Ὅθεν καλέσας τὸν ἐπιστάτην του (Ἐλιέζερ) ἀποστέλλει αὐτὸν μετὰ δέκα καμήλων φορτωμένων καὶ ἄλλων δούλων του εἰς τὴν πατρίδα του Μεσοποταμίαν, εἰς τὴν πόλιν Ναχώρ, ὅπου ἐκατοίκει τότε ὁ ἀδελφὸς του Ναχώρ. Ἐρχεται λοιπὸν ὁ ἀπεσταλμένος τοῦ Ἀβραάμ εἰς τὴν εἰρημένην πόλιν· πρὶν δὲ εἰσελθῇ προσηυχῆθαι εἰς τὸν Θεὸν νὰ ὑποδείξῃ εἰς αὐτὸν τὴν μέλλουσαν νύμφην τοῦ Ἰσαὰκ.

Ἐξῶθεν τῆς πόλεως ταύτης ὑπῆρχε φρέαρ, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐλάμβανον ὕδωρ οἱ κάτοικοι καὶ ἐπότιζον καὶ τὰ θρέμματα αὐτῶν· ἤρχοντο δὲ πρὸς τὸ ἐσπέρας αἱ θυγατέρες τῶν πολιτῶν νὰ ἀντλῶσιν ὕδωρ. Ἐν ᾧ δὲ εἰδέτο ὁ ἐπιστάτης τοῦ Ἀβραάμ, ἰδοὺ ἔρχεται ἐκ τῆς πόλεως εἰς τὸ φρέαρ παρθένος ὠραιότητι, ὀνόματι Ρεβέκκα, θυγάτηρ τοῦ Βαθουήλ, υἱοῦ τοῦ Ναχώρ, ἀδελφοῦ τοῦ Ἀβραάμ. Ἀφ' οὗ δὲ ἐγένισεν αὕτη τὴν ὑδρίαν της, λέγει εἰς αὐτὴν ὁ Ἐλιέζερ Δός μοι νὰ πῶ ἐκ τῆς ὑδρίας σου· αὕτη δὲ προθύμως κατεβίβασε τὴν ὑδρίαν της ἐκ τῶν ὤμων καὶ ἐπότισεν αὐτόν, ὕστερον δὲ ἐπότισε καὶ τὰς καμήλους του. Ἐπειδὴ δὲ συνέβη ὅπως αὐτὸς εἶχε δεηθῇ εἰς τὸν Θεόν, ἐσυμπέρανεν ὅτι αὕτη εἶναι ἡ μέλλουσα νύμφη τοῦ Ἰσαάκ, καὶ ὅτι ὁ Θεὸς εὐώδωσε τὴν ἀποστολὴν του. Ὅθεν ἐχώρισεν εἰς τὴν κόρην ἐνώτια καὶ

Μνηστεία τοῦ Ἰσαάκ.

δύο ψέλλιζ, καὶ ἠρώτησεν αὐτὴν ἂν ὑπῆρχε τόπος εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πατρὸς της νὰ καταλύσῃ. Ἡ κόρη λέγει εἰς αὐτόν. Καὶ τόπος εἶναι, καὶ τροφὰς διὰ τὰς καμήλους ἔχομεν. Ἐπειτα τρέχει εἰς τὴν οἰκίαν καὶ λέγει τὰ γενόμενα εἰς τὴν μητέρα αὐτῆς. Ἔρχεται δὲ μετ' ὀλίγον Ἀβὼν ὁ ἀδελφός της ἐκ τῆς πόλεως πρὸς τὸν ἐπιστάτην τοῦ Ἀβραάμ, καὶ λέγει εἰς αὐτόν· Εἰσελθε εἰς τὴν οἰκίαν μας,

εὐλογημένε τοῦ Κυρίου, διατί στέκεις ἔξω; Εἰσελθὼν οὗτος δὲν ἠθέλησε νὰ φάγῃ πρὶν εἰπεῖ τὸν σκοπὸν δι' ὃν ἦλθεν. Εἰπε λοιπὸν πρὸς τί ἐστάλη παρὰ τοῦ Ἀβραάμ. Οἱ γονεῖς τῆς Ρεβέκκας, ἀμα ἀκούσαντες τὸν σκοπὸν τῆς ἀποστολῆς ταύτης, εἶπον, τὸ πρᾶγμα τοῦτο προέρχεται ἐκ Θεοῦ καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ ἐναντιωθώμεν. Ἡρώτησε δὲ τότε τὴν Ρεβέκκαν ὁ πατὴρ ἂν θέλῃ νὰ ὑπάγῃ μετὰ τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ, καὶ αὕτη ἐδέχθη τὴν πρότασιν. Τότε ὁ ἐπιστάτης ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς ὅσα εἶχε φέρεи δῶρα καὶ τὴν ἐπαύριον, ἐτοιμάσαντες τὰ τῆς ὁδοιπορίας, προέπεμψαν τὴν Ρεβέκκαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτῆς, δώσαντες εἰς αὐτὴν καὶ θεραπαίνας· ἐπηνυγχήθησαν δὲ εἰς αὐτὴν πληθυσμὸν ἀπογόνων. Ἐν ᾧ δὲ ἤρχοντο εἰς Χαναάν, προῦπήντησε τὴν Ρεβέκκαν ὁ Ἰσαάκ καὶ εἰσήγαγεν αὐτὴν εἰς τὴν σκηνὴν τῆς μητρὸς του καὶ ἔλαβεν αὐτὴν γυναῖκα.

Ἡ Σάρρα ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 127 ἐτῶν· μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτῆς ὁ Ἀβραάμ ἔλαβε γυναῖκα τὴν Χεττούραν, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ἕξ υἱούς· γενόμενος δὲ ἐτῶν 175 ἐτελεύτησεν εἰς καλὸν γῆρας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω μαθαίνομεν ὅτι τὰ τέκνα πρέπει νὰ ὑπανδρεύωνται μὲ τὴν ἁδειαν τῶν ἑαυτῶν γονέων. Ὅτι οἱ γονεῖς εἰς τοιαύτας περιστάσεις πρέπει νὰ ἐρωτῶσι καὶ τὴν γνώμην τῶν τέκνων των, ὡς ἡρωτήθη ἡ Ρεβέκκα.

Διδασκόμεθα ἔτι, ἂν τύχωμεν εἰς ὑπηρεσίαν ἄλλου, ὅτι πρέπει πιστῶς καὶ τιμίως νὰ ἐκπληρώμεν τὰ καθήκοντά μας, ἐπικαλούμενοι εἰς πᾶν ἔργον τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, ὡς ὁ ἐπιστάτης τοῦ Ἀβραάμ Ἐλίζερ. Διὰ τῆς προσευχῆς κατευοδῶνται αἱ τίμιαι ἐπιχειρήσεις.

§ 10. Εὐλογία τοῦ Ἰσαάκ πρὸς τὰ τέκνα του. (Γεν. ΚΕ'—ΚΖ').

Ἡ Ρεβέκκα ἦτο στείρα, ἀλλ' ὁ Θεὸς ἐπήκουσε τῆς δεήσεως τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς Ἰσαάκ καὶ ἰδοὺ εἰκοσιν ἔτη μετὰ τὸν γάμον των συλλαβοῦσα αὕτη ἔτεκε δύο υἱούς διδύμους, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ μὲν πρωτότοκος ὠνομάσθη Ἡσαῦ, ὁ δὲ δευτερότοκος Ἰακώβ. Καὶ ὁ μὲν Ἡσαῦ ἦτο ἐπιτήδειος κυνη-

γός, διέτριβεν εἰς τοὺς ἀγρούς καὶ τὸ σῶμά του ἦτο δασύ-
τριχον, ὁ δὲ Ἰακώβ ἦτο λεῖος καὶ ἡμερὸς, ἔργον δὲ εἶχε νὰ
ποιμαίνει πρόβατα, ἔμενε δὲ εἰς τὸν οἶκον, καὶ τοῦτον ἡγάπα
περισσότερον ἢ μήτηρ των Ρεβέκκα, ἐν ᾧ ὁ πατὴρ ἡγάπα πε-
ρισσότερον τὸν Ἠσαῦ, διότι ἔφερεν εἰς αὐτὸν κυνήγιον.

Ἐλθὼν ποτε ἐκ τοῦ ἀγροῦ ὁ Ἠσαῦ πειναλέος, εὔρε τὸν
Ἰακώβ ἔχοντα μαγειρευμένας φακὰς καὶ τοῦ ἐζήτησε νὰ φάγῃ·
ὁ Ἰακώβ ἔδωκε τὰς φακὰς εἰς τὸν Ἠσαῦ ἐπὶ συμφωνίᾳ νὰ τῷ
χαρίσῃ τὸ δικαίωμα τῆς πρωτοτοκίας· ὁ Ἠσαῦ παρεχώρησεν
αὐτό, ἀναγκασθεὶς ὑπὸ τῆς πείνης καὶ τῆς λαμπαρῆς του.

Γηράσαντος ἤδη τοῦ Ἰσαάκ, ἐξησθένησαν οἱ ὀφθαλμοὶ του
καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ βλέπῃ εὐκρινῶς· καλέσας δὲ τὸν Ἠσαῦ
λέγει εἰς αὐτόν, Ὑπαγε εἰς τὴν πεδιάδα καὶ κυνήγησον κυ-
νήγιον καὶ παρασκευάσόν μοι φαγητὰ, ὅπως ἐγὼ τὰ ἀγα-
πῶ, καὶ φέρε μοι νὰ φάγω, διὰ νὰ σ' εὐλογήσῃ ἡ ψυχὴ μου
πρὶν ἢ ἀποθάνω. Ἀκούσασα ἡ Ρεβέκκα τοὺτους τοὺς λό-
γους, διενόηθη νὰ κατορθώσῃ, ὥστε ὁ Ἰσαάκ νὰ εὐλογήσῃ
τὸν Ἰακώβ καὶ νὰ ὑπερισχύσῃ τοῦ Ἠσαῦ. Καὶ ὁ Θεὸς εἶχεν
ἤδη εἰπεῖ εἰς αὐτήν, ὅτε ἦτο ἔγκυος, ὅτι ὁ μέγας ὁ θά ᾔναι
ὑπόδουλος τοῦ μικροτέρου. Ἡ Ρεβέκκα λοιπὸν εἶπεν εἰς τὸν
Ἰακώβ καὶ ἔφερεν ἐκ τοῦ ποιμνίου δύο ἐρίφια. Ἀφ' οὗ δὲ τὰ
ἐμαγειρεύσεν, ἐνέδυσεν αὐτὸν μὲ τὰ ἐνδύματα τοῦ Ἠσαῦ, καὶ
διὰ νὰ γείνη δασύτριξ ὡς αὐτός, ἐτύλιξε τοὺς βραχίονας
καὶ τὸν τράχηλόν του μὲ τὰ δέρματα τῶν ἐρίφων καὶ ἔστει-
λεν αὐτόν μὲ τὰ φαγητὰ πρὸς τὸν πατέρα. Ἐλθὼν δὲ εἶπεν,
Ἐγείρου, Πάτερ, νὰ φάγῃς τὰ παραγγελθέντα φαγητὰ καὶ
νὰ μὲ εὐλογήσῃς. Ὁ Ἰσαάκ λέγει, Ποῖος εἶσαι σὺ τέκνον μου;
Ὁ Ἰακώβ ἀπεκρίθη εἰς αὐτόν, Ἐγὼ εἰμὶ ὁ Ἠσαῦ ὁ πρωτό-
τοκός σου υἱός. Ὁ Ἰσαάκ ἐκέλεσεν αὐτὸν πλησίον του καὶ
ψηλαφῆσας αὐτόν εἶπεν, «Ἡ μὲν φωνὴ, φωνὴ Ἰακώβ, αἱ δὲ
χεῖρες, χεῖρες Ἠσαῦ.» Τότε ὁ Ἰσαάκ λαβὼν ἔρχετο τὸ φαγη-
τόν καὶ ὁσφρανθεὶς τὴν ὁσμὴν τῶν ἐνδυμάτων τοῦ Ἠσαῦ,
κατεπείσθη καὶ ἠλόγησε τὸν Ἰακώβ ἀντὶ τοῦ Ἠσαῦ. Μόλις
δὲ ἐξελθόντος τοῦ Ἰακώβ, ἔρχεται ὁ Ἠσαῦ προσφέρων εἰς
τὸν πατέρα του τὰ παραγγελθέντα φαγητὰ. Ὁ Ἰσαάκ ἐστα-

τικός γενόμενος, εἶπε, Ποῖος εἶσαι σύ, τέκνον μου; ὁ δὲ ἀποκρίνεται, Ἐγὼ εἰμαι ὁ Ἡσαῦ ὁ πρωτότοκός σου. Ὁ Ἰσαάκ ἐννοήσας τὸ πρῆγμα λέγει, Ἐλθὼν ὁ ἀδελφός σου μέ ἐξηπάτησε καὶ ἔλαθεν αὐτός τὴν εὐλογίαν καὶ θὰ εἶναι εὐλογημένος. Ἀλλὰ καμφθεὶς εἰς τὸν θρήνον τοῦ Ἡσαῦ, εἶπεν εἰς αὐτόν, «Ἐπὶ τῇ μαχαίρᾳ σου ζήσῃ καὶ τῷ ἀδελφῷ σου δουλεύσεις.» Διὰ ταῦτα ὀργισθεὶς ὁ Ἡσαῦ διενεόθη νὰ φονεύσῃ τὸν ἀδελφόν του.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Αἱ τῶν γονέων εὐχαὶ μεγάλην ἔχουσι δύναμιν. Ἡ λαίμαργία εἶναι πάντοτε ἐπιζήμιος ἔνεκεν αὐτῆς ἀπώλεσε τὰ πρωτότοκία αὐτοῦ ὁ Ἡσαῦ.

Ἡ ἀπάτη ἀνακαλύπτεται ταχέως ὡς ἡ τοῦ Ἰακώβ, καὶ ἔχει δεινὰς συνεπείας. Ὁ Ἰακώβ ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ ἐκ τῆς πατρίδος του καὶ νὰ φοβῆται τὴν ἐκδίκησιν τοῦ Ἡσαῦ.

§ 11. Κλίμαξ τοῦ Ἰακώβ. (Γεν. ΚΖ', ΚΗ').

Κατὰ τὴν ἀπειλὴν τοῦ Ἡσαῦ, ἔν ὁ Ἰακώβ ἔμεινεν εἰς τὴν πατρικὴν οἰκίαν, μεγάλως ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐκινδύνευε. Τοῦτο γνωρίζουσα ἡ Ῥεβέκκα συνεβούλευσε καὶ παρεκίνησε τὸν Ἰακώβ ν' ἀπέλθῃ πρὸς τὸν ἀδελφόν της Λάβαν εἰς Μεσοποταμίαν. Ἡ συμβουλὴ αὕτη ἤρесе καὶ εἰς τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἰσαάκ, ὅστις καὶ ἠλόγησεν ἐκ δευτέρου τὸν Ἰακώβ καὶ παρήγγειλεν εἰς αὐτόν νὰ ὑπάγῃ ὅπου καὶ ἡ μήτηρ εἶπεν εἰς αὐτόν, καὶ νὰ νυμφευθῇ μίαν τῶν θυγατέρων τοῦ Λάβαν, διότι εἶχε πολὺ λυπηθῇ ὅτι ὁ Ἡσαῦ ἐπῆρε γυναῖκας ἄλλοφύλους. Ὅδοιπορῶν δὲ ὁ Ἰακώβ ἐνυκτώθη καθ' ὁδόν· ὤθεν ἠναγκάσθη νὰ διανυκτερεύσῃ εἰς τὸ ὑπαιθρον. Πλαγιάσας δὲ εἰς τὴν πεδιὰδα, ἔθεσεν εἰς προσκεφάλαιον πέτραν· κοιμηθεὶς δὲ εἶδε κατ' ὄναρ ὁ Ἰακώβ κλίμακα, τῆς ὁποίας ἡ μὲν βῆσις ἐστήριζετο εἰς τὴν γῆν, ἡ δὲ κορυφή ἔφθανεν ἕως εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἄγγελοι Κυρίου ἀνέβαινον καὶ κατέβαινον ἐπ' αὐτῆς, ὁ δὲ Κύριος ἐστήριζετο εἰς αὐτὴν καὶ εἶπε, Τὴν γῆν εἰς τὴν ὁποίαν κοιμάσαι θὰ δώσω εἰς σέ καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους σου, καὶ ἐν σοὶ καὶ τῷ σπέρματί σου

ὅα εὐλογηθῶσι πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. Ἐξυπνήσας ὁ Ἰακώβ εἶπε περίφοβος, Πόσον εἶναι φοβερός ὁ τύπος οὗτος· τοῦτο δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ οἶκος Θεοῦ καὶ αὕτη εἶναι ἡ πόλις τοῦ οὐρανοῦ. Λαβὼν δὲ τὸν λίθον, τὸν ὅποιον εἶχε προσκεφάλαιον, ἔστησεν αὐτὸν μνημεῖον καὶ ἠυχῆθη λέγων, Ἐάν ὁ Κύριος μὲ διαφυλάξῃ καὶ μ' ἐπιστρέψῃ καλῶς ἔχοντα εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς μου, θά καταστήσω τὸν λίθον τοῦτον οἶκον Θεοῦ καὶ ὅα προσφέρω εἰς τὸν Θεόν τὸ δέκατον τῶν ὅσα ἤθελε μοὶ δώσει.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ διδῇ τόπον τῇ ὀργῇ. Ὁ Ἰακώβ ἐπροτίμησεν, ὑπακούων εἰς τοὺς γονεῖς του, νὰ φύγῃ μακρὰν αὐτῶν, παρὰ νὰ μένῃ καὶ νὰ εἰσέλθῃ εἰς διαμάχην πρὸς τὸν ἀδελφὸν του. Τοῦ ἐνθλίψει καὶ στενοχωρήσῃ ὄντας πιστοῦς παρηγορεῖ ὁ πανταρχοῦ Θεὸς κατ' ἰδίαν. Ἡ ἐλπίσεια τοῦ Ἰακώβ δεικνύεται καὶ ἐκ τῆς μνήμης καὶ τῆς καθιερώσεως τοῦ τόπου, ὅπου ἐνεφανίσθη εἰς αὐτὸν ὁ Θεός, διὰ νὰ παρηγορήσῃ καὶ στηρίξῃ αὐτόν.

§ 12. Διπλοῦς γάμος τοῦ Ἰακώβ. (Γεν. ΚΘ').

Ὁ Ἰακώβ λοιπὸν ἐπορεύθη εἰς Λάβαν τὸν ἀδελφὸν τῆς μητρὸς του κατοικοῦντα εἰς Χαρρὰν τῆς Μεσοποταμίας, διὰ νὰ σωθῇ ἀπὸ τῆς ἀπειλῆς τοῦ ἀδελφοῦ του Ἠσαῦ, λάβῃ δὲ γυναῖκα ἐκ τῶν θυγατέρων τοῦ θεοῦ του, κατὰ τὴν παραγγελίαν τῶν ἑαυτοῦ γονέων. Ὁ Λάβαν εἶχε δύο θυγατέρας, ἐξ ὧν ἡ μὲν πρεσβυτέρα ἐλέγετο Λεία καὶ εἶχεν ἀσθενεῖς ὀφθαλμούς· ἡ δὲ νεωτέρα ὠνομάζετο Ραχήλ καὶ ἦτο ὠραία.

Ὁδοιπορῶν ὁ Ἰακώβ εἰς Χαρρὰν, εἶδε φρέαρ εἰς τὴν πεδιάδα καὶ ποιμένας μὲ τρία ποίμνια καὶ ἠρώτησεν αὐτοὺς περὶ τοῦ Λάβαν. Ἐν ᾧ δὲ ἐγένετο λόγος περὶ αὐτοῦ, ἔρχεται ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ Ραχήλ μετὰ τῶν προσβάτων εἰς τὸ φρέαρ. Ὁ Ἰακώβ, εἰπὼν τίς εἶναι, ἐκύλισε τὸν λίθον ἀπὸ τοῦ στόμιον τοῦ φρέατος καὶ ἐπότισε τὰ πρόβατα αὐτῆς. Ἡ Ραχήλ ἀνήγγειλε παρευθὺς εἰς τὸν πατέρα αὐτῆς, ὅτι ὁ υἱὸς τῆς ἀδελφῆς του Ἰακώβ εἶναι ἔξω τῆς πόλεως. Ὁ Λάβαν, ἄμα ἀκούσας τοῦτο, ἐξῆλθεν εἰς προϋπάντησιν αὐτοῦ καὶ ἐ-

φίλησεν αὐτὸν καὶ εἰσήγαγεν εἰς τὸν οἶκόν του. Ὁ Ἰακώβ διηγήθη εἰς τὸν Λάβαν τὰ περὶ αὐτοῦ. Αἰτήσαντος δὲ τοῦ Λάβαν νὰ ὁρίσῃ ὁ Ἰακώβ τὸν μισθὸν τῆς παρ' αὐτῷ ὑπηρεσίας του, ὁ Ἰακώβ ἐπρότεινε νὰ ὑπηρετήσῃ αὐτὸν ἐπὶ ἔτη καὶ νὰ λάβῃ εἰς γυναῖκα τὴν θυγατέρα του Ραχήλ. Ὁ Λάβαν εἶπεν ὅτι στέργει, ἀλλὰ πληρωθεῖσθαι τῆς ἐπταετίας, ἀντὶ τῆς Ραχήλ ἔδωκεν εἰς αὐτὸν δι' ἀπάτης τὴν Λείαν. Ἀνακαλύψας ὁ Ἰακώβ τὴν ἐπιούσαν τοῦ γάμου του τὴν ἀπάτην, παρεπονέθη εἰς τὸν πενθερόν του. Οὗτος δὲ εἶπεν ἀπολογούμενος. Ὑπάρχει συνθήκη παρ' ἡμῖν νὰ ὑπανδρεύωμεν πρῶτον τὴν προσφυτέραν θυγατέρα καὶ ὕστερον τὴν μικροτέραν, καὶ ἐπρότεινεν εἰς αὐτὸν νὰ δουλεύσῃ ἕτερα ἐπὶ ἔτη καὶ εἰς ἀντιμισθίαν νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν καὶ τὴν Ραχήλ. Ἐστέρεξεν ὁ Ἰακώβ εἰς τὴν πρότασιν ταύτην καὶ οὕτως ἔλαβεν εἰς γυναῖκα καὶ τὴν Ραχήλ, τὴν ὁποίαν ἠγάπησεν περισσότερο, παρὰ τὴν Λείαν. Ἀλλ' ὁ Θεὸς ἔδωκε διὰ τοῦτο προτερῆμα εἰς τὴν Λείαν τὴν εὐτεκνίαν, εἰς δὲ τὴν Ραχήλ τὴν ἐπὶ τινὰ καιρὸν στειρώσιν. Ἐκ τούτου ἐγεννήθη ἕρις μεταξὺ των.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Καὶ πάλιν ἐνταῦθα μαυθάνομεν, ὅτι τὰ τέκνα πρέπει νὰ ἐκτελῶσι τὰς ὑπηρεσίας τῶν γονέων αὐτῶν. Ἡ Ραχήλ ἔβασκε τὰ πρόβατα τοῦ πατρὸς τῆς. Οἱ ὠραῖοι δὲν πρέπει νὰ ὑπερηφανεύονται διὰ τοῦτο τὸ χάρισμα, διότι πολλάκις καταστέλλεται ἡ ὑπερηφάνεια, δι' ἄλλου ἐλαττώματος, ὅπως ἐξέχεται ἐκ τῆς ἀνωτέρω ἱστορίας.

Βλέπομεν ἔτι ἐνταῦθα ὅτι ὅπως ὁ Ἰακώβ ἠπάτησε τὸν πατέρα του, οὕτω καὶ αὐτὸς ἠπατήθη παρὰ τοῦ πεθεροῦ του. Ἰδοὺ ἡ ἀλήθεια τοῦ ῥήτορος τοῦ Εὐαγγελίου «ἐν ᾧ μέτρω μετρεῖται ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν». Δὲν πρέπει νὰ ἀγανακτῶμεν ὅταν πάσχωμεν ἑλλείψιν τινά, ὡς ἡ Ραχήλ διότι ἦτο στειρά, ἀλλὰ νὰ παρακαλῶμεν τὸν Θεὸν νὰ διορθῶναι τὰς ἑλλείψεις ἡμῶν.

§ 13. Ἐπιστροφὴ τοῦ Ἰακώβ. (Γεν ΑΒ', ΑΓ', ΑΔ').

Ὁ Ἰακώβ ἀπέκτησεν ἐκ μὲν τῆς Λείας υἱοὺς ἕξ, τοὺς ἕξης, Ρουβὴν, Συμεὼν, Λευὶ, Ἰούδαν, Ἰσάακ, Ζαβουλὼν, καὶ θυγατέρα μίαν, τὴν Δείαν· ἐκ δὲ τῆς Ραχήλ υἱοὺς

δύο, τὸν Ἰωσήφ, καὶ ὅταν ἐπανῆλθεν εἰς Χαναάν, τὸν Βενιαμὴν, ἕκ δὲ τῶν παιδισκῶν τοῦ τέσσαρχος, Δάν, Νεφθαλείμ, Γάδ καὶ Ἀσέρ.

Ἐπιστρέφων δὲ κατὰ προσταγὴν τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν πατρίδα τοῦ Χαναάν μετὰ τῆς οἰκογενείας του ὅλης καὶ τῶν ποιμνίων του καὶ τῶν κτηνῶν του, εἶδε καθ' ὁδὸν στρατεύμα ἀγγέλων Θεοῦ, τοὺς ὁποίους ἅμα ἰδὼν εἶπε· Στράτευμα Θεοῦ εἶναι. Μετὰ ταῦτα μαθὼν ὅτι ἔρχεται εἰς ἀπάντησίν του ὁ ἀδελφός του Ἰσαὺ μετὰ τετρακοσίων ἀνδρῶν, ἐφοβήθη, καὶ κατὰ πρῶτον παρεκάλεισε τὸν Θεὸν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας του, ὕστερον δὲ ἔστειλεν εἰς τὸν ἀδελφόν του πλούσια δῶρα ἐκ τῶν ποιμνίων καὶ τῶν κτηνῶν, διὰ νὰ καταπραύνη αὐτόν.

Ἐν ᾧ δὲ ἔμενε μόνος τὴν νύκτα, ἄνθρωπός τις εἰς τὸ φαινόμενον ἐπάλαυσε μὲ αὐτόν καὶ ἐχώλανε τὸν μηρόν αὐτοῦ· ὕστερον δὲ ἐφανερώθη ὅτι ἐπάλαυσε μὲ τὸν Θεόν, ὅστις τῷ εἶπεν· Ἀφ' οὗ ἐστάθης ἰσχυρὸς μετὰ Θεοῦ. θά ῥσαι δυνατὸς μετὰ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ δὲν ἐφανερώσει τὸ ὄνομα του. Ὁ Ἰακώβ ἐννοήσας ὅτι ὁ παλαίσας μετ' αὐτοῦ ἦτο ὁ Θεός, εἶπε μεγάλῃ τῇ φωνῇ· «Εἶδον τὸν Θεὸν πρόσωπον πρὸς πρόσωπον καὶ ἐσώθη μου ἡ ψυχή». Ἡὐλογήθη δὲ παρὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ὠνομάσθη Ἰσραὴλ (1), ἐξ οὗ ὠνομάσθησαν καὶ οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ Ἰσραηλῖται.

Ἀναβλέψας δὲ ὕστερον ὁ Ἰακώβ, εἶδεν ἐρχόμενον τὸν ἀδελφόν του Ἰσαὺ, τὸν ὁποῖον ἐπρασκύνησεν ἐπτάκις μετὰ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν τέκνων του. Δραμὼν δὲ ὁ Ἰσαὺ ἐνηγκαλίσθη καὶ ἐφίλησε τὸν Ἰακώβ, καὶ ἔκλαυσαν ἀμρότεροι. Ὁ Ἰσαὺ δὲν ἠθέλησε νὰ δεχθῇ τὰ δῶρα, ἀλλὰ ἐνδίδων εἰς τὰς παρακλήσεις τοῦ Ἰακώβ, κατεπίσθη καὶ ἐδέχθη αὐτά· οὕτω χωρισθέντες ἀπῆλθον ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια. Ἀπέθανε δὲ ὁ ὁ πατήρ των Ἰσαὰκ πλήρης ἡμερῶν καὶ ἔθαψαν αὐτόν ὁ Ἰσαὺ καὶ ὁ Ἰακώβ, οἱ υἱοὶ αὐτοῦ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Αἱ ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ ἀφεύκτως ἐκπληροῦν-

(α) Διότι ἐνίσχυσις μετὰ Θεοῦ κτλ. (Γεν. 28', 28).

(ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡ. Δ. ΠΑΝΤΑΖΗ). — η Βιβλιοθήκη 2 Βέρροισ

ται. Ἰδοὺ ἡ ἐκπλήρωσις τῆς διαθήκης αὐτοῦ, ὅτι θέλει πληθύνει τὸ σπέρμα τοῦ Ἀβραάμ· δεκατρία τέκνα ἀπέκτησεν ὁ Ἰακώβ.

Ὁ Ἰακώβ διὰ τῆς ἀποστολῆς δώρων εἰς τὸν Ἡσαΐ καὶ τῆς προσκυνήσεώς του δεικνύει, ὅτι ἐπέθυμῆσε νὰ ἐπανορθώσῃ ὑπερ' ἡραξεν ἄδικον. Τὴν διαγωγὴν του ταύτην πρέπει νὰ μιμώμεθα.

Ἡ πίστις οὐδέποτε πρέπει νὰ μὴς λείπῃ. Ὁ Ἰακώβ ἐδεήθη τοῦ Θεοῦ καὶ ἠλόγησεν αὐτὸν καὶ ἔσωσεν αὐτὸν ἀπὸ πείνης· ἐκδικήσεως τοῦ Ἡσαΐ. Τοῦ Θεοῦ τὴν βοήθειαν πρέπει νὰ ἐπικαλώμεθα πάντοτε, μάλιστα δὲ ὁσάκις κίνδυνος μὴς ἀπειλοῦσι.

§ 14. Πώλησις τοῦ Ἰωσήφ. (Γεν. ΑΖ').

Ὁ Ἰακώβ ἐπιστρέψας ἐκατοίκησεν εἰς Γῆν Χαναάν. Ἐκ τῶν δώδεκα υἱῶν του ἡγάπηα περισσότερον τὸν Ἰωσήφ, καὶ διὰ τοῦτο καὶ γιγῶνα ποικίλον ἐνέδυσεν αὐτόν. Οἱ ἀδελφοὶ του διὰ τοῦτο, καὶ μάλιστα διότι κατήγγειλεν εἰς τὸν πατέρα κακὴν τινὰ πρᾶξιν των, τὸν ἐμίσησαν καὶ δὲν ἔζων ἐν εἰρήνῃ μετ' αὐτόν. Ἡῤῥησε τὸ μίσος αὐτῶν καὶ τοῦτο, ὅτι εἶδεν ὁ Ἰωσήφ δύο ἐνόπνια, τῶν ὁποίων ἡ ἐξηγήσις ἐφάνέρω-
νεν, ὅτι ἐμελλύν ποτε οἱ ἀδελφοὶ του καὶ οἱ γονεῖς του νὰ προσκυνήσωσιν αὐτόν.

Πώλησις τοῦ Ἰωσήφ.

Μετὰ ταῦτα, ὅτε οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἔβοσκον τὰ πρόβατα τοῦ πατρὸς των εἰς Συχέμ, ὁ Ἰακώβ ἔστειλε τὸν Ἰωσήφ
δημοσίῳ Κεντρικῇ Βιβλιοθήκῃ Βεροσίου

νά ἴδῃ ἂν ὑγιαίνουσιν αὐτοὶ καὶ τὰ πρόβατα, καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ νὰ τὸ ἀναγγείλῃ εἰς αὐτόν. Οἱ ἀδελφοὶ τοῦ ἰδόντες μακροθεν τὸν Ἰωσήφ ἐρχόμενον πρὸς αὐτούς, εἶπον μεταξὺ των· Ἰδοὺ ἐρχεται ὁ ἐνυπνιαστής ἐκεῖνος. τῶρα ὡς φονεύσωμεν αὐτόν. Ὁ Ρουβὴν ἐνχυνωθεὶς εἶπε· Μὴ χύνετε αἷμα, ἀλλὰ βλλετε αὐτὸν εἰς ἓνα ἐκ τῶν λάκκων τῆς ἐρήμου· εἶχε δὲ σκοπὸν νὰ ἐλευθερώσῃ αὐτόν καὶ νὰ τὸν παραδώσῃ εἰς τὸν πατέρα του. Ὅθεν ἀφαιρέσαντες αὐτοῦ τὸν ποικίλον χιτῶνα ἔρριψαν αὐτόν εἰς λάκκον. Κατὰ παρακίνησιν τοῦ ἀδελφοῦ των Ἰούδα, ἀπεφάσισαν, ἀπόντος τοῦ Ρουβὴν, καὶ ἀνασύραντες τὸν Ἰωσήφ ἐκ τοῦ λάκκου, ἐπώλησαν αὐτόν εἰς ἐμπόρους Ἰσμαηλίτας διαβαίνοντας ἐκεῖθεν. Τὸν ποικίλον δὲ χιτῶνα αὐτοῦ χρίσαντες οἱ ἀδελφοὶ τοῦ μὲ αἷμα ἐριφίου, ἔστειλαν εἰς τὸν πατέρα. Ἰδὼν αὐτόν ὁ Ἰακώβ εἶπε· «Θηρίον πονηρὸν κατέφαγε τὸν Ἰωσήφ» καὶ ἐπένθησε τὸν Ἰωσήφ ὁ πατὴρ πολλὰς ἡμέρας.

Οἱ ἔμποροι ἑλθόντες εἰς Αἴγυπτον ἐπώλησαν τὸν Ἰωσήφ εἰς τὸν Πετεφρῆν, μέγαν ἀξιωματικὸν καὶ ἀρχιμηχείρον τοῦ Φαραώ (βασιλέως).

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Πολλάκις τὰ ἐνύπνια δύνανται νὰ ἔχωσι σημασίαν, ὅταν μάλιστα βλέπωσιν αὐτὰ οἱ πιστοὶ καὶ καθαροὶ τὴν καρδίαν.

Ὁ φθόνος τῶν ἀδελφῶν τοῦ Ἰωσήφ τοὺς ἔφερεν εἰς ἄλλην ἁμαρτίαν· ἐπεβούλευσαν τὴν ζωὴν του, τέλος τὸν ἐπώλησαν, καὶ ἠπάτησαν τὸν πατέρα των. Ὁ φθόνος εἶναι πολλῶν ἁμαρτιῶν ῥίζα.

Ὁ ἀθῶος καὶ ἄκακος διατελεῖ ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Θεοῦ ὅπου δὴποτε καὶ ἂν ἴται. Ὁ Θεὸς ἔσωσε τὸν Ἰωσήφ, ὅτε οἱ ἀδελφοὶ τοῦ ἠθέλησαν νὰ τὸν φονεύσωσι, καὶ ἐπροστάτευsen αὐτὸν πανταχοῦ ὡς θέλομεν ἰδεῖ.

§ 15. Ὁ Ἰωσήφ ἐν τῇ φυλακῇ. (Γεν. ΑΘ'. Μ').

Ὁ Ἰωσήφ ἦτο ὥρατος καὶ εὐσεβὴς καὶ ἐνάρετος, ὑπηρετεῖ δὲ πιστῶς εἰς τὸν οἶκον τοῦ Πετεφρῆ, ὅστις ἠγάπησε τὸν Ἰωσήφ, καὶ ἐνεπιστεύθη εἰς αὐτόν τὴν οἰκονομίαν ὅλου τοῦ οἴκου του. Ἀλλ' ἡ γυνὴ τοῦ Πετεφρῆ, ἀσεβὴς καὶ πο-

νηρά. ἐσυκοφάντησεν ὡς ἄτιμον τάχα τὸν Ἰωσήφ εἰς τὸν ἄνδρα τῆς· οὗτος δέ, πιστεύσας εἰς τὴν διαβολὴν τῆς γυναικὸς του καὶ ὀργισθεὶς διέταξε καὶ ἔρριψαν τὸν Ἰωσήφ εἰς τὴν φυλακὴν. Ἐφυλακίσθησαν δὲ εἰς τὴν ἰδίαν φυλακὴν καὶ ὁ ἀρχαιονοχὸς καὶ ὁ ἀρχισιτοποιὸς τοῦ Φαραῶ, ὑποπεσόντες εἰς τὴν ὀργὴν τοῦ βασιλέως τούτου. Ὁ Ἰωσήφ διὰ τὴν ἀγαθότητά του ἀπῆλαυσε τὴν ἀγάπην τοῦ ἀρχιδεσμοφύλακος, ὅστις κατέστησεν αὐτὸν διὰ τοῦτο ἐπιστάτην τῶν ἄλλων δεσμωτῶν.

Ἐχὼν τοιαύτην ἐξουσίαν ὁ Ἰωσήφ, ἐπεσκέφθη τοὺς δύο ἐν τῇ φυλακῇ θεράποντας τοῦ βασιλέως. Ἰδὼν δὲ αὐτοὺς κατηφείς καὶ ἐρωτήσας αὐτοὺς ἔμαθεν ὅτι εἶχον ἰδὲ ἐνύπνια καὶ δὲν εὕρισκον ἐξηγητὴν. Ὁ μὲν ἀρχαιονοχὸς εἶδε τρία κλήμκτα ἀμπέλου φέροντα ὠρμα σταφύλια, ἐκ τῶν ὁποίων ἐκθλίψας οἶνον εἰς τὸ ποτήριον τοῦ Φαραῶ ἔδωκεν εἰς αὐτόν. Ὁ δὲ ἀρχισιτοποιὸς εἶχεν ἰδὲ τρία κύνιστρα, ὧν τὸ ἐπὶ κνω εἶχεν ἐξ ὅλων τῶν πραγμάτων, ὅσα αὐτὸς παρεσκεύαζε νὰ τρώγῃ ὁ Φαραῶ, καὶ ὅτι τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατέτρωγον αὐτά. Ὁ Ἰωσήφ ἀκούσας τὰ ἐνύπνια, εἶπεν εἰς μὲν τὸν ἀρχαιονοχόν, ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας θὰ τὸν καταστήσῃ ὁ Φαραῶ εἰς τὴν προτέραν θέσιν του· τὸν παρεκάλει δὲ νὰ ἐνθυμηθῇ τότε καὶ αὐτόν.

Εἰς δὲ τὸν ἀρχισιτοποιόν εἶπεν, ὅτι τὸ ἐνύπνιον τοῦ δηλοῖ ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας θὰ τὸν ἀποκεφαλίσῃ ὁ Φαραῶ, καὶ τὸ σῶμά του κρεμασμένον θὰ καταφάγωσι τὰ ὄρνεα.

Τῷ ὄντι, τὴν τρίτην ἡμέραν, ἐφ' ἧς ὁ Φαραῶ τὰ γενέθλια, ἡμέραν διωρεῶν καὶ χαρίτων, τὸν μὲν ἀρχαιονοχόν ἀποφυλακίσας κατέστησεν πάλιν εἰς τὴν ἀρχήν, τὴν ὁποίαν εἶχε, τὸν δὲ ἀρχισιτοποιὸν ἐκρέμασεν. Ὁ ἀρχαιονοχὸς ὅμως φαίνεται ὅτι ἐκ τῆς χαρᾶς του ἐλησμονήσεν τὸν Ἰωσήφ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ὁ Θεὸς δὲν ἐγκαταλείπει τοὺς εὐσεβεῖς καὶ ἐάν εἰς μεγάλαις δυστυχίαις περιπέσωσι, μάλιστα ὑψώνει αὐτοὺς, ὡς τὸν Ἰωσήφ καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ Πετεφρῆ καὶ εἰς τὸ δεσμοτήριον ὕστερον. Διὰ τῆς θείας βοηθείας ἐκδόλως δύναται τις νὰ ἀποφύγῃ πάντα πειρασμόν· οὕτως ὁ Ἰωσήφ ἐφέρθη τιμίως εἰς τὸν οἶκον τοῦ Πετεφρῆ.

καὶ δὲν ἡμάρτησεν. Οἱ κακοὶ δὲν λείπουσιν ἐκ τοῦ κόσμου· ὅθεν πρέπει νὰ προσέχωμεν νὰ μὴ περιπίπτωμεν εἰς τὰς παγίδας αὐτῶν.

§. 16. Δόξα τοῦ Ἰωσήφ. Γεν. ΜΑ').

Δύο ἔτη μετὰ τὴν ἀνωτέρω τύχην τοῦ ἀρχισιτοποιοῦ καὶ τοῦ ἀρχιαινοχοῦ, εἶδεν ὁ Φαραὼ τὰ ἐξῆς ἐνύπνια. Πρῶτον ὅτι ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ποταμοῦ τῆς Αἰγύπτου Νεῖλου ἑπτὰ παχέαι βόες, κατόπιν δὲ αὐτῶν ἀνέβησαν ἄλλαι ἑπτὰ ἰσχναὶ καὶ κατέφαγον τὰς πρῶτας ἑπτὰ παχέας. Δεύτερον δὲ ἀνεβύθησαν ἑπτὰ στάχυες καλοὶ καὶ τούτους κατέπιον ἄλλοι ἑπτὰ λεπτοὶ καὶ ἄθλιοι, κατόπιν φυνέτες. Ἐγερθεὶς ὁ Φαραὼ, ἐκέλεσεν ὅλους τοὺς ἐξηγητάς καὶ τοὺς σοφοὺς τῆς Αἰγύπτου, ἀλλ' οὐδεὶς ἠδυνήθη νὰ ἐξηγήσῃ τὰ ἐνύπνια του. Ὁ ἀρχιαινοχός, ἐνθυμηθεὶς τότε τὸν Ἰωσήφ, διηγήθη εἰς τὸν Φαραὼ τὰ περὶ αὐτοῦ ὅθεν εὐθὺς προσεκλήθη ὁ Ἰωσήφ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως. Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰωσήφ τὴν διήγησιν τῶν ἐνυπνίων εἶπεν. Αἱ ἑπτὰ βόες αἱ καλαί, καὶ οἱ ἑπτὰ στάχυες οἱ καλοὶ δηλοῦσιν ἑπτὰ ἔτη εὐθηνίας πολλῆς πλήρη· αἱ ἑπτὰ βόες αἱ ἰσχναὶ καὶ οἱ ἑπτὰ στάχυες οἱ λεπτοὶ σημαίνουσιν ἑπτὰ ὕστερον ἔτη λιμοῦ. Συνεβούλευσε δὲ τὸν Φαραὼ νὰ διορίσῃ ἄνδρα φρόνιμον καὶ συνετὸν ἐπιστάτην εἰς ὅλην τὴν Αἴγυπτον, νὰ συνάξῃ τὸν πλεονάζοντα σίτον τῆς εὐτυχίας, διὰ νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰ ἑπτὰ ἔτη τῆς ἀφορίας. Οἱ λόγοι τοῦ Ἰωσήφ ἤρσαν εἰς τὸν Φαραὼ· ὅθεν κατέστησεν αὐτὸν ἀρχοντα δευτέρου μετὰ τὸν ἑαυτὸν του εἰς πᾶσαν τὴν Αἴγυπτον· τὸν ἐφόρεσε τὸ ἰδίον του δακτυλίδιον, καὶ, ἐνδύσας αὐτὸν λαμπρὰν στολὴν καὶ θέσας περιδέραιον χρυσοῦν περὶ τὸν λαιμὸν του, ἀνέβησεν αὐτὸν εἰς τὴν δευτέραν βασιλικὴν ἁμαξάν καὶ διὰ κηρύκων ἀνέδειξεν αὐτὸν κύριον πάσης τῆς Αἰγύπτου.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ὁ τῆς δυστυχίας ἢ τῆς εὐτυχίας καιρὸς ἔρχεται ἐκ Θεοῦ.

Οἱ σοφοὶ καὶ οἱ πεπαιδευμένοι δὲν ἡμποροῦσι νὰ λύσωσι τὰς ἐκφράσεις τῆς θείας βουλῆς. Οἱ εὐσεβεῖς ὅμως καὶ πιστοὶ τοῦ Κυρίου ἐννοοῦσι καὶ τὰς εἰκονικῶς παριστανομένας βουλὰς αὐτοῦ, ὥς ὁ Ἰωσήφ ἐνόησε καὶ ἐξηγήσε τὰ ἐνύπνια τοῦ Φαραὼ.

Ὅταν ἔχωμεν εὐθηνίαν, πρέπει νὰ ἡμεθα οἰκονόμοι ἵνα μὴ στε-
ρώμεθα τῶν ἀναγκαίων, ἀνδυστυχία ἐπέλθῃ.

Ὁ δίκαιος ἐπὶ τέλους λαμβάνει τὴν θέσιν του. Ὁ Ἰωσήφ δὲν ἤδη-
μόνητε πρὸς τὸν Θεὸν δι' ἅσα ἔπαθεν· οὕτως ἐδικαιώθη ἐπὶ τέλους.

§ 17. Ἐλευσις ἀδελφῶν Ἰωσήφ εἰς Αἴγυπτον.

(Γεν. MB', MF', MD').

Κατὰ τὰ ἐνύπνια τοῦ Φαραῶ, μετὰ ἐπταετῇ εὐθηνίαν,
ἦλθεν ἡ ἐπτὰ ἔτη διαρκέσασα σιτοδεία, ἣτις ἐφθασε καὶ
μέχρι τῆς Λαναν, ὅπου ἐκατοίκει ὁ Ἰακώβ. Κατὰ τὰ ἐπτὰ
δυστυχῇ ἔτη ὁ Ἰωσήφ ἤνοιξε τὰς ἀποθήκας, ὅπου ἐφύλατ-
τε τὰ περισεύματα, καὶ ἐγρῶνγει σίτον εἰς τοὺς ἐρχομέ-
νους ν' ἀγοράζωσι. Μαθὼν ὁ Ἰακώβ ὅτι πωλεῖται σίτος εἰς
Αἴγυπτον, ἀπέστειλεν ἐκεῖ τοὺς υἱοὺς του νὰ ἀγοράσωσι,
κρατήσας μόνον τὸν Βενιαμίν, ὅστις ἦτο νεώτατος πλὴν-
των. Ἐλθόντες αἱ υἱαὶ Ἰακώβ πρὸς τὸν Ἰωσήφ ἐπροσκύνη-
σαν αὐτὸν, ἀλλὰ δὲν τὸν ἐγνώρισαν, ἐν ᾧ αὐτὸς πλῆρυστα
ἀνεγνώρισε τοὺς ἀδελφούς του, χωρὶς ὅμως νὰ τὸ ἀποδείξῃ.
Ὁ Ἰωσήφ προσποιούμενος ὅτι θεωρεῖ αὐτοὺς ὡς κατασκό-
πους, διέταξε νὰ τοὺς φυλακίσωσιν. Αὐτοὶ εἶπαν, ὅτι εἶναι
δώδεκα ἀδελφοὶ εἰρηνοποιοὶ καὶ οὐχὶ κατάσκοποι, καὶ ὅτι ὁ
μὲν νεώτατος ἔμεινε πρὸς τὴν πατρί, ὁ δὲ ἄλλος δὲν ὑπέρ-
χει. Ὁ Ἰωσήφ τότε προστάσσει νὰ στείλωσι ἕνα ἐξ αὐτῶν
νὰ φέρῃ τὸν νεώτατον ἀδελφόν· ὡς ἤκουσαν τοῦτο εἶπον
ἐθραϊστὶ μεταξύ των· «Δικτελοῦμεν εἰς ἁμαρτίαν διὰ τὸν
ἀδελφόν μας Ἰωσήφ.» καὶ ἄλλα. Ἀκούσας ταῦτα ὁ Ἰωσήφ,
ὅστις ἐπροσκοιεῖτο ὅτι δὲν γνωρίζει τὴν διχλεκτόν των, καὶ
συγχινηθεὶς, παρεμέρισε καὶ ἔκλαυσε.

Τελευταῖον κρατήσας τὸν Συμεὼν, ἀπέστειλε τοὺς λοι-
ποὺς πρὸς τὸν πατέρα των, διατάξας τοὺς ἀνθρώπους του
νὰ γεμίσωσι τοὺς σάκκους των σίτον καὶ κρυφίως νὰ δέσωσι
τὰ χρήματά των εἰς τὸν σάκκον ἐκάστου. Ὅτε ἦλθον εἰς
τὸν πατέρα των καὶ εἶπον τὸ ἀργύριόν των εἰς τοὺς σάκκους,
ἐταράχθησαν αὐτοὶ τε καὶ ὁ πατὴρ των. Ἀφ' οὗ δὲ ἐτε-

λείωσεν ὁ σῖτος, ὁ Ἰακώβ ἀπέστειλε πάλιν εἰς Αἴγυπτον τὰ τέκνα του ν' ἀγοράσωσιν. Οὗτοι δὲ δὲν ἠθέλησαν νὰ καταβῶσιν εἰς Αἴγυπτον ἀνευ τοῦ Βενιαμίν, φοβούμενοι τὸν Ἰωσήφ. Ὁ Ἰακώβ ἐπέστη ἐγγυηθέντος τοῦ υἱοῦ του Ἰούδα καὶ ἔστειλε μετ' αὐτῶν καὶ τὸν Βενιαμίν. Ἀμα δὲ ἐλθόντες εἰς Αἴγυπτον, παρέδωκαν εἰς τὸν οἰκονόμον τοῦ Ἰωσήφ τὸ ἀργύριον, τὸ ὅποιον εὔρον εἰς τοὺς σάκκους των· ἀλλ' αὐτὸς δὲν τὸ ἐδέχθη εἰπὼν, «Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ὑμῶν ἔδωκεν εἰς ὑμᾶς θησαυροὺς εἰς τὰς σάκκους». Ὁ Ἰωσήφ ἐδέχθη αὐτοὺς μετὰ χαρᾶς, εἰς δὲ τὸν ὁμομήτριον ἀδελφόν του Βενιαμίν εἶπεν, «Ὁ Θεὸς ἐλεῆσαι σε, τέκνον·» συνταραχθεὶς δὲ καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ δωμάτιόν του ἔκλαυσεν· ὕστερον παρεκάθισεν αὐτοὺς εἰς τὸ συμπόσιον κατὰ τὴν τάξιν τῆς ἡλικίας των, διὰ τὸ ὅποιον ἠπόρουν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω βλέπομεν ὅτι ἐπηλύθευσε τὸ ἐνάπιον τοῦ Ἰωσήφ, ὅτι οἱ ἀδελφοὶ του ἠθέλουν τὸν προσκυνῆσαι. Ὁ Θεὸς γνωρίζει τὰ πάντα πρὶν γείνωσιν.

Ὅταν περιερχόμεθα εἰς κινδύνους, τότε ἐνθυμούμεθα τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, ὡς οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ ἐνεθυμήθησαν τὸ κακὸν τὸ ὅπῃ ἐκάμην εἰς τὸν Ἰωσήφ. Ἀξιολύμητος εἶναι ἡ προύτης καὶ ἡ ἀνησι-κακία τοῦ Ἰωσήφ πρὸς τοὺς ἀδελφούς του, ὅστις οὐ μόνον τοὺς ἐσυγχώρησεν, ἀλλὰ καὶ ἔκλαυσεν ἐκ συγκινήσεως ἰδὼν αὐτοὺς ζῶντας καὶ εὐεργετούμενους παρ' αὐτοῦ.

§ 18. Φανέρωσις τοῦ Ἰωσήφ εἰς τοὺς ἀδελφούς του. (Γεν. ΜΔ'. ΜΕ').

Ὅτε ἠθέλησαν οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὰ ἴδια, προσέταξεν οὗτος τὸν οἰκονόμον νὰ γεμίσῃ τοὺς σάκκους των καὶ νὰ θέσῃ πάλιν ἐντὸς αὐτῶν καὶ τὸ ἀργύριον ἐκάστου. Εἰς δὲ τοῦ Βενιαμίν τὸν σάκκον προσέταξε νὰ βάλῃ μετὰ τῶν χρημάτων καὶ τὸ ἀργυροῦν τοῦ ποτήριον. Τὸ πρῶτον, καθὼς ἀνεχώρησαν, προσέταξεν ὁ Ἰωσήφ τὸν οἰκονόμον του νὰ τοὺς καταδιώξῃ· συλλαβὼν δὲ αὐτοὺς οὗτος τοὺς ἠλεγξε, διότι ἔκλεψαν τάχα τὸ ἀργυροῦν ποτήριον τοῦ Ἰωσήφ. Αὐτοὶ δὲ, μὴ ἔχοντες εἰδῆσιν τῶν γενομένων, εἶπον· Εἰς ὅντινα εὔρεθῇ τὸ ποτήριον, ἢς θανατωθῇ καὶ

ἡμεῖς ὡς γενώμεν δούλοι τοῦ κυρίου ἡμῶν. Γενομένης ἐρεῦ-
νης καὶ εὐρεθέντος τοῦ ποτηρίου εἰς τὸν σάκκον τοῦ Βενια-
μὴν, ἔσχισαν τὰ φορέματά των καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὴν πό-
λιν. Ὁ Ἰωσήφ τοὺς ἤλεγξε διὰ τὸ γεγονὸς, οὗτοι δὲ δὲν

Ὁ Ἰωσήφ ἀγριώμενος καὶ οἱ ἀδελφοί του.

ἤξευραν τί νὰ εἰπωσιν· ὁ Ἰούδας δὲ εἶπεν εἰς τὸν Ἰωσήφ
ἔτι μένουσι παρ' αὐτῷ δούλοι πάντες. Ὁ Ἰωσήφ ἀποκρίνε-
ται ὅτι μόνος ἐκεῖνος, εἰς τὸν ὁποῖον εὕρηται τὸ ποτήριον,
νὰ μείνῃ δούλος καὶ οἱ ἄλλοι ν' ἀπέλθωσι. Τότε ὁ Ἰούδας

τῷ λέγει νὰ κρατήσῃ αὐτὸν καὶ ν' ἀφήσῃ τὸν Βενιαμίν, διότι ὁ γέρον πατήρ των θὰ ἀποθάνῃ ἐκ τῆς λύπης, ἂν μὴ ἐπα-
νέλθῃ ὁ Βενιαμίν. Ὁ Ἰωσήφ μὴ δυνηθεὶς νὰ κρατηθῇ πε-
ρισσότερον, ἐγνώρισθῃ εἰς τοὺς ἀδελφούς του, ἠρώτησε περὶ
τῆς υἱείας τοῦ πατρὸς του, κατεβίβησε τὸν Βενιαμίν, καὶ
ἀπέστειλεν ὅλους μὲ δῶρα πρὸς τὸν πατέρα του, καὶ παρήγ-
γαιλε νὰ ἔλθωσι μετ' αὐτοῦ καὶ τῶν οἰκογενειῶν των καὶ τῶν
πραγμάτων των νὰ κατοικήσωσιν εἰς Αἴγυπτον. Ἔστα-
λε δὲ καὶ ὁ Φαραὼ μαθὼν τὰ γενόμενα, ἀμύχας διὰ νὰ με-
ταφέρωσι τὸν Ἰακώβ καὶ τοὺς περὶ αὐτόν. Ὁ δὲ Θεὸς εἶπεν
εἰς τὸν Ἰακώβ νὰ μὴ φοβηθῇ νὰ ὑπάγῃ εἰς Αἴγυπτον καὶ ὑπε-
σχέθη, ὅτι πάλιν θὰ φέρῃ αὐτὸν εἰς Χαναάν.

Ὁ Ἰακώβ, πρὶν ἢ ἀναχωρήσῃ εἰς Αἴγυπτον, προσέφερε
θυσίαν εἰς τὸν Θεόν, ὁ Θεὸς δὲ ἐνίσχυεν αὐτὸν νὰ κατέλ-
θῃ εἰς Αἴγυπτον. Οὕτω κατέβησαν πάντες εἰς Αἴγυπτον,
συμποσούμενοι εἰς ἐβδομήκοντα πέντε ψυχάς. Ὁ Ἰωσήφ ἔ-
δωκεν εἰς αὐτοὺς πρὸς οἴκησιν ἀρίστην γῆν, τὴν Ῥαμεσσῇ
ὀνομαζομένην, καὶ τοὺς ἐπεμελείτο, παρέχων εἰς αὐτοὺς ἀφθo-
να τὰ ἀναγκαῖα.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ὁ Θεός, φροντίζων ἀείποτε διὰ τοὺς εὐσεβεῖς
εἰς τὰς γενικὰς δυστυχίας, ἰδοὺ ἔλαβε πρόνοιαν περὶ τοῦ Ἰακώβ, κα-
ταστήσας τὸν Ἰωσήφ ἄρχοντα ἐν Αἰγύπτῳ.

Ὁ Θεὸς δύναται νὰ στρέψῃ εἰς ἀγαθὸν τὰ κακὰ ὑπολαμβάνόμενα·
τοῦτο εἶπεν ὁ Ἰωσήφ εἰς τοὺς ἀδελφούς του· «Ἵμεῖς ἐβουλεῖσασθε
κατ' ἐμοῦ εἰς πονηρά, ὁ δὲ Θεὸς ἐβουλεῖσας ἐπὶ ἐμοῦ εἰς ἀγαθόν».

Ἀπέδωκε δ' ἐκάλὸν ἀντὶ κακοῦ εἰς τοὺς ἀδελφούς του, καὶ αὐτῶς
ὀφείλομεν νὰ ποιῶμεν καὶ ἡμεῖς πρὸς πάντα ἄνθρωπον.

§. 19. Θάνατος τοῦ Ἰακώβ καὶ τοῦ Ἰωσήφ. (Γεν. ΜΘ'. Ν).

Ὁ Ἰακώβ υἱοθέτησεν ἐν Αἰγύπτῳ τοὺς δύο υἱούς τοῦ
Ἰωσήφ, τὸν Ἐφραΐμ καὶ τὸν Μανασσῇ, καὶ κηλόγησεν αὐ-
τούς· εἶπε δὲ εἰς τὸν Ἰωσήφ· Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποθνήσκω· ὁ Θεὸς
μου θὰ ἦναι μὲ σᾶς, καὶ θὰ σᾶς ἐπιστρέψῃ ἐντεύθεν εἰς τὴν
γῆν τῶν πατέρων σας (δηλ. τὴν Χαναάν). Ἔπειτα καλέσας

ὁ Ἰακώβ τοὺς υἱοὺς τοῦ ὅλους ἡλόγησεν αὐτοὺς χωριστὰ ἑκαστόν. Ἀξιοσημειώτως δὲ εἶναι ἡ πρὸς τὸν Ἰούδαν εὐλογία αὐτοῦ αὕτη, ἥτις ἦτο προφητεία περὶ τῆς ἐλευσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. «Οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰούδα καὶ ἡγούμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ, ἕως ἂν ἔλθῃ ᾧ ἀπόκειται· καὶ αὐτὸς προσδοκᾷ ἐθνῶν». Μετὰ τὴν εὐλογίαν τῶν τέκνων, ἀπέθανεν ὁ Ἰακώβ ἑκατὸν τεσσαράκοντα ἑπτὰ ἐτῶν· παρρηγγίλια δὲ νῆα τὸν θάψωσιν εἰς Χαναάν, ἐκεῖ ὅπου ἐτάφη ὁ Ἀβραάμ καὶ ἡ Σάρρα, ὁ Ἰσαάκ καὶ ἡ Ρεβέκκα καὶ ἡ Λεία. Ὁ Ἰωσήφ ἐζήτησεν ἄδειαν παρὰ τοῦ Φαραὼ καὶ ἀνέβη μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ οἰκεῖοι αὐτοῦ καὶ Αἰγύπτιοι ἄρχοντες εἰς Χαναάν καὶ ἔθαψαν τὸν πατέρα αὐτοῦ, πενήθησαντες ἑπτὰ ἡμέρας. Ὅτε ὁμοῦς ἐπέστρεψαν εἰς Αἴγυπτον οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ, ἐφοβήθησαν μὴ μνησικακήσῃ καὶ ἐζήτησαν συγχώρησιν παρ' αὐτοῦ ἐξ ὀνόματος τοῦ Ἰακώβ. Ὁ Ἰωσήφ κλάσας ἐβεβαίωσεν αὐτοὺς, ὅτι θὰ τοὺς ἀγαπᾷ καὶ θὰ τοὺς βοηθῇ. Γενόμενος δὲ ὁ Ἰωσήφ ἐτῶν ἑκατὸν δέκα καὶ προχρισθάνθεις τὸν θάνατόν του, εἶπεν εἰς τοὺς ἀδελφοὺς του, ὅτι θὰ ἐπανέλθωσιν εἰς Χαναάν καὶ ὠρικισαν αὐτοὺς νὰ λέβωσι τότε μεθ' ἑαυτῶν τὰ ὀστά του, καὶ οὕτως ἀπέθανεν ἐν εἰρήνῃ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ὁρεῖλομεν νὰ φυλάττωμεν τὰς παραγγελίας τῶν γονέων ἡμῶν οὐ μόνον ζώντων, ἀλλὰ καὶ μετὰ θάνατον.

Ὁ πύργος τοῦ Ἰωσήφ ὑποδεικνύει εἰς ἡμᾶς τὸν βίον ἐναρέτου καὶ εὐσεβοῦς. Ἀς γινώσκωμεν σώφρονες, φιλάδελφοι, ἀμνηστικοί, συμπαθητικοί, ὑπομονητικοί καὶ χρηστοί ὡς ὁ Ἰωσήφ· οὕτως ὁ Θεὸς θὰ ἴδῃαι μὲ ἡμᾶς πανταχοῦ καὶ εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις τῆς ζωῆς ἡμῶν βοηθὸς καὶ ὑπερασπιστής. Ὅταν γινώσκωμεν τοιοῦτοι, οὐ μόνον εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς, ἀλλὰ καὶ εἰς πολλοὺς θὰ ἔμεθα χρήσιμοι, ὡς ἔγινε ὁ Ἰωσήφ εἰς ὅλον τὸ γένος αὐτοῦ.

§. 20. Ἡ ἐν Αἰγύπτῳ δουλεία τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ ὁ Μωϋσῆς. (Ἐξοδος Α'. Β').

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰωσήφ καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ Φαραὼ, ἤρχισεν ἄλλος νέος Φαραὼ (βασιλεὺς) νὰ φο-

ἔῃται τὴν αὐξήσιν τοῦ πληθυσμοῦ τῶν εἰς Αἴγυπτον παροικούντων Ἰσραηλιτῶν· ὅθεν ἀπεφασίσθη νὰ καταθλίβωσιν αὐτοὺς μὲ ἀγγραείας καὶ βαρύντατα ἔργα, διορίζοντες σκληροὺς καὶ ἀπανθρώπους ἐπιστάτας τῶν ἔργων, ἀλλὰ καὶ οὕτως οἱ Ἑβραῖοι ἐπληθύνοντο. Ὁ Φαραὼ τότε προσέταξε τὰς δύο μαῖας τῶν Ἑβραίων, Σεφώραν καὶ Φουάν, νὰ φανεύωσι πᾶν γεννώμενον ἄρσενικὸν παιδίον, ὅταν μαιῶνται τὰς Ἑβραίας. Αἱ μαῖαι φοβούμεναι τὸν Θεόν, δὲν ἐξετέλουν τὸ προστοχθὲν ἀνοσιούργημα, ἔλεγον δὲ ὅτι αἱ Ἑβραῖαι τίκτουσι πρὶν καταθάνωσιν αὐταί. Τότε ὁ Φαραὼ διέταξε νὰ ῥίπτηται εἰς τὸν ποταμὸν πᾶν ἄρσεν γεννώμενον ἐξ αὐτῶν. Ἡ Ἑβραία Ἰωχὰβ·δ. γυνὴ Ἀβραάμ, τέξασα ἄρρεν, ἔθηκεν αὐτὸ εἰς πισσωμένην θ βιν (κόφιν) καὶ τὸ ἔβαλεν εἰς τὰς ὕδας τοῦ ποταμοῦ. Καταβῆσα ἡ θυγάτηρ τοῦ Φαραὼ εἰς τὸν ποταμὸν νὰ λουσθῇ, καὶ εὗρουσα τὸ παιδίον, ἐπῆρεν αὐτό, τὸ ὠνόμασε δὲ ἡ βασιλόπαις Μωϋσῆν (σωθέντα

Ὁ Μωϋσῆς ἐν τῷ ποταμῷ.

ἐκ τοῦ ὕδατος) καὶ τὸ ἔδωκε νὰ τὸ θρέψῃ αὐτὴ ἡ μήτηρ του, τὴν ὁποίαν ἐπρομήθευσεν εἰς τὴν βασιλόπαιδα ἡ παραφυλάττουσα τὴν θ βιν ἀδελφὴ τοῦ παιδίου. Ἀφοῦ ἐμεγάλωσεν ὁ Μωϋσῆς ἔμαθε τὴν καταγωγὴν του καὶ ἐλυπέτο διὰ τὰ δυστυχήματα τῶν ὁμογενῶν του. Ἰδὼν δὲ ποτε Αἰγύπτιον δέροντα Ἑ-

Εραϊον, ἐθανάτωσεν αὐτόν· φοβηθεὶς δὲ τὸν Φαραὼ, ὅστις μαθὼν τὸ γεγονός ἐζήτησε νὰ τὸν φανεύσῃ, ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον εἰς γῆν Μαδίμ, καὶ ἐκεῖ λαβὼν γυναῖκα τὴν Σεπφώραν, θυγατέρα τοῦ Ἰοθὼρ, ἱερέως τῆς Μαδίμ, ἔβασκε τὰ πρόβατα τοῦ πενθεροῦ του.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Αἱ ἐνεργεσίαι ταχέως ὑπὲρ ἀγαρίστων λησμονῶνται· οὕτως οἱ Αἰγύπτιοι ἐλησμονήσαν πλέον τὸν ἐνεργέτην τὸν Ἰωσήφ, καὶ ἐτυράνουν τοὺς ὁμογενεῖς τοῦ Ἑβραίου.

Τὸ παράδειγμα τῶν καιῶν διδάσκει ἡμᾶς, ὅτι πρέπει νὰ φοβώμεθα τὸν Θεὸν μᾶλλον παρὰ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ν' ἀποφεύγωμεν τὰς κακὰς πράξεις.

Ὁ Θεὸς φυλάττει πάντοτε καὶ σώζει ἀπὸ παντὸς κινδύνου ἐκεῖνον, ὅστις μέλλει νὰ χρησιμεύσῃ εἰς μέγα τι καὶ γενικὸν καλόν.

§ 21. Ἱστορία τοῦ Ἰωβ.

Εἰς τὴν Αὐσσητίδα χώραν ἔζη κατὰ τοὺς χρόνους περίπου τοὺτους ἀνθρωπὸς τις εὐσεβής, ὀνομαζόμενος Ἰωβ. Ἦτο δὲ πλουσιώτατος καὶ εἶχεν ἑπτὰ υἱοὺς καὶ τρεῖς θυγατέρας,

Ὁ Ἰωβ καὶ οἱ τρεῖς φίλοι του,

οἵτινες ἐφιλεύοντο ἀμοιβαίως συμπαραλαμβίνοντες καὶ τὰς τρεῖς ἀδελφάς των. Ὁ πατὴρ δὲ αὐτῶν προσέφερε θυσίας

εἰς τὸν Κύριον ὑπὲρ τῶν τέκνων του, φοβούμενος μήπως κατὰ δίκνοιν ἀμαρτάνωσιν εἰς τὰς εὐθυμίας των.

Ὁ μακάριος οὗτος ἀνθρωπὸς ὑπεβλήθη, κατὰ θεῖαν παρραχώρησιν, διὰ τὴν δοκιμασίαν ἣν εὐσέβειά του, εἰς τρομερὰ δυστυχήματα.

Κατ' ἀρχὰς ληστροικὴ τις συμμορία ἤρπασε τὰ ζεύγη τῶν βοῶν καὶ τοὺς ὄνους του· ὕστερον πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατέστρεψε τὰ ποιμνία του, καὶ ἵππεις ἐπῆραν τὰς καμήλους του καὶ ἀπέκτειναν τοὺς ὑπηρέτας του. Ἄνεμος δὲ σφοδρὸς κατέβριψε τὸν οἶκον ὅπου ἦσαν συνηθροισμένα καὶ συνέτριγον τὰ τέκνα του πάντα, καὶ καταπλακωθέντα ἀπέθαναν ὑπὸ τὰ ἐρείπια. Μαθὼν ταῦτα πάντα ὁ Ἰωβ ἔσχισε τὰ ἐνδύματά του, ἔκειρε τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς καὶ πεσὼν κατὰ γῆς εἰς προσκύνησιν τοῦ Θεοῦ λέγει· «Ὁ Κύριος τὰ ἔδωκεν, ὁ Κύριος τὰ ἐπῆρεν· ὥς ἵνα τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου εὐλογημένον.»

Ἡ δοκιμασία τῆς πίστεως τοῦ Ἰωβ ἐξετάθη μέχρι τοῦ σώματός του, προσβληθέντος ὑπὸ πληγῶν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, τὰς ὁποίας ἔξε με ὀστρακον, καθήμενος ἐπὶ τῶν εἰς τὴν κοιλίαν ἐξωθεν τῆς πόλεως. Ἡ γυνὴ του ἰδοῦσα αὐτὸν εἰς τοιαύτην κατὰστασιν, τὸν παρεκίνησε νὰ εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ν' ἀποθάνῃ· ὁ ὑπομονητικὸς ὅμως Ἰωβ ἀπεκρίθη· «Διὰ τί ἐλάλησας ὡς μία τῶν ἀφρόνων γυναικῶν; ἀφ' οὗ τὰ ἀγαθὰ ἐδέχθημεν ἐκ χειρὸς Κυρίου, δὲν θέλεις νὰ ὑποφέρωμεν καὶ τὰ κακὰ;

Φίλοι τοῦ Ἰωβ τρεῖς βασιλεῖς ἐλθόντες εἰς αὐτὸν καὶ ἰδόντες τὴν ἀθλιωτάτην αὐτοῦ κατὰστασιν, ἔμειναν ἐπὶ ἡμέρας καὶ ἐπὶ νύκτας χωρὶς νὰ λαλήσῃ οὐδὲς πρὸς αὐτὸν λόγον. Ὁ Ἰωβ, συγκινηθεὶς τότε, κατηράσθη τὴν ἡμέραν τῆς γεννήσεώς του, ὅπερ ἦτο πλάγιόν τι παράπονον πρὸς τὸν Θεόν.

Τότε οἱ φίλοι του ἤρχισαν διαλόγους μετ' αὐτοῦ. Ζητούντες νὰ ἀποδείξωσιν ὅτι ἐξ ἀμαρτιῶν πάσχει. Ἐλθὼν ὕστερον ἄλλος κατέκρινε τὸν Ἰωβ, νομίσαντα ὅτι δὲν ἠμάρτησεν. Ἐρχεται τότε φωνὴ οὐρανόθεν ἐξελέγχουσα τὸν Ἰωβ

καὶ αὐτοὺς. Ὁ Ἰωβ, αἰσθανθεὶς τὴν παρεκτροπὴν του, ἐζήτησεν εὐθὺς συγχώρησιν παρὰ τοῦ Κυρίου. Μετὰ ταῦτα ἠδούκησεν ὁ Θεὸς νὰ ἐπιφέρει θεραπείαν εἰς τὰ παθήματα τοῦ θεράποντος αὐτοῦ. Ὅθεν ἐβελόπησεν αὐτόν καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτὸν πλείονα τῶν ὧσων ἀπώλεσεν. Ἀπέκτησε πάλιν υἱοὺς ἑπτὰ καὶ θυγατέρας· τρεῖς καὶ ποιμένα διπλάσια τῶν ὧσων πρὸ τῆς δοκιμασίας του εἶχεν. Οὕτως ὁ Κύριος ἠυλόγησε τὰ ἔσχατα τοῦ Ἰωβ πλείον ἢ τὰ προτερινὰ του. Ἰζήσθη δὲ ὁ Ἰωβ ἑκατὸν τεσσαράκοντα ἔτη μετὰ τὴν πληγὴν ταύτην. Ὅλα δὲ τῆς ζωῆς του τὰ ἔτη ἔγειναν 248, καὶ εἶδεν ἐγγόνους αὐτοῦ μέχρι τῆς τετάρτης γενεᾶς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ἐκ τῆς ἀνωτέρω ἱστορίας μανθάνομεν, ὅτι ὁ Θεὸς παραχωρεῖ ἐνίοτε νὰ δοκιμάζωνται καὶ αὐτοὶ οἱ ὁμολογουμένως εὐσεβεῖς διὰ νὰ ἀποδεικνύηται, ὅτι δὲν εἶναι τοιοῦτοι μόνον ὅταν εὐτυχῶσι παρὰ Θεοῦ.

Ὅταν δὲ δοκιμασθῇ ἡ πίστις διὰ πολλῶν δοκιμασιῶν, ὁ Θεὸς ἀνταμείβει τοὺς παθόντας καὶ παρ' αὐτοῦ τῇ ἰσχύϊ τῶν παθημάτων προσδοκῶντας.

Ὁ Χριστιανὸς δὲν πρέπει νὰ ἀπελπίζηται καὶ νὰ μικροψυχῇ ὅταν περιπίπτῃ εἰς ταλαιπωρίαν. Ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος (Α', 12^α) λέγει· «Μακάριος ἄνθρωπος ὃς ὑπομένει πειρασμόν».

Ἀξιοσημείωτον προφητικὸν λόγον περὶ τοῦ Μεσσίου εἶπεν ὁ Ἰωβ πάσχων (Κερ. ΙΘ')· «Ὅσα γὰρ ἔτι ἀνάσας ἔστιν ὁ ἐλκεῖν με μέλλων ἐπὶ γῆς· ἀναστήσει δὲ μοι τὸ δέσμα τὰ ἀναντλοῦν ταῦτα».

§ 22. Σκληρύνσεις τῆς καρδίας τοῦ Φαραώ. (Ἐξοδ. Γ'. ΙΑ').

Βόσκων ὁ Μωϋσῆς τοῦ Ἰσθόρ τὰ πρόβατα, καὶ μιᾶ τῶν ἡμερῶν εὐρεθεὶς εἰς τὸ ὄρος Χωρήβ ἐν τῇ ἐρήμῳ Σινᾷ, εἶδε βάτον κειομένην καὶ μὴ καταφλεγομένην. Ἐκ τῆς βάρους ταύτης εἶπεν εἰς αὐτόν Κύριος ὁ Θεός· «Εἶδον τὰ δυστυχήματα τοῦ λαοῦ μου εἰς Αἴγυπτον καὶ κατέβην νὰ τὸν ἀπολευθερώσω.» Προσέταξε δὲ τὸν Μωϋσῆν νὰ γνωστοποιήσῃ τοῦτο εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας καὶ τὸν Φαραώ καὶ νὰ ἐξαγγέλῃ τὸν λαόν ἐκ τῆς Αἰγύπτου. Ὁ Μωϋσῆς ἐδίστασε θεωρήσας ἑαυτὸν ἀνάξιον τοιαύτης ἀποστολῆς· ὁ Θεός

ὁμοῦς ἔδωκεν εἰς αὐτὸν ἐξουσίαν νὰ ποιῇ σημεῖα καὶ θαύματα. καὶ διὰ νὰ βεβαιώσῃ αὐτὸν μετέβαλε τὴν μὲν ποιμανικὴν ῥάβδον του εἰς ὄφιν, καὶ πάλιν μετεποίησεν αὐτὴν εἰς ῥάβδον, τὴν δὲ χεῖρά του ἔκαμε λεπρὰν καὶ πάλιν ἰάτρευσεν αὐτὴν, καὶ εἶπε νὰ κάμῃ τὰ αὐτὰ διὰ νὰ γείνη πιστευτὴ ἡ θεία ἀποστολή του εἰς Αἴγυπτον. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο ἰσχνόφωνος καὶ βραδυλόγισσος, ἔδωκεν εἰς αὐτὸν ὁ Θεὸς βοήθον τὸν εὐγλωττον ἀδελφόν του Ἀαρών.

Ὅτε ἤκουσεν ὁ Φαραὼ παρ' αὐτῶν ἐλθόντων τὴν διαταγὴν τοῦ Θεοῦ, τοῦ νὰ ἐπιτραπῇ εἰς τοὺς Ἑβραίους νὰ ἐξέλθωσιν εἰς τὴν ἔρημον νὰ λατρεύσωσι Κύριον τὸν Θεὸν αὐτῶν, ἐσκληρυνε τὰ ἔργα των καὶ ἐκακοποίησεν αὐτοὺς περισσύτερον. Ὁ Μωϋσῆς ἔκαμεν ἐνώπιον τοῦ Φαραὼ τὸ θαῦμα τῆς ῥάβδου· ἀλλ' αὐτὸς, ἐπειδὴ καὶ οἱ Αἰγύπτιοι μάχοι ἔκαμαν τὸ αὐτό, δὲν ἐπίεσθη. Ὅθεν ὁ Θεὸς ἀπέστειλε διὰ τοῦ Μωϋσέως ἐπὶ Φαραὼ δέκα βαρεῖας πληγὰς εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἐξ ὧν δὲν ἔπαθον μόνον οἱ εἰς γῆν Γεσέμ κατοικοῦντες Ἑβραῖοι. Καθ' ἐκαστὴν πληγὴν ὁ Φαραὼ ὑπέσχετο ν' ἀφήσῃ τὸν λαὸν νὰ ἐξέλθῃ, ἀλλ' ἄμα παρερχομένης ταύτης, μετεμελείτο. Αἱ πληγαὶ ἦσαν αὗται· 1, τὰ ὕδατα μετεβλήθησαν εἰς αἷμα· 2, βάρτραχοι κατεκλύψαν ὅλον τὸν τόπον· 3, ἐπῆλθον πανταχόσε σκνίπες· 4, κυνόμεναι δηκτικαί· 5, θάνατος εἰς τὰ κτήνη μόνον τῶν Αἰγυπτίων· 6, ἔλκη εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ ζῶα· 7, χέλαζα μετὰ τρικυμίας καὶ πυρός· 8, ἀκρίδες κατατρώγουσαι πᾶν ὅ,τι ἔμεινεν ἄφθαρτον ἐκ τῆς χαλάζης· 9, πυκνότατον σκότος· 10, θάνατος πάντων τῶν πρωτοτόκων ἀνθρώπων καὶ ζώων τῶν Αἰγυπτίων.

Πρὶν ἐπέλθῃ ἡ τελευταία αὕτη πληγὴ, ὁ Μωϋσῆς, κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ, παρήγγειλεν εἰς τοὺς Ἑβραίους νὰ σφάξῃ ἐκαστὴ οἰκογένεια, ἢ ἂν ᾖ μικρά, μετ' ἄλλης ὁμοῦ, ἑνὸς ἔτους ἀρνίον καὶ νὰ χρίσωσι τὴν φλιάν τῶν θυρῶν των μετ' αἷμα, διὰ νὰ σωθῶσιν ἀπὸ τοῦ ἐξολοθρευτοῦ παντός πρωτοτόκου τῶν Αἰγυπτίων ἀγγέλου, νὰ φάγῃ δὲ τὸ ἀρνίον αὐτὸ ὅπτον μετὰ ἄρτου ἀζύμου καὶ νὰ ᾖ

ἔτοιμοι εἰς ἀναχώρησιν. Αὕτη εἶναι ἡ σύστασις τοῦ ἑβραϊκοῦ Πάσχα, τὸ ὁποῖον ἐορτάζουσι κατ' ἔτος εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐξόδου των ἐξ Αἰγύπτου.)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ὅταν εὐσεβὴς λαὸς ταλαιπωρῆται ὑπὸ δουλείαν, ὁ Θεὸς παρίσταται εἰς αὐτὸν βοηθός. Αἱ κακώτερες βασανίζουσι μὲν τὸ σῶμα, ἀλλ' ὅν ἐξολοθρεύουσιν οὕτε τὸν πληθυσμόν, οὕτε τὴν πίστιν τῶν εἰς τὴν θείαν Πρόνοιαν ἐλπίζόντων.

Οἱ σκληροκάρδιοι μένουσι διὰ παντός τοιοῦτοι πρὸς ὀλεθρόν των. Εἰς τὰ ἐπερχόμενα δεινὰ κατ' αὐτῶν φαίνονται ὅπως οὖν ταπεινούμενοι, ἀλλ' ὅταν ταῦτα παύσωνται, ἀνακαθίστουσι τὴν προτέραν ἀπάνθρωπον φύσιν των, καὶ ἐπὶ τέλους καταστρέφονται.

§ 23. "Εξοδος ἐξ Αἰγύπτου. ("Εξ. ΙΔ'—ΙΕ').

Ὁ Φαραὼ, τρομάζας ἐκ τῆς δεκάτης πληγῆς, ἐκάλεσε τὸν Μωϋσῆν καὶ τὸν Ἀαρὼν τὴν νύκτα καὶ εἶπεν εἰς αὐτούς· «Ἐξέλθετε πάντες καὶ τὰ πρόβατα καὶ τὰ κτήνη σας ἐκ τοῦ λαοῦ μου καὶ ὑπάγετε νὰ λατρεύσητε τὸν Θεόν σας, εὐλογήσατε δὲ καὶ ἐμέ.» Οἱ Ἑβραῖοι, δανεισθέντες παρὰ τῶν Αἰγυπτίων χρυσὰ καὶ ἀργυρὰ σκεύη καὶ κοσμήματα καὶ φορέματα, καὶ παραλαβόντες πάντα τὰ πράγματα αὐτῶν, ἀνεχώρησάν ἐκ Ῥαμεσῆς, ὄντες περὶ τὰς 600,000 πικῶν, δηλ. ἀνδρῶν δυναμένων νὰ ὀπλοφορῶσιν.

Ἐξελθόντες ἐπῆραν τὴν πρὸς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν ὁδὸν διὰ τῆς ἐρήμου, ὠδήγει δὲ αὐτοὺς ὁ Θεὸς τὴν μὲν ἡμέραν διὰ στόλου νεφέλης, τὴν δὲ νύκτα διὰ στόλου πυρός, καὶ οὕτως ἐφθασαν μέχρι τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Ἡ νεφέλη αὐτῇ ὠδήγει αὐτοὺς καὶ ὕστερον πανταχοῦ προπορευομένη προεφύλαττεν αὐτοὺς, ὅταν ἐστρατοπέδευον, ἀπὸ τοῦ κύνωνος τοῦ ἡλίου, ἱσταμένη ἄνωθεν αὐτῶν, τὴν δὲ νύκτα ἐφώτιζεν αὐτοὺς. Ὅταν ἵστατο ἡ νεφέλη ἐπάνω τῆς σκηνῆς, ἐστρατοπέδευον, ὅταν δὲ ὑψοῦτο ἐπανελάμβανον τὴν ὁδοπορίαν των.

Ὁ Φαραὼ μεταμεληθεὶς διότι ἀπῆκε τοὺς δούλους αὐτοῦ ν' ἀπέλθωσι, κατεδίωξεν αὐτοὺς μεθ' ὅλης τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεώς του, καὶ ἐπλησίασεν εἰς αὐτοὺς ἐστρατοπευδευμένους πλησίον τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης εἰς Βεελσε-

φών. Ὁ Μωϋσῆς τότε, κατὰ προσταγὴν τοῦ Θεοῦ, ἐκτείνας τὴν χεὶρά του ἐπὶ τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης, ἐχώρισεν αὐτὰ ἔνθεν καὶ ἔνθεν καὶ οἱ Ἑβραῖοι διήλθον εἰς τὸ πέραν μέρος ἀβρόχοις ποσίν. Ἀμα διαβάντων τῶν Ἑβραίων, ὁ Μωϋσῆς ἐξέτεινε τὴν χεὶρά του καὶ ἐπανήλθον τὰ ὕδατα καὶ κατεποντίσθησαν οὕτως οἱ διώκοντες αὐτοὺς Αἰγύπτιοι. Ἐψαλαν δὲ καὶ ἔδοξασαν τὸν Θεὸν ἄνδρες καὶ γυναῖκες τῶν Ἑβραίων μετὰ τὴν τοιαύτην διέλευσίν των.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τέλους ἐκτελεῖται, ὅσον καὶ ἐν ἀντιστάσει πονηροὶ ἄνθρωποι. Οἱ ὑπερήφανοι καὶ αὐθάδεις καταβιβάζονται ὑπὸ τῆς θείας ὀργῆς καὶ αἰσθάνονται τὴν ἀδυναμίαν των.

Οἱ κόποι τῶν ἀδικουμένων παρὰ τῶν δεσποτῶν αὐτῶν δὲν γίνονται. Οἱ Ἰουδαῖοι, λαβόντες τὰ πολίτευμα πράγματα τῶν Αἰγυπτίων, ἀπεζημιώθησαν τρόπον τινά διὰ τὴν σκληρὰν δουλείαν των.

Ὁ Θεὸς ὡδεγεὶ καὶ προστατεῖ τοὺς πιστοὺς αὐτοῦ νύκτα καὶ ἡμέραν. Καταστέφει δὲ πᾶσαν δυνάμιν κακοποιόν, ὥς τοὺς Αἰγυπτίους κατεπόντισεν ἐν τῇ Ἐρυθρῇ θαλάσσῃ.

§. 21. Τὸ Μάρνα καὶ ἡ διαγωγὴ ἐν ἐρήμῳ (Ἐξ. ΙΕ', ΙΣΤ'. κτ.λ.)

Ἀπὸ τῶν ἀκτῶν τῆν Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ὁ Μωϋσῆς ὡδήγησε τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ πρὸς τὴν ἐρημον Σούρ, χωρὶς εἰς τριῶν ἡμερῶν ὁδὸν νὰ ἀπαντήσωσι πηγὴν ὕδατος. Φθάσαντες εἰς Μερρᾶν εἶρον ὕδωρ πικρὸν, ἀλλ' ὁ Θεὸς ἔδειξεν εἰς τὸν Μωϋσῆν ξύλον, ὃπερ ῥίψας εἰς τὴν πηγὴν ἐγλύκαινε τὸ ὕδωρ. Ἐκ Μερρᾶν ἦλθον εἰς Αἰλεῖμ, ὅπου ἦσαν δώδεκα πηγαὶ ὕδατων καὶ ἐβδόμηκοντα στελέχη φοινίκων. Μετὰ ταῦτα ἦλθον εἰς τὴν ἐρημον Σίν, τὴν δεκάτην πέμπτην ἡμέραν τοῦ δευτέρου μηνὸς ἀπὸ τῆς ἐξόδου των ἐξ Αἰγύπτου.

Ὅτε ἐξηγνηθήτησαν αἱ ζωοτροφίαι, τὰς ὁποίας εἶχον πάρει οἱ Ἰσραηλῖται, ἤρχισαν νὰ γογγύζωσι κατὰ τοῦ Μωϋσέως καὶ Ἀαρών· ἀλλ' ὁ Θεὸς τὸ μὲν ἐσπέρας ἀποστέλλει ὄρτυγας ἀντὶ κρέατος εἰς τροφήν των, τὴν δὲ ἐπιούσαν τὸ πρωὶ κατεκάλυψε τὴν γῆν εἶδος σπέρματος κοριάνδου λευκὸν

(μάννα), εὐάρεστον εἰς τὴν γεύσιν, πίπτον οὐρανόθεν· τοῦτο δὲ ἐπιπτεν ἕκτοτε πᾶσαν πρωΐαν πλὴν τῆς ἡμέρας τοῦ σαββάτου. Ὅτε δὲ ἐστεροῦντο ὕδατος, ὁ Μωϋσῆς ἐκτύπη τὴν ῥάβδον αὐτοῦ εἰς τὴν πέτραν καὶ ἔρρεεν ὕδωρ. Ἐνδυμῶτων καὶ ὑποδυμῶτων χρεῖαν δὲν ἔλαβον, διότι ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη καθ' ἃ διέτριβον εἰς τὴν ἔρημον, δὲν ἐφθάρησαν ἐκεῖνα τὰ ὅποια ἐξ ἀρχῆς ἐφόρουν. (Δευτ. ΚΘ'. 5, Νεεμ. Θ'. 21).

Ἐν ᾧ δὲ εὐρίσκοντο εἰς τὸ ὄρος Χωρήβ, προσεβλήθησαν ὑπὸ τῶν Ἀμαληκιτῶν, φυλῆς νομάδος τῶν μερῶν αὐτῶν. ὁ Μωϋσῆς διώρισε τότε τὸν Ἰησοῦν Ναυῆ νὰ τοὺς κ-υπῇ-σῃ, αὐτὸς δὲ ὕψωσε τὰς χεῖρας καὶ τὴν ῥάβδον ἐπὶ ὄρους πρὸς τὸν Θεόν καὶ οὕτω κατετροπώθησαν οἱ ἐχθροὶ τῶν αὐτοῦ.

Τὸν Μωϋσῆν συνεβούλευσεν ἔλθῶν ὁ πενθερός του Ἰοθὺρ νὰ διευθετήσῃ τὸν λαόν καὶ καταμερίσῃ αὐτὸν ὑπὸ ἀρχηγούς καὶ κριτὰς νὰ διοικῶσι καὶ κρίνωσιν αὐτόν, ὅπερ καὶ ἐποίησεν. Ὑστερον δὲ αὐτὸς ὁ λαὸς ἐξέλεγε τοὺς κριτὰς αὐτοῦ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ὁ Θεὸς προνοεῖ καὶ φροντίζει πάντοτε διὰ τὸν λαόν του, ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι ταχέως λησμονοῦσι τὰς ἐνεργεσίας αὐτοῦ, καὶ παραβλέπουσι τὴν μακροθυμίαν του.

Τὸ σάββατον δὲν κατέπιπτε μάννα, διότι ἡ ἡμέρα αὕτη "πρεπε νὰ δαπανᾷται εἰς δοξολογίαν τοῦ Θεοῦ καὶ οὐχὶ εἰς ῥγα ἀγορῶντα εἰς τὴν καλοπέρασιν τοῦ ἀνθρώπου. Παρακτὸς δὲ τούτου μὴ ἡμέρα τὴν ἐβδομάδα ἀναπαύσεως ἀπὸ τῶν συνήθων ἐργασιῶν καὶ εἰς τὴν ὑγίαν εἶναι ὠφέλιμος. Ὁ προσδιορισμὸς τῆς ἁγίας ταύτης ἡμέρας εἶναι ἐκ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον, καὶ ὁ μὴ τηρῶν αὐτὴν προσηκόντως καὶ εἰς τὸν Θεόν ἁμαρτάνει καὶ τὴν ὑγίαν του καταστρέφει.

Ἡ δόξα τοῦ στρατοῦ, ὅταν συνοδεύηται καὶ μετὰ τῆς θεούσης εἰς Κίριον προσευχῆς, φέρει τὴν ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ἀπαλλαγὴν καὶ τὴν νίκην.

§. 25. *Σινᾶ. Δέκα ἐντολαί. ("ΕΞ. ΙΘ'. Κ'. ΚΑ'. ΛΕ'. κλ.)*

Τὸν τρίτον μῆνα μετὰ τὴν ἐξοδὸν ἐξ Αἰγύπτου οἱ Ἰσραηλίται ἤλθον εἰς τὴν ἔρημον Σινᾶ καὶ ἐστρατοπέδευσαν ἀντικρὺ τοῦ ὄρους Σινᾶ. Ἐκεῖ διέταξεν ὁ Θεὸς νὰ νηστεύσωσι

καὶ νὰ ᾔναι καθαροὶ τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. Τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ πρῶτὴ μέγα καὶ πυκνὸν νέφος ἐκάλυψε τοῦ ὄρους αὐτοῦ τὴν κορυφὴν καὶ ἐγενίαν βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ ἠκούσθη μέγιστος ἤχος σάλπινγος· πᾶς δὲ ὁ λαὸς ἐφοβήθη, ὁ δὲ Μωϋσῆς ἐξήγαγεν αὐτὸν καὶ τὸν ἔφερε πλησίον εἰς τὸ ὄρος Σινᾶ, τὸ ὁποῖον ἐκαπνίζετο ὅλον «διὰ τὸ καταβεβηκέναι τὸν Θεὸν ἐν πυρὶ ἐπ' αὐτό.» Ὁ Μωϋσῆς ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος, ἀφοῦ παρήγγειλεν εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας, κατὰ προσταγὴν τοῦ Θεοῦ, νὰ μὴ προχωρήσωσιν ὑπερὶ τῶν προποδῶν τοῦ ὄρους. Ὁ Θεὸς εἶπεν, ὅτι ἤθελε θανατωθῇ πᾶς παραβάτης τῆς προσταγῆς ταύτης. Τότε εἰς τὸν ἀναβάντα Μωϋσῆν, τὸν ὁποῖον ἐκάλεισεν ὁ Θεὸς εἰς τὸ ὄρος, εἶπε τὰς δέκα ἐντολάς, τὰς ὁποίας ἐν συνόψει ἐκθέτομεν ἐνταῦθα.

1. Ἐγὼ εἰμαι Κύριος ὁ Θεός σου, ὅστις σὲ ἐξήγαγον ἐκ τῆς Αἰγύπτου, ἐκ τοῦ τύπου τῆς δουλείας· δὲν θέλεις ἔχει ἄλλους θεοὺς πλὴν ἐμοῦ.

2. Δὲν θέλεις κάμει εἰς τὸν ἑαυτὸν σου εἰδῶλον, οὐδὲ παντὸς ὁμοίωμα ὅσα εἶναι εἰς τὸν οὐρανὸν ἄνω, καὶ ὅσα εἰς τὴν γῆν κάτω, καὶ εἰς τὰ ὕδατα ὑποκάτω τῆς γῆς· οὐ προσκυνήσεις αὐτοῖς οὐδὲ μὴ λατρεύσεις αὐτοῖς.

3. Δὲν θέλεις λάβει ἐπὶ ματαίῳ τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου.

4. Ἐνθυμοῦ νὰ ἀγιάζῃς τὴν ἡμέραν τῶν Σαββάτων· ἐξ ἡμέρας νὰ ἐργάζῃσαι καὶ νὰ κέμῃς ὅλα σου τὰ ἔργα, τὴν ἐβδόμην δὲ ἡμέραν ν' ἀναπαύῃσαι καὶ σὺ καὶ τὰ τέκνα σου καὶ οἱ ὑπηρέται σου καὶ τὰ κτήνη σου, διότι εἰς ἐξ ἡμέρας ἐποίησε Κύριος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, καὶ κατέπαυσεν ἐν τῇ ἐβδόμῃ· διὰ τοῦτο ἡλόγησε Κύριος τὴν ἡμέραν τὴν ἐβδόμην καὶ ἡγίασεν αὐτήν.

5. Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ἵνα εὐτυχῇς καὶ μακροχρόνιος γένης ἐπὶ τῆς γῆς.

6. Οὐ φονεύσεις.

7. Οὐ μοιχεύσεις.

8. Οὐ κλέψεις.

9. Οὐ ψευδομαρτυρήσεις κατὰ τοῦ πλησίον σου μαρτυρίαν ψευδῇ.

10. Οὐκ ἐπιθυμήσεις τίποτε, τὸ ὅποιον εἶναι τοῦ πλησίον σου· οὔτε τὴν οἰκίαν του, οὔτε τοὺς ἀνθρώπους του, οὔτε τὰ πρᾶγματά του.

Ἐπειτα ὁ Θεὸς ἐλάλησε πάλιν εἰς τὸν Μωϋσῆν καὶ εἶπεν εἰς αὐτόν· νῦν ἀναβῆ· εἰς τὸ ὄρος, διὰ νῦν τῷ δώσῃ τὰς λιθίνας πλάκας, εἰς τὰς ὁποίας ἔγραψε τὰς δέκα ἐντολάς, διὰ νῦν διδάσκη τὸν λαόν. Ἀφῆσας ἐπιστάτην τοῦ λαοῦ τὸν ἀδελφόν του Ἀαρών, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος ὁ Μωϋσῆς καὶ ἐκεῖ ἔμενε, χωρὶς νῦν φάγη ἢ νῦν πῖν, τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας. Ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς αὐτόν τὰς πλάκας καὶ διάφορα νομοθετήματα καὶ προσέταξεν αὐτόν νῦν κατασκευάσῃ τὴν σκηνήν, τὴν κιβωτὸν τοῦ μαρτυρίου, τὴν τράπεζαν τῶν ἄρτων τῆς προθέσεως καὶ τὴν χρυσὴν λυχνίαν (*) καὶ ἄλλα ἀφορώντα εἰς τὰς ἱεροτελεστίας διὰ νῦν τηρώσιν αὐτὰ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ.

Ὁ Μωϋσῆς μὲ τὰς πλάκας τῶν δέκα ἐντολῶν
ἐνώπιον τοῦ λαοῦ.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ Μωϋσῆς ἡργοπόρησεν εἰς τὸ ὄρος, οἱ Ἰσραῆλ-
ῖται νομίσαντες ὅτι δὲν ἐπιστρέφει ἡνέγκασαν τὸν Ἀαρών

(*) Τὰς εἰκόνας τῶν Ἱδε εἰς τὸ παράρτημα.

καὶ κατεσκευάσεν ἐκ τῶν χρυσῶν ἐνωτίων τῶν γυναικῶν καὶ τῶν θυγατέρων των μοσχάριον χρυσοῦν χωνευτόν, περὶ τὸ ὁποῖον ἐθυσίαζον καὶ ἐχόρευον. Ὁ Μωϋσῆς ἐν τῷ ὄρει ἐδεήθη τοῦ Θεοῦ νὰ συγχωρήσῃ τὸν λαόν του, ὅτε ὁ Θεὸς εἶδεν ὅτι ἀντ' αὐτοῦ ἐλάτρευον τὸ μοσχάριον. Ὅτε δὲ καταβάς ὁ Μωϋσῆς εἶδεν αὐτὸ καὶ τὴν κατὰστασιν ταύτην τοῦ λαοῦ, κυριευθεὶς ὑπὸ ἀγανακτήσεως, ἔρριψε καὶ ἔσπασε τὰς ὁποίας ἔφερεν εἰς χεῖράς του δύο πλάκας τοῦ νόμου, καὶ λαβὼν τὸ μοσχάριον ἐποίησεν αὐτὸ κόνιν, τὴν ἔθηκεν εἰς τὰ ὕδωρ καὶ ὑπεχρέωσε τοὺς Ἰσραηλίτας νὰ πῶσιν ἐξ αὐτοῦ, διὰ νὰ βδελυθῶσι περισσότερο τὸ εἶδωλον, κατέσφαξε δὲ διὰ τῶν Λευιτῶν τοὺς πρωταγίτους ἕως τρεῖς χιλιάδας. Ἐγραψε δὲ πάλιν ὁ Θεὸς εἰς δύο ἄλλας πλάκας τὰς αὐτὰς δέκα ἐντολάς, διὰ νὰ τὰς φυλάττῃ ὁ λαός· κατέστησε δὲ καὶ τὸν Ἀαρὼν μέγαν ἀρχιερέα τοῦ λαοῦ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ἡ ἀνθρωπίνη διάνους εἶναι ἄστατος καὶ ἡ πίστις ἐκλείπει, ἂν μὴ στερεώνηται διὰ διηγενοῦς προλευχῆς καὶ ἀφοσιώσεως πρὸς τὸν Θεόν.

Ὁ Θεὸς γίνεται ἴσως εἰς τοὺς ἀμαρτάνοντας διὰ τῆς δεήσεως τῶν δικαίων καὶ τῆς μετανόιας.

Αἱ δέκα ἐντολαὶ πρέπει νὰ ἴναι ὁ ἀπαρχαίος κανὼν τῆς διαγωγῆς ἡμῶν, ἂν θέλωμεν νὰ ἴμεθα ἀρεστοὶ εἰς τὸν Θεόν τὸν γράψαντα αὐτάς, εὐτυχεῖς εἰς τὸν παρόντα βίον, καὶ μακάριοι εἰς τὴν μέλλουσαν ἀτελεστήτην ζωὴν.

§ 26. Πλάνη ἐν τῇ ἐρήμῳ.

(Ἀριθ. II', IV'. Δευτερ. Α'. Ἰησ. Ναυῆ B', Γ' κτ.λ.).

Προχωροῦντες οἱ Ἰσραηλῖται ἤλθον εἰς Κάζης κατὰ τὴν ἐρημον Φαράν ὅχι μακρὰν τῆς Χαναάν. Ἐντεῦθεν ἀπέστειλεν ὁ Μωϋσῆς, κατὰ παραγγελίαν τοῦ Θεοῦ, δώδεκα ἐκλεκτοὺς ἀνδρας ἀνὰ ἓνα ἐξ ἐκάστης φυλῆς, διὰ νὰ ἔλθωσι καὶ κατασκοπεύσωσι τὴν γῆν Χαναάν. Μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐπανελθόντες εἰς Κάζης, διηγήθησαν θαυμάσια πράγματα περὶ τῆς γονιμότητος τῆς γῆς, τὴν ὁποίαν ἐζήτησαν, καὶ εἰς δαίγμα ἔφεραν καὶ ἄλλα προϊόντα καὶ σταφυλὴν, τὴν

ὅποιαν μόλις ἐσήκωναν δύο ἄνδρες· ἀλλὰ, ἐξαιρουμένων τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ καὶ τοῦ Χάλεβ, οἱ ἄλλοι ἀπεσταλμένοι κατετρόμαξαν τὸν λαόν, διηγούμενοι τοὺς κινδύνους, τοὺς ὁποίους ἐμελλον ν' ἀπαντήσωσιν εἰς αὐτήν. Ἐλεγον ὅτι αἱ πόλεις αὐτῶν ἔχουσι τείχη μεγάλα καὶ ὄχυρά καὶ οἱ κάτοικοι εἶναι γίγαντες. Ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ καὶ ὁ Χάλεβ ἀντέκρουσαν τοὺς λόγους αὐτῶν, ἀλλ' ὅμως οἱ Ἑβραῖοι δειλιχσάντες ἐζήτησαν νὰ ἐκλέξωσιν ἀρχηγόν νὰ τοὺς ἐπιστρέψῃ εἰς Αἴγυπτον. Ὁ Θεός, ὀργισθεὶς διὰ τὴν ἀπιστίαν των, ἀπεφάσισε νὰ τοὺς ἐξολοθρεύσῃ, ἀλλ' ἐξέλεωσεν αὐτὸν ὁ Μωϋσῆς διὰ προσευχῆς. Κατεδικάσθη ἐν τοσούτῳ παρὰ Κυρίου ὁ λαὸς νὰ πλανᾶται τεσσαράκοντα ἔτη εἰς τὴν ἔρημον καὶ νὰ μὴ ὀξιωθῇ νὰ ζήσῃ καὶ ἴδῃ τὴν Χαναὰν μηδεὶς ἐξ ὧν ἐξῆλθον ἐξ Αἰγύπτου ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω, παρεκτὸς τοῦ Χάλεβ καὶ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ.

Πλανώμενοι οἱ Ἰουδαῖοι, πολλάκις ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ Μωϋσέως ἐνηυμούμενοι τὴν Αἴγυπτον. Αὐτίς δέ τις, Κορέ

Ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ χαλκοῦς ὄφις.

ὀνομαζόμενης, ἐστασίασε μετὰ τῆς συναγωγῆς του κατὰ τοῦ Μωϋσέως. Μετὰ τοῦ Κορέ ἦσαν καὶ ὁ Δαθὰν καὶ ὁ Ἀβιρὼν· ἀλλ' ἐτιμωρήθησαν οὗτοι παρὰ τοῦ Θεοῦ διὰ τὸ κίνημά των τοῦτο κατὰ τῆς νομίμου ἀρχῆς· δίδῃ ἐσείσθη ἡ γῆ καὶ

κατέπιεν αὐτοὺς καὶ πάντας τοὺς μετὰ τοῦ Κορέ ἀνθρώπους καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν.

Μετὰ ταῦτα οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐβαρύνθησαν τὸ μῆνος καὶ τὰς ταλαιπωρίας, καὶ ὀλιγοψυχήσαντες κατελάλουν πρὸς τὸν Θεόν καὶ κατὰ τοῦ Μωϋσέως. Ὁ Θεὸς ἔστειλεν εἰς αὐτοὺς τότε ὄφεις θανατηφόρους. Προσπεσόντες δὲ εἰς τὸν Μωϋσῆν ἔλεγον ὅτι ἡμάρτησαν καὶ ἐζητοῦν θεραπείαν. Ὁ Θεὸς τότε διέταξε τὸν Μωϋσῆν καὶ ἐποίησεν ὄφιν χαλκοῦν καὶ ἔστησεν αὐτὸν εἰς ὑψηλὸν μέρος· οἱ δακνόμενοι δὲ βλέποντες εἰς αὐτόν· δὲν ἀπέθνησκον.

Πλανηθέντες εἰς τὴν ἔρημον τριάκοντα καὶ ἑπτὰ ἔτη, ἐπανῆλθον εἰς Κανάδης καὶ ἐκαίθεν εἰς τὸ ὄρος Ὠρ, ὅπου ἀπέθανεν ὁ Ἀαρών, 123 ἐτῶν γενόμενος. Ἐλθόντες δὲ εἰς γῆν Μωᾶβ, ἀνემίχθησαν μὲ τοὺς Μωαβίτας καὶ περιέπεσαν εἰς εἰδωλολατρείαν, διὸ καὶ ἐτιμωρήθησαν θεόθεν.

Ὁ Μωϋσῆς ἐπέτρεψεν εἰς τὰς φυλάς Γάδ καὶ Ρουβὴμ καὶ τὸ ἥμισυ τῆς φυλῆς τοῦ Μανασσῆ νὰ ἐγκατασταθῶσι πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Ἰορδάνου, ἐξαφανίζοντες τοὺς πρώην κατοίκους ἵνα μὴ μένη ἰχνος εἰδωλολατρείας. Ἀνανειώσας δὲ τὴν διαθήκην τοῦ Ἰσραὴλ μὲ τὸν Θεόν, καὶ ἀπαριθμήσας εἰς τὸν λαὸν τὰ πρὸς αὐτὸν εὐεργετήματα τοῦ Θεοῦ, προέτρεψεν αὐτόν νὰ μένη πιστὸς εἰς τὰς ἐντολὰς καὶ τὸν νόμον· ὕστερον ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος Ναβαῦ, ἐκ τοῦ ὁποῦ ἐδείξεν εἰς αὐτόν ὁ Θεὸς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, καὶ αὐτοῦ ἀπέθανεν ὁ Μωϋσῆς 120 ἐτῶν, δύο μῆνας πρὶν συμπληρωθῶσι τὰ τεσσαράκοντα ἔτη τῆς ἐν ἐρήμῳ πλάνης τῶν Ἰσραηλιτῶν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ἐχόντες ἱποσχέσεις τοῦ Θεοῦ εἰς τὰς ἀγίας Γραφάς, δὲν πρέπει νὰ ἀπιστοῦμεν περὶ τῆς ἐπληρώσεως αὐτῶν καὶ ἂν παρυσιάζονται εἰς ἡμᾶς ἑμποδία, δεῖλομεν νὰ ἐπικαλῶμεθα τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ προχωρῶμεν, οὐδόλω· στρέφοντες τὰ βλέμματα ἡμῶν πρὸς τὴν ἀμαρτίαν, ὥς οἱ ὀλιγόπιστοι Ἰσραηλῖται, οἵτινες εἰς πᾶσαν δυσκολίαν ἦθελον νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς Αἴγυπτον. Πρέπει ν' ἀκοῶμεν τοὺς ἐν πίστει κηρύττοντας τὴν ἀλήθειαν καὶ οὐχὶ τοὺς ζητοῦντας ν' ἀποτρέψωσιν ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ καλοῦ.

Ὁ ὀφθαλμὸς χαλκοῦς ὅπως ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως προδιέτρεπε τὴν

σταύρωσιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὅπως ὅσοι ἔβλεπον εἰς τὴν ὄψιν
δὲν ἀπέθνησκον, οὕτω καὶ ὅσοι ἀποβλήπουσιν ἐν πίστει εἰς τὸν Ἑσταυ-
ρωμένον κληρονομοῦσι τὴν αἰώνιον ζωὴν καὶ σώζονται ἀπὸ τοῦ θανά-
του τῆς ἁμαρτίας.

Ὁ Ἰησοῦς Ναυῆ προστάζων τὸν "H. I. I. O. R. ιὰ σταύρω.

§ 27 Ἰησοῦς Ναυῆ. (Ἰησ. Ναυῆ.)

Διὰδοχος τοῦ Μωϋσῆ ἀνεδείχθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ὁ Ἰησοῦς
τοῦ Ναυῆ. Ὁὗτος ὡδήγησε τοὺς Ἰσραηλίτας μέχρι τοῦ Ἰορ-
δάνου· σταθέντων δὲ ἐν τῷ ρεύματι αὐτοῦ τῶν ἱερέων, φε-

ρόντων τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης, τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ διεχωρίσθησαν καὶ ὁ λαὸς διεβη αὐτὸν ἀβρόχοις ποσίν. Ὁ Ἰησοῦς Ναυῆ διευθύνθη πρὸς τὴν ὀχυρὰν πόλιν Ἰεριχώ, ἵνα κυριεύσῃ αὐτήν. Ἐλαθε δὲ πρὸς Κυρίου ἐντολὴν καὶ ἐσάλπισαν οἱ ἱερεῖς μὲ τὰς σάλπιγγας καὶ περιέφερον τὴν κιβωτὸν περὶ τὰ τεῖχη, καὶ οὕτως ἐκρημνίσθησαν καὶ ἤλωθῃ ἡ Ἰεριχώ καὶ ἐθανατώθησαν πάντες οἱ κάτοικοι αὐτῆς, ἐκτὸς τῆς Ραάβ, γυναικὸς ἧτις εἶχεν ὑποδεχθῆ καὶ προφυλάξῃ δύο νεανίσκους κατασκοπούς, τοὺς ὁποίους εἶχε στείλει ὁ Ἰησοῦς Ναυῆ νὰ ἴδωσι τὴν Ἰεριχώ καὶ ἐν γένει τὸν τόπον.

Ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ κηρύττων τὸν νόμον.

Οἱ βασιλεῖς τῆς Χαναάν ἠνώσαν τὰς δυνάμεις των κατὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν· μόνοι δὲ οἱ Γαβαωνῖται προσετέθησαν εἰς τοὺς Ἑβραίους καὶ ὑπηρέτουν αὐτούς. Διὰ τοῦτο πέντε βασιλεῖς ἐξεστράτευσαν κατὰ τῶν Γαβαωνιτῶν· ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς Ναυῆ ἔλθων ἐκ Γαλγάλων, ὑπερησπίσθη αὐτούς· ἐπειδὴ δὲ ἡ ἡμέρα δὲν ἦρκει διὰ νὰ κατατροπώσῃ ἐντελῶς τοὺς πολεμίους, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Στήτω ὁ ἥλιος κατὰ Γαβαὼν καὶ σελήνη κατὰ φάραγγα Αἰλῶν. Οἱ φωστῆρες οὗτοι ἔστησαν μίαν ἡμέραν καὶ οὕτως ἐτέλειωσεν ἐπιτυχῶς τὴν μάχην.

Νικητής ὁ Ἰησοῦς Ναυῇ τούτων καὶ ἄλλων βασιλέων τῆς Χαναάν, διαιροῦσεν αὐτὴν εἰς τὰ φυλὰς Ἰσραὴλ.

Αἰσθανθεὶς ὁ Ἰησοῦς, Ναυῇ προσεγγίζοντα τὸν θάνατόν του συνεκάλεσεν εἰς Σιλῶ πάντας τοὺς πρεσβυτέρους τοῦ Ἰσραὴλ καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς γραμματεῖς καὶ τοὺς δικαστὰς καὶ ἀφ' οὗ ἀπηρ-
 θημῆσεν τὰς εἰς τὸ ἔθνος των εὐεργεσίας τοῦ Θεοῦ, συνεβούλευσεν αὐτοὺς νὰ μένωσι πιστοὶ εἰς τὸν Θεόν. Μετ' ὀλί-
 γας δὲ ἡμέρας ἀπέθικεν 110 ἐτῶν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ὁ Θεὸς φροντίζει πάντοτε νὰ ὑπάρχωσιν οἱ ὁδηγοῦντες τὸν ἄνθρωπον εἰς τὰ ἐπηγγελμένα ἀγαθὰ. Τοὺς ἐλθοῦς τῶν πιστῶν καταβάλλει ἡ δύναμις τοῦ Κυρίου, ὅταν ἐπικαλῶνται αὐτὴν.

Οἱ ἀγαθοὶ ἄνθρωποι οὐδέποτε παύουσι τοῦ νὰ νοθεύωσι τὸν λαόν· καὶ εἰς αὐτὴν τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου των συσταίνουσι τὴν εἰς τὸν Κύριον πίστιν καὶ οὕτως ἀποθνήσκουσιν ἐν εἰρήνῃ, συλλογιζόμενοι ὅτι ἔπραξαν, ὅπως ἠδυνήθησαν, τὸ καθήκον αὐτῶν.

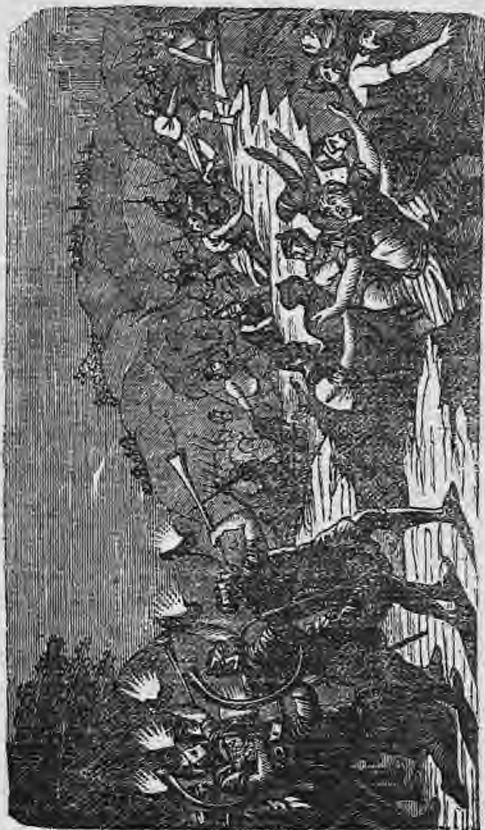
§. 28. Δεβδώρα. Γεδεών. Ἀβιμέλεχ. Ἰεφθάε. (Κριτ. Δ', Ε', ΣΤ', Ζ').

Μετὰ τὸν θάνατον Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ οἱ Ἰσραηλῖται ἐξέκλιναν πάλιν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τοῦ Κυρίου καὶ διὰ τοῦτο, κατὰ θεῖαν παραχώρησιν, κατεδιώκοντο καὶ πολλάκις ὑπεδουλώθησαν ὑπὸ τῶν ἐγγυρίων βασιλέων, τοὺς ὁποίους δὲν εἶχον ἐτι ἐν-
 τελῶς ἐξελκεῖν. Ἀπὸ τοῦ βασιλέως Ἰαβὶν ἀπηλευθέρωσεν αὐτοὺς μετὰ εἰκοσαετῇ δουλείᾳ ἡ Δεβδώρα καὶ ὁ προσκλη-
 θεὶς ὑπ' αὐτῆς ὡς στρατηγὸς Βορέχ. Ἡ Δεβδώρα ἦτο προ-
 φῆτις, καὶ καθήμενη ὑπὸ φοῖνικα ἔκρινε τὸν λαόν, ἐρχόμενον πρὸς αὐτήν.

Τεσσαρῆκοντα ἔτη ἔκοτε οἱ Ἑβραῖοι εἶχον εἰρήνην, ἀλλ' ἁμαρτήσαντες πάλιν, ὑπεδουλώθησαν ὑπὸ τῶν Μαδιανιτῶν, ἐκ τῶν ὁποίων τοὺς ἠλευθέρωσεν ὁ Γεδεών, κατὰ θεῖαν εὐ-
 σπλαγχνίαν.

Διταχθεὶς ὁ Γεδεών παρ' ἀγγέλου Κυρίου εἰς τὸ ἔργον τοῦτο, ἐδίστασεν, ἀναλογιζόμενος τὰς μικρὰς του δυνάμεις· ἀλλ' ὁ ἄγγελος διὰ θαύματος ἔπεισεν αὐτόν, καὶ οὕτω συν-

αθροίσας τοὺς Ἰσραηλίτας καὶ ἐκλέξας ἐξ αὐτῶν τριακο-
σίους μόνον ἀνδρείους μετέβη εἰς καταδίωξιν τῶν Μαδια-
νιτῶν· θέσας τοὺς τριακοσίους εἰς τρία διάφορα μέρη, ὥ-

Ὁ Γεδεὼν κατατροπώνων τοὺς Μαδιανίτας.

πλισεν ἕκαστον μὲ σκλπιγγα καὶ λαμπάδα ἐντὸς ὑδρίας ἀ-
νημμένην. Πλησιάσαντες οὕτω εἰς τοὺς πολεμίους ἐκ τῶν
τριῶν μερῶν περὶ τὸ μεσονύκτιον συνέτριψαν, κατὰ διατα-
γὴν τοῦ Γεδεὼν, ἕκαστος τὴν ὑδρίαν του καὶ ἀνεφάνη αἶφνης
ἡ καιομένη λαμπάς, καὶ σκλπιγγες δὲ ἤχησαν πανταχό-

θεν καὶ πάντες ἐφώναζαν· «Ρομφαία τῷ Κυρίῳ καὶ τῷ Γεδεὼν». Οἱ Μαδιανῖται, ἐκπληκτοὶ καὶ ἀλλήλους φονεύοντες ὡς ἐκ τῆς ἐπελθούσης συγγύσεως, οἱ ζῶντες ἐτράπησαν εἰς φυγὴν. Ἐξῆσε δὲ μετὰ τὴν ἥτταν τῶν Μαδιανιτῶν κριτῆς τοῦ Ἰσραὴλ ὁ Γεδεὼν 40 ἔτη καὶ ἀπέθανεν. Ἐζήτησαν δὲ οἱ Ἰσραηλῖται ν' ἀναγορεύσωσιν αὐτὸν βασιλέα, ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἐδέχθη.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Γεδεὼν ὁ νόθος υἱὸς τοῦ Ἀβιμέλεχ ἀπέκτεινε τοὺς ἀδελφούς του, νομίμους υἱούς τοῦ Γεδεὼν πάντας, ἐκτὸς ἑνός, καὶ ἀνηγορεύθη βασιλεὺς ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν του κατοίκων τῆς Συγέμ. ἀλλὰ μετὰ τρία ἔτη ἐφονεύθη ὑπὸ λίθου, τὸν ὅποιον ἔρριψε γυνὴ τις κατὰ τῆς κεφαλῆς του.

Μετὰ τοῦτον ἔγινε κριτῆς τοῦ Ἰσραὴλ ὁ Θολαῖ 23 ἔτη καὶ μετὰ τοῦτον ὁ Ἰαείρ 22 ἔτη.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰαείρ οἱ Ἰσραηλῖται ὑπέπεσαν πάλιν εἰς εἰδωλολατρείαν καὶ διὰ τοῦτο ἐγκατελείφθησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν τυραννίαν τῶν Ἀμμωνιτῶν. Μετανοήσαντες δὲ ἠλεήθησαν παρὰ τοῦ Θεοῦ ὅστις ἀνήγειρεν εἰς ἐλευθέρωσίν των τὸν Ἰεφθαί. Προτοῦ δὲ ἀπέλθῃ εἰς τὴν μάχην ὁ Ἰεφθαί, ἔταξεν εἰς τὸν Κύριον, ἃν ᾔθελε νικῆσαι, νὰ θυσιάσῃ ὁλοκαύτωμα εἰς αὐτὸν τὸν πρῶτον ἄνθρωπον, ὅστις ᾔθελεν ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ οἴκου του νὰ τὸν προὔπαντήσῃ ἐπιστρέφοντα ἐκ τῆς ἐκστρατείας. Ἀφ' οὗ δὲ κατετράπωσε τοὺς ἐχθρούς καὶ ἐπέστρεφεν, ἐφάνη πρώτη ἐξελθούσα τοῦ οἴκου του εἰς ἀπάντησίν του μὲ τὸ μπάνα καὶ χορούς ἡ μονογενὴς θυγάτηρ του. Ἰδὼν αὐτὴν διέρρηξε τὰ ἱμάτιά του καὶ ἐλυπήθη σφόδρα, εἶπε δὲ εἰς τὴν θυγατέρα του τὸ τάξιμόν του (ευχήν), αὕτη δὲ δὲν ἀντίστη εἰς τὴν θυσίαν της. Ἰζήτησε μόνον καὶ τῇ παρεχωρήθη καιρὸς δύο μηνῶν, καθ' οὓς ἀπελθούσα εἰς τὰ ὄρη ἔκλαυσε μὲ τὰς φίλας της τὴν παρθενίαν της. Ἐκτοτε αἱ θυγατέρες τῶν Ἰσραηλιτῶν τέσσαρας κατ' ἔτος ἡμέρας συνερχόμεναι ἐθρήνηουν τὴν εἰρημένην κόρην.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Λυπηρὸν ὅτι οἱ ἄνθρωποι ταχέως λητμονοῦσι τὸν Θεόν. καὶ ἐκ τῶν ἡμερῶν αὐτῶν ὑποπίπτουσιν εἰς δυστυγμῆα.

Δημοσίον κέντρον τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ θεία εὐσπλαγχνία οὐδέποτε ἐγκαταλείπει τὸν ἄνθρωπον, ὅταν ἐπιζητῇ αὐτήν. Ὁ Θεὸς ἐναι ὁ παιδεύων καὶ πάλιν ἰώμενος. Διὰ τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ σώζει ἐκ τῶν δεινῶν τὸν λαόν του.

Ἡ εὐχὴ (τὸ τάξιμον) τοῦ Ἰερθε ἦτο τολμηρὸν καὶ ἐναντίον τοῦ θεοῦ νόμου. Δεικνύει μόνον τὴν πίστιν εἰς θ,τι τις ἴσχυται καὶ τὴν προθυμίαν νὰ θυσιάσῃ διὰ τοῦτο καὶ αὐτὰ τὰ τέκνα του, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἄκραν εὐπειθειαν τῆς κόρης.

§ 20. Ρούθ. (Βιβλ. Ρούθ).

Συνέβη εἰς τὴν γῆν Ἰσραὴλ ἐπὶ τῶν χρόνων τῶν Κριτῶν λιμὸς μέγας. Ὁ ἐκ Βηθλεὲμ Ἑλμέλεχ κατέφυγε τότε εἰς τῶν Μωαβιτῶν τὴν χώραν μετὰ τῆς γυναικὸς του Νωεμὶν καὶ τῶν δύο υἱῶν του. Ἀποθιγνόντος ἐκεῖ τοῦ Ἑλμέλεχ, ἔμειναν ἡ χήρα Νωεμὶν μετὰ τῶν δύο υἱῶν της, οἵτινες ἐνυμφεύθησαν γυναικας Μωαβιτιδας, ὁ μὲν τὴν Ὀρρά, ὁ δὲ τὴν Ρούθ. Ἀποθιγνόντων καὶ τῶν δύο υἱῶν ἐκεῖ, ἡ δυστυχὴς Νωεμὶν ἀπεφάσισε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα της· παρεκλούθησε δὲ αὐτὴν ἐπιμόνως ἡ Ρούθ, εἰπούσα, Ὁ λαός σου θά

Ἡ Ρούθ καὶ ὁ Βοόζ.

ἦναι λαός μου καὶ ὁ Θεός σου Θεός μου. Ἀφ' οὗ ἦλθον εἰς Βηθλεὲμ, ἡ Ρούθ. μὲ ἄδειαν τῆς πενθερᾶς της, ὑπῆγε νὰ σταχυολογήσῃ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ Βοόζ συγγενοῦς τοῦ Ἑλμέλεχ. Ἐλ-

θῶν ὁ Βοὺζ εἰς τὸν ἀγρόν, διέταξε τοὺς θεριστάς ν' ἀφίνωσιν αὐτὴν νὰ σταχυολογῇ. Αὕτη δὲ ἔπεσε καὶ ἐπροσκύνησε τὸν Βοὺζ, διότι κατεδέχθη νὰ φανῇ τόσον εἵνους πρὸς αὐτήν. Ὁ Βοὺζ τῇ εἶπεν· Ἐμαθα ὅτι ἐφέρθης καλὰ πρὸς τὴν πενθεράν σου καὶ εἶθε νὰ σὲ ἀνταμείψῃ ὁ Θεός. Ἐβαλε δὲ αὐτὴν νὰ φάγῃ μὲ τοὺς θεριστάς του καὶ παρήγγειλεν εἰς αὐτοὺς ν' ἀφίνωσιν ἐπίτηδες στάχυα, διὰ νὰ συνάξῃ ἀφθονώτερα ἢ Ρούθ. Ἐλθούσα τὸ ἑσπέρας εἰς τὴν οἰκίαν, διηγήθη εἰς τὴν πενθεράν της τὰ γεγονότα. Αὕτη δὲ τὴν ἐσυμβούλευσε νὰ σταχυολογῇ μόνον εἰς τὸν ἀγρόν τοῦ Βοὺζ, καὶ ὅχι ἄλλαχοῦ. Ὁ Βοὺζ, γνωρίσας τὸν καλὸν χαρακτῆρα τῆς Ρούθ, ἀπεφάσισε νὰ νυμφευθῇ αὐτήν. Ἐρωτηθέντες δὲ περὶ τούτου παρ' αὐτοῦ οἱ πρεσβύτεροι τῆς πόλεως Βηθλεέμ, εἶπον· Εἴθε νὰ εὐλογῇ ὁ Κύριος ὡς τὴν Ῥαχήλ καὶ τὴν Λείαν τὴν εἰσερχομένην εἰς τὸν οἶκόν σου γυναῖκα ταύτην, καὶ νὰ διασπρηθῇ τὸ ὄνομα της εἰς τὴν Βηθλεέμ. Οὕτω λοιπόν ὁ Βοὺζ ἐνυμφεύθη αὐτήν καὶ ἐγέννησεν ἕξ αὐτῆς υἱόν, τὸν ὁποῖον ὠνόμασεν Ὠβήδ· τοῦτον λαβοῦσα ἡ Νωεμὶν ἀνέθρεψεν. Ὁ Ὠβήδ οὗτος ἔγινε πατὴρ τοῦ Ἰεσσαί, τούτου δὲ υἱὸς ἦτο Δαβὶδ ὁ βασιλεὺς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Εἰς τὴν ἀνωτέρω ἱστορίαν βλέπομεν ὅτι ἡ ἀρετὴ ἐκτιμᾶται, καὶ οἱ ἀγαθοὶ ἄνθρωποι δύνανται δι' αὐτῆς νὰ λάθωσιν ἀνέλιπτα ἀγαθὰ καὶ ν' ἀξιώθωσι μεγάλου ὀνόματος.

Πολλοὶ φρόνιμοι ἄνθρωποι προτιμῶσι νὰ λαμβάνωσι γυναῖκας ἐναρέτους, καὶ πτωγαὶ ἂν ἴναι αὗται.

Ὁ υἱὸς τῆς Ρούθ ἔγινε πάππος τοῦ βασιλέως Δαβὶδ. Ἡ διαγωγὴ τῆς Ρούθ κατέστησεν αὐτὴν προμῆτορα βασιλείως καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς ἔγινε ἀκουστόν.

§ 20. Σαμψών. (Κριτ. ΙΓ', ΙΔ', ΙΕ', ΙΣΤ').

Οἱ Ἰσραηλῖται ὑποπεσόντες πάλιν εἰς εἰδωλολατρείαν, ἐγκατελείφθησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν κατὰθλιψιν τῶν Φιλισταιῶν ἐπὶ πολὺν χρόνον· ἐλεήσας αὐτοὺς ἐπὶ τέλους ὁ Θεός, προσδιώρισεν ἐλευθερωτὴν των τὸν Σαμψών, υἱὸν τοῦ Μανωὲ, ἕκ τῆς φυλῆς Δάν.

Ἄγγελος Θεοῦ προεῖπεν εἰς τοὺς ἀτέκνους ἕως τότε γονεῖς του τὴν γέννησίν του. Παρήγγειλε δὲ ἵνα ὡς ἀφιερωμένος εἰς τὸν Θεόν ὁ μελλων υἱὸς των μὴ πίνει οἶνον, νὰ μὴ τρώγῃ κρέας ἀκλήθαρτον καὶ νὰ μὴ κόψῃ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του. Ἐγένετο δὲ ἐκ νεαρῶς του ἡλικίας ῥωμαλέος. Ἡμέραν τινὰ κατεξέσχισε λέοντα ἐπιπεσόντα κατ' αὐτοῦ. Ἐντρομοὶ ἔμαθαν οἱ Φιλισταῖοι τὰ περὶ τοῦ Σαμφών. Ἐφόνευσε μίαν ἡμέραν τριῶντα Φιλισταίους· ἄλλοτε συνέλαβε τριακοσίας ἀλώπεκας καί, δέσας αὐτὰς ἀνὰ δύο ἐκ τῶν οὐρῶν, ἔβαλεν ἀνὰ μέσον τῶν δύο οὐρῶν λαμπάδα καὶ τὰς ἀφῆκε νὰ τρέξωσιν εἰς τὰ σπαρτά· καὶ τὰ ἄλλα κτήματα τῶν ἀλλοφύλλων, τὰ ὑποῖα οὕτω κατεκλήσυν. Οἱ Φιλισταῖοι ἀπήτησαν νὰ παραδοθῇ εἰς αὐτοὺς παρὰ τῶν ὁμογενῶν του ὁ Σαμφών· ὅθεν ἐδόθη εἰς αὐτοὺς δεδεμένος, ἀλλὰ διαρρήξας τὰ δεσμὰ ἐφόνευσε χιλίους ἐξ αὐτῶν μὲ μίαν σιαγόνα ὄνου.

Οἱ Φιλισταῖοι περιεκύκλωσαν τὴν πόλιν Γάζαν, ὅπου ἔτυχε νὰ ᾔναι ὁ Σαμφών, διὰ νὰ συλλάβωσιν αὐτόν, ἀλλ' αὐτὸς ἐγερθεὶς περὶ τὸ μεσονύκτιον, ἐπῆρε τὰς πύλας τῆς πόλεως εἰς τὸν ὄμῶν του καὶ τὰς ἀνεβίβασεν εἰς τὸ ὄρος.

Οἱ Φιλισταῖοι ἐφθαιραν διὰ χρημάτων μίαν κακὴν γυναῖκα φίλην τοῦ Σαμφών, Δαλιδὰ ὀνομαζομένην, διὰ νὰ μάθῃ καὶ φανερώσῃ εἰς αὐτοὺς ποῦ ἦτο ἡ δύναμις του. Ἐξαπατηθεὶς παρ' αὐτῆς ὁ Σαμφών, ὁμολόγησεν ἐπὶ τέλους ὅτι ἡ δύναμις του κεῖται εἰς τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του. Αὕτη δέ, ἀποκοιμίσασα αὐτόν, ἔβαλε κουρέα καὶ ἐξύρισε τοὺς βυστρούχους του καὶ τὸν παρέδωκεν εἰς τοὺς Φιλισταίους, οἵτινες εὐθὺς τὸν ἐτύφλωσαν καὶ τὸν ἔφεραν εἰς Γάζαν καὶ τὸν ἔδεσαν μὲ χαλκᾶς ἀλύσεις καὶ τὸν ἔβαλαν νὰ γυρίζῃ μύλον εἰς τὴν φυλακὴν. Ἀλλὰ μὲ τὸν καιρὸν, αὐξηθείσης τῆς κόμης του, ἐπανῆλθεν ἡ δύναμις του. Οἱ Φιλισταῖοι τότε πανηγυρίζοντες εἰς τὸν ναὸν των τὴν εορτὴν τοῦ Θεοῦ των Δαγῶν, ἔφεραν τὸν Σαμφών νὰ τὸν περιγέλῃωσι, καὶ τὸν ἔστησαν μεταξύ δύο στύλων, οἵτινες ὑπεστήριζον ὅλον τὸ οἰκοδόμημα. Ὁ Σαμφών ἐπικαλεσθεὶς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, ἔρριψε μὲ τὰς χεῖράς του τοὺς στύλους εἰπών, κ' Ἀποθανέτω ἡ ψυχὴ μου με-

τὰ τῶν ἄλλοφύλων. Τὸ οἰκοδόμημα δὲ καταπεσὼν ἐφόνευσε περὶ σποτέρους ἢ ὅσους ἐθανάτωσεν ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ ὁ Σαμψών· 3,000 ἦσαν μόνον εἰς τὸ δῶμα βλέποντες ἐμπαίζόμενον τὸν Σαμψών, καὶ πάντες ἐφρονεύθησαν. Ἦτο δὲ ὁ Σαμψών 20 ἐτη κριτῆς τοῦ Ἰσραὴλ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ προσέχῃ μὲ ποίους συναναστρέφεται, καὶ νὰ μὴ προσελκίσθῃ ἀπροσέκτως παρὰ τῶν διεφθαρμένων καὶ ἐπιβούλων, μηδὲ νὰ ἐμπιστεῖται ἀνευ δικαιολογημένης ἀνάγκης τὰ μυστικά του εἰς ἄλλους, διότι εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ τὸν ἐπιβουλεύονται, ὡς ἡ Δαλιδὰ τὸν Σαμψών.

Ὁ Σαμψών ᾔχασε καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς του καὶ τὴν ζωὴν του, διότι ὑπῆρξεν ἐπρὸς ἑαυτὸν εἰς τὴν διαγωγὴν του καὶ τὰς φιλίας του καὶ τὰς συναναστροφάς του.

Οἱ Φιλιτῆσσι ἐτιμωρήθησαν καὶ διὰ τὴν ἀσέβειάν των καὶ διότι ἠθέλησαν νὰ ἐμπαίζωσι τυφλὸν καὶ ἀσθενῆ νομιζόμενον ἄνθρωπον.

§ 31. Ἡλὶ. (Α. Βασιλ. Β', Γ', Δ').

Μετὰ τὸν Σαμψών ἔλαβε τὴν ἱερικτικὴν καὶ τὴν πολιτικὴν ἀρχὴν τῶν Ἰσραηλιτῶν ὁ μέγας ἱερεὺς Ἡλὶ, ὅστις ἐκπαίχκει εἰς Σιλω. Οἱ υἱοὶ τοῦ Ὀφνὶ καὶ Φινεὺς ἦσαν ἀσεβέστατοι καὶ ἔφερον ἐμπόδια εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ λαοῦ λατρεῖαν τοῦ Θεοῦ, ἀρπάζοντες τὰ κρέατα τῶν θυμμάτων, καταφρονούντες τὰς παρατηρήσεις τῶν θυσιαζόντων καὶ ἄλλας αἰσχρότητας πράττοντες. Ὁ Ἡλὶ, περιορισθεὶς εἰς ἀπλῆς συμβουλὰς πρὸς τὰ τέκνα του, δὲν ἐπαίδευσεν αὐτὰ αὐστηρότερον. Ὅθεν ὁ Θεὸς ἐμήνυσεν εἰς αὐτὸν διὰ προφῆτου τὸν ὄλεθρον τοῦ οἴκου του· ὕστερον δὲ καὶ εἰς τὸν νέον Σαμουὴλ ἀπεκάλυψεν ὁ Θεὸς ὅτι ἤθελε τιμωρῆσαι τὸν οἶκον τοῦ Ἡλὶ· καὶ τοῦτο ὁ Σαμουὴλ ἐφάνερωσεν εἰς τὸν Ἡλὶ. Καὶ τῷ ὄντι, ἔρχεται μετ' ὀλίγον μηνυτὴς εἰς τὸν Ἡλὶ ἐκ τοῦ πολέμου τῶν Ἰσραηλιτῶν μὲ τοὺς Φιλισταίους καὶ ἀναγγέλλει εἰς αὐτόν, ὅτι οἱ δύο τοῦ υἱοῦ ἐφρονεύθησαν εἰς τὴν μάχην, ὅτι τὴν κίβωτόν τῆς διαθήκης, τὴν ὁποίαν εἶχον φέρει μετ' ἐαυτῶν οἱ υἱοὶ Ἡλὶ, ἐπῆραν οἱ Φιλισταῖοι καὶ πολὺς ἐφρονεύθη λαός. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Ἡλὶ ἔπεισεν ἐκ τῆς καθέδρας του εἰς τὰ ὀπίσω, συνῆρψε τὸν νῶτόν του καὶ ἀπέθαιγε. Οἱ δὲ Φιλισταῖοι ἔβασαν

τὴν κιβωτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ των Δαγῶν, τὸν ὁποῖον παρίστανον κατὰ τὸ ἥμισυ ἄνθρωπον καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ ἰχθύν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Δεινῶς τιμωροῦνται οἱ ἀμελοῦντες τὴν ἡθικὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων των γονεῖς. Οἱ γονεῖς ὀφείλουσιν οὐ μόνον νὰ συμβουλεύωσιν ἀλλὰ καὶ νὰ τιμωρῶσι τὰ τέκνα των, ἀν μὴ ὑπακούωσιν εἰς αὐτοὺς.

† "Ὅταν παραβλέπωμεν τὰ σφάλματα τῶν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ἡμῶν καὶ δὲν τιμωρῶμεν αὐτοὺς, ἀφ' οὗ δὲν ἀκούωσι συμβουλίας, γίνονται ἡμέτεροι τῇ ἡμέρᾳ χειρότεροι. "Ὅταν μάλιστα τις ἔχῃ ἀξίωμα, πρέπει αὐστηρότερος νὰ ᾖ πρὸς τοὺς οἰκείους του, διὰ νὰ διδῇ καλὸν παρδείγμα καὶ σεβαστότερος νὰ καθίσταται εἰς τὸ κοινόν, καὶ αὐτοὺς νὰ ὠφελῇ οὕτω.

§ 32. Σαμουὴλ. (Α'. Βασιλ. Α'—Γ').

* Ἄννα ἡ γυνὴ τοῦ Ἐλκανὰ ἦτο στείρα καὶ ἐλυπεῖτο διὰ τοῦτο μεγάλως. Παρεκάλειτο δὲ τὸν Θεὸν νὰ χαρίσῃ εἰς αὐτὴν τέκνον, τὸ ὁποῖον καὶ ὑπεσχέθη νὰ ἀφιέρωσιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Κυρίου. Ὁ Θεὸς εἰσήκουσε τῆς δεήσεως αὐτῆς καὶ ἔτεκεν αὐτὴ τὸν Σαμουὴλ. Ἐνθυμηθεῖσα δὲ τὴν ὑπόσχεσίν της, ἔφερε τὸ τέκνον της, ἀφ' οὗ τὸ ἀπεγαλάκτισεν, εἰς Σιλῶ καὶ ἀφιέρωσεν αὐτὸ εἰς τὸν Θεόν, παρὰ δώσασα αὐτὸ εἰς τὸν ἀρχιερεῖα Ἡλί.

Ὁ νέος Σαμουὴλ ἠύξανε πιστῶς καὶ εὐχρεστος εἰς τὸν Θεὸν γινόμενος, καὶ δὲν ἐμμεῖτο πᾶς κακὰς πράξεις τῶν υἱῶν τοῦ Ἡλί, διὰ καὶ μέγας προφήτης τοῦ Θεοῦ καὶ κριτὴς τοῦ Ἰσραὴλ ἔγενε.

Γηράσας δὲ ὁ Σαμουὴλ, ἀνέθεσε τὴν ἐξουσίαν του εἰς τοὺς δύο του υἱοὺς Ἰωὴλ καὶ Ἀβιά, ἀλλ' ὁ λαὸς δὲν ἠγάριστεῖτο, διότι αὐτοὶ ἦσαν ἀδικοὶ καὶ διεφθέροντο διὰ τῶν δώρων.

Ὅτε δὲ ὁ Ναβάλ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀμμωνιτῶν εἰσέβαλεν εἰς τὴν γῆν Ἰσραὴλ, ὁ λαὸς ἐφοβήθη ἐκ τούτων καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἦλθον πρὸς τὸν γέροντα Σαμουὴλ καὶ ἐζήτησαν νὰ τοῖς δώσῃ βασιλείαν. Ὁ Σαμουὴλ κατ' ἀρχὰς τοὺς ἀπείρεψεν, ἀλλ' ὁ Θεὸς εἶπεν εἰς αὐτὸν νὰ πράξῃ ὅ,τι ὁ λαὸς ζητεῖ, χρίων εἰς αὐτοὺς βασιλείαν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Οὐδέποτε μένει ἀπαρηγόρητος ὁ ἀπὸ καρδίας συντετριμμένος εἰς τὸν Θεὸν προσευχόμενος.

Οἱ εὐσεβεῖς ἄνθρωποι δὲν λησιμονοῦσι τὰς ὑποσχέσεις αὐτῶν.

Ὁ Σαμουὴλ, πιστὸς εἰς τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, δὲν ἐβόλη ἐκ τοῦ παραδείγματος τῶν υἱῶν τοῦ Ἡλὶ. Ἡ ἀληθὴς εἰσβολὴ σώζει ἡμᾶς ἀπὸ τῆς δολερᾶς ἁμαρτίας.

Ὁ Σαμουὴλ δὲν ἠθέλησε νὰ καινοτομήσῃ εἰς τὸ πολίτευμα, εἰμὴ ἀφ' οὗ ἔλαβε τὴν ἀδειαν τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἄνθρωπος ὁρεῖ νὰ πράττῃ κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

§ 33. Σαούλ. (Α'. Βασιλ. θ'—ΚΑ').

Ὁ Σαμουὴλ, ὑπακούσας εἰς τὸν Θεόν, ὑπεσχέθη εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας βασιλεία. Ὁ Σαούλ, ζητῶν τὰς ἀπολεσθείσας ὄνους τοῦ πατρὸς του Κίς, ἦλθε καὶ εἰς τὸν Σαμουὴλ νὰ ἐξετάσῃ περὶ αὐτῶν. Ὁ Σαμουὴλ ὑπεδέχθη αὐτὸν καὶ τὸν ἔχρισε βασιλεία. Ἦτο δὲ ὁ Σαούλ ὑψηλοῦ ἀναστήματος καὶ ἡμερος καὶ ἀπλοῦς. Ὁ Σαμουὴλ ἔχρισεν αὐτὸν ἐνώπιον τοῦ λαοῦ εἰς Μασσηφά.

Ὁ Σαμουὴλ χρίων τὸν Σαούλ βασι. ἐν.

Κατ' ἀρχὰς ὁ Σαούλ εἰδείχθη καλός, καὶ πολλοὺς τῶν ἐχθρῶν κατέστρεψεν· ἀλλ' ὕστερον κατέστη ὑπερήφανος καὶ ἀπειθὴς εἰς τὰ προστάγματα τοῦ Κυρίου. Ἐπρόσταξέ ποτε

αὐτὸν ὁ Σαμουὴλ ἐκ τοῦ Θεοῦ νὰ θανατώσῃ τοὺς Ἀμαληκίτας ὅλους ἄνδρας καὶ γυναῖκας καὶ τὰ κτήνη των ὅλα. Ὁ Σαμουὴλ, παρακούσας, ἀφῆκε ζῶντα τὸν βασιλέα Ἀγὰγ καὶ τὰ ἐξαιρέτα τῶν προβάτων αὐτοῦ καὶ ἀρνίων. Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς διὰ τοῦ προφήτου Σαμουὴλ ἀνήγγειλεν εἰς αὐτόν, ὅτι θὰ τὸν ἀποβάλῃ τῆς βασιλείας, ἐπειδὴ παρήκουσε τὴν θείαν παραγγελίαν. Ἐπεμψε δὲ ὁ Θεὸς τὸν Σαμουὴλ εἰς Βηθλεὲμ πρὸς τὸν Ἰεσσαί, εἰπὼν ἐκ τῶν υἱῶν αὐτοῦ νὰ ἐκλέξῃ βασιλέα διάδοχον τοῦ Σαούλ.

Ὁ Σαμουὴλ παρεύεται εἰς Βηθλεὲμ πρὸς τὸν Ἰεσσαί· ἐκ τῶν υἱῶν δὲ αὐτοῦ εὗρισκεν ὅτι ὁ μικρότερος, ὁ βόσκων τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τὰ πρόβατα, Δαβὶδ ὀνομαζόμενος, ἦτο ὁ παρὰ Θεοῦ προσδιωρισμένος διάδοχος τοῦ Σαούλ, καὶ χρεῖαι αὐτόν. Ἐκτοτε δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ Κυρίου ἦτο μετὰ τοῦ Δαβὶδ.

Πόσχων ὁ Σαούλ ἐκ μελαγχολίας, εὗρισκεν ἀνακούφισιν ἐκ τῆς μουσικῆς· συνέστησαν δὲ εἰς αὐτόν τὸν Δαβὶδ ὡς καλὸν κιθαριστήν· καλέσας δὲ τοῦτον ὁ Σαούλ, ὠφελήθη τῷ ὄντι καὶ διὰ τοῦτο τὸν ὑπερηγάπησεν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ὅπως εἰς τὸν Σαούλ τὸ ἀξίωμα τῆς βασιλείας ἐδόθη παρὰ Θεοῦ ἀπροδοκῆτως, οὕτω καὶ εἰς ἡμᾶς πολλάκις δίδονται θεοθεν ἀνέλπιστα ἀγαθὰ· ἀλλ' αἱ βελτιώσεις τῆς καταστάσεως ἡμῶν δὲν πρέπει νὰ μᾶς καθιστῶσιν ὑπερηφάνους καὶ ὑπερόπτας, οὐδὲ ἀπειθεῖς εἰς τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου καὶ τὰ προστάγματα τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ μάλιστα ταπεινοτέρους καὶ προθυμότερους εἰς τὸ πράττειν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Τὸ πνεῦμα τοῦ Κυρίου ἦλθεν εἰς τὸν Δαβὶδ, ἀφ' οὗ ἀπερρίφθη ὁ Σαούλ, ὥστις κατελήφθη ὑπὸ πονηροῦ τότε πνεύματος καὶ ἔπεσεν εἰς μελαγχολίαν. Ὅταν ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἀφαιρῇται ἐξ ἡμῶν, καταλαμβάνομεθα ὑπὸ μυρίων κακῶν καὶ πράττομεν ἴσχα φέροντα ἡμᾶς εἰς ἀπώλειαν.

§ 34. Γολιάθ καὶ Δαβὶδ (Α'. Βασιλ. ΙΖ').

Παρατεταγμένων ὄντων τῶν Φιλισταίων ἀπέναντι τῶν Ἰσραηλιτῶν, ἐπαρουσιάζετο ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας μετὰξὺ τῶν δύο στρατοπέδων γίγας τις λεγόμενος Γολιάθ,

Φιλισταῖος, προκαλὼν εἰς μονομαχίαν Ἰσραηλίτην πολεμιστήν, ἵνα διὰ ταύτης κριθῇ ἡ τύχη τοῦ πολέμου. Ὁ Σαούλ ὑπεσχέθη τὴν θυγατέρα του εἰς γάμον καὶ πλούσια δῶρα εἰς ὃν τινα ἤθελεν εὐρεθῇ νὰ ἀντιπολεμήσῃ τὸν Γολιάθ, ἀλλ' εἰς μάτην, οὐδεὶς ἐτόλμα· ὁ δὲ Γολιάθ ἐνέπαιζε τοὺς Ἰσραηλίτας. Ὁ Δαβὶδ ἐλθὼν εἰς τὸ στρατόπεδον νὰ φέρῃ τροφίμα εἰς τοὺς ἀδελφούς του ἐδέχθη τὴν πρόκλησιν. Ὁ Σαούλ τὸν ἀπέτρεπεν ὡς νέον παιδίον, καὶ ἐπιμένως ἀνέκρινον, ἀλλ' ὁ Δαβὶδ, πεπειθὼς εἰς τὸν Κύριον, ἐπεμενε καὶ λαθὼν μόνον βακτηρίαν, σπενδύνην καὶ πέντε λίθους. οὐδέν δὲ προφυλακτικόν ἄλλο ὅπλον, εἶπε πρὸς τὸν Γολιάθ, — Σὺ ἔρχεσαι πρὸς με μὲ ῥομφαίαν καὶ δόρυ καὶ ἀσπίδα, καὶ ἐγὼ ἔρχομαι πρὸς σὲ ἐν ὀνόματι Κυρίου Σαβαώθ. Βαλὼν δὲ ἕνα τῶν λίθων εἰς τὴν σπενδύνην ὁ Δαβὶδ τὸν ἐξεσπενδύνησε κα-

Ὁ Δαβὶδ πορεύει τὸν Γολιάθ.

τὰ τοῦ Γολιάθ· ὁ λίθος ἐκτύπησεν αὐτὸν κατὰ μέτωπον καὶ ὁ Γολιάθ ἔπεσε κατὰ γῆς· δραμών δὲ ὁ Δαβὶδ — ὃ ἐπῆρε τὴν μάχαιραν καὶ ἔκοψε τὴν κεφαλὴν του. Οἱ Φιλισταῖοι ἰδόντες τοῦτο ἐτρέπησαν εἰς φυγὴν.

Μετά τὸ συμβᾶν τοῦτο αἱ γυναῖκες ἐξεληθοῦσαι τῶν πόλεων τοῦ Ἰσραὴλ, ἔψαλλον ἐνώπιον τοῦ Σαοὺλ λέγουσαι, «Ἐπὶ ταῖς Σαοὺλ ἐν χιλιῶσιν αὐτοῦ καὶ Δαβὶδ ἐν μυριάσιν αὐτοῦ». Ὁ Σαοὺλ διὰ τοῦτο ὑπέβλεπεν ἔκτοτε τὸν Δαβίδ· ἐζήτησε μάλιστα ποτε, ὅτε ἐκιδρύειν ἐνώπιον αὐτοῦ, νὰ τὸν φονεύσῃ. Ὁ Ἰωνάθαν ὅμως, ὁ υἱὸς τοῦ Σαοὺλ, ἠγάπα πολὺ τὸν Δαβίδ καὶ τὸν ἔκρυψε διὰ νὰ μὴ τὸν φονεύσῃ ὁ πατὴρ του Σαοὺλ, τὸν ὁποῖον μάλιστα κατεπράυνεν, ἀλλ' ὕστερον πάλιν ἐζήτηε νὰ τὸν φονεύσῃ. Ὁ Δαβίδ καταδιωκόμενος οὕτως ὑπὸ τοῦ Σαοὺλ, ἐσεβίσθη αὐτὸν ὡς βασιλεῖα χριστὸν Κυρίου· τότε δὲ ὁ Σαοὺλ μεταμεληθεὶς ὡμολόγησε τὸ ἄδικον καὶ προεῖπε τὴν ἀνύψωσιν τοῦ ἐχθροῦ του. Κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἀπέθανε καὶ ὁ Σαμουὴλ κρίνας τὸν Ἰσραὴλ 21 ἔτη πρὸ τῆς βασιλείας Σαοὺλ, καὶ ζήσας 98 ἔτη.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ἐὰν ὁ Θεὸς ᾖναι μεθ' ἡμῶν, οὐδεὶς καθ' ἡμῶν. Τοῦτο διδασκόμεθα ἐκ τῆς ἱστορίας ταύτης τοῦ Δαβίδ, ὅστις διὰ τῆς εὐσεβείας του κατέβαλε τὸν Γολιάθ καὶ ἠλευθέρωσε τὴν πατρίδα του. Ὁ δυνατὸς δὲν πρέπει νὰ καυχᾶται εἰς τὴν δύναμίν του, ὅπως ὁ Γολιάθ, διότι ὁ κύριος ταπεινώνει τοὺς υπερηφάνους καὶ ἀνυψώνει τοὺς ταπεινοὺς.

Ὁ φόβος φέρει πάντοτε κακὰ ἀποτελέσματα. Ὁ Σαοὺλ ἐπεβούλευσεν ἐκ φόβου τὴν ζωὴν τοῦ Δαβίδ, ἀλλ' ὁ Δαβίδ ἐσώθη, καὶ ὅτε ἡδύνατο αὐτὸς νὰ φονεύσῃ τὸν ἐχθρόν του Σαοὺλ, ἐσεβίσθη αὐτὸν ὡς χριστὸν Κυρίου, καὶ τοῦτο μᾶς διδάσκει ὅτι ὀφείλομεν νὰ σεβώμεθα πάνταν παρὰ Κυρίου καθισταμένην ἀρχὴν καὶ ἐξουσίαν.

§ 35. Βασιλεία Δαβίδ. (Β'. Βασίλ. Α'.—ΙΕ').

Εἰς τινὰ μάχην πρὸς τοὺς Φιλισταίους ἐφρονεύθησαν οἱ τρεῖς υἱοὶ τοῦ Σαοὺλ, αὐτὸς δὲ πληγωθεὶς καὶ φοβηθεὶς μὴ πέσῃ ζῶν εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν του ἐρρίφθη ἐπὶ τοῦ ξίφους του καὶ ἐφονεύθη. Μετὰ ταῦτα ἀνεκηρύχθη εἰς Χεβρών ὁ Δαβίδ βασιλεὺς ὑπὸ τῆς φυλῆς τοῦ Ἰούδα.

Ὁ Δαβίδ ἐπολέμησεν ἐπιτυχῶς πολλοὺς τῶν ἐχθρῶν τῶν Ἰσραηλιτῶν, διότι ὁ Κύριος ἦτο μετ' αὐτοῦ. Κατέβαλε δὲ τὸν ἀρχιστράτηγον τοῦ Σαοὺλ Ἀβεννήρ, ὅστις εἶχεν ἀναγο-

ρευσει βασιλεία τῶν ἄλλων φυλῶν τὸν υἱὸν τοῦ Σαουλ Ἰσθob-
σθὲ ἡ (Μεμφιδοςθὲ) καὶ οὕτως ἀνηγορεύθη ὑπὸ τῶν πρεσβυ-
τέρων τοῦ λαοῦ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ δηλ. ὅλων τῶν φυ-
λῶν. Κυριεύσας τὴν κατεχομένην ὑπὸ τῶν Ἰεθουσσαίων Ἱε-
ρουσαλήμ κατέστησεν αὐτὴν πρωτεύουσάν τοῦ βασιλείου

Ἡ Κι ωτὸς τῆς διαθήκης φέρεται εἰς Ἱερουσαλήμ.

του καὶ ὑποδόμησεν εἰς αὐτὴν ἀνάκτορον· ἔφερε δὲ μετὰ με-
γάλῃς πομπῆς τὴν Κιβωτὸν τῆς διαθήκης εἰς Ἱερουσαλήμ
καὶ ἀπεφάσισε νὰ οἰκοδομήσῃ καὶ λαμπρὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ,
ἵνα τεθῇ αὐτῇ· ἀλλ' ὁ Θεὸς ἀπεκάλυψεν εἰς αὐτόν, ὅτι τὸ ἔρ-
γον τοῦτο ἀπέκειτο νὰ πρῆξῃ ὁ υἱὸς του (ὁ Σολομὼν). Ὁ Δαβὶδ
διέταξε τα τῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ μεγαλοπρεπῶς· ἐποίησε δὲ
καὶ ψαλμοὺς πρὸς δοξολογίαν τοῦ Ὑψίστου.

Νικῆσας ὁ Δαβὶδ τοὺς Φιλισταίους, Μωαβίτας καὶ Ἀμμω-
νίτας ἀνύψωσε τὴν βασιλείαν του εἰς τὴν μεγίστην αὐτῆς δό-
ξαν. Πάντες οἱ λαοὶ ὑπετάγησαν εἰς αὐτόν ἀπὸ Εὐφράτου μέ-
χρι τῆς μεγάλῃς (Μεσογείου) θαλάσσης, καὶ ἀπὸ τοῦ ὄρους
Λιβάνου μέχρι τῆς Ἀραβικῆς θαλάσσης.

Ἐν τῇ δόξῃ του ὁ Δαβὶδ ἐξέκλινεν εἰς ἁμαρτήματα, προ-
καλέσασα τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ. Ἐπῆρε τὴν Βηρσαβέε, γυ-
ναῖκα τοῦ ἀξιωματικοῦ τοῦ Οὐρίου, καὶ ἐνήργησε νὰ φονευθῇ

ὁ ἀνὴρ αὐτῆς οὗτος εἰς τὴν μάχην, ταχθεὶς εἰς τὰς πρώτας τάξεις καὶ ἀβοήητος ἀφελθεὶς παρὰ τοῦ ἀρχιστρατήγου τοῦ Δαβὶδ Ἰωάβ. Ὁ Θεὸς ἀπέστειλε πρὸς τὸν Δαβὶδ Νάθαν τὸν προφῆτην νὰ ἐλέγξῃ αὐτὸν διὰ τοῦτο. Εἶπε λοιπὸν εἰς αὐτὸν ὁ Νάθαν, ὅτι εἶναι ἄξιος θανάτου διὰ τὸ ἐγκλημα του. Ὁ Δαβὶδ μετεμελήθη καὶ ταπεινωθεὶς εἶπεν, «Ἡμαρτον εἰς τὸν Θεόν» καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν ἐποίησε τὸν πεντηχοστὸν τοῦ Ψαλτηρίου ψαλμόν, «Ἐλέησόν με ὁ Θεὸς κτλ.» Καὶ συνεχωρήθη μὲν αὐτός, ἀντ' αὐτοῦ δὲ ἀπέθανε τὴν ἐβδόμην ἡμέραν ὁ ἐκ τῆς Βηρσαβεὲ γεννηθεὶς πρωτότοκος υἱὸς του. Ἡ ἁμαρτία δὲ αὕτη καὶ ἄλλα ἔφερεν ἐπακόλουθα, ὥς ἐξῆς θὰ ἴδωμεν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ἐν ὕψι μὲν ὁ Δαβὶδ ἐτῆρει τὰ πρὸς τὸν Θεὸν καθήκοντα αὐτοῦ, ἠὺδαιμόνει καὶ ὁ Κύριος ἦτο βοηθὸς του εἰς τὰ ἔργα αὐτοῦ· ἅμα δὲ παρεκκλίνας τῆς εὐθείας ὁδοῦ, ὑπεβλήθη εἰς βליψεῖς καὶ τιμωρίας.

Ἡ μετάνοια τοῦ Δαβὶδ, γενομένη εἰλικρινῶς καὶ ἀπὸ καρδίας, ἐπροκάλεσε τὴν μακροθυμίαν καὶ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἄνθρωπος παρασύρεται πολλάκις εἰς τὴν ἁμαρτίαν καὶ νικᾶται ὑπὸ τῶν παρουσταζομένων πειρασμῶν, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν ἔθεσεν εἰς τὴν Κυριακὴν προσευχὴν τὸ αἶτημα, «Μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν.

Μόνῃ ἡ μετάνοια δύναται νὰ μᾶς σώξῃ ἐκ τῶν συνεπειῶν τῆς ἁμαρτίας καὶ ἡ προσευχὴ νὰ μᾶς προφυλάττῃ ἀπὸ αὐτᾶς.

§ 36. Ἀβεσσαλώμ. Τέλος τῆς βασιλείας Δαβὶδ. (Β'. Βασιλ. Ε'.—ΚΔ').

Ἀβεσσαλώμ ὁ υἱὸς τοῦ Δαβὶδ, νέος ὡραιότατος, συνώμοσε κατὰ τοῦ πατρὸς του καὶ προσείλκυσε διὰ τεχνασμάτων πολλοὺς καὶ ἰσχυροὺς ὁπαδοὺς ἐπιθυμήσας νὰ λάβῃ αὐτὸς τὴν βασιλείαν.

Ἐκτραγείσης τῆς στάσεως, φαίνεται εἰς αὐτὴν καὶ ὁ σύμβουλος τοῦ Δαβὶδ Ἀρχιτόφελ. Ὁ Δαβὶδ φεύγει ἐξ Ἱερουσαλὴμ, προσπίπτει εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, δεικνύει ἄκραν ταπεινοφροσύνην καὶ ἐπιείκειαν. Διαβὰς δὲ τὸν Ἰορδάνην εὐρίσκει ὑποδοχὴν καὶ πίστιν εἰς τοὺς ἐκεῖ ὑπηκόους του καὶ

παρασκευάζεται εἰς πόλεμον. Καὶ αὐτὸς μὲν, κατὰ συμβου-
λὴν τῶν στρατηγῶν του, δὲν ἐξῆλθεν εἰς τὴν μάχην, ἀπο-
στείλας δὲ αὐτοὺς παρήγγειλε νὰ φεισθῶσι τοῦ υἱοῦ του Ἀ-
βессαλώμ, καὶ νὰ μὴ τύχῃ καὶ τὸν φονεύσωσι. Νικηθεὶς ὁ

Ὁ Ἰωάβ φονεῖ τὸν Ἀβессαλώμ.

Ἀβессαλώμ, εἰς τὸ ὄλεος Ἐφραίμ ἐτρέπη εἰς φυγὴν· ἐν ᾧ
δὲ ἔφυγεν ἐπὶ ἡμιόνου, περιεπλάκη ἡ κόμη του εἰς τοὺς
κλάδους δένδρου καὶ ἐκρεμάσθη ἐξ αὐτῆς. Ἐκεῖ δὲ οὕτω
κρεμῆμενον τὸν ἐφόνευσεν ὁ Ἰωάβ. Κατακόψαντες δὲ αὐτὸν

ὕστερον σωρεύουσι σωρὸν λίθων ἐπὶ τοῦ τάφου του. Ὁ Δαβὶδ μαθὼν τοῦ υἱοῦ του τὸν θάνατον θρηνεῖ ἀπαρηγόρητα, φωνάζων, Υἱέ μου, υἱέ μου, υἱέ μου Ἀβессαλώμ, υἱέ μου Ἀβессαλώμ, τίς δόξῃ τὸν θανατόν μου ἀντί σου; Ἀβессαλώμ, υἱέ μου, υἱέ μου.

Ἀναγκασθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἰωάβ ὁ Δαβὶδ ἀφίνει τὸν θρῆνον καὶ παρυσιάζεται εἰς τὸν λαὸν καὶ ἐπιστρέφει εἰς Ἱερουσαλήμ· κατέβαλε δὲ καὶ ἄλλην στήσιν, τοῦ Σεβεΐ, ἐναντίου του, καὶ οὕτως ἅπας ὁ Ἰσραὴλ ὑπετάγη πάλιν εἰς τὸν νόμιμον βασιλεῖα αὐτοῦ.

Ἐν τῇ δοξῇ αὐτοῦ ὁ Δαβὶδ ἐπεθύμησε παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ Κυρίου. νὰ ἀπαριθμῇ τὸν λαὸν Ἰσραὴλ. Ἐμετρήθησαν ἤδη 500,000 ἄνδρες θυνάμενοι νὰ ὀπλοφορῶσιν εἰς τὴν φυλὴν Ἰούδα, καὶ 800,000 εἰς τὰς ἄλλας φυλάς. Ἀλλ' ὁ Θεός, πρὶν τελειώσῃ ἡ ἀπαριθμησις ὅλων, στέλλει τὸν προφήτην Γὰδ πρὸς τὸν Δαβὶδ καὶ διατάττει νὰ ἐκλέξῃ ἐκ τριῶν προταθέντων κακῶν, ὅποιον ἤθελε, διὰ τὴν ἁμαρτίαν του ταύτην· 1), λιμὸν τριετῆ· 2), φυγὴν τρίμηνον ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν του· 3), λοιμὸν τριήμερον. Ὁ Δαβὶδ ἐπροτίμησε νὰ πέσῃ εἰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ καὶ προέκρινε τὴν τρίτην ποινὴν· ἄρχεται λοιπὸν ὁ λοιμὸς καὶ ἀποθνήσκουσιν ἀπὸ πρῶτας μέχρις ἀρίστου 70,000. Ὁ Δαβὶδ ἰδὼν τὸν ἐξολοθρευτὴν ἄγγελον ἐκτείνοντα τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς Ἱερουσαλήμ, ἐκφοινεῖ πρὸς τὸν Θεόν, «Ἐγὼ ἔπραξα τὴν ἀδικίαν, ἐγὼ ὡς τιμωρηθῶ.» Ὁ Θεός, εἰσακούσας τῆς δεήσεως τοῦ μετανοοῦντος Δαβὶδ, παύει τὸ κακόν· ὁ δὲ ἄγγελος ἔστη ἐπάνω εἰς τὸ ἀλώνιον Ὀρνᾶ, ὅπου μετὰ ταῦτα ἐκτίσθη ὁ ναός, διὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ὁποίου εἶχεν ὁ Δαβὶδ μεγάλην προστοίμασίαν ὕλικου καὶ χρημάτων.

Γηράσας ὁ Δαβὶδ ἀναγορεύει βασιλεῖα τὸν ἐκ τῆς Βηρσαβέε δεῦτερον υἱόν του Σολομῶντα, τὸν ὅποιον ἐσυμβούλευσε νὰ ᾔναι πιστὸς εἰς Κύριον τὸν Θεόν. Ὁλίγον δὲ ὕστερον ἀπέθανεν ἐβδομηκοντοῦτης. Ἐβασίλευσε δὲ ὅλα τεσσαράκοντα ἔτη, ἔχων πρωτεύουσαν ἑπτὰ ἔτη περίπου τὴν Χεβρών καὶ τριάκοντα τρία τὴν Ἱερουσαλήμ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Δὲν πρέπει νὰ ἐπιθυμῶμεν ν' ἀποκτῶμεν δι' ἄρπαγῆς ὅ,τι δὲν ἀνήκει εἰς ἡμᾶς. Πρὸς τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς ἀνωτέρους ἡμῶν ὀφείλομεν νὰ ἡμεθα εὐπειθεῖς καὶ οὐδέποτε ἐπιβουλοί, διότι ἐπιφέρομεν, ὡς ὁ Ἀβεσσαλώμ, τὸν ὀλεθρὸν μας.

Οἱ φοβούμενοι τὸν Θεὸν γονεῖς δὲν εἶναι φιλέκδοικοι κατὰ τῶν τέκνων αὐτῶν, οὐδὲ κατ' οὐδενὸς ἄλλου· ἀλλ' ἡμῶς ἡ ἀγάπη καὶ ἡ τρυφερότης αὐτῶν δὲν εἶναι ἱκανὴ νὰ ἐπάρῃ ἀπὸ τὰς γεῖρας τῆς θείας ὀργῆς τὰ ἀσεβῆ καὶ ἐπιβουλα τέκνα. Θλίβονται δὲ δεινῶς οἱ γονεῖς, ὅταν συμβαίνει κακὸν εἰς τὰ τέκνα αὐτῶν.

Ἡ μεγάλη δόξα φέρει ἐνίοτε τὸν ἄνθρωπον εἰς ἔργα ἀπαρέσκεχτα εἰς τὸν Θεόν.

Ὁ Δαβὶδ ἐτιμωρήθη πάλιν, διότι διὰ τῆς ἀπαριθμήσεως τῶν ὑπηκόων τοῦ ἐδείξεν ἔπαρσιν. Ἡ δὲ μετάνοιά του ἐπέφερε πάλιν τὸ θεῖον ἔλεος.

§ 37. Σολομών. (Γ'. Βασιλ. Α'.—Ε').

Ὁ Σολομὼν ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον Δαβὶδ τοῦ πατρὸς του εἰκοσакτῆς περιπόου. Ἐλαβε δὲ γυναῖκα μίαν τῶν θυγατέρων τοῦ Φαράω καὶ ἐλθὼν εἰς Γαθαὼν ἐθυσίασεν εἰς Κύριον.

Ἐρωτηθεὶς δὲ κατ' ὄναρ παρὰ Κυρίου, τί ἤθελε νὰ χα-

Ἡ περὶ τῶν δύο παίδων κρίσις τοῦ Σολομῶντος.

ρίσῃ εἰς αὐτόν, ὁ Σολομὼν ἐζήτησε σοφίαν, καὶ ὁ Θεὸς ἐχάρισεν εἰς αὐτόν καὶ σοφίαν καὶ πλοῦτον καὶ δόξαν.

Παρευθὺς εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς βασιλείας τοῦ δύο κακῆς διαγωγῆς γυναῖκες ἔδωσαν ἀφρομένη νὰ δείξῃ τὴν σοφίαν τοῦ. Ἐκατέρα αὐτῶν εἶχε παιδίον, ἐν ᾧ δὲ ἐκοιμῶντο εἰς τὸ αὐτὸ οἶκημα. ἐπλάκωσεν ἡ μία τὸ τέκνον τῆς καὶ τὸ ἐθανάτωσε· τὸ ἔβγαλε δὲ πλησίον τῆς ἄλλης, καὶ ἐπῆρε τὸ ἰδικόν τῆς. Τὸ πρῶτ' ἐφίλονεῖκον περὶ τοῦ ζῶντος παιδίου, καὶ ἦλθον εἰς τὸν Σολομῶντα ν' ἀποφασίσῃ. Ὁ Σολομὼν διέταξε νὰ σχίσωσι τὸ ζῶν παιδίον καὶ νὰ δώσωσι τὸ ἡμισυ εἰς τὴν μίαν, καὶ τὸ ἄλλο ἡμῖς εἰς τὴν ἄλλην. Τύττε ἡ μὲν ἀληθὴς μήτηρ τοῦ παιδίου παρεκάλει τὸν βασιλέα νὰ δώσῃ τὸ παιδίον εἰς τὴν ἄλλην καὶ νὰ μὴ τὸ φονεύσῃ· ἡ δὲ ἄλλη ἐπρωτίμα νὰ τὸ σχίσωσι. Τότε ὁ Σολομὼν ἐννοήσας ποία εἶναι ἡ ἀληθὴς τοῦ παιδίου μήτηρ, διέταξε καὶ ἐδόθη εἰς ταύτην τὸ παιδίον.

Τὸ ὄνομα τοῦ Σολομῶντος ἔγινε σεβαστὸν καὶ φοβερὸν οὐ μόνον ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ ἐκτεταμένου βασιλείου του, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ περὶ αὐτὸ ἔθνη. Πανταχόθεν ἀπεστέλλοντο εἰς αὐτὸν μεγαλοπρεπῆ καὶ πλούσια δῶρα· ὅθεν χωρὶς νῆ ἐπιβαρύνῃ τὸν λαόν του, ἐπεδείκνυε μεγαλοπρέπειαν ἀνῆκουστον ἕως τότε. Ἡ Ἀγία Γραφή λέγει περὶ αὐτοῦ τὰ ἀξιοσημείωτα ταῦτα. «Καὶ εἰρήνη ἦν αὐτῷ ἐκ πάντων τῶν μερῶν κυκλόθεν. Καὶ κατῴκει Ἰούδας καὶ Ἰσραὴλ πεποιοῦτες ἕκαστος ὑπὸ τὴν χμπελον αὐτοῦ καὶ ὑπὸ τὴν συκὴν αὐτοῦ ἰσθιόντες καὶ πίνοντες ἀπὸ δῶν καὶ ἕως Βηρσαβεί πλάσας τὰς ἡμέρας Σολομῶν» (Γ'. Βασιλ. Δ').

Ὁ Σολομών κατασκεύασε στόλον διὰ τοῦ ὁποίου ἐκοιμήθησαν τασοῦτοι θησαυροί, ὥστε κατὰ τὴν Ἀγίαν Γραφήν τότε εἰς Ἱερουσαλὴμ ὁ ἄρχηγρος καὶ ὁ γυναιὸς ἦσαν τόσοι κοινὰ, ὥς οἱ λίθοι, καὶ αἱ ἀπὸ τοῦ λιθίνου κέδροι, ὥς τὰ κοινότατα ξύλα.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Τὸ παράδειγμα τοῦ Σολομῶντος εἶναι ἀξιόμι-
μητον. — Ἐζήτησε παρὰ τοῦ Θεοῦ σοφίαν, καὶ ὁ Θεὸς ᾤδωκεν εἰς αὐ-
τὸν τὸ μόνον σοφίαν, ἰλλὰ καὶ πλοῦτον καὶ δόξαν. Ἐν ᾧ ᾤμενε πι-
στός εἰς ᾧ ἡ θεοδότη σοφία ὑπεργόρευεν εἰς αὐτόν, ἡδουκίμει, καὶ ἔκ-
δοξος ἐγένετο καὶ οἱ λαοὶ τοῦ ἡδουκίμου.

Ὁ Θεὸς ἐπακούει τοῦ εἰλικρινῶς προσευχομένου καὶ εὐλογα καὶ ὠφέλιμα πράγματα ζητοῦντος.

Διὰ τῆς θείας σοφίας γνωρίζομεν τὰ καθήκοντα ἡμῶν πρὸς τὸν Θεόν, πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους, καὶ διακρινόμεθα εἰς οἰανδήποτε κοινωνικὴν θέσιν εἰρεθῶμεν. Ὅθεν ἄς μὴ παύωμεν ζητοῦντες παρὰ τοῦ Θεοῦ σοφίαν καὶ σύνεσιν ἐν παντί.

§ 38. Οἰκοδομὴ τοῦ ναοῦ. (Β'. Βασιλ. Ε'.—ΙΔ').

Ὁ Σολομών ἔχων τόσον πολὺν πλοῦτον καὶ προσέτι τὰς προετοιμασίας τοῦ πατρὸς του Δαβὶδ, ἤρχισε νὰ οἰκοδομῇ εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐπὶ τοῦ μέρους τὸ ὅποιον εἶχε δεῖξει εἰς αὐτὸν ὁ πατήρ του εἰς τὸ ὅρος Ἀμορία, τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ.

Χιλιᾶδες πολλαὶ ἐργατῶν καὶ ἐπιστατῶν ἡσχολοῦντο εἰς προετοιμασίαν τῆς ὕλης καὶ οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ. Τὸ τέταρτον ἔτος τῆς βασιλείας του ἔθηκεν ὁ Σολομών τὸ θεμελίον τοῦ ναοῦ, καὶ μετὰ ἑπτὰ ἡμισυ ἔτων ἀδιάκοπον ἐργασίαν ἐτέλεσε τὰ ἐγκαίνια αὐτοῦ ἐν τῷ μέσῳ μεγίστης συρροῆς λαοῦ ἐκ πάντων τῶν μερῶν τοῦ βασιλείου. Μετὰ πομπῆς μετεκόμισαν εἰς αὐτὸν τὴν Κιβωτὸν τῆς διαθήκης, ἣτις περιεῖχε τὰς δύο πλάκας, εἰς ἃς εἶχε γραμμένας ὁ Θεὸς τὰς δέκα ἐντολάς. Ἀφ' οὗ τὴν ἀπέθεσαν οἱ ἱερεῖς εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων καὶ ἐξῆλθον, ἐνεπλήσθη νεφέλης δόξης Κυρίου ὁ ναός. Τότε ὁ Σολομών ἠυλόγησε τοὺς συνθηροισμένους ἐκεῖ καὶ γονυπετήσας καὶ ὑψώσας τὰς χεῖρας προσευχῆθη ἑκτενῶς, δεηθεὶς τοῦ Θεοῦ νὰ εὐλογῇ τὸν Ἰσραὴλ καὶ νὰ ἐπακούσῃ τῶν δεήσεων αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ.

Ἄμα δὲ τελειωθείσης τῆς προσευχῆς, κατέβη πῦρ οὐρανόθεν καὶ κατέκαυσε τὰ ὀλοκαυτώματα. Ἐθυσίασε δὲ ὁ Σολομών 22,000 βοῶν καὶ 12,000 προβάτων καὶ εἰστίασε τὸν λαὸν καὶ ἐπανηγύρισε τὰ ἐγκαίνια ἑπτὰ ἡμέρας αὐτὸς καὶ ὅλος ὁ λαὸς μετ' αὐτοῦ.

Ἀκούσασα ἡ βασίλισσα Σαβᾶ τὴν φήμην τοῦ Σολομῶντος, ἦλθε πρὸς αὐτὸν φέρουσα πλουσιώτατα δῶρα. Ὁμιλήσασα δὲ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἀκούσασα τὰς σοφὰς ἀποκρί-

σεις του εἰς τὰ ἐρωτήματά της, καὶ ἰδοῦσα τὰ ἔργα αὐτοῦ εἶπεν, ὅτι ἡ σοφία του ὑπερβαίνει τὴν φήμην τὴν ὁποίαν ἤκουσε περὶ αὐτοῦ.

Ἡ βασίλισσα Σαδὰ.

Ἐμεγαλύνθη δὲ ὁ Σολομών ὑπὲρ πάντας τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ κατὰ τὴν πρόνησιν καὶ κατὰ τὸν πλοῦτον. Πολύτιμα δῶρα ἔφερον εἰς αὐτὸν οἱ ἐρχόμενοι ξένοι νὰ τὸν ἴδωσι.

Παρεκτὸς τοῦ ναοῦ, ὁ Σολομών ᾠκοδόμησε λαμπρὸν ἀνα-

κτορον, περιετείχισε πολλές πόλεις, ἔκτισε καὶ τὴν περιώνυμον Παλμύραν (Θεδμὸρ) εἰς τὴν ἔρημον, ἔγραψε δὲ καὶ σοφώτατα καὶ διδασκτικώτατα βιβλία.

Ἄλλ' ὁ τῶσον εὐσεβὴς καὶ σοφὸς Σολομών δὲν ἠδυνήθη ἐπὶ τέλους ν' ἀποφύγῃ τοὺς πειρασμοὺς τοῦ κόσμου τοῦτου. Παρὰδοθεὶς εἰς πολλές γυναῖκας ἄλλοφύλους κατήνησε πρὸς χάριν των νά γίνῃ καὶ αὐτὸς εἰδωλολάτρης, καὶ εἰς ψευδεῖς δὲ θεοὺς θυσιαστήρια ἀνήγειρε καὶ ἐθυσίαζεν. Ὅθεν ὁ Θεὸς προεῖπε τὴν μετὰ θάνατον τοῦ Σολομῶντος διαίρεσιν τοῦ βασιλείου του, καὶ προοίμια τῆς παρὰκμης ἤρχισαν ζῶντος ἔτι αὐτοῦ, δηλ. ἀποστασίαι καὶ ἐπιβουλαί. Εἶπε δὲ ὁ Θεός, ὅτι χάριν τοῦ Δαβὶδ δὲν θὰ διαρρήξῃ τὴν βασιλείαν τοῦ Σολομῶντος ζῶντος, ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατόν του, καὶ ὅτι πάλιν χάριν τοῦ Δαβὶδ δὲν θὰ ἀπολέσωσιν οἱ δι᾽δοχοὶ του τὸ ὅλον τῆς βασιλείας, καὶ οὕτως ἔγεινε. Φαίνεται δὲ ὅτι κατανοήσας ὁ Σολομών τὰ ἐπαπειλούμενα δεινά, συνήλθεν εἰς ἑαυτὸν καὶ μετενόησεν. Ἄλλ' ὅμως αἱ δοθεῖσαι προφητεῖαι ἐπληρώθησαν, ὥς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω. Ὁ Σολομών ἀπέθανεν ἐξηκοντούτης βασιλεύσας τεσσαράκοντα ἔτη.

Ὁ Σολομών εἶπεν ὡς συμπέρασμα καὶ τέλος τῶν διδασκαλιῶν του, «Τὰ πάντα εἶναι ματαιότης. . . . Τὸν Θεὸν φοβοῦ καὶ τὰς ἐντολάς αὐτοῦ φύλασσε, ὅτι τοῦτο πᾶς ὁ ἄνθρωπος, καὶ ὅτι ὁ Θεὸς θέλει κρίνει πᾶσαν πράξιν τοῦ ἀνθρώπου, ἀγαθὴν καὶ πονηράν.» (Ἐκκλ. ιβ').

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ὁ Θεὸς δὲν ἔχει ἀνάγκην ναῶν, δὲν κατοικεῖ, κατὰ τὸν ἀπόστολον Παῦλον, εἰς χειροποιήτους ναοὺς, ἀλλ' ἡμεῖς ἔχομεν ἀνάγκην αὐτῶν, ἵνα, συνερχόμενοι ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου, δοξολογῶμεν αὐτόν, ἀκοῶμεν εὐλαβῶς τὰς θείας τελετὰς, καὶ ἀνυψῶμεν τὸν νοῦν ἡμῶν εἰς τὸν Θεόν. Ὁ Θεὸς εὐλογεῖ τοὺς λαγαῶντας τὴν εὐπρέπειαν τῶν ἐκκλησιῶν, τότε δὲ μᾶλλον εὐπρεπίζονται, ὅταν καὶ οἱ εἰς αὐτὰς συνερχόμενοι ἔχουσι κεκοσμημένην τὴν καρδίαν των μετὰ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν τήρησιν τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ. Ὅπως νεφέλη θείας δόξης ἐγέμισε τὸν ναὸν τοῦ Σολομῶντος εἰς τὰ ἑκατὶναι, οὕτω καὶ ἐν τῇ δόξῃ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι μεταξὺ ἡμῶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ὅπου ἄλλου συναθροίζομεθα ἐν ἀδελφικῇ ἀγάπῃ εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

Γηρίδας ὁ Σολομών ἐξέκλινε καὶ ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ ἐγκατέλειπεν αὐτόν. Βέβαια ὅταν ὁ ἄνθρωπος παραδίδῃται εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ὁ Θεὸς ἐγκαταλείπει αὐτόν.

§ 39. Διαίρεσις τοῦ βασιλείου. Ροβοάμ. Ἰεροβοάμ.
(Γ'. Βα. η. λ. ΙΒ'. ΙΓ'. Β'. Παραλ. Γ'. — ΙΒ'.).

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σολομῶντος ἡ μὲν φυλὴ τοῦ Ἰούδα καὶ ἡ τοῦ Βενιαμὴν ἔμειναν πισταὶ εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ροβοάμ· αἱ δὲ ἄλλαι δέκα φυλαὶ ἀπεστάτησαν ἀπ' αὐτοῦ, διότι δὲν ἐδέχθη τὰς προτάσεις αὐτῶν περὶ ἐλαττώσεως φόρων, καὶ διότι, παρὰ τὴν συμβουλὴν τῶν φρονίμων, αὐθαδέως ἀπήντησεν εἰς αὐτάς· ἐτέθησαν δὲ ὑπὸ τὸν δούλον τοῦ Σολομῶντος Ἰεροβοάμ, καὶ οὕτως ἐγένεον δύο βασιλείαι, ἐξ ὧν τὸ μὲν τῶν δύο φυλῶν ὠνομάσθη Βασιλεῖον Ἰούδα, καὶ πρωτεύουσα αὐτοῦ ἔμεινεν ἡ Ἱερουσαλήμ, τὸ δὲ τῶν δέκα φυλῶν ὠνομάσθη βασιλεῖον τοῦ Ἰσραὴλ, τοῦ ὁποῦ πρωτεύουσα ἐπὶ τῶν διαδόχων τοῦ Ἰεροβοάμ, ἐγένεον ἡ Σαμάρεια, κτισθεῖσα ὑπὸ Ἀμφρί, τοῦ ἐκτοῦ μετὰ Ἰεροβοάμ βασιλεύσαντος εἰς τὸ βασιλεῖον Ἰσραὴλ.

Ὁ Ροβοάμ ἠθέλησε νὰ καταπολεμήσῃ τὰς ἀποχωρισθείσας δέκα φυλὰς, ἀλλ' ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Σαμαίου ἀπηγόρευσεν εἰς αὐτόν τοῦτο. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ροβοάμ περιποιήθη τὴν εἰδωλολατρείαν, ἐτιμωρήθη διὰ τοῦ βασιλέως Αἰγύπτου Σουσακαίμ, ὅστις ἐξεγερθεὶς ἐναντίον τοῦ Ροβοάμ, καὶ ἐπιδραμὼν εἰς τὸ βασιλεῖόν του ἤρπασε τοὺς θησαυροὺς τοῦ ἐν Ἱερουσολύμοις ναοῦ καὶ τοῦ βασιλικοῦ οἴκου.

Ὁ δὲ τοῦ Ἰσραὴλ βασιλεὺς Ἰεροβοάμ, ἵνα μὴ μεταβιβῇ ὁ λαὸς αὐτοῦ καὶ θυσιάζῃ εἰς τὸν ἐν Ἱερουσολύμοις ναὸν καὶ σχετίζηται μὲ τοὺς ὁμογενεῖς του, ἔστησε χρυσοὺς δαμάλεις εἰς Βαιθὴλ καὶ εἰς Δάν, καὶ ἠνάγκασε τὸν λαόν του νὰ θυσιάζῃ εἰς αὐτάς. Διὰ τὴν ἁμαρτίαν του ταύτην ἐτιμωρήθη παρὰ Θεοῦ διὰ πολλῶν δυστυχημάτων καὶ τῆς ἀρπαγῆς μερῶν τοῦ βασιλείου του παρὰ τοῦ Ἀβιά, διαδόχου τοῦ Ροβοάμ.

Οἱ δὲ εὐσεβεῖς Ἱερεῖς καὶ Λευῖται, ἀφέντες τὰς εἰς τὸ βασιλεῖον τοῦ Ἰσραὴλ πόλεις των, ἤλθον εἰς τὸ τοῦ Ἰούδα καὶ

ἄλλοι δέ τινες ἐκ τοῦ λαοῦ τῶν ἀποστατήσασαυ δέκα φυλῶν
ἔμειναν ὑπὸ τὸν Ῥοβοάμ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Οἱ νέοι ἔχουσιν ἀνάγκην τῶν νούθεσιων τῶν
φρονίμων πρεσβυτέρων. Ἡ ἀλθιδὴς ἀπόκρισις τοῦ Ῥοβοάμ διηρέθισε
τοὺς λαοὺς του καὶ ἀπεστάτησαν. Ποτὲ ἡ σκληρότης δὲν ἔχει καλὰ
ἀποτελέσματα.

Ἀλλὰ καὶ οἱ ἀποστατοῦντες ἀπὸ τῆς ἀληθοῦς πίστεως καὶ εἰς ἀσέ-
θειαν περιπίπτοντες τιμωροῦνται θεόθεν. Αἱ ἀποστατήσασαι δέκα φυ-
λαὶ περιέπεσαν εἰς εἰδωλολατρείαν καὶ παρήκουσαν τοὺς στελλομένους
πρὸς σωτηρίαν αὐτῶν προφῆτας παρὰ τοῦ Θεοῦ. ὅθεν τὸ νέον βασι-
λειον τοῦ Ἰσραὴλ κακῶς ἀπώλεισθη. Τὸ αὐτὸ ἔπαθε καὶ τὸ τοῦ Ἰούδα,
ἀλλ' ἐπληρωθῆθη αὐτοῖς, διότι εὐσεβέστεραι αἱ συγκροτοῦσαι αὐτὸ
φυλαὶ ἐστάθησαν. Ὁ Θεὸς παιδεύει δικαίως καὶ πάλιν θεραπεύει ἐν
τῇ εὐπλαγχνίᾳ αὐτοῦ τοὺς μετανοοῦντας.

§ 40. Βασιλεῖς Ἰούδα, πάντες ἐξ οἴκου Δαβὶδ (Πλήρ τῆς Γοθομίας).

1. Ῥοβοάμ, υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ Σολομῶντος, ἔθα-
σίλευσεν ἐν Ἱερουσαλὴμ εἰς τὰς φυλάς Ἰούδα καὶ Βενιαμὴν
ἔτη 17.

2. Ἀδιᾶ ἐνίκησε τὸν Ἱεροβοάμ βασιλέα Ἰσραὴλ καὶ ἐ-
κυρίευσεν τόπους τινὰς αὐτοῦ· ἔθασίλευσε δὲ ἔτη 3.

3. Ἀσά ἔθασίλευσε 40 ἔτη κατέβαλε τὴν εἰδωλολατρείαν·
ἐνίκησε, τῇ βοηθείᾳ τοῦ Θεοῦ, τὸν Ζαρέ βασιλέα Αἰθιοπῶν, εἰς-
βαλόντα εἰς τὸ βασίλειόν του μέ ἐν εκατομμύριον. Ὑστερον
ὁμῶς ἡμέκρησε, βλῶν πεποθήσιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους μᾶλλον
ἢ εἰς τὸν Θεόν, δι' ὃ καὶ κατεκρίθη.

4. Ἰωσαφάτ ἔθασίλευσεν ἔτη 25· κατέστρεψε τὴν εἰδω-
λολατρείαν καὶ ἀπέστειλε Λευίτας εἰς τὰς πόλεις ν' ἀναγι-
νώσκωσι τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ. Κατέστησε δικαστὰς· ὡχύ-
ρωσε τὸ βασίλειόν του καὶ ἐνίκησε τοὺς εἰσβαλόντας εἰς αὐ-
τὸ Μωαβίτας καὶ Ἀμμωνίτας. Οἱ ὑπῆκοοί του προσέφερον
δῶρα εἰς τὸν Ἰωσαφάτ ἀπὸ εὐγνωμοσύνης καὶ ἔγεινεν οὕτω
πλούσιος καὶ ἐνδοξος.

5. Ἰωράμ, ἀνῆξις διάδοχος τοῦ Ἰωσαφάτ· ἔλαβε γυ-

ναῖκα τὴν Γοθολλαν, θυγατέρα τοῦ βασιλέως Ἰσραὴλ Ἀχμέθ

Ὁ βασιλεὺς Ἰωσαφάτ δεχόμενος δῶρα ἐνγαμωσμένης.

καὶ τῆς Ἰεζάβελ· εἰσήγαγε τὴν λατρείαν τοῦ Βάαλ, διὸ καὶ προσεβλήθη ὑπὸ νόσου· ἐβασίλευσε δὲ ἔτη 7.

Φόνος τῆς Γοοθίας· Ὁ μετὰ τὸν Ἰωάννην τὸν θρόνον.

6. Ὁχοζίας ὁ υἱὸς τοῦ ἐβασίλευσεν ἐν μόνον ἔτος, διότι ἐπίστευσεν εἰς τὴν βουλήν τοῦ Βααλμυῖα ἐδωλου· ἐφανεύθη δὲ ὑπὸ τοῦ Ἰηοῦ, βασιλέως Ἰσραὴλ.

7. Γοθολία, γυνή τοῦ Ἰωράμ, ἀπέκτεινε πάντας τοὺς βασιλικοὺς γόνους καὶ ἔλαβε τὴν ἐξουσίαν· ἐσώθη δὲ ἀπο τὸν φόνον μόνος ὁ Ἰωάς, υἱὸς Ὁχοζίου, βρέφος ὢν· ἡ Γοθολία ἔλας ἐφονεύθη κατὰ διαταγὴν τοῦ ἀρχιερέως Ἰωθαέ.

8. Ἰωάς, ἐνεθρονίσθη ἑπταετής ὑπὸ τοῦ Ἰωαθαέ ἀρχιερέως· ἐπετεύασε τὸν ναόν· ἀλλ' ὕστερον εἰσήγαγε τὴν εἰδωλολατρείαν ἀποθανόντος τοῦ Ἰωαθαέ· ἀπέθανε δὲ βασιλεύσας 39 ἔτη φρονευθεὶς ὑπὸ τῶν δούλων του.

9. Ἀμασίας ὁ υἱὸς του βασιλεύει ἔτη 29, ἐνίκησε τοὺς Ἑδωμίτας, ἡττήθη ὑπὸ Ἰωάς βασιλέως Ἰσραήλ, καταστρέψαντος τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ τὸν ναὸν λεηλατήσαντος, καὶ ἡγματοποίηση· ἐλευθερωθεὶς δὲ ἐθανατώθη.

10. Ἀζαρίας (Ὁζίας) ἐβασίλευσε 52 ἔτη. Ἐν ὧσφ ἔζη ὁ προφήτης Ζαχαρίας καὶ τὸν συνεβούλευε, διέμενεν εὐσεβής· ἀνήγειρε τὰ τείχη τῆς Ἱερουσαλήμ· ἐνίκησε τοὺς ἐχθροὺς του. Θελήσας δὲ παρὰ τὸν νόμον νὰ θυμιάσῃ εἰς τὸν ναόν, κατέστη λεπρὸς διὰ βίου, διὰ τοῦτο ἐδιοίκει ἀντ' αὐτοῦ ὁ Ἰωάθαμ.

11. Ἰωάθαμ, εὐσεβής· ἐβασίλευσε 15 ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του· κατέστησε δὲ ὑποτελεῖς τοὺς Ἀμμωνίτας.

12. Ἀχαζ, υἱὸς τοῦ Ἰωάθαμ, ἐβασίλευσε 15 ἔτη· ἦτο εἰδωλολάτρης, καὶ ἔγεινεν ὑποτελὴς τοῦ βασιλέως τῆς Ἀσσυρίας Θελγαθφελλασσάρ.

13. Ἐζεκίας, ὁ υἱὸς του, εὐσεβής· κατέστρεψε τὴν εἰδωλολατρείαν. Ὁ Σεναχηρείμ βασιλεὺς τῶν Ἀσσυρίων εἰσέβαλεν εἰς τὸ βασιλεῖόν του, ἀλλ' ἐξηγοράσθη ἡ εἰρήνη παρὰ τοῦ Ἐζεκίου· βασιλεύσας δὲ 29 ἔτη ἀπέθανε.

14. Μανασσῆς, ἀσεβέστατος πάντων· ἐβασίλευσεν ἔτη 55· ἡγματοποίηθη ὑπὸ τοῦ Ἀσσαρδὼν διαδόχου τοῦ Σεναχηρείμ καὶ ἤχθη εἰς Βαβυλῶνα· μετενόησεν ὅμως καὶ ἐπεκαλέσθη τὸν Κύριον· ὅθεν σωθεὶς ἐπανῆλθεν εἰς Ἱερουσαλήμ καὶ ἀπέθανε μετ' οὐ πολὺ.

15. Ἀμμὼν ἐβασίλευσε δύο ἔτη· ἀνενέωσε τὴν εἰδωλολατρείαν· ἐφονεύθη δὲ ὑπὸ τῶν δούλων του.

16. Ίωσίας έβασίλευσε 31 έτη εὐσεβής· κατέλυσε πανταχού την ειδωλολατρείαν· άνεκαίνισε τόν ναόν· έφονεύθη έν πολέμῳ ὑπό Νεχαώ βασιλέως Αιγύπτου.

17. Ίωάχαζ άνέβη τόν θρόνον· μετά τρεῖς μήνας έκθρονίσας αὐτόν ὁ Νεχαώ, κατέστησε βασιλέα τόν πρεσβύτερον υἱόν τοῦ Ίωσίου Έλιακείμ (Ίωακείμ.)

18. Έλιακείμ (ὁ καί Ίωακείμ) έβασίλευσε 11 έτη· κατέστη ὑποτελής τοῦ κυριεύσαντος τήν Ίερουσαλήμ Ναβουχοδονόσορος· άπεστάτησεν ὁμως δις καί έφονεύθη.

19. Ίωαχείμ (ὁ καί Ίεχονίας) έβασίλευσε τρεῖς μήνας· ήχημαλωτίσθη καί άπήλθεν εἰς Βαβυλώνα μετά τῶν προκρίτων.

20. Σεδεκίας, θεῖος Ίεχονίου, έβασίλευσεν 11 έτη· άπεστάτησεν άπό τοῦ Ναβουχοδονόσορος. Αἰχμαλωσία Ιουδαίων, 585 π. Χ.

Τό βασίλειον τοῦ Ιούδα διήρκεσεν άπό Ροβοάμ μέχρι καταλύσεως αὐτοῦ έτη 388.

§ 41. Βασιλεὺς Ἰσραήλ.

1. Ίεροβοάμ· ιδρυτὴς τῶν δαμάλεων εἰς Βαιθήλ καί Δάν καί καταστροφεὺς τῆς ἀληθοῦς λατρείας τοῦ Θεοῦ.

2. Ναβιδ, άσεβής ὡς ὁ Ίεροβοάμ· ὁ πατήρ αὐτοῦ. Έφονεύθη άπό τοῦ άποστατήσαντος στρατηγοῦ τοῦ Βαασά, βασιλεύσας 3 έτη.

3. Βαασά, έβασίλευσεν ἔως 22 έτη· κατέστρεψεν αὐτόν ὁ ἱππαρχος Ζαμβρί.

4. Ήλά, έβασίλευσε δύο έτη καί έφονεύθη ὑπό τοῦ αὐτοῦ Ζαμβρί.

5. Ζαμβρί, ήρπασε τήν βασιλείαν ὀλίγας ήμέρας· ἐκίνη μετά τοῦ άνγκτόρου τοῦ καταπονηθεῖς ὑπό τοῦ στρατηγοῦ Ἀμβρί.

6. Ἀμβρί έκτισε τήν Σαμάρειαν καί κατέστησεν αὐτήν πρωτεύουσάν τοῦ βασιλείου του.

7. Ἀχαάβ διεδέχθη τόν πατέρα του Ἀμβρί· έβασίλευσεν

22 ἔτη· ἐφανεύθη. Ὁ προφήτης Ἡλίου ἤλεγξεν αὐτὸν καὶ τὴν γυναῖκά του Ἰεζάβελ (σελ. 85).

8. Ὁχοζίας, ἐβασίλευσε 2 ἔτη διαδεχθεὶς τὸν πατέρα του.

9. Ἰωράμ, ἀδελφὸς Ὁχοζία, διεδέχθη αὐτόν· ἐνίκησε τοὺς Μωαβίτας καὶ ἐβασίλευσε 12 ἔτη.

10. Ἰηοῦ ἐφάνευσε τὸν Ἰωράμ καὶ ἐχρίσθη ὑπὸ τοῦ προφήτου Ἐλισσαῖ ἐβασίλευς Ἰσραὴλ.

Ὁ Ἰηοῦ φονεὶ τὸν Ἰωράμ διὰ βέλους.

11. Ἰωάχαζ διεδέχθη τὸν πατέρα του Ἰηοῦ· ἐβασίλευσε 17 ἔτη· ἐτήρει ὡς ὁ πατήρ του μεμιγμένην τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν χρυσῶν δαμάλων.

12. Ἰωᾶς υἱὸς Ἰωάχαζ ἐβασίλευσε 16 ἔτη· ἐνίκησε καὶ κατέβαλε τὸν Ἀζαήλ ἐχθρὸν τοῦ βασιλείου του.

13. Ἱεροβοάμ β'· ἐβασίλευσεν 41 ἔτη· ἐνουθέτησαν αὐτόν οἱ προφῆται Ὡσηέ, Ἀμώς, καὶ Ἰωνᾶς.

14. Ζαχαρίας υἱὸς Ἱεροβοάμ· ἐβασίλευσε μετὰ 11 ἐτῶν ἀναρχίαν· ἀλλὰ μετὰ ἕξ μῆνας ἐθανατώθη ὑπὸ τοῦ Σαλλούμ.

15. Σαλλούμ· ἐβασίλευσεν ἓνα μῆνα καὶ ἐφανεύθη ὑπὸ τοῦ στρατάρχου Μανασῆμ.

16. Μανασῆμ (Δ', Βασιλ. ΙΕ', 19)· ἐβασίλευσε 10 ἔτη· ἔ-

γαινεν ὑποτελής τοῦ Φούλ βασιλέως Ἀσσυρίων χάριν προστασίας.

17. Φακείας υἱὸς Μαναήμ· ἐβασίλευσε 2 ἔτη καὶ ἐδολοφονήθη ὑπὸ τοῦ Φακεί.

18. Φακεί, ἐβασίλευσεν 20 ἔτη καὶ ἐφρονεύθη ὑπὸ τοῦ Ὡσηέ.

19. Ὡσηέ, μετὰ 9 ἔτη ἀναρχίας, ἀρπάσας τὴν βασιλείαν καὶ βασιλεύσας 9 ἔτη ἡχμαλωτίσθη ὑπὸ τοῦ Σαλμανασάρ καὶ ἀπήχθη εἰς Ἀσσυρίαν μετὰ πλήθους λαοῦ του, ἐν οἷς ἦτο καὶ ὁ θεοσεβὴς Τωβίτ. Οὕτω καταλύεται ἡ βασιλεία Ἰσραὴλ μετὰ 255 ἔτη ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτῆς, 722 π. Χ.

(Τὰ περὶ τῶν βασιλέων τοῦ Ἰούδα καὶ Ἰσραὴλ ἱστοροῦνται κατ' ἑκτασιν ἐν Γ' καὶ Δ' Βασιλειῶν καὶ Β' Παραλειπομένων).

Ἐκ τῶν εἰς αἰχμαλωσίαν ἀπαχθέντων ἦσαν καὶ θεοσεβεῖς ἄνδρες, οἵτινες ἐνέσπειραν, ὅπου κατεστῆθησαν, τὴν ιδέαν τοῦ μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ τὴν περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Μεσσίου προσδοκίαν.

§ 42. Ἡλιού. (Γ' καὶ Δ' Βασιλ.).

Εἰς τὸν βασιλεῖα Ἀχαζῶ, εἰσαγαγόντα τὴν εἰδωλολατρειάν

Ὁ προφητὴς Ἡλιὸν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως Ἀχαζῶ.
εἰς τὸ βασιλεῖον τοῦ Ἰσραὴλ χάριν τῆς ἀσεβοῦς γυναικὸς

Ἀχαῶς ἐλυπήθη καιρίως καὶ δὲν ἤθελε μῆσέ νᾶ φύγη. Ἡ
γυνὴ τοῦ Ἰεζάβελ μαθοῦσα τὴν αἰτίαν τῆς ἀθυμίας τοῦ,
ἐνεργεῖ διὰ ψευδομαρτύρων καὶ καταδικάζεται ὡς ὑβριστὴς
τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Ἀχαῶς εἰς θάνατον ὁ Ναβουθαὶ κα

Ὁ θάνατος τοῦ Ἀχαῶς.

λίθοβουλεῖται· πηγαίνει δὲ τότε ἡ κακὴ γυνὴ εἰς τὸν Ἀχαῶν
καὶ τῷ λέγει, Ἀνάστα νᾶ κληρονομήσῃς τὴν ἀμπελον, διότι
ὁ Ναβουθαὶ καταδικασθεὶς ἐθανατώθη. Καὶ ὁ μὲν Ἀχαῶς
λαμβάνει τὴν ἀμπελον, ὁ δὲ Θεὸς ἀποστέλλει Ἡλιοῦ τὸν

Ἄλλ' ἐν τῷ μεταξύ ἀπέθανε τὸ τέκνον τῆς. Ὁ Ἥλιος δευ-
θεὶς τοῦ Κυρίου ἀνέστησεν αὐτό. Τρία ἔτη διήρκεσεν ἡ ἀνομ-
βρία καὶ ὁ λοιμός· τότε ὁ Ἥλιος πορεύεται, κατὰ διατα-
γὴν τοῦ Θεοῦ, πρὸς τὸν Ἀχαάβ, ὅστις ἰδὼν τὸν προφή-
την λέγει εἰς αὐτόν, Σὺ εἶσαι ὁ διχαστρέφων τὸν Ἰσραήλ; Ὁ-
χι ἐγώ, ἀπεκρίθη ὁ Ἥλιος. ἀλλὰ σὺ καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρὸς
σου, διότι ἀφήσατε τὸν ἀληθινὸν Θεὸν καὶ ἀκολουθεῖτε τὸν
Βάαλ. Τώρα στείλε καὶ συνήθροισον πρὸς ἐμὲ τοὺς Ἰσραη-
λίτας πρὸς τὴν Καρμηλίον ὄρος καὶ τοὺς 450 προφῆτας τοῦ
Βάαλ, καὶ τοὺς τρεφομένους ὑπὸ τῆς Ἰεζέβελ 400 προφῆτας
τοῦ ἄλλου. Ἀφ' οὗ δὲ συνήχθησαν οὗτοι, λέγει ὁ Ἥλιος
πρὸ πάντας, Ἐάν ὁ Κύριος ᾗναι ὁ Θεός, ἀκολουθήσατε αὐ-
τόν· ἐάν δὲ ὁ Βάαλ ᾗναι ὁ Θεός, ὑπάγετε ὀπίσω αὐτοῦ.
Ἐπειδὴ δὲ οὐδεὶς ἀπεκρίθη, ὁ Ἥλιος εἶπεν· Ἄς φέρωσι δύο
βόας, τὸν μὲν ἕνα νὰ θυσιάσωσιν οἱ προφῆται τοῦ Βάαλ, τὸν
δὲ ἄλλον ἐγώ· ὅς τεθῇ δὲ ὁ βουὸς ἐκείνων εἰς τὰ ξύλα χω-
ρὶς πῦρ, καὶ ὁ ἰδικὸς μου ὁμοίως, εἰς οὗ τινος δὲ θῆμα πέσῃ
πῦρ ἐξ οὐρανοῦ, ἐκείνου ὁ Θεός· εἶναι ἀληθινὸς Θεός. Ἐστερ-
ξεν ὁ λαὸς εἰς τοῦτο. Πρῶτοι ἔσφαξαν τὸ ἑαυτῶν θῆμα οἱ
προφῆται τοῦ Βάαλ καὶ τρέχοντες πρὸς τὸ θυσιαστήριον ἐ-
φώναζον ἀπὸ πρωῒ μέχρι μεσημβρίας. Ὁ Ἥλιος ἐμπαίζων αὐ-
τούς λέγει, Φωνάζετε δυνατώτερα, διότι ὁ Βάαλ ἢ ὑπο-
θέσεις ἔχει ἢ κοιμᾶται. Τότε ἤρχισαν κράζοντες μεγάλη τῇ
φωνῇ καὶ κατακοπτόμενοι μέχρι αἵματοχυσίας, ἀλλ' εἰς
μάτην. Ὁ Ἥλιος τότε λέγει καὶ σφάζουσι τὸν ἰδικόν του
βουόν, καὶ ποιήσας θυσιαστήριον ἐκ δώδεκα λίθων, ἔθεσε τὴν
θυσίαν καὶ εἶπε καὶ ἔχυσαν καὶ νερόν ἐπ' αὐτῆς καὶ τοῦ θυ-
σιαστηρίου. Ἀφ' οὗ δὲ ἔγειναν ὅλα ἑτοιμα, ἐπικαλεῖται ὁ
Ἥλιος τὸν Θεόν καὶ πάραυτα καταπίπτει πῦρ ἐξ οὐρανοῦ καὶ
κατέφαγε τὸ ὀλοκαύτωμα καὶ τὰ ξύλα καὶ τοὺς λίθους τοῦ
θυσιαστηρίου καὶ τὸ χῶμα καὶ τὸ ὕδωρ. Τοῦτο ἰδόντες
ὁ λαὸς ἔπεσαν καὶ ἐπροσκύνησαν κράζοντες, Ἀληθῶς Κύριος,
αὐτὸς εἶναι ὁ Θεός. Εἶπε δὲ ὁ Ἥλιος εἰς τὸν λαόν καὶ συνέ-
λαβαν τοὺς ψευδοπροφῆτας, τοὺς ὁποίους ἀπαγαγόντες εἰς
τὸν χεῖμαρρον Κεισὼν ἔσφαξαν αὐτούς ἐκεῖ· τότε δὲ διέ-

προσευχῆς τοῦ Ἡλιοῦ ἔβρεξεν ἀφθόνως καὶ ἐδρόσισθη ἡ γῆ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Τοὺς εὐσεβεῖς ἐλέγχει ὁ Θεὸς διὰ τῶν λειτουργῶν αὐτοῦ. Πολλὰκις οἱ κηρύττοντες τὴν θείαν ἀλήθειαν καταδιώκονται παρ' αὐτῶν καὶ κακολογούνται, ὡς ὁ Ἡλιοῦ παρὰ τοῦ ἁσεβοῦς Ἀχαάβ. Ὁ Θεὸς φροντίζει πολλὰκις ἐκτάκτως περὶ τῶν θεραπευόντων αὐτοῦ. Οὕτως ἔβρεξε τὸν Ἡλιοῦ εἰς τὸν χειμάρρῳ, ὅτε συνέβη πείνα, ἡμοίως καὶ εἰς Σαρεπτά.

Ἀπέβλεψε δὲ εἰς τὴν πτωχὴν γῆραν καὶ διὰ τοῦ προφήτου τοῦ ἔβρεξε καὶ αὐτήν· τοῦτο δηλοῖ ὅτι ὁ Θεὸς ἀξιῶναι τῆς προστασίας αὐτοῦ πάντα καλὸν ἄνθρωπον, οἷα εὐδὴποτε ἐν τῷ κόσμῳ καταστάσεως.

Οἱ μὴ λατρεύοντες τὸν ἀληθινόν Θεὸν μάτην κοπιῶσι καὶ ἡ καταστροφή, αὐτῶν πολλὰκις καὶ εἰς τοῦτον κόσμον ἐπέρχεται· οὕτω μάτην ἀγωνισθέντες οἱ τοῦ Βαάλ προφῆται κατεστράφησαν, ἐξελεγχθείσης τῆς πλάνης των.

§ 43. Ἀμπελος Ναβουθαί. Ἀράληψις Ἡλιοῦ. (Γ' καὶ Δ'. Βασιλ.).

Ἡ πονηρὰ βασίλισσα Ἰεζάβελ, ὀργισθεῖσα κατὰ τοῦ Ἡλιοῦ διὰ τὸν θάνατον τῶν προφητῶν τῆς, ἡβουλήθη νὰ τὸν φονεύσῃ· ἀλλ' ὁ προφήτης φεύγει εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου, ἄφ' οὗ ἔφαγε διὰ προσταγῆς ἀγγέλου τροφήν, ὠδοιπόρησε τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας χωρὶς νὰ μεταφύγῃ πλέον. Ἐλθὼν δὲ αὕτως εἰς τὸ ὄρος Χωρήθ λαμβάνει παρὰ Θεοῦ ἐντολήν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰ μέρη τῆς Δαμασκοῦ νὰ χρῆσθαι βασιλεῖα τῆς μὲν Συρίας τὸν Ἀζάηλ, τοῦ δὲ Ἰσραὴλ τὸν Ἰηοῦ, καὶ προφήτην διέδοχόν του ν' ἀναδείξῃ τὸν Ἐλισσαιέ. Ἀπελθὼν ὁ Ἡλιοῦ καὶ ἀπαντήσας τὸν Ἐλισσαιέ ἀροτριῶντα ἔρριψεν ἐπάνω του τὴν μηλωτὴν αὐτοῦ αὐτὸς δὲ παρευθὺς ἠκολούθησε τὸν Ἡλιοῦ, ἄφ' οὗ ὑπῆγε καὶ ἀπεχαιρέτησε τοὺς γονεῖς του.

Ναβουθαί ὁ Ἰσραηλῆτης εἶχεν ἄμπελον· ταύτην ἐζήτησεν ὁ βασιλεὺς Ἀχαάβ ν' ἀποκτήσῃ δι' ἀγορᾶς, ἢ δι' ἀνταλλαγῆς, ἐπειδὴ συνώρευε μὲ ἴδιόν του κτῆμα· ἐπειδὴ δὲ ὁ Ναβουθαί δὲν ἔστεργε ν' ἀποξενώσῃ τὸ πατρικόν του κτῆμα, ὁ

του 'Ιεζάβελ, θυγατρὸς βασιλέως Σιδῶνος, ἐμφανισθεὶς ὁ
προφήτης τοῦ Θεοῦ 'Ηλιοῦ, εἶπεν εἰς αὐτόν ἐκ Θεοῦ, «Τὰ
ἔτη ταῦτα δὲν θὰ πέσῃ οὔτε δρόσος, οὔτε βρογχή, εἰμὴ διὰ
λόγου ἐκ τοῦ στόματός μου». Εἶτα ἀπῆλθε, κατὰ παραγ-
γελίαν τοῦ Θεοῦ, εἰς τὸν χεῖμαρρον Χαρράθ, καὶ ἐκεῖ ἐ-
πρόσταξεν ὁ Θεὸς καὶ ἔφεραν εἰς τὸν προφήτην πρῶτὴ καὶ δει-
λειγὸν ἄρτον καὶ κρέας· οἱ κόρακες πρὸς τροφήν του, ὕ-
δωρ δὲ ἔπινεν ἐκ τοῦ χεῖμαρρου. Ἀφ' οὗ δὲ ἐκ τῆς ἀνυ-
δρίας ἐξηκύνθη ὁ χεῖμαρρος, μετέβη πάλιν, κατὰ διατα-
γὴν τοῦ Θεοῦ, εἰς Σαρεπτά τῆς Σιδωνίας. Εἰς τὴν πόλιν
τῆς πόλεως ταύτης ἀπῆντησε χήραν τινὰ συνάζουσαν ξυ-
λκαία καὶ τῆς ἐζήτησεν ὀλίγον ἄρτον καὶ ὀλίγον ὕδωρ· ἡ
γυνὴ ἀπεκρίθη, «Δὲν ἔχω εἰμὴ ὀλίγον ἄλευρον ἐν τῇ ἰδρίᾳ
καὶ ὀλίγον ἔλαιον εἰς τὸ ἐλαοδαχεῖον, καὶ ἄφ' οὗ φάγωμεν
μετὰ τῶν τέκνων μου καὶ ταῦτα πλεον θὰ ἀποθάνωμεν».
Μὴ φοβῆσαι, λέγει εἰς αὐτὴν ὁ 'Ηλιοῦ, οὔτε τὸ ἄλευρον

Ὁ προφήτης 'Ηλιοῦ καὶ ἡ χήρα εἰς Σαρεπτά.

αὐτὸ θὰ ἐκλείψῃ, οὔτε τὸ ἔλαιον θὰ ὀλιγοστεύσῃ μέχρις οὔ ὁ
Θεὸς ἀποστείλῃ βρογχήν, ὅπερ καὶ ἐγένετο, διότι ἐκτοτε ἡ χή-
ρα ἔτρεφεν ἐξ αὐτῶν ἑαυτήν, τὰ τέκνα τῆς καὶ τὸν προφήτην
ἐν ὧσφ διήρκει ἡ δυστυχία.

προφήτην πρὸς αὐτόν καὶ τῷ προλέγει τὰ θεινὰ ἐπακούου-
θα τοῦ συμβάντος τούτου, καὶ πρὸς τούτοις ὅτι τὸ αἷμά
του θὰ λείψωσιν οἱ κύνες ὅπου ἔλειξαν τὸ τοῦ Ναβουθαί,
καὶ ὅτι οἱ κύνες θὰ καταφάγῃσι τὸ σῶμα τῆς 'Ιεζάβελ.
Ταῦτα ἐπληρώθησαν μετ' ὀλίγον καιρὸν. Ὁ 'Αχαάβ πληγω-
θεὶς ἀπέθανε καὶ οἱ κύνες ἔλειχον τὸ ἐκ τῆς ἀμύξης ῥέον
αἷμά του. Τὴν δὲ 'Ιεζάβελ ἐπέταξαν ἐκ τοῦ παραθύρου, καὶ
μέρος τοῦ σώματός της κατεπατήθη, μέρος δὲ ἔφαγον οἱ κύνες
καὶ ἀνεπανόρθωτος ἐξολοθρευμὸς ἐπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον ὅλον
τοῦ 'Αχαάβ.

Συνοδευόμενος ὁ 'Ηλιοῦ ὑπὸ τοῦ 'Ελισσαίῃ ἦλθεν εἰς τὰς
ὄχθας τοῦ 'Ιορδάνου· ἀπλώσας δὲ τὴν μηλωτὴν του ἐχώρισε
τὰ ὕδατα καὶ διέβη μετὰ τοῦ 'Ελισσαίῃ· ἀφ' οὗ δὲ ἐπροχώ-
ρησαν εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἦσαν συνομιλοῦντες, αἶφνης ἄρμα
πύρινον καὶ ἵπποι πύρινοι ἀνέλαβον τὸν 'Ηλιοῦ καὶ ἀνελήφθη
εἰς τὸν οὐρανόν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ὁ Θεὸς φυλάττει τοὺς δούλους αὐτοῦ ἀπὸ τῶν
καταδιωγμῶν τῶν ἰσχυρῶν, ὡς τὸν 'Ηλιοῦ ἀπὸ τῆς 'Ιεζάβελ.

Ὁ 'Αχαάβ παρέβη τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ἐπιθυμήσας τὸ κτῆμα
τοῦ πλησίον του. Ἡ 'Ιεζάβελ παρέβη ἄλλην ἐντολήν, ἐνεργήσασα νὰ
φονευσῇ ὁ Ναβουθαί· ἀλλὰ καὶ ὁ 'Αχαάβ καὶ ἡ 'Ιεζάβελ θεινῶς διὰ
τοῦτο ἐτιμωρίθησαν.

Μὴ ἐπιθυμεῖτε μηδέποτε ὅ,τι δὲν εἶναι ἰδικόν σας. Ἡ ἐπιθυμία,
κατὰ τὴν ἑγίαν Γραφήν, γεννᾷ τὴν ἁμαρτίαν καὶ ἡ ἁμαρτία φέρει
τὸν θάνατον καὶ τὴν αἰώνιον τιμωρίαν.

Οἱ πιστοὶ εἰς τὸν Θεόν καὶ εἰς τοὺς εὐσεβεῖς διδασκάλους αὐτῶν
ἀξιοῦνται χάριτος, ὡς ὁ 'Ελισσαίῃ, ὅστις διεδέχθη τὸν 'Ηλιοῦ καὶ
ἔλαβε θεόθεν τὴν χάριν αὐτοῦ.

§ 44. 'Ελισσαίῃ. (Δ'. Βασιλ).

Ὁ 'Ηλιοῦ ἀναλαμβανόμενος εἰς οὐρανοὺς ἀφῆκε νὰ πείσῃ
ἡ μηλωτὴ του εἰς τὸν 'Ελισσαίῃ, ὅστις διαίρεσας δι' αὐτῆς
τὰ ῥεῖθρα τοῦ 'Ιορδάνου καὶ διαβάς ἀβρόχοις ποσίν, ἦλθεν
εἰς 'Ιεριχώ, ὅπου μὲ ὀλίγον ἄλας καὶ διὰ προσευχῆς κατέ-
στησεν ὑγιεινὰ τὰ ἕως τότε βλαβερά ὕδατα. Ἐντεῦθεν ἀναβαί-
νων εἰς Βαιθὴλ, ὑβρίσθη καθ' ὁδόν ὑπὸ παιδῶν λεγόντων εἰς

αὐτόν, Ἀνάβα φαλακρέ, ἀνάβα φαλακρέ. Κατηράσθη δὲ αὐτὰ ἐν ὀνόματι Κυρίου, καὶ ἐν τῷ ἄμα ἐξῆλθον ἐκ τοῦ δάσους δύο ἄρκτοι καὶ κατεσπάραζαν τεσσαρῶντα καὶ δύο ἐξ αὐτῶν.

Ὅτε ὁ Ἰωρὰμ βασιλεὺς Ἰσραὴλ καὶ ὁ Ἰωσαφάτ βασιλεὺς Ἰουδα, καταδιώκοντες ἐκ συμφώνου τὸν Μωσὰ βασιλέα Μωαβιτῶν, ἦλθον εἰς τὴν ἔρημον, καὶ ἐνόμισαν ὅτι ἤθελον ἀποθάνει δι' ἑλλειψιν ὕδατος, ὁ Ἐλισσαίε εἶπεν εἰς αὐτούς, ὅτι ὕδωρ θὰ εὕρεθῃ, ἄφθονον εἰς τοὺς στρατοὺς των καὶ ὅτι θὰ νικήσωσιν, ὅπως καὶ ἔγινε.

Υστερώτερον ἀνέστησε νεκρὸν παιδίον· ἰάτρευσε τὸν Ναιμὴν ἀρχιστράτηγον τοῦ βασιλέως τῆς Συρίας, πάσχοντα λέπραν· ἐτύφλωσε στρατιώτας ἐλθόντας νὰ τὸν συλλάβωσιν· ἐτιμώρησε διὰ λέπρας τὸν δοῦλόν του Γιεζεί, διότι κρυφίως ζητήσας ἔλαβε παρὰ τοῦ Ναιμὴν χρήματα καὶ δῶρα, ὅπερ διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ ἐγνώρισεν ὁ Ἐλισσαίε.

Ταῦτα καὶ ἄλλα θαύματα ἐπραξεν ὁ πιστὸς εἰς τὸν Κύριον προφήτης οὗτος.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ἡ ὁργὴ τοῦ Κυρίου καταπίπτει καὶ τιμωρεῖ τοὺς καταφρονοῦντας τοὺς ἁγίους αὐτοῦ λειτουργοὺς. Οὕτως ἐτιμωρήθησαν τὰ παιδιά τὰ καταγελᾶσαντα τὸν Ἐλισσαίε. Ὁφειλόμεν τέλειον σέβας εἰς τοὺς ὑπηρέτας τοῦ Θεοῦ, τὸν ἱερὸν κληρὸν. Οἱ ἀφιερωμένοι εἰδικῶς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Κυρίου προσερχονται ὑπὲρ ἡμῶν, διδάσκουσιν ἡμᾶς καὶ τελεουργοῦσι τὰ πρὸς σωτηρίαν ἡμῶν μυστήρια καὶ τὰς τελετάς. Ὁ μὴ σεβόμενος τὸν κληρὸν καὶ τὴν ἐκκλησίαν καὶ μὴ τιμῶν προσηκόντως τοὺς λειτουργοὺς τιμωρεῖται θειῶς ἐνίοτε μὲν εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, ἀφελτικῶς δὲ καὶ πάντοτε εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν.

§ 45. Ἰωνᾶς ὁ προφήτης. (Προφ. Ἰωνᾶ Α'. Δ').

Οἱ κήτοικοι τῆς Νινευί, μερίστης πόλεως καὶ πρωτευούσης τῶν Ἀσσυρίων, ἐγένοντο κήκιστοι καὶ ἀσεβέστατοι. Ὁ Θεὸς διέταξε τὸν προφήτην Ἰωνᾶν νὰ ὑπάγῃ ἐκεῖ καὶ κηρύξῃ μετάνοιαν. Ὁ Ἰωνᾶς θέλων ν' ἀποφύγῃ τὴν ἀποστολὴν ταύτην, κατέβη εἰς Ἰόππην καὶ ἐπιβιβάσθη εἰς πλοῖον τὸ ὅποιον ἀπέπλεεν εἰς Θαρσεῖς· ἀλλ' ὁ Θεὸς διήγειρε τρικυμίαν καὶ τὸ πλοῖον ἐκινδύνευσε νὰ καταποντισθῇ. Οἱ πλείοντες

ἔβαλον κλῆρον νὰ μάθωσι τίς ὁ αἵτιος τοῦ κινδύνου· εὗρέθη δὲ ὡς τοιοῦτος ὁ Ἰωνᾶς, διὸ εἶπε καὶ τὸν ἔρριψαν εἰς τὴν θαλάσσαν· ὁ δὲ Θεὸς προσέταξε κῆτος καὶ κατέπε τὸν προφήτην, ὅστις ἔμεινε ζῶν εἰς τὴν κοιλίαν τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας καὶ προσηύχετο ἐκ τῆς κοιλίας τοῦ κήτους εἰς τὸν Θεόν. Ἐπειτα τὸ κῆτος ἐξήμεσεν αὐτὸν εἰς τὴν ξηρὰν ἀβλαβῆ. Τότε ὁ Θεὸς λέγει πάλιν εἰς αὐτὸν νὰ ὑπάγῃ εἰς Νινευί.

Ἐλθὼν λοιπὸν εἰς αὐτὴν κηρύττει, «Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἡ Νινευὶ θὰ καταστραφῇ». Οἱ κάτοικοι πάντες καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς τῶν, συναισθανθέντες τὴν ἀπειλὴν τοῦ Θεοῦ, ἤλθαν εἰς μετάνοιαν εἰλικρινῇ καὶ ταπείνωσιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς ἐλέησας αὐτοὺς σώζει τὴν πόλιν. Ἀλλ' ὁ Ἰωνᾶς λυπηθεὶς διότι δὲν ἐξετελέσθη ἡ προφητεία του, ἐξῆλθε τῆς πόλεως καὶ ἠσύχazen εἰς τι μέρος. Ἐκεῖ ἐφύτρωσε κολοκύνθη καὶ ἐσκέπεν αὐτόν. Ἀλλ' αἴφνης ξηρανθεῖσης τῆς κολοκύνθης, ὁ Ἰωνᾶς ἐλυπήθη σφόδρα καὶ ἐπεθύμει νὰ ἀποθάνῃ. Τότε εἶπεν εἰς αὐτόν ὁ παρασκευάσας ταῦτα Θεός, Σὺ ἐλυπήθης τὴν κολοκύνθην τὴν ὁποίαν δὲν ἐφύτευσας, καὶ ἐγὼ δὲν ἔπρεπε νὰ λυπηθῶ τὴν μεταμεληθεῖσαν μεγάλην πόλιν Νινευί;

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΣ. Ὅταν ἀξιῶμεθα θείας κλήσεως, δὲν πρέπει ν' ἀποφεγώμεν αὐτήν. Ὅπου καὶ ἂν ὑπάγωμεν ὁ Κύριος μᾶς εὐρίσκει. Καὶ εἰς τὰ βῆθη τῆς θαλάσσης εἶναι ἡ χεὶρ τοῦ Κυρίου.

Ὅταν πολλοὶ πάσχωσιν ἕνεκα ἐνός, ὁὗτος ἀφείλει, μιμνήσκων τὸ παράδειγμα τοῦ Ἰωνᾶ ἐν πλοίῳ, νὰ θυσιάξῃ ἑαυτὸν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν ἄλλων. Προβίμως ἄς ἐκπληρώμεν τὸ παρὰ Θεοῦ ἐπιβαλλόμενον εἰς ἡμᾶς καθήκον καὶ ἄς ἀφίνωμεν εἰς τὸν Κύριον τὴν ἐκδοσιν τῆς ἐπιταττομένης ἡμῖν ὑπηρεσίας.

Πρέπει νὰ ἀκοίωμεν τοὺς κήρυκας τῆς μετανοίας καὶ οὕτω σωζώμεθα ἀπὸ τῆς ἐπαπειλουμένης καταστροφῆς τῶν σωμάτων καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ἡ τριήμερος διαμονὴ τοῦ Ἰωνᾶ εἰς τὴν κοιλίαν τοῦ κήτους προδιετύπωνε τὴν τριήμερον διαμονὴν εἰς τὸν τάφον τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

§ 46. Τωβίτ. (Βιβλ. Τωβίτ.)

Ἐκ τῶν αἰχμαλωτισθέντων ὑπὸ τοῦ κατακλύσαντος τὸ βχ-

αίλειον τοῦ Ἰσραὴλ βασιλέως τῆς Ἀσσυρίας Σαλμανασάρου καὶ εἰς Νινευὶ ἀπαχθέντων Ἰσραηλιτῶν ἦτο καὶ ὁ γέρον Τωβίτ, ἀνὴρ εὐσεβὴς καὶ φιλόνηθρωπος εἰς ἄκρον. Κοιμηθεὶς ποτε ἐκ κόπου ἔξωθεν τῆς οἰκίας του ἐν Νινευὶ, ἐτυφλώθη ἐκ κόπου πτηνῶν καταπεσούσης εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του. Μὴ δυνάμενος δὲ οὕτω νὰ ἐργάζεται, περιέπεσεν εἰς δυστυχίαν μεγάλην. Ἐνθυμηθεὶς τότε ὅτι συγγενὴς τοῦ τις, ὀνόματι Γαβαήλ, κατοικῶν ἐν Ῥάγου τῆς Μηδαίας, τοῦ ἐχρεώσται δέκα τέλαντα ἀργυρίου, ἀπεφάσισε νὰ στείλῃ τὸν εὐσεβῆ καὶ ἀγαθὸν υἱὸν του Τωβίαν, νὰ λάβῃ τὰ ὀφειλόμενα. Φοβηθεὶς δὲ ὁ Τωβίτ μὴ ἀποθάνῃ, ὡς ἐπέθουμι, ἐκλέσσε πλησίον του τὸν Τωβίαν, καὶ πρῶτον συνέστησεν εἰς τὴν ἀγάπην καὶ προστασίαν αὐτοῦ τὴν γυναῖκα του καὶ μητέρα τοῦ Τωβίου, εἶτα δὲ συνεβούλευσεν αὐτὸν διὰ μακρῶν νὰ ἦναι εὐσεβὴς καὶ νὰ φυλάττῃ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ. Ἀποφασίσας δὲ ὁ Τωβίας νὰ ὑπάγῃ εἰς ἐπιζήτησιν τοῦ ἀργυρίου, εὗρε κατὰ παραγγελίαν τοῦ πατρὸς του ὁδηγόν. Ὁ εὐρεθεὶς ὁδη-

Τωβίου ἀναχώρησις. Εὐλογεῖται ὑπὸ τοῦ πατρὸς του.

γὸς ἦτο ὁ ἄγγελος Κυρίου Ῥαφαήλ, τὸν ὅποιον ὅμως ὡς ἄνθρωπον ὑπέλαβεν ὁ Τωβίας.

Ἀναχωρήσαντες οἱ δύο ἔφθασαν τὸ ἑσπέρας εἰς τὸν ποταμὸν

Τίγριν. Ὁ Ῥαφαὴλ εἶπεν ἐνταῦθα εἰς τὸν Τωβίαν νὰ συλλάβῃ ἰχθύν τινα καὶ νὰ φυλάττῃ καλῶς τὴν καρδίαν, τὸ ἥπαρ καὶ τὴν χολὴν αὐτοῦ. Ἐλθόντες δὲ εἰς Ῥάγους, κατέλυσαν, κατὰ συμβουλήν τοῦ Ἀγγέλου, εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ συγγενοῦς τοῦ Τωβίτ Ῥαγουήλ.

Ὁ Ῥαγουήλ οὗτος εἶχε θυγατέρα μονογενῆ, ὀνόματι Σάρραν, ἥτις εἶχε λάβει ἀλληλοδιαδόχως ἐπτά ἄνδρας, τῶν ὁποίων ἕκαστος ἐφρονεῦτο τὴν πρώτην τοῦ γάμου του νύκτα ὑπὸ τινος δαιμονίου, τὸ ὅποιον ὠνομάζετο Ἀσμοδαῖος. Ὁ ἄγγελος συνεβούλευσε τὸν Τωβίαν νὰ ζητήσῃ γυναῖκα τὴν Σάρραν ταύτην. Ὅτε δὲ ὁ Τωβίας εἶπεν εἰς τὸν Ῥαφαὴλ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἀσμοδαίου, οὗτος τοῦ παρήγγειλε νὰ ἐνασχολῇται εἰς προσευχὴν τρεῖς πρὸ τοῦ γάμου του ἡμέρας, καὶ τὴν νύκτα τοῦ γάμου νὰ καύσῃ ἐπὶ ἀνθράκων τὴν καρδίαν καὶ τὸ ἥπαρ τοῦ ἰχθύος καὶ οὕτως ἡ δύναμις τοῦ δαιμονίου ἤθελε καταπαύσῃ καὶ οὕτως ἔγεινε. Τὴν ἐπιούσαν τοῦ γάμου ἐδόξασαν πάντας τὸν Θεόν, ὅτι ἐσώθη ὁ Τωβίας καὶ ἐπανηγύρισαν τοὺς γάμους δεκατέσσαρας ἡμέρας, καλέσαντες καὶ τὸν Γαδαήλ εἰς αὐτοὺς, ὅστις ἔδωκε καὶ ὅσα εἰς τὸν Τωβίτ ἐχρεώσται.

Ἐπανελθὼν δὲ ὁ Τωβίας μετὰ τῆς γυναικὸς του καὶ τοῦ Ῥαφαὴλ εἰς τὸν πατέρα του, ἔχρισε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ μετὰ τὴν χολὴν τοῦ ἰχθύος, κατὰ συμβουλήν τοῦ ἀγγέλου, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς. Ἀφ' οὗ δὲ ἐώρτασαν ἐπτά ἡμέρας, ἐζήτησαν ὕστερον νὰ πληρώσωσι τὸν Ῥαφαὴλ διὰ τοὺς κόπους του· ἀλλὰ τότε ἐφανέρωθη οὗτος ὅτι ἦτο ἄγγελος Κυρίου καὶ ἀνελήφθη εἰς οὐρανόν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ὁ Θεὸς εἶναι πάντοτε μετὰ τοὺς εὐσεβεῖς καὶ βοηθεῖ αὐτοὺς.

Εἰς οὐδεμίαν περίστασιν δὲν πρέπει ν' ἀντιστῶμεν εἰς τὸν Θεόν. Ὁ Τωβίτ, ἂν καὶ μεταξὺ εἰδωλολατρῶν κατοικῶν εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν, ἔμεινεν ὅμως πιστὸς εἰς τὴν πίστιν τῶν πατέρων του.

Ὁ Τωβίας, εὐσεβὴς ὢν, ὑπήκουσεν εἰς τὸν πατέρα του καὶ ἀνέλαβε μακρινὴν ἐξορίαν, ἥτις καὶ αὐτὸν εὐτυχῇ κατέστησε καὶ τοὺς γονεῖς αὐτοῦ. Ὁ ἄγγελος Κυρίου συνοδεύει πάντα εὐσεβεῖς ἀνθρώπων, ὡς τὸν Τωβίαν, καὶ προφυλάττει αὐτὸν ἀπὸ παντὸς κινδύνου.

Ἀπαλλαττόμενοι τῶν κινδύνων, πρέπει νὰ δοξολογῶμεν τὸν Θεόν, διότι αὐτός ἐστι ὁ σῶζων.

Τοὺς ὑπηρετοῦντας ἡμᾶς προθύμως πρέπει νὰ ἀμείβωμεν.

§ 47. Ἰουδιθ. (Βιβλ. Ἰουδιθ).

Ὁλοφέρνης ὁ στρατηγὸς τοῦ Ναβουχοδονόσορος ἐπολιόρκει τὴν πόλιν Βετυλούαν. Οἱ πολιορκούμενοι εἶχον ἤδη ἀποφασίσει, ἕνεκεν ἑλλείψεως τῶν ἀνιχνυμένων, νὰ παραδοθῶσι μετὰ πέντε ἡμέρας. Ὑπῆρχε τότε ἐν τῇ πόλει ταύτῃ γυνὴ χήρα ὠραιότητι καὶ εὐσεβείᾳ, ὀνόματι Ἰουδιθ. Αὕτη ἀπεφάσισε, πιστεύουσα εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, ν' ἀπαλλάξῃ τῆς καταστροφῆς τὴν πόλιν καὶ τοὺς συμπολίτας της. Ὁθεν, ἀποβαλὼσα τὰ πένητα ἐνδύματα, ἐνδύεται τὴν λαμπροτέραν στολὴν της καὶ καλλωπίζεται· προσευχθεῖσα δὲ εἰς τὸν Κύριον, ἐξέρχεται τῆς πόλεως μετὰ μιᾶς ὑπηρετρίας καὶ ἔρχεται εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀσσυρίων. Συλληφθεῖσα ἐκεῖ ὑπὸ τῶν φυλάκων, φέρεται εἰς τὸν Ὁλοφέρνην, ὅστις θαυμάσας τὴν γυναῖκα, εἶπε νὰ τὴν εἰσαγάγῃ εἰς τὴν σκηνὴν του· Ἐδόθη δὲ παρ' αὐτοῦ, κατ' αἰτησίν της, ἅδεια νὰ ἐξέρχεται ἀκωλύτως ἐκ τοῦ στρατοπέδου τὴν νύκτα διὰ νὰ προσεύχεται εἰς τὸν Θεόν της. Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ὁ Ὁλοφέρνης συμπροσιζών ἐκέλευσε καὶ τὴν Ἰουδιθ νὰ παρευρεθῇ. Καταβεβαρηνένος δὲ ὑπὸ τῆς πολυποσίας, ἐδυήθη εἰς βαθὺν ὕπνον· ὡσαύτως καὶ οἱ φύλακές του. Ἡ Ἰουδιθ τότε λαβούσα τὴν μάχαιράν του, ἀποκόπτει τὴν κεφαλὴν του καὶ φέρει αὐτὴν νύκτα, ὥστε ἐσυγχωρεῖτο νὰ ἐξέρχεται τοῦ στρατοπέδου, εἰς τὴν Βετυλούαν καὶ δεικνύει αὐτήν. Συνελθόντες οἱ κάτοικοι καὶ ἰδόντες τὴν κεφαλὴν τοῦ Ολοφέρνηος, ἐδόξασαν τὸν Θεόν διὰ τὴν ἀπροσδόκητον σωτηρίαν των.

Τὸ πρῶτον ἐξεληθόντες τῆς πόλεως ἐδίωξαν τὸν κατατρομασμένον διὰ τὸ γεγονός ἐχθρικὸν στρατὸν καὶ ἐπῆραν ἄπειρα λάφυρα. Ὁ μέγας ἱερεὺς, ἀκούσας τὸ συμβάν, ἔρχεται εἰς Βετυλούαν ἐξ Ἱερουσαλὴμ μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἰδὼν τὴν Ἰουδιθ λέγει πρὸς αὐτήν, «Σὺ εἶσαι τὸ καύχημα τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ τοῦ γένους ἡμῶν· κατώρθωσας αὐτὰ εὐδο-

κία τοῦ Θεοῦ, νὰ ᾔσαι εὐλογημένη παρὰ τῷ παντοκράτορι Κυ-
ρίῳ εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον.»

Ἰουδῷ μὲ τὴν κεφαλὴν τοῦ Ὁλοφέρνηος.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ἐκαστος ὑφείλει, ὡς ἡ Ἰουδῷ, ἐν ὀνόματι
καὶ βοηθεῖα τοῦ Κυρίου, νὰ ἐκτίθεται εἰς πάντα κίνδυνον, ὑπὲρ πί-
στεως καὶ πατρίδος καὶ ὁ Θεὸς θὰ ἴηται μετ' αὐτοῦ.

Ἡ προσευχὴ εἶναι ἐν πολέμῳ τὸ συντελεστικώτερον ὄπλον κατὰ
τῶν ἀδίκων ἐχθρῶν. Ὁ μικρὸς Δαβὶδ ἐρόνευσε τὸν γίγαντα Γολιάθ. Ἡ
ἀσθενὴς γυνὴ Ἰουδῷ ἀπεκεφάλισε τὸν μέγαν στρατηγὸν Ὁλοφέρνην.
Ἐκ τούτου δεῖκν' ἐστὶ ὅτι ὁ Θεὸς μεταχειρίζεται πολλὰς εἰς μεγά-
λα ἔργα μικροὺς καὶ ἀδυνάτους, τοὺς ὁποίους ἡ δύναμις αὐτοῦ ἐνισχύει
καὶ γίνονται ὄργανα τῆς σωτηρίας πολλῶν.

§ 48. Ἡ εἰς Βαβυλῶνα αἰχμαλωσία.
(Δ. Βασιλ. ΙΖ'—ΚΕ').

Εἰπομεν ἄνωτέρῳ, ὅτι τὸ μὲν βασίλειον τοῦ Ἰσραὴλ κατε-
λύθη τὸ 722 π. Χ. καὶ οἱ αὐτοὶ συγκροτοῦντες ὑπέπεσαν
εἰς δουλείαν. Τὸ δε βασίλειον τοῦ Ἰουδα διήρκεισε μέχρι τοῦ
585 π. Χ.

Ὁ βασιλεὺς Νεβουχοδονόσορ ἐλθὼν εἰς Ἱερουσαλὴμ, ὅτε
ἐβασίλευεν ὁ Ἰωακείμ, ἐπόρθησεν αὐτὴν καὶ ἀπῆγαγε τοῦ-

τον δέσμιον εἰς Βαβυλῶνα, ὕστερον δὲ καὶ τὸν διάδοχον αὐ-
τοῦ υἱὸν τοῦ Ἰερονίαν μετὰ τῶν προκρίτων.

Μετὰ ἐννέα ἔτη ἡχμαλώτευσεν καὶ τὸν ἔσχατον τῆς Ἱερου-
σαλὴμ βασιλεῖα Σεδεκίαν, καὶ ἐσφαξεν ἐνώπιόν του τοὺς υἱοὺς
του, αὐτὸν δὲ τυφλώσας ἔρριψε διὰ βίου εἰς τὸ ἐν Βαβυλῶ-
νι δεσμοκτήριον. Μετὰ ἓνα μῆνα ὁ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ
Ναβουχοδονόσορος Ναβουζαρδάν εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ἱερουσα-
λὴμ, ἔκαυσεν τὸν ναὸν τοῦ Σολομῶντος καὶ τὸν οἶκον τοῦ
βασιλέως, κατέστρεψε τὰ τείχη τῆς πόλεως καὶ κατηδάφι-
σεν αὐτὴν ὀλοκλήρως· ἐσφάγη δὲ ὁ ἀρχιερεὺς, πολλοὶ ἀξιω-
ματικοὶ καὶ ἐξήκοντα πρόκριτοι παρὰ τοῦ Ναβουχοδονόσο-
ρος, εἰς τὸν ὅποιον τοὺς ἔφερον ὁ Ναβουζαρδάν. Ἄπαντα δὲ
τὸν λαὸν ἀπήγαγεν εἰς αἰχμαλωσίαν, ἐκτὸς πτωχῶν τινῶν
γεωργῶν καὶ ἐργατῶν, τῶν ὁποίων οἱ πλείστοι κατέφυγον
ὕστερον εἰς Αἴγυπτον, λαβόντες μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὸν προφῆτην
Ἱερεμίαν, ὅστις δεινοπαθῶς εἶχε θρηνήσει τὴν καταστροφὴν
τῆς Ἱερουσαλὴμ.

Οἱ εἰς αἰχμαλωσίαν Ἰουδαῖοι δὲν ἠδύναντο νὰ λησμο-
νήσωσι τὴν Ἱερουσαλὴμ. Ὁ Ναβουχοδονόσορ μετεχειρίσθη
αὐτοὺς ὕστερον φιλανθρωπῶς, καὶ εἰς τινὰς μάλιστα ἔδωκεν
ἀξιώματα· ἀφῆκεν αὐτοὺς νὰ ἔχωσιν ἰδίους κριτάς τῶν ὑ-
ποθέσεών των κατὰ τοὺς νόμους των. Οὗτοι ὁμῶς ἔστρεφον
πάντοτε ἐλπίδα, ὅτι, κατὰ τὰς προφητείας, τὰ ὑφωθέντα
διὰ τῆς πτώσεως αὐτῶν ἔθνη θὰ κατεστρέφοντο, καὶ αὐτοὶ
θὰ ἐπέστρεφον εἰς τὴν πατρίδα των καὶ θὰ ἀνωκοδόμουν τὸν
ναὸν τοῦ Κυρίου.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Τὴν κατὰ λυσιν τῶν βασιλείων Ἰούδα καὶ
Ἰσραὴλ ἔφερε πρῶτον ὁ ἐξ ἁμαρτιῶν εἰς δύο βασιλεία διαμελι-
σμός αὐτῶν. Ἡ ἀσέβεια τοῦ λαοῦ, ἀδιακόπως εἰς εἰδωλολατρείαν
ἐκπίπτοντος, ἐπέφερεν ἐπὶ τέλος καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν. Ὁ Θεὸς
δίδει εὐκαιρίας μετανοίας καὶ μακροθυμεῖ. Τὸ παράδειγμα τῆς κα-
ταλύσεως τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰσραὴλ δὲν ἐτωφρόνισε τὸ τοῦ Ἰούδα·
ᾗθεν κατελύθη καὶ αὐτὸ καὶ ἀπῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι εἰς αἰχμαλω-
σίαν. Ἡ δυστυχία φέρει πολλάκις τὸν ἄνθρωπον εἰς συναίσθη-
σιν· ὅθεν μετὰ δακρύων ἐνθυμοῦντο τὴν πατρίδα των καὶ εἰς αὐτὴν
ἀπέβλεπον.

(ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡ. Δ. ΠΑΝΤΑΖΗ).

Ἡ στέρησις τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς πατρίδος εἶναι τὰ ὀδυνηρότατα τῆς καρδίας βίσινα. Ὅθεν πρέπει νὰ παρακαλῶμεν τὸν Θεὸν εὐσεβοῦντες νὰ φυλάττῃ ἡμᾶς ἀπὸ τοιαύτης σκληρᾶς δοκιμασίας.

§ 49. Ὁ Δανιὴλ καὶ ἡ Σωσάννα. (Δαν. Α' καὶ Προοίμ.).

Ὁ βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορ διέταξε τὸν ἀρχιευνόχον αὐτοῦ νὰ ἐκλέξῃ ἀμέμπτους καὶ εὐφρεῖς νέους ἐκ τῶν αἰχμαλωτισθέντων μετὰ τοῦ Ἰωακείμ, βασιλέως Ἰουδα, εὐγενῶν Ἰουδαίων, καὶ νὰ ἐκπαιδεύσωσιν αὐτοὺς εἰς τὴν σοφίαν τῶν Χαλδαίων καὶ νὰ τοὺς τρέφωσι μὲ φαγητὰ τῆς βασιλικῆς τραπέζης.

Μεταξὺ τῶν οὕτως ἐκλεγθέντων νέων ἦσαν καὶ οἱ νέοι τότε τὴν ἡλικίαν Δανιήλ, Ἀνκιάς, Ἀζαρίας καὶ Μισαήλ, Ὁ βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορ προσέταξε νὰ τοὺς τρέφωσι καλῶς καὶ νὰ τοὺς ἐκπαιδεύσωσι κατὰ τὴν σοφίαν τῶν Χαλδαίων καὶ οὕτω νὰ τοὺς παρουσιάσωσιν εἰς αὐτόν. Ἀλλ' οὗτοι παρεκέλευσαν τὸν ἐπιστάτην αὐτῶν νὰ τοὺς τρέφῃ μὲ ὄσπρια καὶ τὰς ἐπιτετραμμένας παρὰ τοῦ νόμου τοῦ Μωϋσέως τροφάς, ὅπερ καὶ κατώρθωσαν. Διέμενον δὲ πιστοὶ εἰς τὸν ἀληθινὸν Θεὸν καὶ ἐτήρουν τὰ τῆς πίστεως αὐτῶν ἐπέδωκαν δὲ εἰς τὰς σπουδὰς των καὶ ἀπέκτησαν σοφίαν· ὁ Δανιήλ μάλιστα καὶ προφητικὸν χάρισμα παρὰ τοῦ Κυρίου ἔλαβε, καὶ ὑπὲρ τοὺς ἄλλους ἀνεδείχθη· ὠνόμασαν δὲ τὸν μὲν Δανιήλ Βαλτάσαρ, τοὺς δὲ τρεῖς ἄλλους παιδάς Σεδράχ, Μισάχ καὶ Ἀβδεναγώ.

Οἱ Ἰουδαῖοι, ἂν καὶ αἰχμάλωτοι, ἐκρίνοντο ὅμως κατὰ τοὺς νόμους αὐτῶν. Εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἰωακείμ, ἐπισήμου Ἰουδαίου, ἐκρίναν τὸν λαὸν δύο πρεσβύτεροι, ἄνδρες πονηροὶ καὶ ὑποκριταί. Οὗτοι ἐπεβούλευσαν τὴν τιμὴν τῆς γυναικὸς τοῦ Ἰωακείμ· ἀλλ' αὕτη ἐνέκρετος οὖσα, προετίμησε νὰ μένῃ πιστὴ εἰς τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ παρὰ νὰ ἁμαρτήσῃ. Οἱ ἐπίβουλοι τῆς ἀρετῆς τῆς πρὸς ἐκδίκησιν τὴν ἐσυκοφάντησαν ὡς τῆρα ἄτιμον. Προσαχθεῖσα δὲ τὴν ἐπιούσαν καὶ κηθεῖσα κατὰ τὴν πιστευθεῖσαν συκοφαντίαν τῶν δύο αἰσχροῶν πρεσβυτέρων, κατεδικάσθη εἰς θάνατον, κατὰ τὸν νό-

μον τοῦ Μωϋσέως· ἐν ᾧ δὲ ἐφέρετο νὰ θανατωθῇ, κράζει ὁ νέος Δανιὴλ, «ἔμμαι καθαρὸς ἀπὸ τοῦ αἵματος ταύτης», κατέκρινε δὲ τὸν λαόν, διότι ἐπίστευσεν εἰς τοὺς συκοφάντας. Ὁ λαὸς τότε ἐπέστρεψεν εἰς τὸ δικαστήριον, ὅπου ὁ Δανιὴλ ἀπέδειξε καθαρῶτατα τὴν γενομένην συκοφαντίαν· διότι ἐξετάσας χωριστὰ ἕκαστον τῶν δύο ψευδομάρτύρων, ἀπέδειξεν ὅτι δὲν ἦσαν σύμφωνοι εἰς τὴν κατηγορίαν, τὴν ὁποίαν ἔκαμαν, εὐρεθέντες εἰς ἀντίφασιν. Ὅθεν ἡ μὲν ἐνάρετος καὶ εὐσεβὴς Σωσάννα ἀθωωθείσα ἀπελύθη πρὸς χάριν τῶν γονέων, τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῶν οἰκείων της, οἵτινες ἐδοξασαν τὸν Θεόν, διότι ἐσώθη ἡ ὑπόληψις καὶ ἡ ζωὴ τῆς Σωσάννης, οἱ δὲ δύο παρκύμοιοι καὶ ἐπίβουλοι ἐκεῖνοι ἄνδρες καταδικασθέντες ἐθανατώθησαν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Οὐδεμία ἐξ ἀνθρώπων περιποίησις καὶ τιμὴ πρέπει νὰ ἀπαλλοτριώνη ἡμᾶς ἀπὸ τῆς πίστεως ἡμῶν.

Πρέπει νὰ ἡμεθα ἐγκρατεῖς εἰς ὅλα, ὡς ὁ Δανιὴλ καὶ οἱ ἄλλοι τρεῖς παῖδες, προτιμήσαντες νὰ τρώωσιν ὄσπρια, κατὰ τὸν νόμον τῶν πατέρων των, καὶ οὐχὶ φαγητὰ ἀπηγορευμένα ὑπὸ τοῦ νόμου.

Ὁ πιστὸς καὶ εὐσεβὴς ἄνθρωπος καὶ ἑαυτὸν καὶ ἄλλους σώζει ἐκ τῶν κακῶν, ὡς ὁ Δανιὴλ τὴν Σωσάνναν. Οἱ ἐπίβουλοι καὶ συκοφάνται ἐξελέγχονται καὶ τιμωροῦνται καὶ οἱ ἀθῶοι γλυτώνουσιν ἀπὸ τὴν ἀδικον ποινήν. Οὕτως ἐκαστοποιεῖται ἡ ἀρετὴ καὶ χαρὰ γίνεται εἰς τοὺς οἰκείους τῶν ἀθῶων.

Οἱ ἀδικοὶ χρεῖται εἶναι βδελύγματα καὶ δὲν ἀποφεύγουσι τὴν θείαν ἐκδίκην.

§ 50. Ἐνύπνιον τοῦ Ναβουχοδονόσορος. (Δαν. κεφ. Β').

Ὁ βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορ εἶδεν ἐνύπνιον, τὸ ὁποῖον τόσον τὸν ἐτάραξεν, ὥστε ὅτε ἐξύπνησε δὲν τὸ ἐνθυμεῖτο πλέον. Ἐπειδὴ δὲ οὐδεὶς τῶν μάγων καὶ τῶν σοφῶν ἠδυνήθη, κατὰ τὴν προσταγὴν του, νὰ ματεύσῃ τί ἐνύπνιον εἶδε καὶ τί ἐσήμαινεν, ἀπεφάσισε νὰ τοὺς φονεύσῃ πάντας. Τότε ὁ Δανιὴλ ἐμήνυσεν εἰς τὸν βασιλέα νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν καιρὸν διὰ νὰ εἴπῃ καὶ ἐξηγήσῃ τὸ ἐνύπνιον. Προσευχηθεὶς ὁ Δανιὴλ καὶ οἱ τρεῖς ἄλλοι παῖδες ὑπὲρ αὐτοῦ, ἐπαρουσιά-

σθη εἰς τὸν Ναβουχοδονόσορα καὶ εἶπεν εἰς αὐτόν, α'Ενυ-
πνίκσθης, βασιλεῦ, καὶ εἶδες εἰκόνα ὑψηλὴν, ἔχουσαν τὴν
κεφαλὴν χρυσήν, τὸ στῆθος καὶ τοὺς βραχίονας ἀργυροῦς,
τὴν κοιλίαν καὶ τοὺς μηρούς χαλκίους, τὰς κνήμας σιδη-
ρᾶς καὶ τῶν ποδῶν μέρος σιδηροῦν καὶ μέρος ὀστράκινον.
Αἰφνιδίως δὲ ἐκόπη ἀφ' ἑαυτοῦ, χωρὶς ἐνεργείας χειρῶν, λί-
θος ἐκ τοῦ ὄρους καὶ κτυπήσας τὴν εἰκόνα μετέβαλεν αὐτὴν
εἰς κόνιν, ἥτις ἐχέθη. Ὁ λίθος δὲ οὗτος κατέστη ὄρος μέγα,
τὸ ὅποιον ἐσκέπασεν ὅλην τὴν γῆν». Ὁ Δανιὴλ ὕστερον ἐ-
ξήγησε τὸ ἐνύπνιον, προφητεύσας ὅτι διὰ τῶν διαφορῶν ὅ-
λων ἐδηλοῦντο διάφορα βασίλεια καὶ ἡ τύχη αὐτῶν, καὶ ἐ-
ξήγησεν αὐτὰ· περὶ δὲ τοῦ λίθου εἶπεν, ὅτι ὁ Θεὸς θὰ ἀνα-
στήσῃ βασιλείαν τοῦ οὐρανοῦ, ἥτις θὰ καταλύσῃ ὅλας τὰς

Ὁ Δανιὴλ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως Ναβουχοδονόσορος.

βασίλειας τῆς γῆς καὶ θὰ μένῃ εἰς τοὺς αἰῶνας, (ἐννοεῖ δὲ ὁ
Δανιὴλ τὴν ἔλευσιν τοῦ Χριστοῦ). Ἐβεβαίωσε δὲ ὁ Δανιὴλ
τὸν βασιλέα, ὅτι ταῦτα ἐξ ἀπαντος θὰ γείνωσιν. Ὁ Ναβου-
χοδονόσορ εἶπε τότε εἰς τὸν Δανιὴλ, Ὁ Θεός σου εἶναι Θεὸς
θεῶν καὶ κύριος βασιλείων ἀποκαλύπτων μυστήρια. Ὑψωσε
δὲ τὸν Δανιὴλ εἰς μέγα ἀξίωμα· διώρισε δὲ, κατ' αἰτησίν του,
καὶ τοὺς τρεῖς παῖδας εἰς ὑπηρεσίαν, καὶ ἔγεινεν ὁ Δανιὴλ μέ-
γας καὶ πολὺς εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ βασιλέως.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ὁ Θεὸς σοφίζει τὸν πιστὸν αὐτοῦ καὶ γίνεται αὐτος αἷτιος νὰ δοξάζεται τὸ ὄνομα τοῦ Ὑψίστου.

Ἡ προσευχὴ πρέπει νὰ προηγῇται παντὸς ἔργου. Οἱ τρεῖς παῖδες προσηυχήθησαν ὑπὲρ τοῦ φίλου αὐτῶν Δανιήλ. Ὁ Θεὸς ἀκούει τὴν δέησιν τῶν δικαίων. Ὅθεν ὁφείλομεν καὶ ἡμεῖς νὰ προσευχώμεθα καὶ τοὺς λειτουργοὺς τοῦ Κυρίου καὶ τοὺς εὐσεβεῖς ἀνδρας νὰ παρακαλῶμεν νὰ προσεύχωνται ὑπὲρ ἡμῶν, διότι πολλὴ ἰσχύει τοῦ δικαίου ἡ δέησις.

Ἡ εὐσέβεια πολλάκις ἀνταμείβεται καὶ εἰς τοῦτον τὸν κόσμον. Ὁ Δανιήλ καὶ οἱ τρεῖς παῖδες ἔλαβαν μεγάλα ἀξιώματα παρὰ τοῦ Ναβουχοδονόσορος, ὅστις μάλιστα, ἂν καὶ εἰδωλολάτρης, ἀνεγνώρισε τὴν δύναμιν καὶ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ.

§ 51. *Οἱ τρεῖς παῖδες ἐν τῇ καμίνῳ.*
(Δαρ. κεφ. Γ').

Ὀλίγον καιρὸν μετὰ ταῦτα ὁ Ναβουχοδονόσορ ἐποίησεν εἰκόνα χρυσὴν ὑπερμεγέθη, ἔστησεν αὐτὴν εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Βαβυλωνος Δειρὰν καὶ προσέταξεν ὅλους, ἴνα, ἅμα δοθέντος σημείου διὰ φωνῆς σάλπιγγος καὶ ἄλλων μουσικῶν ὀργάνων, πέσωσι καὶ προσκυνήσωσι τὴν εἰκόνα αὐτήν. Οἱ τρεῖς παῖδες φίλοι τοῦ Δανιήλ, Ἀνανίας, Ἀζαρίας, καὶ Μισαήλ, δὲν ἠθέλησαν νὰ προσκυνήσωσι τὸ εἶδωλον τοῦτο, ἐπειδὴ ἀντέβαινον εἰς τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ ἢ τοιαύτη πρᾶξις. Ἐπειδὴ δὲ ἐπέμενον μὴ θέλοντες νὰ παρανομήσωσιν, ὁ βασιλεὺς διέταξε νὰ καύσωσιν ἐπταπλασίως κάμινον πυρὸς καὶ νὰ ρίψωσιν εἰς αὐτὴν τοὺς τρεῖς παῖδας. Ριφθέντες εἰς αὐτὴν οἱ παῖδες οὐδὲν κακὸν ἔπαθον, διότι ἄγγελος Κυρίου κατέβη εἰς τὴν κάμινον καὶ ἐμπόδιζε τὴν δύναμιν τοῦ πυρὸς νὰ βλάψῃ αὐτοὺς, οἵτινες μετὰ τοῦ ἀγγέλου ἐν τῷ μέσῳ τῆς καμίνου ὕμνου τὸν Θεόν. Ὁ Ναβουχοδονόσορ ἰδὼν εἰς τὴν κάμινον τέσσαρας ἀντὶ τριῶν καὶ φοβηθεὶς, διέταξε νὰ ἐξεληθῶσιν ἐκ τῆς καμίνου οἱ τρεῖς παῖδες· ἐξῆλθον καὶ οὔτε θοῆξ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν ἦτο βεβλαμμένη, οὔτε ὀσμήν τοῦ πυρὸς εἶχαν. Ὁ Ναβουχοδονόσορ ἐκπεπληγμένος προσέταξε νὰ μὴ τύχη νὰ βλασφημήσῃ τις τὸν Θεὸν τοῦ Σεδράχ, τοῦ Μισάχ καὶ τοῦ Ἀβδεναγῶ, ἄλλως θὰ τιμωρηθῇ. Ἐτίμησε δὲ εἰς

Βαβυλῶνα τοὺς πιστοὺς εἰς τὸν Θεὸν τρεῖς παῖδας, ἀνυψώσας
 ὅτους εἰς ἀξιώματα μεγάλα παρὰ τῷ λαῷ αὐτῶν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Οὐδεμία τιμωρία καὶ βάσανος πρέπει νὰ μᾶς
 φοβίξῃ ὥστε νὰ ἀρνώμεθα ἐκ τοῦ τοιοῦτου φόβου τὴν ἀληθινὴν πίστιν.
 Μυριάδες μαρτύρων ὑπέστησαν ἀπείρους βασάνους ὑπὲρ τῆς ἀληθείας
 τῆς πίστεως καὶ ἀπολαύουσιν ἤδη αἰωνίας μακαριότητος.

Ὁ Θεὸς εἶναι πάντοτε μετὰ τοὺς πιστοὺς εἰς αὐτόν. Ὅπως οἱ τρεῖς
 παῖδες ἔμειναν ἀβλαβεῖς εἰς τὴν κείμενον τοῦ πυρός, οὕτω καὶ πᾶς
 χριστιανὸς ἑτοιμὸς εἰς θάνατον ὑπὲρ τῆς ἀγίας ὁρθοδόξου πίστεως
 ἀπαλλάττεται τοῦ αἰωνίου πυρὸς τῆς κολάσεως καὶ ἀγάζεται ἐν οὐ-
 ρανοῖς μετὰ τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ.

§ 52. "Ετερον ἐνύπνιον τοῦ Ναβουχοδονόσορος.
 (Δαν. κεφ. Δ').

Μετά τινα καιρὸν εἶδεν ὁ αὐτός βασιλεὺς τὸ ἐξῆς ὄραμα.
 Δένδρον ἐν τῷ μέσῳ τῆς γῆς εἶδε πεφυτευμένον· ἡ κορυφή
 του ἔφθανε μέχρις οὐρανοῦ· οἱ κλάδοι του ἐξετείνοντο μέχρι
 τῶν ἐσχατιῶν τοῦ κόσμου· ἐκ τοῦ καρποῦ ἐτρέφοντο πολλὰ
 ζῶα· εἰς τοὺς κλάδους του ἐφώλευον τὰ ὄρνεα τοῦ οὐρανοῦ
 καὶ εἰς τὴν σκιάν του κατώκουν θηρία τοῦ ἀγροῦ. Ἀγγελος
 δὲ ἐξ οὐρανοῦ φωνάζει. Νὰ κοπῇ τὸ δένδρον καὶ νὰ διασκορ-
 πισθῶσι τὰ φύλλα καὶ οἱ καρποὶ αὐτοῦ, νὰ ἀφθῇ δὲ μόνον
 ἡ ῥίζα, καὶ νὰ ἀλυσσοδεθῇ ὁ διὰ τοῦ δένδρου ἐννοούμενος,
 ἀφ' οὗ μεταβληθῇ ἡ φύσις αὐτοῦ εἰς θηρίον, ἕως οὗ παρέλ-
 θωσιν ἑπτὰ καιροί. Οὐδεὶς ἠδυνήθη πάλιν νὰ ἐξηγήσῃ τὸ
 ἐνύπνιον τοῦτο τοῦ βασιλέως παρεκτός τοῦ Δανιήλ, ὅστις
 ἐξηγήσεν αὐτὸ ὅπως καὶ συνέβη ὕστερον. Εἶπε λοιπὸν εἰς τὸν
 Ναβουχοδονόσορα, Σὺ, βασιλεῦ, θὰ διωχθῇς ἐκ τῆς κοινω-
 νίας τῶν ἀνθρώπων καὶ θὰ κατοικήσῃς μετὰ τὰ ἄγρια θηρία,
 ἕως οὗ μετὰ ἔτη γνωρίσῃς ὅτι τοῦ Ὑψίστου Θεοῦ εἶναι ὅλοι
 αἱ βασιλεῖται καὶ τὰς δίδει εἰς ὃν τινα εὐαρεστέται.

Ἡ ἐξηγησις αὕτη τοῦ Δανιήλ ἐπληθύνευσεν οὕτω. Μετὰ ἓν
 ἔτος ἐν ᾧ περιεπάτει ὁ Ναβουχοδονόσορ εἰς τὸν ναὸν τῆς βα-
 σιλείας του, εἶπε «Δὲν εἶναι αὕτη ἡ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, τὴν

ὅποιαν ἐγὼ ὤκοδόμησα εἰς κατοικίαν τῆς βασιλείας μου μετὰ τὴν δύναμίν μου καὶ εἰς τὴν λῆμψιν τῆς δόξης μου ; » Ἐν ᾧ δὲ ἔλεγε ταῦτα, γίνεται ἐμμανὴς καὶ νομίζει ὅτι μετεβλήθη εἰς θηρίον. Οἱ ἄνθρωποι τότε τὸν ἐδίωξαν καὶ ἔζη μετὰ τῶν θηρίων τρεφόμενος ὡς ἐκεῖνα. Ἀλλ' ὅτε ἦλθεν ὁ διωρισμένος καιρὸς, ὕψωσε τοὺς ὀφθαλμούς του εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐδοξολόγησε τὸν Θεόν. Τότε ἐπανέρχεται εἰς ἑαυτὸν, καὶ, λαβὼν τὴν προτέραν μορφήν του, βασιλεύει πάλιν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος φθάσῃ εἰς τὸ ἔπακρον τῆς εὐδαιμονίας καὶ λησμονῇ ὅτι πᾶν ἀγαθὸν θεὸν ἐρχεται, ἐπίκειται εἰς αὐτὸν βαρεῖα συμφορὰ καὶ ἔρχεται αὐτῇ. ἂν μὴ προλάβῃ τις αὐτὴν διὰ ταπεινώσεως ἐνώπιον τοῦ Κυρίου τῶν ὧλων. Ἄν ἀφήσῃ τις τὴν ἀμαρτίαν νὰ κυριεύσῃ αὐτόν. ἀποθηριούται ἡ καρδιά του. μισεῖται καὶ διώκεται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ μόνον διὰ τῆς μετανοίας δύναται πάλιν νὰ ἀξιωθῇ συγχωρήσεως, νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν προτέραν ἐν Κυρίῳ θέσιν του, καὶ νὰ γίνῃ ὠφελίμος εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς ἄλλους.

§ 53. Ὁ Δαυὶδ εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων.
(Δαρ. Ε').

Τὸν Ναβουχοδονόσορα, βασιλεύσαντα 45 ἔτη, διαδέχεται ὁ υἱὸς του Βαλτάσαρ. Ἐν ᾧ οὗτος εἶχε μέγα συμπόσιον, εἶδεν εἰς τὸν τοῖχον χεῖρα γράφουσαν λέξεις τὰς ὁποίας δὲν ἐκαταλχόμενον ἐτρόμαξε δὲ ἐκ τῆς θείας τῆς χειρὸς. Ἐκ τῶν κληθέντων σοφῶν καὶ μάγων οὐδεὶς ἠδυνήθη ν' ἀναγνώσῃ τὰ γραφέντα. Μόνος ὁ Δαυὶδ ἐξήγησε ταῦτα εἰπὼν εἰς τὸν Βαλτάσαρ, ὅτι ἡ βασιλεία του θὰ περιέλθῃ εἰς τοὺς Μήδους καὶ τοὺς Πέρσας. Καὶ τῷ ὄντι τὴν αὐτὴν νύκτα ἐκυριεύθη ἡ Βαβυλὼν, ἐφανεύθη ὁ Βαλτάσαρ, καὶ Δαρείος ὁ Μῆδος παρέλαβε τὴν βασιλείαν τῆς Βαβυλῶνος. Αἱ γραφεῖσαι λέξεις ἦσαν αὗται· «Μανὴ θεκέλ φάρες».

Ὁ νέος βασιλεὺς ὕψωσεν ἐν τιμῇ καὶ ἀξιώματι τὸν Δαυὶδ, διό καὶ ἐφρόνουν καὶ ἐπεβούλευον αὐτόν οἱ μεγιστάνες διὰ τὸ ἀξίωμα του. Γνωρίζοντες οὗτοι ὅτι ὁ Δαυὶδ προσή-
χετο τρεῖς τῆς ἡμέρας βλέπων πρὸς τὴν Ἱερουσαλήμ, συνε-

βούλευσαν τὸν βασιλέα Δαρεῖον καὶ προσέταξε νὰ μὴ ζητή-
σῃ τις ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας παρ' ἄλλου τίποτε, εἰμὴ μόνον
παρὰ τοῦ βασιλέως· ὁ δὲ παραβίτης τῆς διαταγῆς ταύτης νὰ
ρίφθῃ εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων. Ὁ Δανιήλ παρακούσας εἰς

Συμπόσιον Βασιλέως.

τὴν διαταγὴν ταύτην ὡς ἀσεβῆ, ἐξηκολούθει νὰ προσεύχεται
εἰς τὸν Θεὸν ὡς καὶ πρότερον. Καταδοθεὶς δὲ εἰς τὸν βασι-
λέα, ἔρρίφθη εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων, ὡς παραβίτης τῆς
πρὸς διαταγῆς του. Ὁ βασιλεὺς ἐλυπήθη διὰ τὸ συμβάν τοῦτο,

καὶ ἐκοιμήθη χωρὶς νὰ δειπνήσῃ, ἀλλ' ὁ Θεὸς ἔφαξε τὰ στόματα τῶν λεόντων. Τὸ πρῶτ' ἦλθεν ὁ βασιλεὺς νὰ ἴδῃ αὐτοπροσώπως τί ἀπέγεινεν ὁ ἀγαπητὸς εἰς αὐτὸν Δανιὴλ. Ἰδὼν δὲ σῶον αὐτόν, διέταξε πάντας νὰ σέβωνται τὸν Θεὸν τοῦ Δανιὴλ, καὶ ἔρριψεν εἰς τὸν λάκκον τοὺς διαβαλόντας αὐτὸν μεγιστᾶνας, τοὺς ὁποῖους εὐθὺς κατεσπύραξαν οἱ λέοντες.

Οὕτω δὲ ὁ Δανιὴλ ἐξηκολούθει ἔχων μέγα ἀξίωμα ἐπὶ τοῦ βασιλείως τούτου καὶ τοῦ διαδόχου αὐτοῦ. Κατέστρεψε δὲ καὶ τὸν ψευδοθεὸν Βήλ καὶ τὸ τέμενος αὐτοῦ καὶ ἀπέκτεινε μέγαν τινὰ δράκοντα, τὸν ὁποῖον ἐσέβοντο ὡς θεὸν οἱ Βαβυλώνιοι.

Ὁ Δανιὴλ εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων.

Προφητεύσας δὲ σαφέστατα τὰ περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Μεσσίου καὶ προσδιορίσας μέλιστα καὶ τὸν καιρὸν αὐτῆς, ἐτελεύτησε γέρων ὁ Δανιὴλ καὶ πιστὸς εἰς τὸν Κύριον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Δὲν λείπουσιν οὐδέποτε οἱ ἐπιβουλεύοντες τοῦς ἁγίους καὶ τοὺς ἱερεῖς ἄνδρες· ἀλλ' ὁ Θεὸς εἶναι πάντοτε μετ' αὐτοῖς. Εἰς πάντα διωγμὸν πρέπει ν' ἀφιερώμεθα εἰς τὸν Θεόν καὶ ἀφόβως νὰ ὁμολογῶμεν τὸ ἅγιον αὐτοῦ ὄνομα, μηδὲν φοβούμενοι τὰς παρὰ ἀνθρώπων ἀεὶ εὐὼν ἀπειλὰς, μηδ' αὐτὸν τὸν θάνατον. Ὁ Θεὸς οὕτως οὐ μόνον σὺζει ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ προσάγει ἡμᾶς εἰς δόξαν ἀληθῆ καὶ ἀμείβει ἡμᾶς καὶ μετὰ θάνατον.

§ 54. Τέλος τῆς αἰχμαλωσίας τῶν Ἰουδαίων.
(Ἑσδρας. Α'. κτλ.).

Κύρος ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν, ἐξουσίχας τὸ βασίλειον τῶν Μήδων καὶ τῶν Χαλδαίων, ἔγινε κύριος καὶ τῆς Βαβυλώνας. Ἐκέλευε δὲ εἰς ὅλον τὸ κράτος του τὰ ἐξῆς, «Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ οὐρανοῦ, ὅστις μοι ἔδωκε πύσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου, με διέταξε νὰ οἰκοδομήσω ναὸν αὐτοῦ εἰς Ἱερουσαλήμ· ὅστις λοιπὸν θέλῃ ἐκ τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων, ἢ ἐπάγγῃ εἰς Ἱερουσαλήμ, νὰ ἀνοικοδομήσῃ τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ Ἰσραὴλ». Εὐθὺς περὶ τὰς 50,000 Ἰουδαίων, ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ ἐκ τῆς γενεᾶς τοῦ Δαβὶδ καταγομένου Ζοροβάβελ καὶ τοῦ ἀρχιερέως Ἰησοῦ, ἐπανῆλθον εἰς Ἱερουσαλήμ, φέροντες μετ' αὐτῶν τὰ ἱερὰ σκεύη τοῦ ναοῦ, τὰ ὅποια ἀπέδωκεν εἰς αὐτοὺς ὁ Κύρος· εὗρον δὲ αὐτὴν ἔρημον καὶ κατεστραμμένην.

Ἐπανελθόντες εἰς τὴν γῆν τῶν πατέρων αὐτῶν οἱ Ἰουδαῖοι ἤρχισαν τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ. Κατὰ διαταγὴν τοῦ Κυρίου, οἱ ἔμποροι τῆς Τύρου καὶ τῆς Σιδῶνος ἐχορήγουν τὸ ἀναγκαῖον ὕλικόν καὶ τὸ ἔργον ἐπροχώρει. Ἀλλ' οἱ Σαμαρεῖται, λαὸς ἀνέμικτος ἐκ τῶν παλαιῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ Ἀσσυρίων ἀποίκων, τοὺς ὁποίους εἶχε στείλει ὁ Σαλμανασάρ, παρενέβαλλον ἅπειρα ἐμπόδια, συκοφαντοῦντες εἰς τὸν διάδοχον τοῦ Κύρου Καμβύσην τοὺς Ἰουδαίους ὡς λαὸν ἀχάριστον καὶ ἐπαναστατικόν. Ὁ Καμβύσης, ἀκούσας τοὺς λόγους τῶν, ἠκύρωσε τὸ διάταγμα τοῦ πατρὸς του Κύρου· ἀλλ' ὁ μετ' αὐτὸν βασιλεύσας Δαρεῖος ἔδωκεν ἄδειαν νὰ οἰκοδομηθῇ ὁ ναὸς, καὶ οἱ διῆδοχοι αὐτοῦ ἐπροστάτευον τὰ προνόμια τῶν Ἰουδαίων. Ὁ ναὸς ἐτελείωσε διὰ τῆς προτροπῆς τῶν προφητῶν Ἀγγαίου καὶ Ζαχαρίου, εἰκοσιν ἔτη μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν Ἰουδαίων ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας. Τὰ ἐγκαίνια δὲ αὐτοῦ ἔγιναν μετὰ πολλῆς κατανύξεως καὶ χαρᾶς. Νεεμίας δὲ ὁ Ἰουδαῖος, ὁ οἰνοχόος τοῦ βασιλέως Ἀρταξέρξου (Ἀρθασασθᾶ), ἔλαβεν ἄδειαν παρ' αὐτοῦ καὶ ἐλθὼν ὠκοδόμησε τὰ τείχη τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ διωργάνωσε τὸν λαόν.

Ὁ δὲ Ἑσθρας, ἱερεὺς καὶ γραμματεὺς, ἀνέγνωσε πολλάκις εἰς τὸν λαὸν τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, καὶ ὤμοσαν ὅλοι νὰ φυλάξωσι τὸν νόμον αὐτόν. Οἱ Σαμαρείται δὲ ἐξηκολούθουν ἀντιπολιτευόμενοι πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, ἰδρύσαν δὲ καὶ ναὸν ἐπὶ τοὺς ὄρους Γαριζίν. Δὲν ὑπῆρχε δὲ οὐδεμία πλέον σχέσις μεταξὺ τούτων καὶ ἐκείνων (οὐ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρείταις).

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Καθὼς ἡ ὁρμὴ τοῦ ὕδατος, οὕτω καὶ ἡ καρδιά τῶν βασιλείων στρέφεται παρὰ τοῦ Θεοῦ ὅπου ἂν θέλῃ, λέγει ὁ Σολομών. Καὶ αὐτοὶ οἱ ζῶντες ξένοι τῆς ἀληθινῆς θρησκείας λαμβάνουσιν, ὡς ὁ Κύριος, πεποιθήσεις περὶ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ ἀναγνωρίζουσι τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ καὶ ἐκπληροῦσι τὰ προσδιωρισμένα παρ' αὐτοῦ. Οὕτως ὁ ἐθνικὸς Κύριος δίδει ἄδειαν εἰς τοὺς Ἰουδαίους νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν πατρίδα των καὶ νὰ οἰκοδομήσωσι τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ.

Τὰ ἐκ φρόνου παρεμβαλλόμενα ἐμπόδια δὲν κατισχύουσιν ἐπὶ τέλους ν' ἀνατρέψωσι τὰ εὐσεβῆ ἔργα. Οἱ Σαμαρεῖται δὲν ἐπέτυχον νὰ ἐμποδίσωσι τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ, ἂν καὶ πρὸς ὥραν ἡ διαβολὴ αὐτῶν ἔφερε μακρὰν ἀναβολὴν.

§ 55. Ἑσθήρ. (Βιβλ. Ἑσθήρ.)

Ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἔμειναν πολλοὶ εἰς τοὺς ξένους τόπους ὅπου εἶχον ἀπαχθῆ ἐπὶ τῶν αἰχμαλωσιῶν οἱ γονεῖς αὐτῶν καὶ ἐκεῖ ἐτυραννοῦντο, ἀλλὰ καὶ πολλάκις ἡ ἀρετὴ τῶν εὐσεβεστέρων ἐβραβεύετο, ὡς καὶ ἐκ τῆς ἐξῆς ἱστορίας δεικνύεται.

Ὁ βασιλεὺς Ἀρταξέρξης, ὁ μακρόχειρ, πλείστον χωρῶν ἐξουσιαστής γενόμενος, ἔκαμε μέγα συμπόσιον ἐν Σούσις εἰς τοὺς προὔχοντας τοῦ κράτους του, τὸ ὅποιον πολλὰς ἡμέρας διήρκεσε. Τὴν τελευταίαν ἡμέραν, χάριν ἐπιδείξεως ἐζήτησε νὰ ἔλθῃ μὲ ὅλα της τὰ στολισμάτα εὐτρεπισμένη ἡ βασίλισσα γυνὴ του Ἀστί. Αὕτη ὅμως δὲν κατεδέχθη νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὸ συμπόσιον· ὅθεν ὁ Ἀρταξέρξης διὰ τὴν παρακοήν της ἀπέβαλεν αὐτήν. Ἐξέλεξε δὲ ἐξ ὧν τῶν κορασιῶν ὡς νέαν γυναῖκα του τὴν ὠραιότατην κόρην τοῦ βασιλεῖος· αὕτη δὲ ἦτο ἡ Ἰουδαία Ἑσθήρ, τὴν ὁποίαν, ὀρφανήν,

εἶχεν ἀναθρέψει κατὰ τὸν νόμον τοῦ Μωϋσέως ὁ ἐκ τῆς φυλῆς Βενιαμὴν θεὸς τῆς Μαρδοχαίου.

Ὁ Μαρδοχαῖος ἐρχόμενος πᾶσαν ἡμέραν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ βασιλέως ὅπου εἶχεν ὑπηρεσίαν, ἔμαθεν ὅτι δύο εὐνοῦχοι ἐσκέπτοντο νὰ φονεύσωσι τὸν Ἀρταξέρξην καὶ ἐφάνηρσεν εἰς αὐτὸν τὴν συνωμοσίαν διὰ τῆς Ἑσθῆρ· ἐξετάσας δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ ἀνακαλύψας τὴν ἀλήθειαν τῆς καταγγελίας ἐβλῆτωσε τοὺς εὐνοῦχους. Τὸ περιστατικὸν τοῦτο ἐγράφη εἰς τὰ χρονικά τῆς βασιλείας.

Πρῶτον ἄρχοντα εἶχεν ἀναδείξει ὁ Ἀρταξέρξης ἄνδρα τιμὰ ὀνομαζόμενον Ἀμάν, καὶ τοῦτον ἐχρεώσθην νὰ προσκυνῶσι πάντες κατὰ βασιλικὴν διαταγὴν. Ὁ Μαρδοχαῖος δὲν ἠθέλησε νὰ τὸν προσκυνήσῃ διότι τοῦτο ἀντέβαινεν εἰς τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ. Ἐκ τούτου ὀργισθεὶς ὁ Ἀμάν ἀπεφάσισε νὰ ἐξολοθρεύσῃ ὅλους τοὺς εἰς τὸ κράτος τοῦ Ἀρταξέρξου εὐρισκομένους Ἰσραηλίτας. Κατέπεισε δὲ διὰ ψευδολογιῶν τὸν βασιλέα καὶ ἐδόθη προσταγὴ νὰ φονευθῶσιν εἰς ῥητὴν ἡμέραν ὅλοι οἱ Ἰσραηλιταί.

Ἑσθῆρ καὶ Ἀρταξέρξης.

Μαθὼν ὁ Μαρδοχαῖος τὴν ἀπόφασιν ταύτην, εἰδοποιεῖ τὴν Ἑσθῆρ νὰ παρακαλέσῃ τὸν βασιλέα ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ

γένους της. Πληροφρηθείς παρά ταύτης ὁ βασιλεὺς, ὅτι ἡ τοιαύτη διαταγὴ ἐξεδόθη ἐξ αἰτίας τοῦ Ἀμάν, τὸν μὲν Μαρδοχαῖον, ἀνακαλύψας μάλιστα ἐκ τῶν ἀρχείων, ὅτι ἦτο ὁ σώσας αὐτὸν ἀπὸ τῆς συνωμοσίας τῶν δύο εὐνούχων, ἐτίμησεν ἐπαξίως καὶ ἐνώψωσεν εἰς μέγα ἀξίωμα, τὸν δὲ Ἀμάν διέταξε νὰ κρεμάσωσιν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ εἰς τὸν ὅποιον εἶχεν ἀποφασίσει ὁ πονηρὸς οὗτος ἀρχὼν νὰ κρεμάσῃ τὸν Μαρδοχαῖον. Οὕτως ἡ Ἑσθήρ ἐγένειεν αἰτία τῆς σωτηρίας τῶν ὁμογενῶν της.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ἐνεκα τῆς παρακοῆς της ἡ Ἀστὶν ἔλασε τὴν βασιλικὴν δόξαν της. ἡ δὲ πτωχὴ καὶ ταπεινὴ Ἑσθήρ ὑψοῦται καὶ γίνεται αἰτία τῆς σωτηρίας τοῦ λαοῦ της ἀπὸ τῆς ἀδίκου σφαγῆς.

Ἡ καλὴ ἀνατροφὴ φέρει πάντοτε καλὰ ἀποτελέσματα. Ἡ Ἑσθήρ, καίτοι ὑψωθείσα, δὲν ἐλησμονήσεν οὔτε τὸν Μαρδοχαῖον, οὔτε τὸ ἔθνος της.

Εἰς μὲν τὸν Ἀμάν ἐφαρμόζεται τὸ «*λάκκον ὥρυε . . . καὶ ἐμπεπασσεται εἰς βόθρον ὃν ἐργάσατο.*» Ἐπαθεν ὅτι ἐνέργει νὰ πάθῃ ὁ εὐσεβὴς Μαρδοχαῖος.

§ 56. Οἱ Ἰουδαῖοι ἐπὶ Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν διαδόχων του. Μακκαβαῖοι. (Μακ. Β').

Ἀλέξανδρος ὁ μέγας, ἀφ' οὗ ὑπέταξε τὴν Συρίαν μετὰ τὴν ἐν Ἰσοφ μάχην, ὑπῆγε καὶ εἰς Ἱερουσαλὴμ. Εἰσελθὼν ἐν εἰρήνῃ καὶ μετὰ πομπῆς εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, ἀπέδειξε σέβας πρὸς τὰ ἱερὰ καὶ τὸν μέγαν ἀρχιερέα καὶ ἐχάρισεν εἰς τοὺς Ἰουδαίους τοὺς φόρους κατὰ πᾶν ἑβδομὸν ἔτος (σαββατικὸν ἔτος).

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου ἡ Ἰουδαία ἀπετέλεσε μέρος τοῦ κράτους τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου Πτολεμαίου τοῦ Σωτῆρος.

Ὁ διάδοχος αὐτοῦ, Πτολεμαῖος ὁ Φιλάделφος, ἐν ἔτει 283 π. Χ., κατὰ συμβουλὴν τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ τότε ὄντος Ἀθηναίου Δημητρίου τοῦ Φαληρέως, διέταξε καὶ μετεφράσθη ἐκ τοῦ ἑβραϊκοῦ εἰς τὸ ἑλληνικὸν ὑπὸ 72 Ἰουδαίων ἑρμηνευτῶν ἡ Παλαιὰ Διαθήκη. Ἡ μετάφρασις αὕτη, τὴν ὁποίαν μόνον παραδέχεται ἡ ὀρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία, λέγεται μετάφρασις τῶν ἑβδομήκοντα.

Ἡ Ἰουδαία διετέλεσεν οὕτως ὑπὸ τοὺς Ἕλληνας βασιλεῖς τῆς Αἰγύπτου σχεδὸν ἓνα αἰῶνα. Ἐπειτα περιῆλθεν ὑπὸ τὸν βασιλεῖα τῆς Συρίας Ἀντίοχον τὸν Γ'. ὅστις ἐξήρσατο τοῦ φόρου πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν Ἱερουσαλήμ.

Ὁ δι᾽δοχος αὐτοῦ Σελεύκος ὁ Δ' ἠθέλησε νὰ συλῇ τὸν ἐν Ἱερουσολύμοις νάον καὶ ἀπέστειλε πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον εἰς Ἱερουσαλήμ τὸν στρατηγὸν τοῦ Ἡλιόδωρον, ἀλλ' ἀπεκρούσθη οὗτος ὑπ' ἀγγέλου διὰ πυρίνης ῥομφαίας ἐντὸς τοῦ ναοῦ καὶ οὕτως ἐπέστρεψεν ἄπρακτος.

Επὶ τοῦ διαδόχου τοῦ Σελεύκου, Ἀντιόχου τοῦ Δ' (τοῦ Ἐπιφανοῦς), ἤρξατο φονικωτάτη καταδίωξις. ᾤκοδόμησεν οὗτος ἀκρόπολιν εἰς Ἱερουσαλήμ· ἐμπόδισε τοὺς Ἰουδαίους νὰ ἐκτελῶσι τὰ τοῦ νόμου τοῦ Μωϋσέως καὶ ἵδρυσεν ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ ναοῦ ἄγαλμα τοῦ Διὸς· οἱ δὲ θελόντες νὰ τηρῶσι τὸν νόμον ἐβασανίζοντο. Πολλοὶ εὐσεβεῖς προετίμων νὰ θανατώνωνται παρὰ νὰ παραβαίνωσι τὰ τῆς θρησκείας τῶν πατέρων των. Ὁ Ἐλεάζαρος, ἐννενηκοντούτης γέρων εὐσεβής, ἀναγκαζόμενος νὰ φάγῃ παρὰ τὸν νόμον κρέας χοίρινον, προετίμητε νὰ βασανισθῇ καὶ ν' ἀποθάνῃ παρὰ νὰ μικροφάγῃ ἢ νὰ προσποιηθῇ ὅτι τρώγει καὶ νὰ δώσῃ παρὰδειγμα ἀπιστίας εἰς τοὺς νεωτέρους. Ἀπέθανε λοιπὸν μάρτυς ὑπὲρ τῆς πίστεώς του.

Τὸ παρὰδειγμα τοῦ Ἐλεάζαρου ἐμιμήθη ἡ Σολομονὴ μετὰ τῶν ἐπτὰ υἱῶν της. Ἀφ' οὗ ἐφόνευσαν τοὺς ἐξ ἄλλεπαλλήλως, διότι ἐπέμεναν εἰς τὴν πίστιν των, ἤρχισαν νὰ κατακυεύωσι τὸν τελευταῖον καὶ νὰ ὑπόσχονται εἰς αὐτὸν πολὺν ἄλλ', ἀλλ' ἡ γηραιὰ μήτηρ του λέγει εἰς αὐτόν, «Ἐγὼ σ' ἐκνοφόρησα, σ' ἐγέννησα καὶ σ' ἐβύζαξα, λυπήσου με καὶ μὴ στέρξης νὰ πικρεκτραπῇς, μηδὲ νὰ φοβηθῇς τὸν θάνατον· ἀπόβλεπε εἰς τὸν Θεόν καὶ ἐκεῖνος θὰ σέ ἀνταμείψῃ». Ἐνθαρρῶθεις ὁ νέος ὑπέστη τρομερὸν μαρτύριον καὶ ἐθανατώθη· ὕστερον δὲ ἐθανατώθη ὁμοίως καὶ ἡ εὐσεβὴς γυνή, μήτηρ αὐτῶν. Ὦνομάσθησαν δὲ οἱ ἐπτὰ οὗτοι Μακκαβαῖοι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ὁ Ἐλεάζαρος καὶ ἡ εὐσεβὴς γυνή καὶ τὰ τέκνα της διδάσκουσιν ἡμᾶς νὰ καταφρονῶμεν καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν μας

Δημιόσιον Κεντομὴν Ὁ Βλαυδῆστη Βεροίας

ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως καὶ τῆς ἀληθείας τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. Ὅλος ὁ χορὸς τῶν ἁγίων μαρτύρων, τοὺς ὁποίους ἡ ἀγία ἡμῶν Ἐκκλησία γεραίρει, ἔχυσαν τὸ αἷμά των ὑπὲρ τῆς πίστεως εἰς Χριστόν. δι' ἣ καὶ ἡξιώθησαν ἀμαράντων στεφάνων ἐν οὐρανοῖς. Ὁ ὑπὲρ πίστεως θάνατος εἶναι γλυκύτερος τῆς ἀγοραζομένης ζωῆς δι' ἀποστασίας ἀπὸ τῆς θρησκείας.

§ 57. Ματθαίῳ (Μακκαβ. Α').

Ματθαίῳ ὁ ἱερεὺς, βλέπων τὰ δεινὰ ὅσα ἐπασχεν ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ παρὰ τῶν ἀσεβῶν βασιλέων, ἀνεχώρησεν, ὅπως καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἐπραξαν, ἐξ Ἱερουσαλὴμ καὶ ἦλθεν εἰς τὸ ὄρος Μωδεὶν. Οὗτος εἶχε πέντε υἱούς, Ὠάννην, Σίμωνα, Ἰούδαν τὸν Μακκαβαῖον, Ἐλεάζαρον καὶ Ἰωνάθαν.

Μετ' οὐ πολὺ ἀπεσταλμένοι τοῦ βασιλέως ἦλθαν εἰς Μωδεὶν διὰ νὰ καταστρέψωσι τὴν λατρείαν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. Καὶ ὁ μὲν Ματθαίῳ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ διέμειναν πιστοὶ εἰς τὴν πίστιν τῶν πατέρων των, ἀλλὰ τὸ πλεῖστον μέρος τῶν κατοίκων ἐγκατέλιπε τὸ θυσιαστήριον τοῦ Κυρίου, ἐνδίδον εἰς τὴν βίαν.

Ἡμέραν τινὰ ὁ Ματθαίῳ ἐξ ἀγανακτήσεως ἐφόνευσεν ὅχι μόνον Ἰουδαῖον ἐλθόντα εἰς Μωδεὶν νὰ θυσιάσῃ κατὰ τὴν προσταγὴν τοῦ βασιλέως δημοσίως εἰς τὰ εἰδῶλα, ἀλλὰ καὶ τὸν ἄνδρα τοῦ βασιλέως τὸν καταναγκάζοντα αὐτὸν νὰ θυσιάσῃ· κατέστρεψε δὲ καὶ τὸν βωμόν. Ἀνέκραξε δὲ τότε ὁ Ματθαίῳ, «Πᾶς ὁ ζῆλῶν τὸν νόμον καὶ ἰστῶν διαθήκην ἐξελεύσεται ὀπίσω μου», καὶ ἔφυγε μετὰ τῶν υἱῶν του εἰς τὰ ὄρη. Πολλοὶ συναχθέντες διὰ νὰ ἐνωθῶσι μετ' αὐτοῦ, προσελήθησαν παρὰ τῶν βασιλικῶν ἐν ἡμέρᾳ σαββάτου, διότι προετίμησαν νὰ κατασπργῶσι παρ' αὐτῶν παρὰ νὰ βεβηλώσωσι τὴν ἡμέραν τοῦ σαββάτου ἀντιπολεμοῦντες. Ἐλυπήθη δὲ πολὺ ὁ Ματθαίῳ διὰ τὸ συμβᾶν τοῦτο, καὶ ἀπεφασίσθη νὰ πολεμῶσιν εἰς τὸ ἐξῆς καὶ τὸ σάββατον ἐν ἀνάγκῃ.

Οἱ περὶ τὸν Ματθαίον ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ ἐπληθύνοντο· διὰ τοῦ μικροῦ δὲ αὐτοῦ στρατοῦ ἡδυνήθη νὰ τιμωρήσῃ τοὺς παρὰ τὸν Θεὸν νόμου καὶ νὰ καταστρέψῃ τοὺς βωμοὺς τῶν εἰδῶλων.

Προϊδὼν τὸ τέλος τῆς ζωῆς του ὁ Ματθαῖος, συνεβούλευσε τοὺς περὶ αὐτὸν οἰκέτους νὰ τηρῶσι τὸν νόμον καὶ νὰ θυσιάζωνται ὑπὲρ αὐτοῦ. Ἀφοῦ δὲ συνέστησε τὸν μὲν υἱὸν

Τελευταῖαι στιγμαὶ τῆς ζωῆς τοῦ Ματθαίου.

του Σίμωνα, ὡς διαδόχον του καὶ σύμβουλον τοῦ λαοῦ, τὸν δὲ ἄλλον υἱὸν του Ἰούδαν, τὸν ἐπικληθέντα Μακκαβαίον, ὡς ὁδηγὸν τοῦ λαοῦ εἰς τὰς μάχας, ἀπεβίωσε.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ὁ ὑπὲρ τῆς πατρὸς θεητείας ζῆλος τοῦ Ματθαίου ἦτο μέγας. Εἰς μόνον ἄνθρωπος εὐσεβὴς δύναιται διὰ τοῦ παραδείγματος αὐτοῦ πολλοὺς νὰ κρατύνῃ εἰς τὴν εὐσεβειαν.

Καὶ ἀποθνήσκων ὁ Ματθαῖος οὐκ ἄλλο ἐσυλλογίσθη εἰμὴ νὰ στερεώσῃ τὰ τέκνα του εἰς τὴν πίστιν καὶ νὰ καθοδηγήσῃ αὐτὰ εἰς ἐξακολούθησιν τῶν ὑπὲρ αὐτῆς ἀγώνων του. "Ὅ,τι καὶ ἂν ᾤχομεν φθείρεται, μόνῃ ἢ πίστις παραμένει, καὶ δι' αὐτῆς ἀξιόμμεθα τῆς αἰωνίου μακαριότητος καὶ καταισχύνομεν τὰς τῶν ἀσεβῶν βουλάς.

§ 58. Ἰούδας ὁ Μακκαβαῖος. (Μακκαβ. Α').

Ὁ ἄνδρειος Ἰούδας ὁ Μακκαβαῖος μετὰ τῶν συναθροισθέντων περὶ αὐτὸν ἐδίωξε πανταχόθεν τοὺς ἀπίστους, κατασφάζων ὅχι μόνον αὐτοὺς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀρνησιθερήσκους Ἰουδαίους. Ταῦτα μαθὼν ὁ βασιλεὺς Ἀντίοχος, ὥμοσε νὰ ἐξολοθρεύσῃ πάντας τοὺς Ἰουδαίους. Ὅθεν ἀπέστειλε τὸν συγ-

γενῇ του Λυσίαν νά ἐξακολουθήσῃ τὸν πόλεμον κατ' αὐτῶν. Συνέλας οὗτος 40,000 πεζῶν καὶ 7,000 ἱππέων. ἔθεσεν αὐτοὺς ὑπὸ τοὺς στρατηγούς Πτολεμαῖον, Γοργίαν καὶ Νικάνορα. Ὁ Ἰούδας ἐπολέμησε τοὺς τοὺς ὅλους μὲ 3,000 μόνον πολεμιστάς καὶ διὰ τῆς βοήθειας τοῦ Θεοῦ κατετράπησεν αὐτούς.

Τὸ ἐπὶ τὸν ἔτος ἐκστρατεύει αὐτὸς ὁ Λυσίας μετὰ 60,000 πεζικοῦ καὶ 5,000 ἱππικοῦ. Τὴν τρομερὰν δὲ ταύτην δύναμιν ἐνίκησεν ὁ Ἰούδας μετὰ 10,000 ἰδικῶν του καὶ ἔτρεψεν εἰς φυγὴν. Γενόμενος δὲ κύριος τῆς πόλεως Ἱερουσαλήμ, περιέζωσεν εἰς τὸ φρούριον τοὺς κατέχοντας αὐτὸ Σύρους. Ἐπισκευάσας δὲ τὸν ναόν, ἐνεκκίνησε τὸ νεόδμητον θυσιαστήριον, ἀπείρου λαοῦ σὺρρέυσαντος εἰς τὰ ἐγκαινία, καὶ συνέστησεν ἑτήσιαν ἑορτὴν εἰς ἀνάμνησιν πῶν ἐγκαινίων τούτων. Τὰ γείτονα ἔθνη, μαθόντα ταῦτα καὶ ὅτι ὠχυρώθη πάλιν ἡ Ἱερουσαλήμ, ἐφοβήθησαν, διότι ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ ἀνελήμβανε δύναμιν· ὅθεν ἤρχισαν ἐχθροπραξίας κατ' αὐτοῦ. Ἄλλ' ὁ Ἰούδας κτυπήσας αὐτὰ τὰ περιώρισε καὶ τὰ κατέβαλε. Μαθὼν τὰ γεγονότα ταῦτα ὁ Ἀντίοχος, ἀπεφάσισε νά ἐκστρατεύσῃ ὁ ἴδιος κατὰ τῶν Ἰουδαίων· ἐν ᾧ δὲ ἔπασχε δεινῶς ὑπὸ πόνων τῶν ἐντοσθίων του, ἐπέβη εἰς τὴν ἀμαξίαν του καὶ ἐν ᾧ ἤρχετο δρομικῶς, ἔπεσεν ἐκ ταύτης· ὑπὸ πόνων δὲ καὶ λύπης καταληθεύεις ἀπέθανεν ὀδυνηρότατα. Πρὶν δ' ἀποθάνῃ, ἐν ᾧ τὸ σῶμά του κατέστη δυσωδέστατον, κηχθήναι εἰς τὸν Θεόν, ἂν τὸν σώσῃ ἀπὸ τῆς ἀσθενείας του, νά ἐπανορθώσῃ ὅσα κακὰ καὶ ζημίας ἔπραξε, νά καταστήσῃ ἐλευθεροὺς τοὺς Ἰουδαίους καὶ νά γείνῃ καὶ αὐτὸς ὁμόθητος μὲ αὐτούς· ἀλλὰ κατ' οὐδὲν ὠφέλησαν αὐτὸν αἱ τοιαῦται πρὸς ἰδιοτέλειαν μᾶλλον γινόμεναι εὐχαί.

Ὁ διάδοχος αὐτοῦ Ἀντίοχος ὁ Εὐπάτωρ, ἐκστρατεύσας κατὰ τῶν Ἰουδαίων καὶ μηδὲν κατορθώσας, ἠναγκάσθη νά κήρῃ εἰρήνην καὶ νά ὑποσχεθῇ εἰς αὐτοὺς ἐλευθερίαν θρησκείας. Ἀλλ' ἡ εἰρήνη αὕτη δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ· διότι ὁ Ἰούδας ἠθέλησε νά διώξῃ ἐκ τῆς Ἱερουσαλήμ ἐπὶ τὸ ὄρος Σιών ἀκροπόλεως τὴν τοῦ ἐχθροῦ φρουρὰν καὶ ἐπολιορκήσεν αὐτήν· τότε ὁ νέος βασιλεὺς μετὰ 100,000 πεζῶν

καὶ 20,000 ἰππέων καὶ 32 ἐλεφάντων ἐξεστράτευσε κατὰ τοῦ
 'Ιουδα· διὰ τὸ δυσανάλογον δὲ τῶν δυνάμεων ἐνίκησεν αὐτὸν
 καὶ κατέλαβε τὴν Ἱερουσαλήμ, παραχωρήσας δικαιώματά τινα
 εἰς τοὺς ἐν αὐτῇ Ἰουδαίους.

Θάνατος Ἰουδα Μακκαβαίου.

Ὁ διάδοχος τοῦ Εὐπάτορος, Δημήτριος ὁ Σωτὴρ, ἀνενέωσε
 τὰς ἐχθροπραξίας, ἀλλ' ὅμως δις ἠττήθη· ὕστερον δὲ ἀπέστει-
 λε μετὰ πολλοῦ στρατοῦ τὸν στρατηγὸν του Βακχίδην. Οἱ
 μετὰ τοῦ Ἰουδα δειλίσαντες διεσχορπίσθησαν, αὐτὸς δὲ μετ-

νας μετὰ ὀλιγίστων μόνον ἐπολέμησεν, ἀλλ' εἰς τὴν μάχην ταύτην ἔπεσεν ὁ γενναῖος Ἰούδας ὁ Μακκαβαῖος. Ἐπὶ τῷ θανάτῳ αὐτοῦ πλῆντες οἱ Ἰουδαῖοι ἔκραζον θρηνοῦντες, «Ὡς ἔπεπε δυνατὸς σώζων τὸν Ἰσραὴλ».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ἡ βοήθεια τοῦ Θεοῦ εἶναι ὅπλον ἀκαταμάχητον. Ὁ Ἰούδας, νικήσας τὸν ἔχθρον, εὐθύς ἐπεχειρίσθη νὰ οἰκοδομήσῃ νέον θυσιαστήριον εἰς τὸν Θεόν. Ὁ ἀληθῶς εὐσεβὴς οὐδέποτε λησμονεῖ τὸν Θεόν. Ὁ ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος θάνατος εἶναι ἔνδοξος καὶ τὸ ὄνομα τοῦ οὕτω πίπτοντος εὐλογεῖται παρὰ πάντων.

Τρομερὸς εἶναι καὶ ἐπώδυνος ὁ θάνατος τοῦ ἁμαρτωλοῦ ὀδυνηρότατον ἦτο τὸ τέλος τοῦ ἀσεβοῦς Ἀντιόχου, διώκτου τῶν Ἰουδαίων. Δὲν ὠφέλησεν αὐτὸν ἡ ἐν τῇ ἀγωνίᾳ ἀπόφασις διὰ νὰ μεταβληθῇ. Ἐζήτησεν οὕτω νὰ ἐξαγοράσῃ τὴν ζωὴν, ἀλλ' εἰς μάτην ἀπέθανεν ὁ ἀθλιός.

§ 59. Ἰωνάθαν, Σίμων, Ἰω. Ἐρχανός. (Μακκαβ. Α'.)

Μετὰ τὸν ἡρωϊκὸν θάνατον τοῦ Ἰούδα ἔγινε στρατηγὸς τῶν Ἰουδαίων Ἰωνάθαν ὁ ἀδελφός του· πολλάκις δὲ νικήσας οὗτος τὸν Βακχίδην, ἠνέγκασεν αὐτὸν νὰ συνομολογήσῃ μετ' αὐτοῦ εἰρήνην καὶ ν' ἀπέλθῃ ἐκ τῆς χώρας τῶν Ἰουδαίων. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἰωνάθαν ἐβοήθησε τὸν Ἀλέξανδρον, κηρύττοντα ἑαυτὸν υἱὸν τοῦ Ἀντιόχου, ἅρ' οὐ ἐθανάτωσεν οὗτος τὸν Δημήτριον, ἐχάρισε πλούσια δῶρα εἰς τὸν Ἰωνάθαν καὶ διετέλει ὢν ἐν εἰρήνῃ μετ' αὐτοῦ. Ὁ Ἰωνάθαν ἐζήτησε τὴν ἀνανέωσιν τῆς φιλίας τῶν Ῥωμαίων, τὴν ὁποίαν εἶχε ζητήσῃ πρῶτον ὁ Ἰούδας· ἔγραψε δὲ καὶ πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας περίεργον ἐπιστολὴν, ὑπενθυμίζων τὴν φιλίαν καὶ τὴν συγγένειαν αὐτῶν μετὰ τοὺς Ἰουδαίους (ιδ. Μακκαβ. Α. κεφ. ιβ'). τέλος δὲ ἐδολοφονήθη ὑπὸ τοῦ Τρύφωνος στρατηγοῦ εἰς Πτολεμαίδα δι' ἀπάτης.

Τὸν Ἰωνάθαν διεδέχθη Σίμων ὁ ἀδελφός του, ὅστις νικήσας τοὺς πολεμίους καὶ ἐκδιώξας αὐτοὺς ἐκ τῆς ἀκροπόλεως τῆς Σιών, διῆγεν ἐν εἰρήνῃ· συνωμολόγησε δὲ καὶ συμμαχίαν μετὰ τοὺς Ῥωμαίους. Ἐξαπατήσας ὁμοῦς αὐτὸν ὁ Πτολεμαῖος ὁ διοικητὴς τῆς Ἰεριχῶ νὰ ἔλθῃ εἰς Ἰεριχῶ, ἔδο-

λοφόνησεν αὐτὸν καὶ τοὺς δύο αὐτοῦ υἱοὺς Ματθαίαν καὶ Ἰούδαν.

Τούτου διεδέχθη ὁ ἀδελφός του Ἰωάννης, ὁ ὀνομασθεὶς Ὑρκανός, διότι καθυπέταξε τοὺς Ὑρκανούς. Ἀπῆλλαξεν οὗτος τὴν Ἰουδαίαν ὅλως ἀπὸ τῆς ἐξουσίας τῶν Σύρων· κυριεύσας δὲ καὶ τὴν Σαμαρείαν κατέστρεψεν αὐτήν. Βιώσας δὲ εὐδαιμόνως καὶ ἄριστα διοικήσας ἐτελεύτησεν ἄρξας ἔτη 31.

Τούτου διεδέχθη ὁ υἱὸς του Ἀριστόβουλος, ὁ ἐπικληθεὶς Φιλέλλην ἕνεκα τῆς πρὸς τοὺς Ἕλληνας εὐνοίας του. Οὗτος ὠνομάσθη βασιλεὺς, πρῶτος διὰ δῆμα φορέσας μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν Ἰουδαίων ἐκ τῆς Βαβυλώνας. Πιστεύσας εἰς συκοφαντίας ἔθανάτωσεν ἓνα τῶν ἀδελφῶν του, τὸν Ἀντίγονον, ὃν ὑπερηγάπα. Εἶχε δὲ φυλακίσει καὶ τὴν μητέρα του καὶ ἀφήσει αὐτήν ν' ἀποθάνῃ ἐξ ἀσιτίας, διότι εἶχεν αὐτὴ λάθει τὴν ἀρχὴν κατὰ θέλησιν τοῦ Ὑρκανοῦ. Καθυπέταξε δὲ τὴν Ἰουδαίαν καὶ ἠνάγκασε τοὺς κατοίκους νὰ παραδεχθῶσι τὸν Ἰουδαϊκὸν νόμον· βασιλεύσας δὲ ἓν ἔτος ἀπέθανεν ὑπὸ φρίκης καὶ λύπης· συνιδὼν ὅτι ἀδίκως ἐφόνευσε τὸν ἀδελφόν του.

Τὸν Ἀριστόβουλον διεδέχθη ὁ ἀδελφός του Ἰωαννέας, ὅστις ὠνομάσθη καὶ Ἀλέξανδρος, σκληρὸς τοῖς τρόποις, ἀλλὰ καὶ νικητὴς γενόμενος γειτονικῶν λαῶν. Ἀποθανόντος τούτου, ἔλαβε τὴν ἀρχὴν ἡ γυνὴ του Ἀλεξάνδρα, ἥτις καὶ Σαλώμη ὠνομάζετο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Εἰς πάντα τὰ θλιβερά γεγενότα ὁ πιστὸς πρέπει ν' ἀνερρινῇ μήπως αὐτὰ ἐξ ἁμαρτιῶν προέρχονται ἢ πρὸς δοκιμασίαν. Ὡσαύτως δὲ τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῶν θλίψεων καὶ τῶν καταδιωγμῶν πρέπει νὰ ἀποδίδῃ τις εἰς τὴν θεῖαν εὐσπλαγχνίαν.

§ 60. Ὑρκανός Β'. Ἡρώδης.

Ἀποθανούσης τῆς Ἀλεξάνδρας, ὁ πρεσβύτερος υἱὸς τῆς Ὑρκανός Β' ἐγένεεν ἤδη μέγας ἀρχιερεὺς, καὶ ὑποστηριζόμενος ὑπὸ τῶν Φαρισαίων, ἀνεδείχθη καὶ βασιλεὺς. Ὁ δεύτερος υἱὸς τῆς Ἀλεξάνδρας Ἀριστόβουλος, ὅστις πρὸ πολλοῦ ἤδη συνεννοεῖτο μὲ τοὺς ἀντιπάλους τῶν Φαρισαίων Σαδ-

δουκίους, ὀπλισθεὶς ἔλαβε τὸ βασιλικὸν ἄξιωμα τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ὑρκανοῦ, ὅστις εὐχαριστήθη νὰ ζῇ ἀναπαυτικῶς, ἀκούμενος εἰς τὴν ἀρχιερωσύνην. Εἶχε δὲ κατορθώσει ὁ Ὑρκανὸς νὰ ἔχη ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸν Ῥωμαῖον στρατηγὸν Πομπήϊον, ὅστις προσέβηκε τὴν Ἱερουσαλὴμ, καί, βοηθούμενος ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ὑρκανόν, εἰσῆλθεν εἰς αὐτήν. Ὁ Ἀριστόβουλος μὲ τοὺς περὶ αὐτὸν κατέφυγεν εἰς τὸν ναόν, ἀλλὰ μετὰ τριῶν μηνῶν ἀντίστασιν ὑπετάχθησαν. Ὁ Ὑρκανὸς κατεστάθη πάλιν παρὰ τοῦ Πομπήϊου ἐθνάρχης τῶν Ἰουδαίων, τὸν δὲ Ἀριστόβουλον ἀπέστειλε μετὰ τῶν δύο υἱῶν του δέσμιον εἰς Ῥώμην. Ὁ Ὑρκανὸς εἶχεν ὑπουργὸν τὸν Ἰδευμαῖον Ἀντίπατρον, τοῦ ὁποίου ὁ υἱὸς Ἡρώδης προήχθη βαθμηδὸν βασιλεὺς τῆς Ἰουδαίας, ἀντί τοῦ Ὑρκανοῦ, ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων.

Πάντες οἱ τοῦ Ἡρώδου ἐχθροὶ ἀπηνῶς ἐθανατώθησαν παρ' αὐτοῦ καὶ ἐσυλήθη ὁ ναός. Ὁ υἱὸς τοῦ Ἀριστοβούλου Ἀντίγονος ἐφανέθη ὑπὸ τοῦ Ῥωμαίου στρατηγοῦ Ἀντωνίου, εἰς τὸν ὁποῖον ἐστάλη ὑπὸ τοῦ Ἡρώδου δέσμιος. Οὗτος ἦτο ὁ τελευταῖος τῶν ἡγεμόνων ἐκ τοῦ γένους τῶν Μακκαθαίων, οἵτινες, ἐπὶ 120 ἔτη, ἔχοντες ἐκ διαδοχῆς ἕκαστος τὸ ἄξιωμα τοῦ ἀρχιερέως καὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡγωνίσθησαν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους των καὶ τῆς πίστεως των ἐνδύξως.

Ὁ Ἡρώδης, ἐκ ξένης τῶν Ἰουδαίων φυλῆς, δὲν ἠδύνατο, κατὰ τὸν νόμον τοῦ Μωϋσέως νὰ ᾔηται βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. Διὰ νὰ καταβῇ δὲ τὴν κατ' αὐτοῦ ἀντίδρασιν, ἔγεινε σκληρὸς καὶ αἰμοβόρος· ἐσφαξε πάντα σχεδὸν τὰ μέλη τοῦ συνεδρίου τῶν Ἰουδαίων καὶ ὕστερον ἐθανάτωσε τὸν Ὑρκανόν, τὸν πενθερόν του Ἀριστόβουλον, τὴν πενθεράν του Ἀλεξάνδραν καὶ τὴν γυναῖκά του Μαριάμνην, καὶ μετὰ τούτους ἐθανάτωσε τοὺς ἐκ τῆς Μαριάμνης δύο υἱούς του Ἀριστόβουλον καὶ Ἀλεξάνδρον· πέντε δὲ ἡμέρας πρὶν ἀποθάνῃ διέταξε καὶ ἐθανάτωσαν τὸν μεγαλειότερον τῶν υἱῶν τοῦ Ἀντίπατρον. Οὕτω, βασιλεύσαντος ὑποτελῶς εἰς τοὺς Ῥωμαίους τοῦ μὴ Ἰουδαίου Ἡρώδου, ἐξέλιπον οἱ ἐξ Ἰούδα ἄρχοντες καὶ ἡγῆκεν ἤδη ὁ χρόνος τῆς ἐλευσεως τοῦ Μεσσίου, κατὰ τὴν περὶ τούτου προφητείαν τοῦ Ἰακώβ. (Σελ. 41 § 19).

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ὁ μὴ φοβούμενος τὸν Θεόν, οὐδεμίαν ἀγάπην δύναται νὰ ἔχῃ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους· εἶναι θηρίον ἀνήμερον καὶ αἰμοδόρον. Ὁ ἄθλιος Ἡρώδης ἐφόνευσε τοὺς οἰκείους του, τὰ τέκνα του αὐτά, νομίζων ὅτι οὕτω κραταιοῦται εἰς τὴν ἀρχήν. Ἡ φιλαργία καὶ ἡ φιλοδοξία τυφλώνει καὶ ἀποθηριώνει τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐξαλείφει ἀπ' αὐτοῦ πᾶσαν συμπάθειαν, πᾶσαν φιλανθρωπίαν.

ΙΕΡΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

*Ἀπὸ τῆς κατὰ σάρκα γεννήσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ μέχρι τῆς ἐις ἄρξεως τοῦ
κηρύγματος τῶν Ἀποστόλων.*

§ 1. Ὁ Εὐαγγελισμός. (Λουκ. Α'.)

Ὅτε ἐβασίλευσεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν Ἡρώδης ὁ μέγας ὑπῆρχεν ἱερεὺς τις ὀνομαζόμενος Ζαχαρίας, ἔχων γυναῖκα ὀνομαζομένην Ἐλισάβετ. Ἀμφότεροι οὗτοι κατήγοντο ἐκ τοῦ οἴκου Ἀαρών· ἦσαν δὲ δίκαιοι καὶ εὐσεβεῖς, ἀλλὰ δὲν εἶχαν τέκνα, ἐπεὶδὴ ἡ Ἐλισάβετ ἦτο στείρα καὶ ἦσαν ἤδη καὶ οἱ δύο προβεβηκότες τὴν ἡλικίαν.

Μίαν ἡμέραν, ἐνῷ ὁ Ζαχαρίας ἐθυμιάζεν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, ἐφάνη εἰς αὐτὸν ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ καὶ τὸν εἰδοποίησεν, ὅτι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς του καὶ ἡ γυνὴ του θὰ γεννήσῃ υἱὸν καὶ θὰ ὀνομάσῃ αὐτὸν Ἰωάννην, καὶ ὅτι θὰ ᾔῃαι ὁ υἱὸς του αὐτὸς μέγας ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, καὶ πλήρης ἁγίου Πνεύματος. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ζαχαρίας εἶπε, πῶς θὰ γνωρίσῃ ὅτι τὰ εἰρημένα θὰ γίνωσιν, ὁ ἄγγελος εἶπεν εἰς αὐτόν, ὅτι

θὰ μένη ἄφωνος μέχρι τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ἐπαγγελθέντων εἰς αὐτόν. Καί τῳ ὄντι ὁ Ζαχαρίας κατέστη ἄφωνος· ὠμίλησε δὲ ὀκτὼ ἡμέρας μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ υἱοῦ του, ὅτε ἐπρόκειτο πῶς νὰ ὀνομασθῇ. Ὁνομάσθη δὲ Ἰωάννης.

Μετὰ μῆνας δὲ ἕξ ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Γαβριὴλ εἰς τὸν Ζαχαρίαν, ὁ αὐτὸς ἄγγελος Γαβριὴλ ἐμφαίνεται εἰς παρθένον ὀνομαζομένην Μαρίαν καὶ κατοικοῦσαν εἰς τὴν πόλιν Ναζαρέτ, ἀρραβωνισμένην Ἰωσήφ τὸν τέκτονα καὶ καταρομένην, ὡς καὶ ὁ Ἰωσήφ, ἐκ τοῦ βασιλικοῦ γένους τοῦ Δαβίδ, καὶ

Ὁ Εὐαγγελισμός.

λέγει πρὸς αὐτήν, «Χαίρε, κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ, εὐλογημένη σὺ ἐν γυναίξιν.»

Ἡ Παρθένος ἀκούσασα τὸν χαιρετισμὸν τοῦτον τοῦ ἀγγέλου ἐταράχθη, καὶ ἠπόρει· αὐτὸς δὲ λέγει πρὸς αὐτήν, «Μὴ φοβοῦ, Μαρίας, διότι εὗρες χάριν παρὰ τῳ Θεῳ, καὶ ἰδοὺ θὰ συλλάβῃς καὶ θὰ γεννήσῃς υἱόν, καὶ θὰ ὀνομάσῃς αὐτὸν Ἰησοῦν. Οὗτος θὰ ᾔηται μέγας καὶ θὰ ὀνομασθῇ υἱὸς Ὑψίστου, καὶ θὰ δώσῃ εἰς αὐτόν Κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον Δαβὶδ τοῦ πατρὸς του καὶ θὰ βασιλεύσῃ εἰς τοὺς αἰῶνας.»

Ἡ παρθένος εἶπε πρὸς τὸν ἄγγελον, Πῶς δύναται νὰ γείνη τοῦτο, ἂν οὐ εἶμαι ἀνύπανδρος; Ὁ ἄγγελος ἀποκριθεὶς εἶπεν εἰς αὐτήν, Πνεῦμα ἅγιον θὰ ἔλθῃ ἐπὶ σέ καὶ δύναμις τοῦ Ὑψίστου θὰ σ' ἐπισκιάσῃ, διὰ τοῦτο τὸ γεννηθῆσόμενον ἐκ σοῦ ἅγιον τέκνον θὰ κληθῇ υἱὸς Θεοῦ. Τίποτε δὲν εἶναι ἀδύνατον εἰς τὸν Θεόν. Εἶπε δὲ τότε ἡ παρθένος, Ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου, ὥς γείνη κατὰ τὸν λόγον σου· καὶ οὕτως ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος. Οὕτω συνέλαβεν ἡ παρθένος τὸν Ἰησοῦν· ἄγγελος δὲ Κυρίου ἐξήγησε κατ' ὄναρ τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν μνηστῆρα αὐτῆς Ἰωσήφ, καὶ εἶπεν εἰς αὐτὸν νὰ μὴ φοβηθῇ νὰ παρὰ λάθῃ αὐτὴν ὑπὸ τὴν προστασίαν του.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ὁ Ζαχαρίας καὶ ἡ Ἐλισάβετ ἦσαν εὐσεβεῖς, ἀλλ' ὅμως διὰ τὴν ἀτεκνίαν των ἐλυποῦντο. Ἐκ τούτου δῆλον ὅτι δὲν εἶναι ἀμέτοχοι οἰκιακῆς λύπης καὶ οἱ εὐσεβεῖς ἐνίοτε, ἀλλ' ὅμως ὀφείλομεν καὶ εἰς τὰς θλίψεις νὰ ζητῶμεν παρὰ Θεοῦ παρηγορίαν.

Ἐκ τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῆς ἀειπαρθένου καὶ Θεοτόκου Μαρίας διδασκόμεθα πρὸς πολλοὺς ἄλλους καὶ τὴν ταπεινοφροσύνην. Ἀξιωθεῖσα τοσαύτης τιμῆς οὐδόλως ὑπερηφάνευσθ, ἀλλὰ ταπεινῶς εἶπεν· Ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου, γένουσι τὸ μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. Ἀξιωμακτὸς εἶναι ἔτι ἡ πίστις αὐτῆς· ἐπίστευσεν ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι παντοδύναμος καὶ ἠὐχέθη νὰ γείνη τὸ εἰς αὐτὴν εὐαγγελισθῆν. Ἐχουσα ταυτίστην εὐσεβειαν· γείνε τῷ ὄντι εὐλογημένη μεταξὺ ὅλων τῶν γυναικῶν καὶ μακαρία.

Ἰστέον ὅτι ἡ Θεοτόκος ἦτο θυγάτηρ τοῦ Ἰωακείμ καὶ τῆς Ἄννης, ἐγεννήθη δὲ ἐξ ἐπαγγελίας. δηλαδὴ, ἐν ᾧ ἡ ἁγία Ἄννα ἦτο στεῖρα, ὁ Θεὸς ὅμως ἐπακούσας τῆς δεήσεως αὐτῆς ἔδωκεν εἰς αὐτὴν τέκνον τὴν παναγίαν παρθένον, τὴν ἑποῖαν τριετὴ ἀφιέρωσαν εἰς τὸν ναόν. Τὸ γεγονός τοῦτο τῆς εἰσόδου τῆς Θεοτόκου εἰς τὸν ναὸν ἑορτάζει ἡ ἁγία Ἐκκλησία ἡμῶν τὴν 21 Νοεμβρίου.

§ 2. Γέννησις τοῦ Σωτῆρος. (Λουκ. Β')

Ὅτε ἐπλησίαζεν ὁ καιρὸς νὰ γεννήσῃ ἡ παρθένος Μαρία, ἐξῆλθε διάταγμα παρὰ τοῦ ἐξουσιάζοντος τότε καὶ τὴν Ἰουδαίαν αὐτοκράτορος τῆς Ῥώμης Καίσαρος Αὐγούστου ν' ἀπογραφῶσιν ὅλοι οἱ ὑπῆκοοί του, ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν του πόλιν. Ὁ Ἰωσήφ, ὢν, ὡς καὶ ἡ παρθένος Μαρία, ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Ἰούδα καὶ ἐκ τῆς γενεᾶς τοῦ Δαβὶδ, ἦλθε μετ'

αὐτῆς ἐκ Ναζαρέτ εἰς Βηθλεέμ, ὅπου ὁ προπάτωρ αὐτῶν Δα-
βὶδ εἶχε γεννηθῇ, διὰ τὴν καταγραφῶσιν.

Ἡ γέννησις τοῦ Χριστοῦ.

Εν ᾧ δὲ ἦσαν ἐνταῦθα, ἐπληρώθη ὁ καιρὸς τὴν γεννήσῃ ἡ
ἁγία παρθένος καὶ ἐγέννησε τὸν Χριστόν· τὸν ἔβαλε δὲ εἰς
φάτνην, ἐπεὶ δὲν ὑπῆρχεν ἄλλος καλλίτερος τύπος εὐκαιρος
εἰς τὸ καταλύμα.

Ἄμα γεννηθέντος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐφάνη αἰφνιδίως
ἄγγελος Κυρίου εἰς τοὺς πλησίον ἐκεῖ ἀγραυλοῦντας ποιμένας,
καὶ λάμψις Κυρίου περιεκύκλωσεν αὐτούς· εἶπε δὲ εἰς αὐ-
τούς ὁ ἄγγελος, Ἔρχομαι τὴν σᾶς εὐαγγελίσω μεγάλην χα-
ράν, ἥτις θὰ μεταδοθῇ εἰς ὅλον τὸν λαόν· ἐγεννήθη σήμε-
ρον εἰς Βηθλεέμ σωτὴρ, ὅστις εἶναι Χριστὸς Κύριος· θὰ εὑρη-
τε αὐτὸν ἐσπαργανωμένον εἰς τὴν φάτνην. Πάραυτα δὲ ἤκου-
σαν ἁγγέλων στρατιᾶν αἰνούντων τὸν Θεὸν καὶ λεγόντων,
«Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐ-
δοκία.» Ἐλθόντες δὲ οἱ ποιμένες εἰς Βηθλεέμ ἀνεῦρον τὴν
παρθένον καὶ τὸν Ἰωσήφ καὶ τὸ βρέφος εἰς τὴν φάτνην, ὅπως
εἶχεν εἰς αὐτοὺς ἀγγελθῇ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ἡ ἐν τῇ φάτνῃ ἀπόθεσις τοῦ γεννηθέντος Κυ-

ρίου τῶν ἄλλων διδάσκει ἡμᾶς τὴν ἄκραν αὐτοῦ συγκατάθεσιν. Ὁ-
λον τοῦ πόνου κατόπιν ἐπὶ τῆς γῆς βίον διήλθεν ἐν μεγάλῃ ταπεινο-
φροσύνῃ καὶ ἀνευ ἐπιδείξεως. Τὸ ἔργον τοῦ ἡτο ἡ σωτηρία τοῦ
κόσμου.

Ἀπλοῦ καὶ ταπεινοὶ ποιμένες ἀξιοῦνται οὐρανόθεν εὐαγγελίας καὶ
πιστεύουσιν εἰς αὐτήν. Οὐδεμία ἡδύνατο νὰ ἦναι εἰς τὴν γῆν πλέον
χαρμόσυτος ἀγγελία ἢ ἡ γέννησις τοῦ λυτρωτοῦ αὐτῆς ἀπὸ τῆς προ-
πατορικῆς ἁμαρτίας. Ἠγγέλθη δὲ αὕτη οὐχὶ εἰς πλουσίους καὶ ἰσχυ-
ροὺς, ἀλλ' εἰς ἐκείνους τῶν ὁποίων ἡ καρδιά ἦτο ἐτοιμή ν' ἀκούσῃ
τοιοῦτον νέον καὶ νὰ πιστεῦσῃ εἰς αὐτό.

§ 3. Περιτομή. Ὑπαπαντή. (Λουκ. Β'). Προσκύ- νησις τῶν μάγων. (Ματθ).

Τὴν ὀγδόην μετὰ τὴν γέννησίν του ἡμέραν περιετμήθη τὸ
παιδίον κατὰ τὸν νόμον τοῦ Μωϋσέως, καὶ ὠνομάσθη
Ἰησοῦς, ὅπως ὁ ἄγγελος εἶχεν εἰπεῖ εἰς τὴν ἀειπαρθένον
Θεοτόκον.

Τεσσαράκοντα ἡμέρας μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ
ὑπῆγεν ἡ ἁγία παρθένος μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς εἰς τὸν ναόν
διὰ νὰ ἀφιερῶσιν αὐτόν, ὡς πρωτότοκον, κατὰ τὸν ἱερὸν
νόμον, εἰς τὸν Θεόν, καὶ προσφέρῃ τὰ νενομισμένα δῶρα,
ζευγὸς τρυγόνων, ἢ δύο νεοσσούς περιστερῶν. Ἀμὰ εἰσελ-
θούσης τῆς παναγίας Παρθένου εἰς τὸν ναόν μετὰ τοῦ παι-
δίου, ὁ εὐλαβὴς καὶ δίκαιος πρεσβύτερος Συμεὼν, εἰς τὸν
ὁποῖον ἦτο ἀποκεκαλυμμένος ὑπὸ Πνεύματος ἁγίου, ὅτι δὲν
ἔμελλε ν' ἀποθάνῃ πρὶν ἴδῃ τὸν Χριστὸν Κυρίου, λαβὼν τὸν
Ἰησοῦν εἰς τὰς ἀγκάλας του, εὐλόγησε τὸν Θεὸν ὅτι εἶδε
τὴν σωτηρίαν τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ἐζήτησε νὰ ἀποθάνῃ πλέον.
Προεῖπε δὲ εἰς τὴν παρθένον, ὅτι θὰ διαπερᾷ τὴν ψυχὴν
αὐτῆς ῥομφαία, (ἐννοῶν τὴν σταύρωσιν τοῦ Κυρίου). Καὶ
προφῆτις δέ τις Ἄννα, διατρίβουσα ἐξ εὐλαβείας πάντοτε
εἰς τὸν ναόν, ἐκήρυξε τὴν διὰ τοῦ Κυρίου ἐλθοῦσαν εἰς τὸν κό-
σμον σωτηρίαν.

Μάγοι δὲ (δηλαδὴ σοφοὶ καὶ ἱερεῖς τῶν Μήδων καὶ Παρ-
σῶν) ἦλθον εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐξ ἀνατολῶν ζητοῦντες τὸ
γεωστὶ τεχθέντα βασιλεῖα τῶν Ἰουδαίων λέγοντες ὅτι εἰ-

δον τὸν ἀστέρα αὐτοῦ ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ ἦλθον νὰ προσκυνήσωσιν αὐτόν. Καὶ ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης καὶ ὅλη ἡ Ἱερουσαλήμ ἐταράχθη ἐκ τῶν λόγων τῶν μάγων· ἠρώτησε δὲ ὁ Ἡρώδης τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς γραμματεῖς ποῦ ὁ Χριστὸς

Ἡ προσκύνησις τῶν Μάγων.

γεννᾶται. Μαθὼν δὲ παρ' αὐτῶν ὅτι εἰς Βηθλεὲμ, εἶπεν εἰς τοὺς μάγους, ἄφ' οὗ εὗρωσι τὸ παιδίον, νὰ εἰδοποιήσωσι καὶ αὐτόν νὰ ἔλθῃ εἰς προσκύνησιν αὐτοῦ· εἶχεν ὅμως σκοπὸν νὰ θανατώσῃ αὐτό.

Οἱ μάγοι ὁδηγηθέντες πάλιν εἰς Βηθλεὲμ, ὑπὸ τοῦ ἀστέρος, ἕως οὗ ἐστάθη ὑπεράνω τοῦ τόπου ὅπου ἦτο ὁ Ἰησοῦς, ἦλθον καὶ ἐπροσκύνησαν αὐτόν καὶ προσήνεγκαν εἰς αὐτὸν δῶρα, χρυσὸν καὶ λίθον καὶ σμύρναν. Τὴν ἐπιούσαν δὲ νύκτα εἰδοποιηθέντες κατ' ὄναρ παρ' ἀγγέλου νὰ μὴ ἐπανέλθωσι πρὸς τὸν Ἡρώδη, ἀνεχώρησαν εἰς τὸν τόπον τῶν δι' ἄλλης ὁδοῦ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ὁ Ἰησοῦς καίτοι μὴ ἔχων περιτομῆς ἀνάγκην, ὅμως ἐξεπλήρωσε τὸν νόμον.

Ὅπως ὁ Συμεὼν, οὕτως ἂς προσπαθῶμεν καὶ ἡμεῖς δι' εὐσεβοῦς βίου νὰ βλέπωμεν καὶ ὑποδεχόμεθα τὸ σωτήριον τοῦ Ἰσραὴλ καὶ παντός τοῦ κόσμου πρὶν ἢ ἀποθάνωμεν ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν.

Ἀπὸ τῆς ὁδήγησε τοὺς μάγους εἰς ἀνέυρεσιν τοῦ Ἰησοῦ. Θεοῦ ἐλ-

λαμψίς ὁδηγεῖ καὶ τὸν χριστιανὸν εἰς τὴν ἀληθῆ ἐπίγνωσιν τοῦ Κυρίου. Ἄγγελος Κυρίου ὠδήγησεν αὐτοὺς νὰ μὴ ἐπανεέλθωσιν εἰς τὸν Ἡρώδην. Ἄς παρακαλῶμεν ἑκτενῶς τὸν Ὑψίστον Θεὸν ἵνα καθοδηγῇ ἡμᾶς εἰς τὴν πρέπουσαν ἰδὸν, καὶ ἅς ἀποφεύγωμεν τὴν ὁδὸν τῆς ἀμαρτίας, εἰς ἣν ἡμεῖς πρὶν ἢ γνωρίσωμεν καὶ προσέλθωμεν εἰς τὸν Σωτῆρα ἡμῶν.

§ 3. Φυγὴ εἰς Αἴγυπτον. Παιδικὴ ἡλικία
τοῦ Ἰησοῦ. (Ματθ. Β'. Λουκ. Β'.).

Ἀφ' οὗ ἀνεχώρησαν οἱ μάγοι, ἄγγελος Κυρίου φαίνεται εἰς τὸν Ἰωσήφ κατ' ὄναρ καὶ λέγει εἰς αὐτὸν νὰ πᾶρῃ τὴν Μαρίαν καὶ τὸν Ἰησοῦν καὶ νὰ φύγῃ εἰς Αἴγυπτον, διότι ὁ Ἡρώδης ἤθελε ζητήσῃ νὰ φονεύσῃ τὸ παιδίον. Οὕτως ἀνεχώρησαν διὰ νυκτός εἰς Αἴγυπτον. Ὁ Ἡρώδης ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων καὶ θυμωθεὶς ἀπέστειλε καὶ ἐθανάτωσαν ὅλα τὰ εἰς Βηθλεὲμ καὶ τὰ περίχωρα αὐτῆς παιδιά. ἀπὸ διετούς καὶ κατωτέρω, πιστεύσας ὅτι μεταξύ αὐτῶν ἤθελε φονευθῇ καὶ ὁ Ἰησοῦς.

Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρώδου, ὁ ἄγγελος διατάσσει κατ' ὄναρ πάλιν τὸν εἰς Αἴγυπτον Ἰωσήφ νὰ παραλάβῃ τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα του, καὶ οὕτως ἐπραξεν. Ἐπανελθὼν οὕτως ὁ Ἰωσήφ ἐκατοίκησεν εἰς Ναζαρέτ. Ἐν ᾧ δὲ ἦτο δωδεκαετής ἐπὶ ὁ Ἰησοῦς, ἦλθε μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ καὶ τοῦ Ἰωσήφ εἰς Ἱερουσαλὴμ, ὅπως συνείθιζον κατ' ἔτος, νὰ ἐορτάσωσιν εἰς τὸν ναὸν τὸ πάσχα. Μετὰ τὴν ἐορτὴν ἀνεχώρησαν ἡ ἁγία παρθένος Μαρία καὶ ὁ Ἰωσήφ, νομίζοντες ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἦτο εἰς τὴν συνοδίαν μετὰ συγγενεῖς τῶν ἄλλους. Ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν τὸν εὑρον τὸ ἑσπέρας, ἐπέστρεψαν τὴν ἐπιούσαν εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας εὑρον τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸν ναὸν καθήμενον ἐν μέσῳ τῶν ἱεροδιδασκάλων, ἀκούοντα αὐτῶν καὶ ἐπερωτῶντα αὐτοὺς εἰς τὰ τῆς διδασκαλίας τῶν Γραφῶν. Ἐθαύμαζον δὲ πάντες διὰ τὴν σύνεσιν καὶ τὰς ἀποκρίσεις αὐτοῦ. Ἡ δὲ μήτηρ του λέγει εἰς αὐτόν· Τί ἐποίησας οὕτω; ἡμεῖς σ' ἐζητούσαμεν ἀδυνάμενοι. Αὐτὸς δὲ εἶπε,

Δὲν ἤξεύρετε ὅτι πρέπει νὰ εὐρίσκωμαι εἰς τὰ τοῦ πατρὸς μου; Ὑστερον δὲ μετέβη μετ' αὐτῶν εἰς Ναζαρέτ καὶ ἦτο ὑποτασσόμενος εἰς αὐτούς, καὶ ἐπρόκοπτεν εἰς σοφίαν καὶ ἡλικίαν καὶ χάριν παρὰ Θεῷ καὶ ἀνθρώποις.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ἡ ἀπ' ἀνθρώπου διαγωγή τοῦ Ἡρώδου δεικνύει καθαρῶς εἰς τί φέρει τὸν ἄνθρωπον ἢ φιλαρχία· καὶ ὅμως οὐδὲ ἐκ τοιούτων μέσων ὠφελεῖται, ἀλλὰ καταισχύνεται ἐπὶ τέλους καὶ κακῶς καὶ αἰωνίως ἀπόλλυται ὁ τὴν κακίαν ταύτην ἔχων. Ἡ σωτηρία τοῦ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς σφαγῆς τοῦ Ἡρώδου ἔστω εἰς σημεῖον, ὅτι ὁ Θεὸς φροντίζει νὰ φυλάττῃ σώαν τὴν ἀγίαν αὐτοῦ ἐκκλησίαν ἀπὸ πάσης ἐπιβουλῆς.

Ἡ ἐν τῷ ναῷ διατριβὴ τοῦ Ἰησοῦ διδάσκει ἡμᾶς, ὅτι ἐκ παιδικῆς ἡλικίας πρέπει ν' ἀσχολῶμεθα εἰς τὴν ἀκρόασιν καὶ τὴν μελέτην τοῦ ἁγίου αὐτοῦ λόγου. Μανθάνομεν ἔτι ἐκ τῆς ἀνωτέρω ἱστορίας νὰ ὑποτασσώμεθα εἰς τοὺς γονεῖς ἡμῶν, καὶ νὰ αὐξάνωμεν εἰς χάριν παρὰ Θεῷ, φυλάττοντες τὰ θεῖα αὐτοῦ παραγγέλματα.

§ 5. *Κήρυγμα Ἰωάννου. Βάπτισις τοῦ Σωτῆρος.
Πειρασμός. (Ματθ. Γ'. Μάρκ. Α'. Λουκ. Γ'.
Ἰωάν. Α').*

Ἀνδρωθεὶς ὁ Ἰωάννης ὁ υἱὸς τοῦ Ζαχαρίου, ἦλθεν εἰς τὰ περίξ τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ, εἰς τὴν ἔρημον τῆς Ἰουδαίας, καὶ ἤρχισε νὰ κηρύττῃ Βάπτισμα μετανοίας λέγων, «Μετανοεῖτε, διότι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν». Ἐκ τῆς Ἱερουσαλὴμ δὲ καὶ πάσης Ἰουδαίας καὶ τῆς περιχώρου τοῦ Ἰορδάνου ἤρχοντο πολλοὶ καὶ ἐβαπτίζοντο παρ' αὐτοῦ εἰς τὸν Ἰορδάνην, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας των. Συνεβούλευε δὲ πάντας νὰ κάμνωσι καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας των, λέγων, ὅτι πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καλὸν καρπὸν ἐκκόπτεται καὶ βάλλεται εἰς τὸ πῦρ. Ἐπειδὴ δὲ τινες διελογίζοντο μήπως ἦναι αὐτὸς ὁ περιμενόμενος Μεσσίας, ὁ Ἰωάννης ἐκήρυξεν, ὅτι κατόπιν του ἔρχεται ὁ μέλλων νὰ βαπτίσῃ αὐτοὺς ἐν πνεύματι ἁγίῳ. Ἐφόρει δὲ ὁ Ἰωάννης τρίχινον φόρεμα καὶ ἦτο ἐξωσμένος ζῶντην δερματίνην· ἔτρωγε δὲ ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον.

Τότε ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην διὰ νὰ βαπτισθῇ παρ' αὐτοῦ. Ὁ Ἰωάννης ἐμποδίζει τὸν Ἰησοῦν λέγων, «Ἐγὼ ἔχω χρεῖαν νὰ βαπτισθῶ παρὰ σοῦ.» Ὁ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη, «Ἀφες ἄρτι, διότι πρέπειν εἶναι εἰς ἡμᾶς νὰ ἐκπληρώσωμεν πᾶσαν δικαιοσύνην.» Τότε ἀφίνει αὐτὸν ὁ Ἰωάννης. Βαπτισθεὶς οὕτως ὁ Ἰησοῦς ἀνέβη εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὕδατος, καὶ ἰδοὺ ἤνοιξαν οἱ οὐρανοὶ εἰς αὐτὸν καὶ εἶδεν ὁ Ἰωάννης τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καταβαίνειν ὡς περιστέρην καὶ ἐρχόμενον ἐπάνω εἰς τὸν Ἰησοῦν. Ἠκούσθη δὲ καὶ φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα, «Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ἠδόκησα».

Μετὰ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἐφέρθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ πνεύματος ἵνα πειραθῇ ὑπὸ τοῦ διαβόλου. Νηστεύσας δὲ ἐκεῖ τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας ὕστερον ἐπεΐνασε. Τότε ἔρχεται πρὸς αὐτὸν ὁ πειράζων καὶ λέγει, «Ἄν εἶσαι υἱὸς τοῦ Θεοῦ, εἰπὲ νὰ γίνωσιν ἄρτοι οἱ λίθοι οὗτοι.» ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη, «Γέγραπται, οὐκ ἐπ' ἄρτων μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐν παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ.» Τότε ἀναβιβάζει αὐτὸν ὁ διαβόλος εἰς τὸ πτερύγιον τοῦ ναοῦ εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ λέγει εἰς αὐτόν, «Ἄν εἶσαι υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ρίψου κάτω, διότι εἶναι γεγραμμένον, ὅτι θὰ διατάξῃ τοὺς ἀγγέλους σου νὰ σὲ λάβωσιν εἰς χεῖράς των, ἵνα μὴ προσκύψῃς εἰς λίθον τὸν πόδα σου.» Ἄλλ' εἶναι γεγραμμένον, λέγει ὁ Ἰησοῦς, καὶ νὰ μὴ ἐκπειράζῃς Κύριον τὸν Θεόν σου. Τελευταῖον ἀνάγει τὸν Ἰησοῦν εἰς ὄρος ὑψηλὸν καὶ δεικνύων ἐκείθεν ὅλας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν λέγει, «Θὰ σοὶ δώσω ταῦτα πάντα, ἂν πεσὼν προσκυνήσῃς με.» Τότε λέγει ὁ Ἰησοῦς, Ὑπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ, διότι εἶναι γεγραμμένον, «Κύριον τὸν Θεόν σου προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.» Τότε ἀφίνει αὐτὸν ὁ διαβόλος, καὶ ἐλθόντες ἄγγελοι Κυρίου ὑπηρετοῦν τὸν Ἰησοῦν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω μαθάνομεν ὅτι πρῶτιστον καθήκον ἡμῶν εἶναι ἡ μετάνοια, ἵνα γείνωμεν ἄξιοι τῆς ἐγγιζούσης βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἀξιωμακός εἶναι ἡ περὶ τὴν ἐνδυμασίαν

καὶ τὴν τροφὴν ἀπλότης τοῦ τιμίου Προδρόμου. Ὁ πολυτελής ἱματισμός καὶ ἡ τρυφή εἶναι σημεῖα κενοδοξίας καὶ ἐμπόδια εἰς εὐσεβή καὶ κατὰ τὸν Θεὸν βίον.

Τὸ βάπτισμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ διδάσκει ἡμᾶς ὅτι ὀφείλομεν νὰ ἐκπληρώμεν πάντα τὰ τοῦ Θεοῦ νόμου.

Μιμούμενοι τὸ παράδειγμα τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ἃς ἀντιστεκώμεθα διὰ τῆς θείας χάριτος εἰς πάντα πειρασμόν, ἵνα οὕτω φεύγῃ ἀπ' ἡμῶν ἐπὶ τέλους. Πᾶς ὁ ὑπηρετῶν τὴν ἁμαρτίαν δὲν δύναται νὰ νομισθῇ ὅτι προσκυνεῖ Κύριον τὸν Θεὸν καὶ αὐτὸν μόνον λατρεύει. Ὅταν τυχὸν εἴρεθώμεν εἰς πειρασμόν, ἃς λέγομεν, ὅπως ὁ Κύριος ἡμῶν εἶπεν, Ὑπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ.

§ 6. Μαρτυρία Ἰωάννου περὶ Χριστοῦ. Πρῶτοι μαθηταὶ του, καὶ πρῶτον θαυμά. (Ἰω. Α'. Β').

Οἱ ἱερεῖς καὶ Λεῖται ἀπέστειλαν ἐξ Ἱερουσαλὺμων νὰ ἐρωτήσωσι τὸν Ἰωάννην τίς ἦτο. Ὁ Ἰωάννης ὡμολόγησεν, ὅτι δὲν ἦτο αὐτός ὁ Χριστός, ἀλλ' ὁ προπαρασκευαστὴς τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ· εἶπε δὲ ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ἤδη μεταξύ των. Τὴν ἐπαύριον ἰδὼν ὁ Ἰωάννης τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν λέγει, «Ἴδε ὁ ἁμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου» καὶ ἐβεβαίωσεν, ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι ἁγίῳ. Δύο ἐκ τῶν μαθητῶν τοῦ Ἰωάννου ἠκολούθησαν τότε τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ ἔμειναν παρ' αὐτῷ τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Εἰς τούτων ἦτο ὁ ἀδελφὸς τοῦ Σίμωνος Πέτρου Ἀνδρέας. Τὸ ἑσπέρας εὐρὼν ὁ Ἀνδρέας Σίμονα τὸν ἀδελφόν του, λέγει εἰς αὐτόν, «Εὐρήκαμεν τὸν Μεσσίαν» καὶ φέρει αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν, ὅστις παρατηρήσας τὸν Σίμονα λέγει, σὺ εἶσαι Σίμων ὁ υἱὸς τοῦ Ἰωνᾶ, εἰς τὸ ἐξῆς θὰ ὀνομάζῃσαι Πέτρος. Τὴν ἐπιούσαν ὁ Ἰησοῦς εὕρισκει τὸν Φίλιππον καὶ τῷ λέγει, «Ἀκολούθει μοι». Ὁ Φίλιππος ὑπήκουσεν. Εὐρὼν δὲ ὁ Φίλιππος τὸν Ναθαναὴλ τῷ λέγει, «Ὅν ἔγραψε Μωϋσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται εὐρήκαμεν Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ». Ὁ Ναθαναὴλ ἔρχεται πρὸς τὸν Ἰησοῦν, ὅστις ἰδὼν αὐτόν λέγει, «Ἰδε ἀληθῶς Ἰσραηλῆτης, εἰς τὸν ὅποιον δὲν ὑπάρχει δόλος». Ὁ Ναθαναὴλ λέγει, «Πόθεν με γνωρίζεις;» Ὁ Ἰησοῦς ἀπο-

κρίνεται, «Πρὶν σὲ καλέσῃ ὁ Φίλιππος σὲ εἶδα ὄντα ὑπὸ τὴν σукκῆν». Τότε ὁ Ναθαναὴλ λέγει, «Διδάσκαλε, σὺ εἶσαι ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ». Ὁ Χριστὸς δ' ἐπρόσθεσεν, «Πιστεύεις δι' ὃ,τι σοὶ εἶπον· θὰ ἴδῃς ὅμως μεγαλύτερα πράγματα. Βεβαίως σὰς λέγω ὅτι ἀπὸ τοῦδε θὰ ἴδῃτε τὸν οὐρανὸν ἀνεφγμένον καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου». Οὗτοι λοιπὸν ἦσαν οἱ πρῶτοι μαθηταὶ τοῦ Κυρίου.

Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἔγινε γάμος ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, εἰς τὸν ὅποιον ἦτο καὶ ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ· προσεκλήθη δὲ εἰς αὐτὸν καὶ ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν του. Ἐπειδὴ δὲ ἐτελείωσεν ὁ οἶνος καὶ ἡ πανύχραντος αὐτοῦ μήτηρ παρετή-

Γάμος ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας.

ρησε τοῦτο, τὸ ἀνήγγειλεν ἐπ' ἐλπίδι ἀναπληρώσεως εἰς τὸν Ἰησοῦν· παρήγγειλε δὲ εἰς τοὺς ἐν τῷ γάμῳ διακονοῦντας νὰ πράξωσι καθὼς τοῖς εἶπη ὁ Κύριος ἡμῶν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς Χριστὸς μετέβαλεν ἐξ μεγάλης ὑδρίας πλήρεις ὕδατος εἰς οἶνον ἐξαίρετον. Τοῦτο εἶναι τὸ πρῶτον θαῦμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ ἐφανερώσε τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ὁ θεσιασθεὶς ἀνὸς καὶ διὰ τοῦ τιμίου αἵματος αὐτοῦ ἐξηγοράσθη ἡ σωτηρία ἡμῶν. (Α' Πέτρ. Α' 18—19).

Ὁ ἄδολος Ναθαναὴλ ἐν τῇ καθαρᾷ αὐτοῦ καρδίᾳ ἀνεγνώρισε τὸν Ἰησοῦν ὡς υἱὸν τοῦ Θεοῦ. Ἡ καθαρὰ καὶ ἡγιασμένη καρδιά δὲν ἀφίνει οὐδένα δισταγμὸν εἰς τὴν πρὸς τὸν Σωτῆρα πίστιν.

Διὰ τῆς παρουσίας του ὁ Κύριος εἰς τὸν γάμον καὶ τοῦ θαύματος του ἡγίασε τὸ αὐστήριον τοῦτο, θεόθεν συσταθὲν. Τὸ πρῶτον θαῦμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν διδάσκει ἡμᾶς τὴν πρὸς αὐτὸν πίστιν τῆς ἁγίας αὐτοῦ μητρὸς, ἥτις, γνωρίζουσα τὴν καταγωγὴν τοῦ υἱοῦ της, ἤτο πεπεισμένη ὅτι ἤδύνατο νὰ θαυματουργήσῃ. Πολὺ βεβαίως ἡ ὑπερστίθη ἡ πανάχωμος Παρθένος, ὅτι ὁ υἱὸς παρέτεχε διὰ θαύματος οἶνον εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν γάμων, συμφώνως πρὸς τὴν παρατήρησιν καὶ τὴν ἐπιθυμίαν της. Ἡ συμβουλή τῆς Παρθένου πρὸς τοὺς ὑπηρετοῦντας ἐν τῷ γάμῳ νὰ ὑπακούωσιν εἰς τὸν Ἰησοῦν ἀρμόζει καὶ εἰς ἡμᾶς. Ὁ ὑπακούων εἰς τὸν Κύριον ἀπολαμβάνει τὴν θεραπείαν τῶν ἐλλείψεων του, μάλιστα τῶν πνευματικῶν.

Ἐν ταῖς θώκαις καὶ νομίμοις διασκεδάσσειν ἡμῶν δυνάμεθα εὐσεβῶς νὰ ἐπικαλώμεθα τὴν ἀόρατον παρουσίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Τὸ παράδειγμα τοῦ δὲ μᾶς διδάσκει νὰ πληρώμεν τὰς ἐλλείψεις τῶν ἄλλων.

§ 7. *Οἱ πωληταὶ διώκονται τοῦ ραοῦ. Ὁ Νικοδήμους. (Ἰω. Γ'. Λουκ. Γ'. Ματθ. ΙΔ').*

Πλησιάζοντος ἤδη τοῦ Πάσχα, ὁ Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς Ἱερουσόλυμα· ἐκεῖ δὲ εὐρὼν εἰς τὸ ἱερὸν τοὺς πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστεράς καὶ τοὺς ἀργυραμοιβοὺς, ἐδίωξεν αὐτοὺς ἐκεῖθεν λέγων, «Μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς μου οἶκον ἐμπορίου». Οἱ Ἰουδαῖοι εἶπον εἰς αὐτὸν τότε, Τί σημεῖον (τῆς ἐξουσίας σου) δεικνύεις ποιῶν ταῦτα; Ὁ Ἰησοῦς δὲ ἀπεκρίθη, «Καταστρέψατε τὸν ναὸν τοῦτον καὶ εἰς τρεῖς ἡμέρας θὰ τὸν ἐγείρω» (ἐννοῶν τὸ σῶμα αὐτοῦ καὶ τὴν τριήμερόν του ἀνάστασιν).

Μεταξὺ δὲ τῶν Φαρισαίων ὑπῆρχέ τις ὀνόματι Νικοδήμους, ἄρχων τῶν Ἰουδαίων, ὅστις ἐλθὼν νύκτα πρὸς τὸν Ἰησοῦν ἐδιδάχθη παρ' αὐτοῦ εἰπόντος, Ἐὰν μὴ γεννηθῇ τις ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, δὲν δύναται νὰ εἰσελθῇ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ὅπως δὲ ὁ Μωϋσῆς ὕψωσε τὸν ἄφιν

ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτω χρειάζεται νὰ ὑψωθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, διὰ νὰ μὴ ἀπολεσθῇ πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτόν· διότι οὕτως ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε ἔδωκε τὸν μονογενὴ αὐτοῦ υἱόν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτόν μὴ ἀπολεσθῇ, ἀλλὰ λάβῃ ζωὴν αἰώνιον.

Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν του εἰς Ἰουδαίαν καὶ ἐκεῖ διέτριβε μετ' αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζε διὰ τῶν μαθητῶν του πολλούς. Καὶ πάλιν ἐνταῦθα ὁ Ἰωάννης ὁ πρόδρομος τοῦ Κυρίου, γενομένης συζητήσεως περὶ τοῦ βαπτίσματος, ἐμαρτύρησε περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι ἦτο υἱὸς τοῦ Θεοῦ, εἰπὼν ὅτι, ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον, ὁ δὲ ἀπειθὼν εἰς τὸν υἱόν, δὲν θά ἴδῃ αἰώνιον ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει εἰς αὐτόν.

Τὸν Ἰωάννην δὲ τοῦτον κατέκλεισεν ἡδὴ ὁ Πρώτης εἰς τὴν φυλακὴν, διότι ἤλεγξεν αὐτόν διὰ τὸν παρόνομον γάμον του καὶ δι' ὅσα ἔπραξε πονηρά. Μετ' ὀλίγον δὲ καιρὸν ἀπεκεφαλίσεν αὐτόν ὁ Πρώτης δι' ἐνεργείας τῆς Ἡρωδιᾶδος τῆς παρανόμου γυναικὸς του.

Περὶ τοῦ Ἰωάννου εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, οὐδεὶς ἐγεννήθη ἐκ τῶν ἀνθρώπων μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ· ἐπρόσθεσεν ὅμως, ὅτι ὁ μικρότερος εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν εἶναι μείζων αὐτοῦ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ἡ ἀποβολὴ ἀπὸ τοῦ ναοῦ τῶν πωλούντων καὶ τῶν ἀγοραζόντων διδάσκει ἡμᾶς νὰ ἀποβάλλωμεν ἐκ τῶν καρδιῶν ἡμῶν, εἰσερχόμενοι εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, πᾶσαν βιωτικὴν μέριμναν, αἰσθανόμενοι ὅτι ἐνὸς ἐστὶ χρεῖα, τῆς ἀκροάσεως τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἀπὸ καθαρᾶς καρδίας προσευχῆς. "Ὡς παρακαλῶμεν δὲ τὸν Κύριον, ἵνα, ὅπως τὸν ναόν, οὕτω καθαρῶς καὶ τὰς καρδίας ἡμῶν ἀπὸ παντὸς πονηροῦ αἰσθήματος.

"Ἴνα μὴ ἐπέλθῃ ἐφ' ἡμᾶς ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ, ὀφείλομεν, ὡς συνέβουλευσεν ὁ Ἰωάννης νὰ πιστεύωμεν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν λόγῳ τε καὶ ἔργῳ.

Ὁ Ἰωάννης κηρύττων τὴν ἀλήθειαν καὶ ἐλέγχων τὴν παρανομίαν ὑπέστη διωγμούς καὶ θάνατον. Οὕτω ποιοῦσιν οἱ πιστῶς τὸν Κύριον δουλεύοντες καὶ οὕτως ἀξιοῦνται θέσεως ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

§ 8. Ἡ Σαμαρείτις. Ὁ Ἰησοῦς εἰς Ναζαρέτ.
(Ἰω. Δ'. Λουκ. Δ'. Μάρκ. ΣΤ').

Ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς ὅτι ὁ Ἰωάννης ἐφυλακίσθη, ἀνεχώρησεν ἐξ Ἰουδαίας διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς Γαλιλαίαν. Διερχόμενος δὲ διὰ τῆς Σαμαρείας, καὶ ὧν κεκοπιακῶς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας, ἐκάθησε παρὰ τὸ φρέαρ τοῦ Ἰακώβ, πλησίον ὧν τῆς πόλεως Σιγχάρ. Ἐρχεται δὲ γυνή τις Σαμαρείτις ν' ἀντλήσῃ ὕδωρ, ἐν ᾧ οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ εἶγον ἀπέλθαι εἰς τὴν πόλιν νὰ ἀγοράσωσι τροφάς. Ὁ Ἰησοῦς, διὰ νὰ λάβῃ ἀφορμὴν νὰ τὴν διδάξῃ πρὸς σωτηρίαν της, ἐζήτησε παρὰ τῆς Σαμαρείτιδος ὕδωρ νὰ πῇ. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἰουδαῖοι οὐδεμίαν ἐπιμιξίαν εἶχον ἀπὸ πολλοῦ μὲ τοὺς Σαμαρείτας, ἡ γυνὴ ἠπόρησε πῶς ὁ Ἰησοῦς ἐζήτησεν ὕδωρ παρ' αὐτῆς, Ἰουδαῖος ὢν. Ὁ Ἰησοῦς εἶπεν εἰς αὐτήν, ὅτι αὐτὸς ἔχει ὕδωρ ζῶν, ἐκ τοῦ ὁποίου ὅστις πῇ δὲν διψᾷ εἰς τὸν αἰῶνα, δηλαδὴ τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ. Ἡ γυνὴ ἐζήτησε παρὰ τοῦ Ἰησοῦ ἐκ τοῦ ζῶντος τούτου ὕδατος. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλαβεν ἐκ τούτου ἀφορμὴν νὰ ἐξελέγξῃ τὴν παρόνομον καὶ ἁμαρτωλὴν διχγωγὴν αὐτῆς, καὶ αὕτω νὰ τὴν διδάξῃ. Εἶπε δὲ εἰς αὐτὴν ἐπ' ἄλλοις, ὅτι πρέπει νὰ προσκυνῇται ὁ Θεὸς ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ ἐπειδὴ αὕτη εἶπεν, ὅτι ὁ περιμενόμενος Μεσσίας θὰ διδάξῃ τὰ περὶ τούτων, ἐφάνέρωσεν εἰς αὐτήν, ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ Μεσσίας. Ἐν τοσούτῳ ἦλθον οἱ μαθηταὶ τοῦ ἐκ τῆς πόλεως. Ἡ δὲ Σαμαρείτις, ἀφείσα τὴν ὑδρίαν της, ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν καὶ λέγει εἰς τοὺς κατοικοῦς τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ· οὗτοι δὲ ἐξῆλθον πρὸς αὐτόν. Ἐν τῷ μεταξύ δὲ οἱ μαθηταὶ τοῦ εἶπον εἰς αὐτόν νὰ φάγῃ, ἀλλὰ δὲν ἠθέλησεν· ἐπειδὴ δὲ ἠπόρουν, τοῖς λέγει, «Φαγητόν μου εἶναι νὰ ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με καὶ νὰ τελειώσω τὸ ἔργον αὐτοῦ».

Ἐκ τῶν Σαμαρειτῶν δὲ πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸν Ἰησοῦν ἐκ τῆς μαρτυρίας τῆς γυναικός, καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτὸν καὶ ἔμεινε δύο ἡμέρας, καὶ διὰ τῶν λόγων αὐτοῦ πολλοὶ περισσότεροι ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.

Ἐλθὼν δὲ ὕστερον εἰς Ναζαρέτ τῆς Γαλιλαίας, ἐδίδασκε τὸν λαὸν ἐν ἡμέρᾳ Σαββάτου, ἐξηγῶν τὸν νόμον καὶ ἐφαρμόζων εἰς αὐτὸν τὰς προφητείας. Κατ' ἀρχὰς ἐθαύμαζον οἱ Να-

Ὁ Ἰησοῦς καὶ ἡ Σαμαρεῖτις..

ζωοῦν τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ, ἔπειτα ὅμως, ἐπειδὴ τοὺς ἤλεγξε διὰ τὰς περὶ τῆς φαινομένης εὐτελοῦς καταγωγῆς αὐτοῦ ἀπορίας των, ἐθυμώθησαν καὶ ἐζήτησαν νὰ τὸν κρημνίσωσιν ἐκ τοῦ ὄρους, ἀλλ' αὐτὸς διήλθε διὰ μέσου αὐτῶν καὶ ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Καπερναούμ, ὅπου ἐξηκολούθει διδάσκων ἐν τοῖς σάββασι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ὁ εἰς τὸν κόσμον ἑλθὼν ἵνα καλέσῃ τοὺς ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν Κύριος ἡμῶν κατηξίωσε τῆς ἑαυτοῦ διδασκαλίας τὴν Σαμαρεῖτιδα. Ὅπως δὲ αὕτη, οὕτω καὶ ἡμεῖς οἱ ἁμαρτωλοὶ πρέπει νὰ ζητῶμεν παρὰ τοῦ Κυρίου ζῶν βῶθρ, δηλαδὴ τὸ ζωοποιόν πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, τὸ ὁποῖον μόνον δύναται νὰ σβύσῃ τὴν δίψαν τῶν ψυχῶν ἡμῶν εἰς ἀπολαυσιν τῆς αἰωνίου ζωῆς. Ἀς προσκυνῶμεν δὲ τὸν Θεὸν ὅχι μόνον δι' ἐξωτερικῶν σημείων, ἀλλὰ καὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ.

Οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ μὴ φυλάσσοντες αὐτὸν ὁμοιάζουσι τοὺς Ναζωραίους, οἵτινες ἐζήτησαν νὰ κρημνίσωσι τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ ὄρους.

§ 9. Ὁ Ἰησοῦς θεραπεύει τὸν υἱὸν τοῦ βασιλικοῦ
καὶ ἄλλους. (Ἰω. Δ'. Μάρκ. Δ'.
Λουκ. Ε', ΣΤ').

Μεταβαίνων ὁ Ἰησοῦς, ὡς εἶπομεν, ἐν Σαμαρείας εἰς Γαλι-
λαίαν, ἦλθεν ἐκ δευτέρου εἰς Κανᾶ. Ἐκεῖ ἐλθὼν βασιλικὸς τις
ἀνὴρ, παρεκάλεισεν αὐτὸν νὰ θεραπεύσῃ τὸν ἀσθενοῦντα υἱὸν
του εἰς Καπερναοὺμ· ὁ δὲ Ἰησοῦς, χωρὶς νὰ ὑπάργῃ ἐκεῖ,
τὸν ἰάτρευσεν, εἰπὼν εἰς τὸν πατέρα, Πορεύου, ὁ υἱός σου
ζῇ. Ἐπίστευσε δὲ οὗτος εἰς τὸν λόγον, τὸν ὅποιον εἶπεν
ὁ Ἰησοῦς, καὶ μετέβη εἰς τὸν οἶκόν του, ὅπου εὔρε καλὰ τὸν
υἱὸν του.

Ἰστάμενος δὲ τότε ὁ Ἰησοῦς παρὰ τὴν λίμνην Γεννησα-
ρέτ, εἶδε δύο πλοῖα· ἐμβὰς δὲ εἰς ἓν ἐξ αὐτῶν, τὸ τοῦ Πέ-
τρου, ἐδίδασκεν ἐξ αὐτοῦ τὸν παρεστῶτα εἰς τὴν ξηρὰν
λαόν· ὕστερον δὲ εἶπεν εἰς τοὺς ἄλλους νὰ ῥίψωσι τὰ δίκτυα
εἰς τὴν θάλασσαν αὐτοὶ δὲ εἶπον, "Ἄν καὶ εἰς μύκτην ἡκο-
πίσαμεν ὅλην τὴν νύκτα, ἀλλ' ὅμως ἄς γείνῃ ὁ λόγος σου·
ῥίψαντες οὕτω τὰ δίκτυα ἐπίασαν ἄπειρον πλῆθος ἰχθύων.
Εἰς τοὺς φοβηθέντας δὲ ἄλλους Ἰακώβον καὶ Ἰωάννην καὶ
τὸν σύντροφόν των Πέτρον εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Μὴ φοβεῖσθε, ἡκο-
λουθήσατέ με καὶ θὰ σᾶς κάμω εἰς τὸ ἐξῆς ἄλλους ἀνθρώπων.
Οὕτω δὲ, ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὰ δίκτυα, ἡκολούθησαν
τὸν Ἰησοῦν, ὅστις ἐλθὼν εἰς Καπερναοὺμ ἐθεράπευσέ τινα δαι-
μονιζόμενον καὶ τὴν πενθερὰν τοῦ Πέτρου δεινῶς ἀσθενοῦσαν,
καὶ ἕνα λεπρόν.

Ἐξελθὼν ὕστερον ἐκάλεισε τὸν τελώνην Λευὶ (Ματθαῖον),
ὅστις ἀφῆσας τὸ κατ᾿ἐστημά του καὶ ὅλα ἡκολούθησε πύ-
ραυτα τὸν Ἰησοῦν· ὁ δὲ Ἰησοῦς κατέλυσε καὶ ἔφαγεν εἰς τὴν
οἰκίαν τούτου. Οἱ δὲ γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ἐμέμφοντο
τὸν Χριστόν, διότι συναναστρέφεται καὶ τρώγει μετ' ἁμαρ-
τωλοῦς καὶ τελώνας· ὁ Ἰησοῦς ὅμως εἶπεν, ὅτι ἦλθε νὰ καλέ-
σῃ οὐχὶ τοὺς δικαίους, ἀλλὰ τοὺς ἁμαρτωλοὺς εἰς με-
τάνοιαν.

Οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι διερεθιζόμενοι, διότι ὅλος ὁ λαὸς ἔτρεχεν εἰς τὸν Ἰησοῦν καὶ οὐχὶ εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν, παρετήρουν τὰς πράξεις του. Οὕτως ἰδόντες ὅτι οἱ μαθηταὶ του ἐν ἡμέρᾳ σαββάτου διαβαίνοντες διὰ τῶν σπαρτῶν ἐπῆραν καὶ ἔτριβον στάχυα, εἶπον, ὅτι παρέβαινον τὸν νόμον. Ὁ Ἰησοῦς τοῖς εἶπεν, ὅτι αὐτὸς εἶναι κύριος καὶ τοῦ σαββάτου, καὶ διὰ διαφορῶν ἐρωτήσεων ἐσύγχυζε τὴν σοφίαν αὐτῶν. Ἄλλο δὲ σάββατον ἐθεράπευσεν ἄνθρωπον ξηρὰν ἔχοντα τὴν χεῖρά του, διὰ τὴν δειξὴν εἰς τοὺς Φαρισαίους, ὅτι τὰ ἔργα τῆς φιλανθρωπίας δύνανται καὶ τὸ σάββατον νὰ γίνωνται. Οὗτοι δὲ παροργισθέντες διεβουλεύθησαν μετ' ἄλλων νὰ φονεύσωσιν αὐτόν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ἡ ἴασις τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλικοῦ διδάσκει ἡμᾶς ὅτι, ὅπως ὁ Θεὸς εἶναι πανταχοῦ παρών, οὕτω καὶ ἡ δύναμις αὐτοῦ πανταχοῦ φθάνει τὸν μετὰ πίστεως ἐπικαλούμενον αὐτήν.

Τὸ κήρυγμα τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ ταχυνεῖ τοὺς ἀνθρώπους ἐκ τοῦ πελάγους τῶν ἁμαρτιῶν, εἰς τὸ ὅποιον καταποντίζονται.

Ὁ Ματθαῖος, ἄν καὶ τελῶνης, ἀφῆκε τὰ πάντα καὶ ἠκολούθησε τὸν Χριστόν. Οὐδὲν ἐν τῇ κόσμῳ δύναται νὰ ἦναι ἀντάξιον τῆς σωτηρίας· χάριν αὐτῆς πᾶσα οἰαδήποτε θυσία εἶναι μικρὰ καὶ ἀσήμαντος.

Ὁ ἁμαρτωλὸς εἰρρίσκει παρηγορίαν εἰς τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, ὅτι ἁμαρτωλοὺς ἦλθε νὰ καλέσῃ εἰς μετάνοιαν.

Τὸ ἀγαθεργεῖν δὲν εἶναι ἀπηγορευμένον νὰ γίνηται τὴν ἡμέραν τῆς ἀναπαύσεως.

§ 10. Ὁ 38 ἔτη παράλυτος θεραπεύεται. (Ἰωάνν. Ε').

Οὔσης ἑορτῆς τῶν Ἰουδαίων, ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅπου ὑπῆρχεν εἰς τὴν προβατικὴν πύλιν κολυμβήθρα, ἡ ἐπιλεγομένη Ἑβραϊστὶ Βηθεσδα (δηλαδὴ αἶκος ἐλέους), ἔχουσα πέντε στοάς, εἰς τὰς ὁποίας κατέκειτο πολὺ πλῆθος ἀσθενούντων τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν, οἱ ὅποιοι περιέμενον τὴν κίνησιν τοῦ ὕδατος· διότι ἄγγελος κατέβαινε κατὰ καιρὸν καὶ ἐτάρασσε τὸ ὕδωρ, καὶ ὁ πρῶτος μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος ἐμβὰς ὑγιὲς ἐγίνετο. Ἦτο δὲ τις ἐκ τῶν ἀσθενῶν τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη. Τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς ἐν

σάββατον κατακείμενον, καὶ γνωρίσας ὅτι πολὺν ἤδη καιρὸν ἔμενον ἐκεῖ, τὸν ἠρώτησεν ἂν θέλῃ νὰ γείνῃ υἱγίης. Ὁ ἀσθενὼν ἀπεκρίθη, ὅτι δὲν ἔχει ἄνθρωπον νὰ τὸν βάλῃ εἰς τὴν κολυμβήθραν ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸν προλαμβάνουσιν ἄλλοι. Ὁ Ἰησοῦς τότε λέγει πρὸς αὐτόν, «Ἐγείρε, λάβε τὸν κράββατόν σου καὶ περιπάτει.» Εὐθὺς δὲ ἦλθ' ὁ πάσχων, καὶ σηκώνας τὸν κράββατόν του περιεπάτει. Οἱ Ἰουδαῖοι ἰδόντες αὐτόν ὅτι σάββατον μεταφέρει τὸν κράββατόν του, εἶπον εἰς αὐτόν, ὅτι δὲν εἶναι συγκεχωρημένον τοῦτο. Αὐτὸς δὲ εἶπεν, Ὁ ἰατρεύσας με μὲ διέταξεν. Ἠρώτησαν δὲ αὐτόν, τίς τὸν διέταξεν, ἀλλὰ δὲν ἐγνώριζεν ν' ἀποκριθῇ. Μετὰ ταῦτα εὗρίσκει αὐτόν ὁ Ἰησοῦς καὶ λέγει, «Ἴδε υἱγίης γέγονας, μηκέτι ἁμάρτανε διὰ νὰ μὴ σοὶ συμβῇ τι χειρότερον». Τότε ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος οὗτος καὶ εἶπεν εἰς τοὺς Ἰουδαίους, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἰάτρευσεν αὐτόν, οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἐζήτουν διὰ τοῦτο ν' ἀποκτείνωσι τὸν Ἰησοῦν, ποιοῦντα ταῦτα τὸ σάββατον, καὶ μάλιστα διότι ἔλεγε πατέρα του τὸν Θεόν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ὁ Ἰησοῦς ἰατρεύσας τὸν ἀσθενῆ τοῦτον, εἶπεν εἰς αὐτόν, «Μηκέτι ἁμάρτανε, ἵνα μὴ σοὶ τι χειρόν γένηται.» Ἡ ἁμαρτία εἶναι τῷ ὄντι ἡ ῥίζα ὅλων τῶν κακῶν καὶ ὅλων τῶν θλίψεων. Ἀκολουθοῦντες δὲ τὴν παραγγελίαν τοῦ Σωτῆρος, χρεωστοῦμεν, ὅταν ἀπαλλαττιώμεθα νόσου ἢ ἄλλου δυστυχήματος, νὰ προσέχωμεν νὰ μὴ περιπίπτωμεν εἰς ἁμαρτίαν, διὰ νὰ μὴ πάθωμεν ὕστερον τὰ χειρότερα, καὶ ἀπολέσωμεν τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν ἡμῶν, ὅπερ εἶναι τὸ πάντων χειρίστον.

Πᾶσα ἡ γῆ ὁμοιάζει μὲ τὴν εἰς τὴν προβατικὴν πύλιν κολυμβήθραν, εἶναι νοσοκομεῖον πλήρες νοσοῦντων τὴν ψυχὴν ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν. Ἡ φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς οὕτω πάσχοντας παρέχει μέσα θεραπείας τὸ κήρυγμα τοῦ θεοῦ λόγου, τὸ ὁποῖον, εὐπρόσδεκτον γενόμενον, φέρει μετάνοιαν καὶ πίστιν εἰς Ἰησοῦν Χριστόν, ἥτις εἶναι ἡ τοιοῦτων ψυχικῶν νόσων μόνη θεραπεία. Ὁ Κύριος εἶναι ἰατρός τῶν ψυχῶν, ὅταν εὐλκρινῶς λέγωμεν, Κύριε, θέλω νὰ γείνω υἱγίης.

§ 11. Διδασκαλία τοῦ Κυρίου. (Ματθ. Ε', ΣΤ'. Λουκ. ΣΤ').

Διαβὰς ὁ Ἰησοῦς τὴν λίμνην Γεννησαρέτ, ἥτις ἐλέγετο

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Θεσσαλονίκης

καὶ θάλασσα τῆς Τιβερίδος, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος νὰ προσευ-
χθῇ καὶ ἐκεῖ διενυκτέρευεν. Ὅτε δὲ ἐξημέρωσεν, ἐξέλεξεν
ἐκ τῶν μαθητῶν του δώδεκα, τοὺς ὁποίους ὠνόμασεν ἀπο-
στόλους, τοὺς ἐξῆς, Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφόν του,
τοὺς δύο ἀδελφοὺς Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, Βαρθολομαῖον
(ὅστις καὶ Νθανναήλ ἐλέγετο), Φίλιππον, Ματθαῖον, Θωμᾶν,
Ἰάκωβον τὸν υἱὸν τοῦ Ἀλφαίου, Σίμωνα, Ἰούδαν Ἰακώβου,
καὶ Ἰούδαν τὸν Ἰσκαριώτην.

Καταβὰς δὲ μετ' αὐτῶν εἰς πεδινὸν τόπον, ἐστάθη καὶ
ὠμίλησε πρὸς τὸν συνελθόντα πολλὸν λαὸν μακρὸν λόγον, βλέ-
πων πρὸς τοὺς μαθητὰς του.

Ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ μακαρίζονται οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύ-
ματι, οἱ πενθοῦντες, οἱ πρχεις, οἱ ἀδικούμενοι, οἱ ἐλεήμο-
νες, οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, οἱ εἰρηνοποιοί, οἱ διὰ τὴν δι-
καιοσύνην δεδιωγμένοι, οἱ ὀνειδιζόμενοι καὶ οἱ κακολογού-
μενοι διὰ τὸν Κύριον. Ἐπειτα νοθεύονται παρ' αὐτοῦ οἱ
μαθηταὶ του νὰ γείνωσι παράδειγμα εὐσεβείας εἰς τὸν κό-
σμον· ἐξηγῆται ὁ ἠθικὸς νόμος τοῦ Μωυσέως· συσταίνεται
ἡ συγχώρησις πρὸς τοὺς ἀδικοῦντας ἡμᾶς· ἀπαγορεύονται τὰ
ἄνευ αἰτίας διαζύγια, οἱ ὅρκoi, αἱ ἐκδικήσεις· συσταίνεται
ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ πρὸς τοὺς μισοῦντας ἡμᾶς ἀγάπη καὶ ἡ
ἀπόδοσις καλοῦ ἀντὶ κακοῦ, καὶ πρὸς τοῦτοις τὸ νὰ μὴ γί-
νηται ἡ ἐλεημοσύνη πρὸς ἐπίδειξιν, ἀλλὰ μυστικῶς. Εἶτα
διδάσκει ἡμᾶς ὁ Κύριος πῶς νὰ προσευχώμεθα καὶ δίδει
τύπον προσευχῆς τὸ Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς κτλ.
Διδάσκει πῶς πρέπει νὰ γίνηται ἡ ἀληθὴς νηστεία Ἀπα-
γορεύει τὴν πλεονεξίαν καὶ τὴν μεγάλην σπουδὴν καὶ τὴν
μέριμναν περὶ τὰς τροφὰς καὶ τὰ ἐνδύματα, καὶ λέγει ὅτι
πρὸ πάντων πρέπει νὰ ζητῶμεν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ,
καὶ τότε οὐδὲν θὰ μᾶς λείπῃ. Ἐποδίζει τὴν κατάρκειν
καὶ λέγει, ὅσα ἂν θέλωμεν νὰ ποιῶσιν εἰς ἡμᾶς οἱ ἄνθρω-
ποι, νὰ ποιῶμεν καὶ ἡμεῖς ὁμοίως· νὰ μὴ ἁμαρτάνωμεν μη-
δὲ κατὰ δίκην· νὰ προσέχωμεν ἀπὸ τῶν ὑποκριτῶν καὶ
τῶν ψευδοδιδασκάλων καὶ νὰ θεμελιώμεν τὴν διαγωγὴν ἡ-
μῶν εἰς τὴν πίστιν καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν λόγων αὐτοῦ.

ἵνα ἀσχύλευται εἰς αὐτὸν μένωμεν. Πάντες δὲ ἐξεπλήττοντο διὰ τὴν ἀξιοθαύμαστον ταύτην διδαχὴν, καὶ τὴν ἐξουσίαν μὲ τὴν ὁποίαν ἐδίδασκε.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ἡ ἀξιοθαύματος καὶ ὑπεράνθρωπος ὁμιλία τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πρέπει νὰ ἴγναι εἰς τὸν ἐπιθυμοῦντα τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν ὁ ἀπαράβατος κανὼν τῆς διαγωγῆς του. "Ὡς ἐπικαλῶμεθα νυκθήμερόν τὴν θεῖαν δύναμιν νὰ ἐνισχύσῃ ἡμᾶς εἰς τὸ νὰ ἐνοήσωμεν τὰς θείας αὐτὰς ἀληθείας καὶ πράττωμεν αὐτάς. Οὕτω δύναμεθα νὰ γείνομεν μακάριοι, ἀξιούμενοι τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν.

§ 12. Διάφορα θαύματα (Ματθ. Ζ'. Λουκ.
Ε', Ζ', Η. Μαρ. Α', Β', Γ').

"Οτε κατέβη ἀπὸ τοῦ ὄρους ὁ Ἰησοῦς ἰάτρευσε λεπρὸν εἰπόντα, Κύριε, ἐάν θέλῃς, δύνασαι νὰ μὲ καθαρίσῃς.

Ἦλθεν ἔπειτα ὁ Κύριος εἰς Καπερναοὺμ· ἐκεῖ δὲ ἑκατόνταρχός τις παρεκάλει αὐτὸν νὰ ἰατρεύσῃ τὸν ὑπηρετὴν του, θειῶς πάσχοντα ἐκ παραλυσίας. Οὗτος ὁ ἑκατόνταρχος εἶχεν οἰκοδομήσει καὶ συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων. οἵτινες διὰ τοῦτο παρεκάλουν τὸν Ἰησοῦν ν' ἀκούσῃ τὴν παράκλησιν αὐτοῦ. Ὁ Ἰησοῦς εἶπε, Θὰ ἔλθω νὰ τὸν θεραπεύσω, ἀλλ' ὁ ἑκατόνταρχος ἐπανέλαβε, Κύριε, δὲν εἰμὶ ἀξίος νὰ ἔλθῃς εἰς τὴν οἰκίαν μου, ἀλλ' εἰπὲ λόγον καὶ θὰ ἰατρευθῇ ὁ ἄνθρωπός μου. Καὶ ἐγὼ ἔχω στρατιώτας καὶ κλῆνουσιν ὅπως διατάξω αὐτούς. Ἀκούσας ταῦτα ὁ Ἰησοῦς εἶπεν. Οὐδὲ εἰς τὸν Ἰσραὴλ εὖρον τοσαύτην πίστιν· εἰς δὲ τὸν ἑκατόνταρχον εἶπε, Πήγαινε καὶ ἄς σοὶ γείνῃ καθὼς ἐπίστευσας, καὶ ἴχθη ὁ πάσχων ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.

Ἐν ᾧ δὲ ἐπλησίαζεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν πόλιν τῆς πόλεως Ναὶν μετὰ τῶν μαθητῶν του καὶ πολλοῦ λαοῦ, ἐξεκομίζετο ἐκ τῆς πόλεως αὐτῆς νεκρός, υἱὸς μονογενῆς χήρας. Ἰδὼν αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς τὴν εὐσπλαγχνίσθη καὶ εἶπε, Μὴ κλαίε, καὶ ἀνέστησε τὸν νεανίσκον καὶ ἔδωκεν αὐτὸν εἰς τὴν μητέρα του. Κατέλαβε δὲ φόβος ὅλους τοὺς παρόντας καὶ ἐ-

δοῦσαν τὸν Θεὸν εἰπόντες, ὅτι μέγας προφήτης ἡγέρθη εἰς τὸν Ἰσραήλ.

Φαρισαῖος δὲ τις παρεκάλεσε τὸν Ἰησοῦν νὰ φάγῃ εἰς τὴν οἰκίαν του μετ' αὐτοῦ. Γυνὴ δὲ τις ἁμαρτωλὴ, ἐλθοῦσα ἐκεῖ, ἤλειψε μὲ μύρον τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ καὶ κλαίουσα ἔβρεχεν αὐτοὺς μὲ τὰ δάκρυά της, καὶ ἐσπόγγιζεν αὐτοὺς μὲ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς της.

Ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν τὴν μετάνοιαν αὐτῆς τῇ εἶπεν, Ἀφείωνται σοι αἱ ἁμαρτίαι σου· οἱ δὲ παρακαθήμενοι διελογίζοντο λέγοντες, «Τίς εἶναι οὗτος ὅστις καὶ ἁμαρτίας συγχωρεῖ!» Εἶπε δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν γυναῖκα. Ἡ πίστις σου σέ ἔσωσεν, ὑπάγε εἰς εἰρήνην.

Ἐξηκολούθει δὲ ὁ Ἰησοῦς διοδοεῦν εἰς τὰς πόλεις καὶ κώμας, κηρύττων καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

Παρηκολούθουν δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ γυναῖκες τινες, τὰς ὁποίας εἶχε θεραπεύσει ἀπὸ πνευμάτων πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν· Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, ἀπὸ τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐκβάλει ἐπτὰ δαιμόνια, καὶ Ἰωάννα γυνὴ τοῦ Χουζᾶ, ἐπιτροπῆς τοῦ Ἡρώδου, καὶ ἡ Σωσάννα καὶ ἄλλαι πολλαί, αἱ ὁποῖαι διηκόνουν αὐτὸν ἐξ ἰδίων των.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ὁ ἑκατόνταρχος δίδει εἰς ἡμᾶς πολλὰ καὶ καλὰ παραδείγματα, ὅσον ἐπιμελεῖς καὶ φροντίζος διὰ τοὺς ὑπηρέτας· ἀγαθοεργίας πρὸς τοὺς ἄλλους (ψυχοδόμησε συναγωγὴν διὰ τοὺς Ἰουδαίους) καὶ ταπεινώσεως ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τελείας πίστεως. Τὰ περὶ τῆς ἁμαρτωλῆς γυναίκης διδάσκουσιν ἡμᾶς ὅτι ἡ μετάνοια σώζει τὸν ἄνθρωπον. Εἶθε, ὡς αἱ θεραπευθεῖσαι γυναῖκες ν' ἀκολουθώμεν καὶ ἡμεῖς τὸν Κύριον, ποιῶντες τὸ θέλημα αὐτοῦ.

§ 13. Ἰασις παραλυτικοῦ. (Μάρκ. Β'. Λουκ. Ε'.
Ματθ. Θ').

Ἐν ᾧ δὲ ὁ Ἰησοῦς ἦτο εἰς τὴν Καπερναοὺμ διδάσκων εἰς τινα οἰκίαν καὶ θεραπεύων ἀσθενεῖς, παρόντων πολλῶν ἐκ τῶν φαρισαίων καὶ γραμματέων, ἔφερον ἓνα παράλυτον κα-

τακείμενον ἐπὶ κλίνης διὰ τὴν θεραπείαν αὐτόν. Ἐπειδὴ δέ, διὰ τὸ πλῆθος τῶν συνηθροισμένων νὰ ἀκούσωσι τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἰησοῦ, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ εἰσαγάγῃσι τὸν παρχλутον διὰ τῆς θύρας, ἀνέβησαν εἰς τὸ δῶμα, καὶ σηκώσαντες μέρος τῆς στέγης, κατεβίβασαν αὐτόν διὰ σχοινίων μετὰ τῆς κλίνης τοῦ ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ, ὅστις ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν, εἶπεν εἰς τὸν παρχλутον, «Ἐχε θάρρος, ἀφρώνται σοι αἱ ἁμαρτίαι σου». Ἀκούσαντες οἱ παρόντες φαρισαῖοι καὶ γραμματεῖς τὸν λόγον τοῦτον, διελογίζοντο ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, ὅτι τάχα βλασφημεῖ. Γνωρίζων δὲ ὁ Ἰησοῦς τί διανοοῦντο, λέγει εἰς αὐτούς, Διὰ τί διαλογίζεσθε πονηρὰ εἰς τὰς καρδίας σας; Τί εἶναι εὐκολώτερον, νὰ εἴπῃ τις εἰς τὸν πάσχοντα, συγχωροῦνται αἱ ἁμαρτίαι σου, ἢ ἔγειραι καὶ περιπάται; Διὰ τὴν γνωρίσητε δέ, ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔχει ἐξουσίαν ἐπὶ τῆς γῆς νὰ συγχωρῇ ἁμαρτίας (τότε λέγει εἰς τὸν παραλυτικόν), «Σοὶ λέγω, ἔγειραι, ἄρῃ σου τὸν κρῖβάτον καὶ περιπάτει». ὁ δὲ παραλυτικὸς λαβὼν τὸν κρῖβάτόν του ἐξῆλθεν ἔμπροσθεν πάντων, οἵτινες ἐθαύμασαν καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεὸν καὶ ἐφοβήθησαν, λέγοντες. Ποτέ τοιοῦτον γεγονός δὲν εἶδαμεν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Παρατηροῦμεν ὅτι ὁ Ἰησοῦς θεραπεύει τοὺς μετὰ πίστεως προσερχομένους· πρῶτον δὲ συγχωρεῖ τὰς ἁμαρτίας τοῦ πάσχοντος, αἵτινες εἶναι ἡ πηγὴ ὅλων τῶν κακουχιῶν μας ψυχικῶν τε καὶ σωματικῶν.

Ὁ Ἰησοῦς διὰ τῆς δεδομένης παρ' αὐτοῦ συγχωρήσεως τῶν ἁμαρτιῶν, δείκνυει τὴν θεότητα αὐτοῦ. Ὁ παραλυτικὸς δὲν ἐζήτησεν ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν τὴν πίστιν του, ἔδωκεν ὅ,τι περισσότερον εἰς αὐτόν ἦτο ἀναγκαῖον, δηλαδὴ τὴν ἴασιν τῆς ψυχῆς του, καὶ ὕστερον ἐθεράπευσέ τὴν σωματικὴν του ἀσθένειαν.

§ 14. Παραβολὴ σπορέως. (Ματθ. II'. Μάρκ. Δ'. Λουκ. Η').

Παρά τὴν θάλασσαν τῆς Τιβεριάδος ἤρχισεν ὁ Ἰησοῦς νὰ διδάσκῃ καὶ συνήχθη πρὸς αὐτόν πολὺς κόσμος, ὥστε ἠναγκάσθη νὰ ἔμβῃ εἰς πλοῖον καὶ ἀπὸ ἐκεῖ νὰ διδάσκῃ,

ὅλοι δὲ ἔμειναν εἰς τὴν ξηρὰν ἀκούοντες· ἐδίδασκε δὲ αὐτοὺς διὰ παραβολῶν, ἕξ ὧν εἶναι καὶ ἡ ἐξῆς.

Γεωργός τις ἐξῆλθεν εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ σπείρη τὸν σπῶρον του. Ἐν ᾧ δ' ἔσπειρε, μέρος τοῦ σπύρου ἔπεσεν εἰς τὴν ὁδὸν καὶ κατεπατήθη καὶ κατέφαγον αὐτὸ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ· μέρος δὲ ἔπεσεν ἐπὶ πέτρας, καὶ φυτρῶσαν ἐξηράνθη, μὴ ὑπαρχούσης ἐκεῖ ὑγρασίας· μέρος ἔπεσε μεταξὺ τῶν ἀκανθῶν, αἱ ὁποῖαι φυτρώσασαι ἀναμίξ μετ' αὐτοῦ, τὸ ἐπιζῆσαν· μέρος δὲ ἔπεσεν εἰς γόνιμον γῆν, καὶ φυτρώσαν ἔδωκε καρπὸν ἄλλο μὲν τριάκοντα, ἄλλο δὲ ἐξήκοντα καὶ ἄλλο ἑκατὸν.

Οἱ μαθηταὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἠρώτησαν αὐτόν, τί σημαίνει ἡ παραβολὴ αὕτη· ὁ δὲ Ἰησοὺς ἐξηγήσεν αὐτὴν οὕτως. Ὁ μὲν σπῶρος εἶναι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁδὸς δὲ, ὅπου ὁ σπῶρος ἔπεσεν, εἶναι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ μὴ ἐννοοῦντες αὐτόν· ἔπειτα ἔρχεται ὁ διάβολος καὶ ἀρπάζει αὐτόν ἐκ τῶν καρδιῶν των, διὰ καὶ μὴ πιστεύσωσι καὶ σωθῶσι. Πέτραι δὲ εἶναι οἱ ἀκούοντες καὶ μετὰ χαρᾶς δεχόμενοι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ προσωρινῶς πιστεύοντες εἰς αὐτόν, ὅταν δὲ ἔλθῃ πειρασμός, δὲν διατηροῦσι τὸν θεῖον λόγον, ἐπεὶ δὲ δὲν ριζώνεται ἐν αὐτοῖς. Ἀκανθαὶ δὲ εἶναι αἱ βιωτικαὶ μέριμναι καὶ αἱ φροντίδες, αἵτινες, φυόμεναι καὶ αὐξάνουσιν εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀκουόντων τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, πνίγουσιν αὐτόν καὶ δὲν καρποφορεῖ. Γῆ δὲ ἀγαθὴ εἶναι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἐννοοῦντες αὐτόν καὶ κρατοῦντες αὐτόν εἰς τὰς καρδίας των, καὶ οὕτως μὲ τὴν ὑπομονὴν καρποφορεῖ οὗτος καρπὸς ἀρετῆς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ἄς παρασκευάσωμεν τὰς καρδίας ἡμῶν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τοῦ κηρύγματος τοῦ θεοῦ λόγου, ἵνα καρποφορήσῃ εἰς πίστιν καὶ καλὰ ἔργα.

Ἄς ἀποδιώκωμεν πᾶσαν βιωτικὴν μέριμναν διὰ καὶ μὴ πνίγῃ εἰς τὰς καρδίας μας τὴν θεῖαν διδασκαλίαν.

Ἄς ἀποκρούωμεν πάντα πειρασμόν, διὰ καὶ ριζώνηται εἰς ἡμᾶς ὁ σπῶρος τῶν θεῶν ἐντολῶν εἰς σωτηρίαν ἡμῶν. Ὅθεν ὀφείλομεν πρῶτον καὶ ἀκούωμεν προθύμως τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· δεύτερον, καὶ κατα-

λαμβάνωμεν αὐτόν· τρίτον νὰ δεχώμεθα αὐτόν μὲ τελείαν πίστιν, καὶ τέταρτον, νὰ τηρῶμεν αὐτόν, καὶ οὕτω καρποφορεῖ.

§ 15. Κατάπανσις τρικυμίας. "Ιασις δαιμονιζομένων.
(Ματθ. Η. Μάρκ. Δ', Ε'. Λουκ. Η').

Ἐν ᾧ διέπλεεν ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν του τὴν λίμνην Γεννησαρέτ, ἀπεκοιμήθη καὶ παρעυθὺς ἠγέρθη τρικυμία καὶ ἐκινδύνεον. Οἱ μαθηταὶ φοβηθέντες ἐξύπνισαν τὸν Ἰησοῦν· ἐγερθεὶς δὲ διέταξε τὸν ἄνεμον καὶ ἐκόπασε. Διαβάντες δὲ τὴν λίμνην, ἀνέβησαν εἰς τὴν χώραν τῶν Γεργεσηνῶν. Ἐκεῖ ἦσαν δύο δαιμονιζόμενοι, ἐξ ὧν ὁ εἰς καὶ τὰς ἀλύσεις συνέτριβε. Καὶ οἱ δύο δὲ ἐξηγριαίνοντο κατὰ τῶν ἀνθρώπων καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο διὰ τοῦτο νὰ περάσῃ ἐκεῖθεν. Ἰδόντες οὗτοι τὸν Ἰησοῦν ἐκραζον, «Τί ἡμῖν καὶ σοί, υἱέ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἤλθες ἐδῶ νὰ μᾶς βασανίσῃς ; »

Ὁ δὲ Ἰησοῦς ῥώπτησε τὸν ἓνα ἐξ αὐτῶν, «Πῶς ὀνομάζεσαι ; » Αὐτὸς δὲ ἀπεκρίθη, Λεγεὼν (δηλαδὴ τάγμα), διότι εἴμεθα πολλοί. Τότε ὁ Ἰησοῦς προσέταξε τὰ ἀκάθαρτα πνεύματα νὰ ἐξέλθωσιν ἐξ αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἐπέτρεψεν εἰς αὐτὰ ν' ἀπέλθωσιν εἰς ἀγέλην δισχιλίων περίπου χοίρων, ἧτις ἔβασκεν ἐκεῖ που. Παρעυθὺς δὲ οἱ χοῖροι, ἅμα εἰσῆλθον εἰς αὐτοὺς οἱ δαίμονες, ὁρμήσαντες εἰς τὴν θάλασσαν καὶ κατακρημνισθέντες ἐπνίγησαν. Οἱ χοιροβοσκοὶ ἔφυγον εἰς τὴν πόλιν καὶ ἀνήγγειλαν τὰ γεγονότα ταῦτα· οἱ δὲ πολῖται ἐξελθόντες παρεκάλεσαν τὸν Ἰησοῦν νὰ ἀναχωρήσῃ ἐκ τοῦ τόπου τῶν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Εἰς πάντα κίνδυνον πρέπει νὰ προστρέχωμεν εἰς τὸν Κύριον ἵνα σώσῃ ἡμᾶς. Ἐγένετο ὅ,τι ὁ προφήτης Δαβὶδ εἶπε (Ψαλ. 106), «Καὶ ἐπέταξε τῇ καταιγίδι, καὶ ἔστη εἰς αὐραν, καὶ ἐσίγησαν τὰ κύματα αὐτῆς.»

Δύνανται ὅχι μόνον ἔν, ἀλλὰ καὶ πολλὰ δαιμόνια νὰ κατέχωσι τὸν ἄνθρωπον, ὅταν δὲν ἴναι ὠπλισμένος μὲ πίστιν διὰ ν' ἀποκρούῃ αὐτά. Ὁ πράττων μίαν ἁμαρτίαν καὶ πολλὰς εἶναι ἱκανὸς νὰ πράξῃ. Ὁ πνευματικῶς ὅπῳ τοῦ διαβόλου κατεχόμενος συντρίβει τὸ κράτος τοῦ λογικοῦ του καὶ παραδίδεται εἰς τὰς ὁρμὰς τῶν παθῶν του πρὸς βλά-

ἐν ἑαυτοῦ καὶ ἄλλων. Μόνον ὁ Θεὸς δύναται νὰ ἀπαλλάξῃ τῆς ποι-
αύτης νόσου τὸν ἄνθρωπον. «Ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν Σα-
τανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει» (Ῥωμ. ΙΣΤ', 20).

§ 16. Ἡ θυγάτηρ τοῦ Ἰαείρου καὶ ἡ αιμορροῦσα.
(Ματθ. Θ'. Λουκ. Η').

Ἐν ᾧ ἐδίδασκεν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ἦλθε πρὸς
αὐτὸν ἀρχισυνάγωγός τις ὀνομαζόμενος Ἰάειρος, τοῦ ὁποῖου
ἡ δωδεκαετής θυγάτηρ ἔπνεε τὰ λείψια. Περὶ οὗτος εἰς
τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, παρεκάλει αὐτὸν νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν
οἰκίαν του, νὰ ἐπιθέσῃ τὴν χεῖρά του ἐπὶ τὴν κινδυνεύουσαν
θυγατέρα του καὶ ἰαθῇ. Ἐν ᾧ δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐπορεύετο μετὰ
τῶν μαθητῶν του, ἀκολουθοῦντος καὶ πλήθους λαοῦ, γυνή
τις πάσχουσα αἱμορροῖαν ἄνιάτον, προσελθοῦσα ἐπίσπεσε τὸ
κράσπεδον τοῦ ἱματίου τοῦ Ἰησοῦ καὶ εὐθὺς ἰάθη. Ὁ Ἰησοῦς
τότε ἠρώτησε, Τίς μου ἥψατο; ἐπεὶ δὲ ἑκατέλαβεν ὅτι δύ-
ναμις ἐξῆλθεν ἀπ' ἐμοῦ. Τότε ἡ γυνὴ παρουσιασθεῖσα προσέ-
πεσεν εἰς αὐτὸν καὶ εἶπεν ὅτι ἰάθη. Ὁ Ἰησοῦς λέγει εἰς
αὐτήν, Ἐχε θάρρος θύγατερ, ἡ πίστις σου σ' ἔσωσεν, ὕπαγε
εἰς εἰρήνην. Ἐν ᾧ δὲ ἔλκει, ἔρχεται τις καὶ λέγει εἰς τὸν
ἀρχισυνάγωγον, ὅτι ἡ θυγάτηρ του ἀπέθανε καὶ νὰ μὴ ἐνο-
χλῇ τὸν διδάσκαλον. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν εἰς αὐτόν, Μὴ φο-
βοῦ, ἀλλὰπίστευσε καὶ ἡ θυγάτηρ σου θὰ σωθῇ. Φθόσας δὲ
εἰς τὴν οἰκίαν εἶπεν εἰς τοὺς γονεῖς τῆς ὁ Ἰησοῦς, Μὴ κλαί-
τε, δὲν ἀπέθανεν ἡ θυγάτηρ σας, ἀλλὰ κοιμᾶται. Οἱ παρόν-
τες δὲ περιεγέλων τὸν Ἰησοῦν, βλέποντες ὅτι ἦτο πραγμα-
τικῶς νεκρά. Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀφ' οὗ ἐξέβαλεν ὅλους ἔξω, ἐ-
κτός τῶν γονέων καὶ τοῦ Πέτρου καὶ τοῦ Ἰακώβου καὶ τοῦ
Ἰωάννου, ἔλαβεν ἐκ τῆς χειρὸς τὴν νεκράν καὶ εἶπεν, «Ἡ
παῖς, ἐγείρου» καὶ παρ' αὐτῆς ἀνέστη. Κατεπλάγησαν δὲ οἱ
παρόντες διὰ τὸ γεγονός· ὁ δὲ Ἰησοῦς παρήγγειλε νὰ μὴ εἴ-
πωσιν εἰς κανένα τὸ γεγονός.

Ἐν ᾧ δὲ ἀνεχώρει ἐκεῖθεν, ἰάτρευσε δύο τυφλοὺς πιστεύ-
σαντας εἰς αὐτόν, καὶ ἓνα δαιμονιζόμενον κωφὸν καὶ ἄλαλον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ἡ πίστις καὶ ἡ ἐλπίς τῆς αἰμόρροιαν πασχούσης εἶναι παραδειγματική. Ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῆς εὐηρεστήθη καὶ διὰ λόγου νὰ παρηγορήσῃ αὐτὴν καὶ ν' ἀποδείξῃ, ὅτι μόνῃ ἡ τοιαύτη πίστις σώζει.

Ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὡς ἀγάπη καὶ ἔλεος. Ἐσηκώθη εὐθὺς ἅμα προκειμένου νὰ πράξῃ τι ἀγαθόν. Ὁ θάνατος εἶναι γλυκὺς ὕπνος εἰς τὴν παντοδυναμίαν τοῦ Κυρίου. Ὅπως τὴν νέαν ταύτην, οὕτω θὰ ἀναστήσῃ καὶ ἡμᾶς τὴν τελευταίαν ἡμέραν. Εὐτυχεῖς δέ, ἂν μετὰ τὴν ἀνάστασιν ταύτην ἔγωμεν νὰ παραστήσωμεν εἰς τὸν ἀδέκαστον τότε κριτὴν ἡμῶν ἔργα ἄξια τῆς αἰωνίου ζωῆς, μὲ τὰ ὅποια πρέπει νὰ ἐφοδιασθώμεν ἐν ὧσιν ζῶμεν, διότι ἐν τῷ ᾧ ἔχῃ οὐκ ἔστι μετάνοια.

§ 17. Ἀποστολὴ τῶν 12 Ἀποστόλων. (Ματθ.
1. Μάρκ. ΣΤ'. Λουκ. Θ').

Προσκαλέσας ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητάς του, ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς ἐξουσίαν κατὰ τῶν ἀκαθάρτων πνευμάτων καὶ δυνάμιν νὰ θεραπεύωσι πᾶσαν νόσον καὶ ῥοθένειαν. Παρήγγειλε δὲ εἰς αὐτοὺς νὰ κηρύττωσιν, ὅτι ἐπλησίτισεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, καὶ νὰ μὴ φέρωσι μαζὺ τῶν καθ' ὁδὸν μήτε χρήματα, μήτε πῆραν, μήτε ἄρτον, μήτε διπλὰ φορέματα, ἀλλὰ μόνον ῥάβδον. Ἐλεγε δὲ εἰς αὐτοὺς μεταξὺ πολλῶν σωτηρίων συμβουλῶν καὶ τὰ ἐξῆς.—Ὅπου ἤθελον σᾶς δεχθῆ, νὰ μένητε, καὶ ὅπου δὲν ἤθελον σᾶς δεχθῆ καὶ δὲν ἤθελον ἀκούει τὸ κήρυγμά σας, νὰ φεύγητε ἐκεῖθεν, τινάζοντες καὶ τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν σας. Σᾶς στέλλω ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων καὶ ἔστε προσεκτικοὶ καὶ ἀκέραιοι. Θὰ σᾶς καταδιώξωσι καὶ θὰ σᾶς παραδώσωσιν εἰς ἡγεμόνας καὶ βασιλεῖς· θὰ ὑποφέρετε ἕνεκεν ἐμοῦ. Μὴ φοβηθῆτε τοὺς φονεύοντας τὸ σῶμα, μὴ δυναμένους δὲ νὰ φονεύσωσι τὴν ψυχὴν. Ὅστις ὁμολογήσῃ ἐμὲ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, θὰ ὁμολογήσω κατὰ αὐτὸν ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ ὅστις μὲ ἀρνηθῇ ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, θ' ἀρνηθῶ καὶ ἐγὼ αὐτὸν ἐνώπιον τοῦ ἐν οὐρανοῖς πατρὸς μου.

Ὅστις ἀγαπᾷ τὸν πατέρα του ἢ τὴν μητέρα του ἢ τὰ τέκνα του πλείτερον ἢ ἐμέ, δὲν εἶναι ἄξιός ἐμοῦ· ὁμοίως

δὲ καὶ ὅστις δὲν ἀποφασίζει νὰ πᾶθῃ ὑπὲρ ἐμοῦ. "Ὅστις δέχεται ὑμᾶς, ἐμὲ δέχεται, καὶ ὅστις δέχεται ἐμέ, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. "Ὅτι δὲ πρὸς τὴν καλὸν χάριν ἐμοῦ, δὲν θὰ χάσῃ τὴν ἀνταπόδωσιν.

"Ἄλλοτε δὲ εἶπεν εἰς αὐτοὺς, "Ὅσα ἂν δέσητε ἐπὶ τῆς γῆς, θὰ ἦναι δεδεμένα καὶ εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ ὅσα ἂν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, θὰ ἦναι λελυμένα καὶ εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Εἶτα ἐπρόσθεσε, Καὶ πάλιν σὺς λέγω, ἐάν δύο ἢ ἑξ ὑμῶν συμφωνήσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος, τὸ ὁποῖον ἤθελον ζητήσῃ, θὰ γείνη εἰς αὐτοὺς παρὰ τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς· διότι ὅπου εἶναι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ὄνομα μου, ἐκεῖ εἰμαι καὶ ἐγὼ ἐν μέσῳ αὐτῶν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Οἱ ἀπόστολοι τοῦ Κυρίου ἀκόμη κηρύττουσιν εἰς ὑμᾶς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Τὸ ἄγιον Εὐαγγέλιον, τὰ συγράμματα τῶν ἁγίων Πατέρων, οἱ ψυχωφελεῖς λόγοι τῶν κηρύκων τοῦ θεοῦ λόγου, εἶναι οἷον ἀπόστολοι τοῦ Κυρίου. Ὁ βουλούμενος νὰ σωθῇ, πῶς ἀντιλαμβάνεται εἰς αὐτὰ καὶ ἐκ τῶν κηρύκων αὐτῶν. Ὅπου συνέρχονται ἐν πίστει καὶ εὐλαθείᾳ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, αὐτοὶ εἶναι ἐκεῖ μετὰ τῶν ἁγίων ἀοράτως.

§ 18. Οἱ 5,000 τραφέντες. (Ματθ. ΙΔ'. Μάρκ. ΣΤ'. Λουκ. Θ'. Ἰωάν. ζ'.)

"Ἀπελθόντες οἱ ἀπόστολοι ἐκήρυξαν εἰς τοὺς λαοὺς μετάνοιαν, ἐξέβαλον δαιμόνια καὶ πολλοὺς ἀρρώστους ἐθεράπευσαν.

"Ἀκούσας δὲ ὁ Ἡρώδης τὴν φήμην τοῦ Ἰησοῦ, ἐνόμισεν ὅτι ἡγέρθη ἐκ νεκρῶν ὁ Ἰωάννης ὁ βαπτιστής, τὸν ὁποῖον εἶχεν ἀποκεφαλίσαι.

"Ἐπανελθόντες δὲ οἱ ἀπόστολοι εἶπον εἰς τὸν Ἰησοῦν ὅσα ἔπραξαν καὶ ὅσα ἐδίδασκαν. Τότε λέγει εἰς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, «Ἐλθετε κατ' ἰδίαν εἰς ἔρημον τόπον ν' ἀναπαυθῇτε ὀλίγον»· διότι πλείστοι ἐπῆγαιναν καὶ ἤρχοντο καὶ δὲν εἶχαν διὰ τοῦτο εὐκαιρίαν μηδὲ νὰ φάγωσιν.

Οὕτω λοιπὸν ἀπῆλθον μετὰ τοῦ Ἰησοῦ εἰς ἔρημον τόπον εἰς τὴν περιοχὴν τῆς πόλεως Βηθσαϊδᾶ, πέραν τῆς λίμνης Γεννησαρέν, ἀλλ' ὅμως καὶ ἐδῶ πολλοὶ ἐξ ὅλων τῶν

πόλεων συνέδραμον πεζοί. Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς τὸν λαόν, εὐ-
σπλαγχνίσθη αὐτὸν καὶ ἤρχισε νὰ διδάσκη. Περί δὲ τὸ δαίλι-
νὸν εἶπον εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ του, Ἀπόλυσον τὸν λαὸν διὰ
νὰ ἀπέλθωσι καὶ ἀγοράσωσιν ἄρτους. Ὁ Ἰησοῦς εἶπε, Δότε εἰς
αὐτοὺς σῆς νὰ φάγωσιν.

Οἱ μαθηταὶ εἶπον, Πῶς εἶναι δυνατόν ν' ἀγοράσωμεν ἄρ-
τον διὰ τοσούτους ἀνθρώπους; Ὁ Φίλιππος δ' εἶπεν ὅτι οὐ-
δὲ διακοσίων θηναρίων ἄρτοι ἐξαρκούσιν. Εἰτα ἠρώτησεν ὁ Ἰη-
σοῦς, «Πόσους ἄρτους ἔχετε»; Ὁ Ἀνδρέας ἀπεκρίθη, Εἶναι
ἐδῶ παιδίον ἔχον πέντε ἄρτους κριθίνους καὶ δύο ὀψάρια. Ὁ
Ἰησοῦς εἶπε τότε νὰ καθίσωσιν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι κατὰ κλι-
σίας ἀνά πεντήκοντα καὶ ἀνά ἑκατόν. Λαβὼν δὲ τοὺς ἄρτους
καὶ εὐλογήσας ἔδωκεν εἰς τοὺς μαθητάς νὰ μοιράσωσιν εἰς τοὺς
καθημένους, ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων. Ἀφ' οὗ δὲ ἔφαγον
πάντες, ὄντες πέντε χιλιάδες χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων,
συνήθροισαν τὰ περισσεύματα καὶ ἐγέμισαν δώδεκα κοφίνα.
Ἰδόντες οἱ ἄνθρωποι τὸ θαῦμα τοῦτο, ἔλεγον, Οὗτος εἶναι
ἀληθῶς ὁ προφῆτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον. Ἐννοήσας δὲ
ὅτι ἐμελλόν νὰ τὸν ἀνακηρύξωσι βασιλέα, ἀνεχώρησεν εἰς τὸ
ὄρος μόνος νὰ προσευχηθῇ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Τὸν Ἰησοῦν ὁρεῖλομεν ν' ἀκολουθῶμεν πάντο-
τε κατὰ πνεῦμα, καὶ οὐδέποτε πρέπει νὰ παύωμεν ἀναγινώσκοντας
τὸν λόγον αὐτοῦ. Εὐσπλαγχνὼς δέχεται τὸν προσερχόμενον καὶ ζωογο-
νεῖ καὶ τρέφει τοὺς πεινῶντας καὶ ποτίζει τοὺς διψῶντας μὲ πνευμα-
τικὴν τροφήν.

Πάντες ἔχομεν ἀνάγκην τῆς θείας καὶ νοεῖας τροφῆς, διότι ὅπως ἡ
ὀλικὴ τροφή εἶναι ἀναπόφευκτος εἰς διατήρησιν τῆς ζωῆς, οὕτω καὶ
ἡ ἐκ τοῦ θεοῦ λόγου πνευματικὴ τροφή εἶναι ἀναπόφευκτος εἰς συντή-
ρησιν τῆς πίστεως ἡμῶν. Αὐξάνει δὲ αὕτη καὶ πολλαπλασιάζεται καὶ
ἀρκοῦσα καθίσταται διὰ τῆς ἐλλογίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

§ 19. Περιπατεῖ ὁ Πέτρος ἐπὶ τῆς θαλάσσης. Γυνή
Xararata. (Ματθ. ΙΔ', ΙΕ'. Μάρκ.
ΣΤ', Ζ'. Ἰωάν. ΣΤ'.)

Ἐν ᾧ ὁ Ἰησοῦς εἶχεν ἀναχωρῆσαι μόνος εἰς τὸ ὄρος, οἱ

μαθηταί του ἐπιβάντες εἰς τὸ πλοῖον ἔπλεον εἰς τὴν λίμνην· ἔγεινε δὲ ἡδὴ σκότος καὶ ἤρχισε νὰ πνέῃ σφοδρὸς ἄνεμος καὶ νὰ γίνηται θαλασσοταραχή. Ἐν ᾧ δὲ ἦσαν οἱ μαθηταί μετὰ τὸ πλοῖον ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης, εἶδον τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ πλησιάζοντα εἰς τὸ πλοῖον καὶ ἐφοβήθησαν, νομίσαντες ὅτι εἶναι φάντασμα. Ὁ Ἰησοῦς λέγει πρὸς αὐτοὺς τότε, Εἰμαι ἐγώ, μὴ φοβεῖσθε. Ὁ Πέτρος λέγει, «Ἄν ἦσαι σύ, Κύριε, πρόσταξόν με νὰ ἔλθω πρὸς σέ ἐπὶ τῶν ὁδάτων». Ὁ Ἰησοῦς τῷ λέγει, «Ἐλθέ». Τότε καταβὰς ὁ Πέτρος ἀπὸ τοῦ πλοίου περιεπάτει εἰς τὴν θάλασσαν ἐρχόμενος πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Φοβηθεὶς ὅμως ἐκ τοῦ ἀνέμου καὶ ἀρχίσας νὰ καταποντίζεται ἐφώνηζε, «Κύριε, σῶσόν με». Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπλώσας τὴν χεὶρά του ἐπίασεν αὐτὸν καὶ εἶπεν, «Ὡ ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας»; Ἀφ' οὗ δὲ ἐμβῆκαν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος καὶ ἔγεινε γαλήνη καὶ ἤλθον εἰς τὴν ξηράν. Οἱ ἐν τῷ πλοίῳ ἰδόντες ταῦτα ἐπροσκύνησαν τὸν Κύριον λέγοντες, Ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς εἶσαι.

Μετὰ ταῦτα ἀνεχώρησεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη τῆς Τύρου καὶ τῆς Σιδῶνος. Ἐξελθοῦσα δ' ἐκεῖ γυνὴ Λαβαναία ἔκραξε λέγουσα, «Υἱὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν με, διότι ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαμονίζεται». Ὁ Ἰησοῦς λέγει εἰς αὐτήν, ὡς μὴ Ἰουδαίαν οὖσαν, «Δὲν εἶναι καλὸν νὰ λάβῃ τις τὸν ἄρτον τῶν τέκνων του καὶ νὰ ρίπτῃ αὐτὸν εἰς τὰ κυνάρια». Ἐκείνη ἀπεκρίθη, «Ναί, Κύριε, ἀλλὰ καὶ τὰ κυνάρια τρώγουσι τὰ ψεῖλα τῶν παίδων τῶν κυρίων των πίπτοντα ἐκ τῆς τραπέζης.» Τότε λέγει ὁ Ἰησοῦς, «Ὡ γύναι, μεγάλῃ σου ἡ πίστις· γεννηθῆτω ὡς θέλεις.» Καὶ ἰάθη ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης ἡ θυγάτηρ αὐτῆς.

Ἐπιστρέψας δὲ ἐκείθεν καὶ διαβὰς τὴν λίμνην, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος καὶ ἐκάθητο ἐκεῖ. Ἐθεράπευσε δὲ ἐνταῦθα πολλοὺς τυφλοὺς, χωλοὺς, κυλλοὺς, κωφοὺς καὶ ἄλλους πάσχοντας. Ἐθρεψε δὲ πάλιν τὸν λαόν, τετρακισχιλίους ἄνδρας χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων, μετὰ ἄρτους καὶ ὀλίγα ὑψάρια καὶ ἐπερίσσευσαν ἐπτά σφυρίδες πλήρεις.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ὡς τοῦ Πέτρου οὕτω καὶ πολλῶν χριστιανῶν ἡ πίστις κλονίζεται ἐνίοτε, ἦταν μάλιστα εἰς κινδύνους περιπίπτωσιν. Εἰς τοιαύτην περίστασιν πρέπει πρὸς σωτηρίαν νὰ κράζωμεν. Κύριε, σῶσόν με.

Ἡ διαγωγή τῆς Χαναναίας ἐμφυγόνει τὸν ταπεινῶς τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου ἐπιζητοῦντα ἁμαρτωλόν. Ἡ μεγάλη αὐτῆς πίστις ἀποδεικνύει ὅτι δύνανται νὰ ὑπάρχωσιν ἄνθρωποι φαινόμενοι εἰς τοὺς ἄλλους ἄθλιοι καὶ ἀνάξιοι τοῦ ἐλεός, ἀλλ' ἡμῶς ἔχοντες περισσοτέραν πίστιν ἄλλων ἰξιοῦνται τῆς προσοχῆς τοῦ Κυρίου καὶ τῆς εἰσακοσέως αὐτῶν. Ἡ γυνὴ αὕτη δὲν ἔπαυσεν ἔχετε ἴδουσα, ὅπερ διδάσκει ἡμῶς νὰ προκαρτερώμεν εἰς τὴν προσευχὴν καὶ οὕτω δυνάμεθα νὰ ἐλπίσωμεν, ὅτι θὰ εἴπῃ εἰς ἡμᾶς ὁ Κύριος, «Γενθθήτω σοι ὡς θέλεις» ἀντὶ τοῦ ζητούμενου ἵνα συμφέρον εἰς τὴν σωτηρίαν ἡμῶν.

§ 20. Μεταμόρφωσις. (Ματθ. ΙΣΤ', ΙΖ', ΙΗ.
Μαρκ. Η, Θ'. Λουκ. Θ'.)

Ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς Βηθσαϊδᾶ ἐθεράπευσε τυφλὸν διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν αὐτοῦ. Ἐξελθὼν δὲ μετὰ τῶν μαθητῶν του εἰς τὰς κώμας Καισαρείας τῆς Φιλίππου, ἠρώτα καθ' ὁδὸν αὐτοὺς λέγων, Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι ὅτι εἶμαι; Αὐτοὶ δὲ εἶπον, Οἱ μὲν σὲ νομίζουσιν Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν, ἄλλοι δὲ Ἡλίαν, ἄλλοι δὲ Ἰερεμίαν ἢ ἓνα τῶν προφητῶν. Λέγει τότε ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτοὺς, Σεῖς δὲ τίνα με λέγετε; Ἀποκριθεὶς ὁ Σίμων Πέτρος, εἶπε, Σὺ εἶσαι ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν εἰς αὐτόν, Μακάριος εἶσαι, Σίμων, υἱὲ τοῦ Ἰωάννα, διότι τοῦτο δέν σοι τὸ ἀπεκάλυψε σὰρξ καὶ αἷμα, ἀλλ' ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Παρήγγειλε δὲ ὁ Κύριος ἡμῶν εἰς τοὺς μαθητάς του νὰ μὴ εἰπῶσιν εἰς κανένα, ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ Χριστός. Ἀπὸ τότε δὲ ἤρχισεν ὁ Ἰησοῦς νὰ προλέγῃ εἰς αὐτοὺς, ὅτι πρέπει ν' ἀπέλθῃ εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ νὰ πάθῃ πολλά ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ὅτι μέλλει νὰ θανατωθῇ καὶ ν' ἀναστῇ τὴν τρίτην ἡμέραν. Ἐνουθέτησε δὲ αὐτοὺς νὰ ἔχωσιν αὐταπύκνησιν καὶ νὰ ἦναι ἑτοιμοὶ νὰ πάθωσιν ὑπὲρ αὐτοῦ, προσ-

θέσας ἐπ' ἄλλοις καὶ ὅτι, τί ὠφελεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰάν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἢ τί δύναται νὰ δώσῃ ὁ ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ;

Μεθ' ἡμέρας δ' ἕξ, παραλαβὼν ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, ἀναβιβάζει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν νὰ προσευχηθῇ, καὶ μετεμορφώθῃ ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἑλμυσε τὰ πρόσωπόν του ὡς ὁ ἥλιος καὶ τὰ φορέματά του ἔγειναν λευκὰ ὡς τὸ φῶς· καὶ ἰδοὺ ἐφάνησαν συλλαλοῦντες μετ' αὐτὸν ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἠλίας. Ὁ Πέτρος τότε λέγει εἰς τὸν Ἰησοῦν, Κύριε, καλὸν εἶναι νὰ μένωμεν ἐδῶ· εἰάν θέλῃς ὥς ποιήσωμεν τρεῖς σκηνάς, μίαν διὰ σέ, καὶ μίαν διὰ τὸν Μωϋσῆν, καὶ μίαν διὰ τὸν Ἠλίαν. Ἐν ᾧ δὲ ἐλάλει ἐτι, ἰδοὺ ἔγεινε νεφέλη καὶ ἐπεσκέασεν αὐτοὺς καὶ φωνὴ ἐξ αὐτῆς λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ἠδούκησα· αὐτοῦ ἀκούετε. Ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἔπεσαν κατὰ πρόσωπον καὶ ἐφοβήθησαν πολὺ, καὶ ὑψώσαντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, δὲν εἶδον ἄλλον εἰμὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον. Ἐν ᾧ δὲ κατέβαινον ἀπὸ τοῦ ὄρους, εἶπεν εἰς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς νὰ μὴ ἐλπώσιν εἰς οὐδέν· ὅσα εἶδον, εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Καλὸν ἐνόμισεν ὁ Πέτρος νὰ μένῃ πάντοτε ἐκεῖ ὅπου εἶδε τὸν Κύριον ἐν δόξῃ μεταμορφωθέντα· ἀλλὰ πότον καλλίτερον εἶναι ἀν' ἀξιοθῶμεν διὰ τῆς πίστεως καὶ τῶν καλῶν ἔργων νὰ ἴμεθα μετὰ τοῦ Κυρίου εἰς τὰς ἐπουρανίους μονὰς ὅπου, καθημένου ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς, νὰ βλέπωμεν τὴν δόξαν αὐτοῦ ἐκεῖ, καὶ ὅχι μόνον τὸν Μωϋσῆν καὶ τὸν Ἠλίαν, ἀλλὰ πᾶσαν τὴν χορείαν τῶν ἀπ' αἰῶνος ἀγίων ἀνδρῶν, προφητῶν, ἀποστόλων, σοφῶν, μαρτύρων καὶ πολλῶν ἄλλων τῆς οὐρανοῦ δόξης ἡξιωμένων!

Ἡ ἐπανελημμένη οὐρανὸθεν μαρτυρία, ὅτι αὐτός ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ ἀγαπητός, ὃς ἀνέστη τὴν πίστιν ἡμῶν, ἵνα καταξιωθῶμεν τῆς ἀγάπης αὐτοῦ καὶ τῆς οὐρανοῦ βασιλείας μέτοχοι γείνωμεν.

§ 21. Οἱ 70 Ἀπόστολοι. (Λουκ. 1.) Οὐδεὶς ἀναμάρτητος. (Ἰωάν. II).

Καταβὰς ἀπὸ τοῦ ὄρους τὴν ἑξῆς ἡμέραν ἐθεράπευσεν μο-

νογενῇ υἱόν τινος σεληνιαζόμενον, τὸν ὅποιον δὲν εἶχον δυνηθῇ νὰ θεραπεύσωσιν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Εἶπε δὲ εἰς αὐτοὺς ἐρωτήσαντας, διατί δὲν ἡδυνήθησαν νὰ θεραπεύσωσι τὸν πάσχοντα, ὅτι διὰ τὴν ἀπιστίαν των δὲν ἡδυνήθησαν, προσθέσας ὅτι, 'Ο ἔχων πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως καὶ τὰ ὄρη δύναται νὰ μετατοπίσῃ. (Ματθ. ΙΖ'. Μάρκ. Θ'. Λουκ. Θ'.) Τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται εἰμὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ Κύριος καὶ ἄλλους ἐβδομήκοντα μαθητάς καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον, ὅπου ἐμελλε καὶ αὐτὸς νὰ ἔλθῃ· ἐφωδιάτε δὲ αὐτοὺς μὲ τὰς νοουθεσίας, τὰς ὁποίας εἶπε καὶ ὅτε ἀπέστειλε τοὺς δώδεκα. 'Οτε δὲ ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Καπερναοὺμ μετὰ τῶν μαθητῶν του, προσῆλθον οἱ συλλέγοντες τοὺς φόρους καὶ εἶπον εἰς τὸν Πέτρον, 'Ο διδάσκαλός σας δὲν πληρώνει φόρους; λέγει ὁ Πέτρος, Ναί. 'Ο δὲ Ἰησοῦς λέγει εἰς τὸν Πέτρον, Πήγαине εἰς τὴν θάλασσαν, βάλε ἄγκιστρον καὶ ἀνοιξον τὸ πρῶτον ὄψαριον ὅπερ θὰ πιᾷσῃς καὶ θὰ εὕρῃς στατῆρα (νόμισμα), δὸς λοιπὸν αὐτὸν εἰς τοὺς ζητοῦντας φόρον καὶ δι' ἐμέ καὶ διὰ σέ.

'Εν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἠρώτησαν οἱ μαθηταὶ τὸν Ἰησοῦν, Ποῖος εἶναι μεγαλειότερος εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν; 'Ο Ἰησοῦς προσκαλέσας παιδίον εἶπεν, 'Εάν μὴ γένηται ὡς τὰ παιδία (δηλαδὴ ἅπλοϊ καὶ ταπεινούφρονες), δὲν θὰ εἰσέλθῃτε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

Μεταβὰς δὲ εἰς Ἱερουσαλὴμ, ὅπου ἐτελεῖτο ἡ ἐορτὴ τῆς σκηνοπηγίας (α), ἐπειράζετο ὑπὸ τῶν γραμματέων καὶ τῶν Φαρισαίων, οἱ ὅποιοι, διὰ νὰ λάθωσι καὶ ἀφορμὴν κατηγορίας, ἔφεραν γυναῖκα πρῆξασαν ἐγκλημα τιμωρούμενον, κατὰ τὸν νόμον τοῦ Μωϋσέως, διὰ λιθοβολίας. Εἶπον δὲ εἰς τὸν Ἰησοῦν, Σὺ τί λέγεις περὶ τούτου; 'Επειδὴ δὲ ἐπέμενον, ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, 'Ο ἀναμάρτητος ὑμῶν πρῶτος τὸν λίθον ἐπ' αὐτῇ βάλετω. Οἱ παρόντες δὲ ἐλεγχόμενοι ὑπὸ

(α) Ἰδὲ § 4 τοῦ ἐπιμέτρου.

τῆς συνειδήσεώς των, ἐξήρχοντο εἰς καθ' εἰς ἕως οὗ δὲν ἔμει-
νεν οὐδεὶς. Τότε εἶπεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν γυναῖκα, Πήγαينه καὶ
μὴ ἀμάρτανε πλέον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ Ἐκ τῶν ἀνωτέρων διδασκόμεθα, ὅτι χρειάζεται
τελεία πίστις διὰ νὰ ἴναι τις μαθητὴς καὶ ὁπαδὸς τοῦ Κυρίου· διὰ δὲ
τῆς τοιαύτης πίστεως πολλὰ κατορθοῦνται καὶ δυνάμεθα νὰ ἐκρηξώ-
σωμεν ἀπὸ τῆς καρδίας ἡμῶν τὴν νόσον τῆς ἁμαρτίας.

Ὅτι ἀγογγυστως ὁρεῖλαμεν νὰ ὑπακούωμεν εἰς τοὺς νόμους τῆς
πατρὸς.

Ὅτι οἱ ταπεινόφρονες καὶ ἄπλοῖ καὶ ἀθῶοι ὡς τὰ παῖδια εἰσέρχονται
εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

Ὅτι ἅπαντες εἴμεθα ἁμαρτωλοὶ, καὶ διὰ τοῦτο δὲν πρέπει ὑπερ-
ψάνως καὶ φαρικάκιως νὰ κατὰκρινώμεν τοὺς ἄλλους· ὁρεῖλαμεν δὲ μὴ
λὸν νὰ παρακαλῶμεν τὸν Θεὸν νὰ φέρῃ καὶ αὐτοὺς καὶ ἡμεῖς εἰς τελείαν
μετάνοιαν.

§ 22. Ὁ ἐκ γενετῆς τυφλός. (Ἰω. θ'.)

Ἐν ᾧ δὲ περιήρχετο ὁ Ἰησοῦς, εἶδε τινα τυφλὸν ἐκ γενε-
τῆς. Οἱ μαθηταὶ τοῦ δὲ τὸν ἠρώτησαν, ἂν αὐτὸς ὁ τυφλὸς
ἡμάρτεν ἢ οἱ γονεῖς τοῦ καὶ ἐγεννήθη τοιοῦτος. Ὁ Ἰησοῦς
ἀπεκρίθη, Οὔτε οὗτος ἡμάρτεν, οὔτε οἱ γονεῖς τοῦ, ἀλλ' ἐ-
γεννήθη τυφλὸς διὰ νὰ φανερωθῶσιν ἐν αὐτῷ τὰ ἔργα τοῦ
Θεοῦ. Ταῦτα δὲ εἰπὼν ἔπτυσε χαμαὶ καὶ ἔκαμε πηλόν, μέ-
τὰν ὁποῖον ἔχρισε τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ καὶ εἶπεν εἰς
αὐτόν, νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ νὰ νι-
φθῇ. Τοῦτο πρᾶξας ὁ τυφλὸς ἦλθε βλέπων. Οἱ ἰδόντες δὲ
αὐτὸν καὶ γνωρίζοντες ὅτι ἐκ γενετῆς ἦτο τυφλός, τὸν προ-
σῆγαγον εἰς τοὺς Φαρισαίους, καὶ διεγρήθη εἰς αὐτούς πῶς
ἠνοιχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ. Ἐλεγον δὲ ἐκ τῶν Φαρισαίων
τινὲς, ὅτι ὁ Ἰησοῦς δὲν εἶναι ἄνθρωπος παρὰ Θεοῦ, ἐπειδὴ
δὲν φυλάττει τὸ σάββατον. Ἄλλοι δὲ ἔλεγον, Καὶ πῶς δύ-
ναται ἁμαρτωλὸς ἄνθρωπος τοιαῦτα νὰ πράττῃ; Ὁ δὲ ἰα-
θεὶς τυφλὸς ἔλεγεν, ὅτι ὁ θεραπεύσας αὐτὸν εἶναι προφήτης.
Ἐξήταζον δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς γονεῖς τοῦ πρώην τυφλοῦ καὶ
περὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ, αὐτοὶ δὲ εἶπον, Αὐτὸς ἔχει ἡ-
λικίαν, αὐτὸν ἐρωτήσατε. Ὅργισθέντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι ἐδίω-

ἔαν τὸν θεραπευθέντα, τὸν ὅποιον ἀπαντήσας ὁ Ἰησοῦς τῷ λέγει, Πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ ; καὶ ἐκεῖνος εἶπε, Καὶ τίς εἶναι, Κύριε, διὰ τὸ πιστεῦσω εἰς αὐτόν ; Ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἐκεῖνος τὸν ὅποιον βλέπεις καὶ ὁμιλεῖ μετὰ σοῦ. Ὁ τυφλὸς ἀπεκρίθη, Πιστεύω, Κύριε, καὶ ἐπροσκύνησεν αὐτόν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι τὸ φῶς τοῦ κόσμου. Ἡμεῖς οἱ ἐν ἁμαρτίαις βεβηλωμένοι χρεῖα ἔχοντες νὰ παρακαλῶμεν τὸν Κύριον ν' ἀνοίξῃ διὰ τῆς θείας αὐτοῦ χάριτος τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς ἡμῶν. ἵνα ἴδωμεν τὴν πρὸς αὐτὸν ὁδόν, καὶ νὰ διαβῇ τὰς καρδίας ἡμῶν νὰ ἀγαπήσωμεν καὶ ὁδεύσωμεν εἰς αὐτὴν τὴν ὁδόν. Ἄς ὁμολογήσωμεν δὲ αὐτόν ὅχι μόνον μὲ λόγους, ἀλλὰ καὶ δι' ἔργων· οὕτω δὲ θὰ ἴναι, κατὰ τὸν προφητάνакта ψαλμῶδόν, «ὀφθαλμοὶ Κυρίου ἐπὶ ἁγιαίους, καὶ ὥτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν» (ψαλμ. 34). ΑΥ

§ 23. Ὁ καλὸς Σαμαρεῖτης. (Λουκ. Ι').

Νομικὸς τις ἐλθὼν πρὸς τὸν Ἰησοῦν, εἶπε, Διδάσκαλε, τί ὀφείλω νὰ πράξω διὰ νὰ κληρονομήσω τὴν αἰώνιον ζωὴν ; Ὁ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη, Τί εἶναι γεγραμμένον εἰς τὸν νόμον ; πῶς ἀναγινώσκεις εἰς αὐτόν ; καὶ ἐκεῖνος εἶπεν, «Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν». Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη, Ὁρθῶς ἀπεκρίθης· οὕτω ποιεῖ καὶ σὺ καὶ θὰ ζήσης (δηλ. θὰ κληρονομήσης τὴν αἰώνιον ζωὴν). Ὁ δὲ νομικὸς, θέλων νὰ δικαιώσῃ ἑαυτόν, εἶπε· Καὶ τίς εἶναι ὁ πλησίον μου ; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη διὰ τῆς ἐξῆς παραβολῆς. «Ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχώ, καὶ καθ' ὁδὸν περιέπεσεν εἰς ληστὰς οἱ ὅποιοι, γυμνώσαντες αὐτόν, τὸν κατεπλήγωσαν καὶ ἀφέντες αὐτόν ἡμιθανῆ ἀνεχώρησαν. Κατὰ τύχην δὲ διέβαινεν ἐκεῖθεν ἱερεὺς τις, ὅστις ἰδὼν αὐτόν, ἐπέρασε χωρὶς νὰ δώσῃ προσοχήν, ὁμοίως δὲ διέβαινε καὶ τις Λευῖτης, καὶ ἐλθὼν πρὸς αὐτόν καὶ ἰδὼν τὴν κατάστασίν του, ἀνεχώρησε. Διαβαίνων ἐκεῖθεν καὶ Σαμαρεῖτης τις, καὶ ἰδὼν τὴν κατάστασιν τοῦ πληγωμένου, τὸν εὐσπλαγχνίσθη καὶ προσελθὼν ἔδεσε τὰς πληγὰς του,

ἐπιχύσας ἔλαιον καὶ οἶνον ἐπ' αὐτάς. Ἐπειτα τὸν ἔβαλεν ἐπὶ τὸ ζῶόν του καὶ τὸν ἔφερεν εἰς τὸ πανδοχεῖον καὶ τὸν ἐπεριποιήθη· τὴν δὲ ἐπιούσαν ἡμέραν ἀναχωρῶν ἔδωκε δύο δηνάρια εἰς τὸν ξενοδόχον, καὶ τῷ εἶπεν, Ἐπιμελήσου τὸν ἄνθρωπον τοῦτον καὶ ὅσα ἐξοδεύσης περισσότερα δι' αὐτὸν ἐγὼ θὰ σοὶ τὰ πληρώσω ὅταν ἐπιστρέψω». Τίς λοιπὸν ἐκ τῶν τριῶν τούτων σοὶ φαίνεται ὅτι εἶναι πλησίον τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς ληστάς; Ὁ δὲ νομικὸς ἀπεκρίθη, ἐκεῖνος ὅστις τὸν ἠλέησε. Λοιπὸν, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, πορεύου καὶ σὺ καὶ ποιεῖ ὁμοίως.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Σπουδαῖον καὶ ὠφέλιμον εἶναι νὰ ἐξετάζωμεν πάντες τί πρέπει νὰ ποιῶμεν ἵνα κληρονομήσωμεν τὴν αἰώνιον ζωὴν. Ἡ Μανθάνομεν ἔτι, ὅτι πᾶς ἄνθρωπος, ἔχων μάλιστα ἀνάγκη τοῦ ἑλέους καὶ τῆς περιθάλψεως ἡμῶν, εἶναι ὁ πλησίον ἡμῶν. ἀδιάφορον ἂν ᾖ ἡμεῖς ὁμόφυλος μὲ ἡμῖς ἢ μή. Ὁφείλομεν δὲ νὰ βοηθῶμεν ὁλικῶς καὶ πνευματικῶς τοὺς τοιούτους μὲ προθυμίαν.

§ 24. Ὁ Ἄσωτος υἱός. (Λουκ. ΙΕ'.)

Εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τὴν ἐξῆς παραβολὴν, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι ὁ μετανοῶν ἁμαρτωλὸς εἶναι εὐπρόσδεκτος εἰς τὸν Θεόν.

Ἀνθρώπος τις εἶχε δύο υἱούς, ἐξ ὧν ὁ νεώτερος ἐζήτησε παρὰ τοῦ πατρὸς του τὸ ἀνάλογον μέρος τῆς κληρονομίας του. Ὁ δὲ πατὴρ διένειμεν εἰς αὐτοὺς τὴν περιουσίαν του. Οὗτος δὲ ὁ νεώτερος λαβὼν τὸ μερίδιόν του ἀνεχώρησε μετ' ὀλίγας ἡμέρας εἰς μακρὸν τόπον, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισε τὸν πλοῦτόν του ζῶν ἄσώτως. Ἀφ' οὗ δὲ κατεδαπύνησεν ὅλα, συνέβη ἐκεῖ μεγάλῃ πείνᾳ καὶ αὐτός, μὴ ἔχων νὰ φάγῃ, ἔγεινε δούλος εἰς τινα τῶν πολιτῶν, ὅστις τὸν ἀπέστειλεν εἰς τοὺς ἀγρούς του νὰ βόσκη χοίρους. Ἐπεθύμει δὲ ὁ ἄσωτος πεινῶν νὰ γεμίξῃ τὴν κοιλίαν του μὲ τὰ ξυλοκέρατα, τὰ ὅποια οἱ χοῖροι ἔτρωγον, ἀλλ' οὐδεὶς τοῦ ἔδιδε. Συνελθὼν τότε εἰς ἑαυτόν, εἶπε· Πόσοι ὑπηρετᾷ τοῦ πατρὸς μου εὐποροῦσιν ἄρτου καὶ ἐγὼ λιμῶττω. Ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς τὸν πατέρα του καὶ νὰ προσπέσῃ εἰς τὸ

ἔλεος αὐτοῦ. Ἐπιστρέφοντα δὲ εἶδεν αὐτὸν μακρόθεν ὁ πατήρ καὶ εὐσπλαγχνισθεὶς ἔτρεξε καὶ ῥιφθεὶς εἰς τὸν τράχηλόν του τὸν κατεφίλησε. Τότε εἶπεν ὁ υἱός, Πάτερ, ἡμῖνον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου καὶ δὲν εἰμαι ἄξιος νὰ ὀνομασθῶ υἱός σου, κατὰ τὴν ἐλπίδα μου ὡς ἓνα τῶν δούλων σου. Ὁ δὲ πατήρ λέγει εἰς τοὺς δούλους του, Φέρετε τὴν πρώτην στολὴν καὶ ἐνδύσατέ τον, καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας του, σφάξατε δὲ καὶ τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν νὰ φάγωμεν καὶ νὰ εὐφρανθῶμεν,

Ὁ ἄσωτος υἱός.

διότι οὗτος ὁ υἱός μου ἦτο νεκρὸς καὶ ἀνέζησε καὶ ἀπολωλὼς καὶ εὑρέθη. Ἐν ᾧ δὲ ἤρχισαν οὕτω νὰ εὐφραίνωνται, ἔρχεται ὁ πρεσβύτερος υἱὸς ἐκ τοῦ ἀγροῦ. Ἀκούσας δὲ τὰς εὐθυμίας ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς του καὶ πληροφορηθεὶς παρὰ τίνος τῶν δούλων τὰ γενόμενα καὶ ἀγανακτήσας, δὲν ἤθελε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς του. Τότε ἐξελθὼν ὁ πατήρ του τὸν παρεκάλει νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν οἶκον· αὐτὸς δὲ εἶπεν, Ἐγὼ σὲ δουλεύω τόσα ἔτη καὶ οὐδέποτε παρέβην τὴν προσταγὴν σου, καὶ ὁμως οὐδέποτε μοι ἐδώκας ῥιφὸν διὰ νὰ εὐφρανθῶ μετὰ τῶν φίλων μου· τώρα

δὲ ὅτε ἦλθεν ὁ κατασωτεύσας τὸν πλοῦτόν σου υἱός σου, ἔσφαζας χάριν αὐτοῦ τὸν μύσχον τὸν σιτευτόν. Ὁ δὲ πατήρ εἶπεν εἰς αὐτόν, Σὺ, τέκνον, πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶσαι καὶ ὅλα τὰ ὑπάρχοντά μου ἰδικά σου εἶναι, ἔπρεπε δὲ νὰ εὐφρανθῇς καὶ σὺ καὶ νὰ χαρῇς, ἐπειδὴ ὁ ἀδελφός σου ἦτο νεκρός καὶ ἀνέζησε, καὶ ἀπολωλώς καὶ εὐρέθη.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ἡ ἀπομάκρυνσις τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τοῦ Θεοῦ τὸν φέρει εἰς ἁμαρτίας καὶ αἱ ἁμαρτίαι εἰς δυστυχήματα μέγιστα.

Εὐτυχής εἶναι ἐκεῖνος ὅστις συνερχόμενος εἰς ἑαυτὸν ἐνθυμεῖται τὸ πλοῦσιον ἔλεος καὶ τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀπορραΐζει νὰ ἐπιστρέψῃ δι' εἰλικρινούς μετανοίας εἰς αὐτόν.

Ὁ Θεὸς δέχεται πάντα ἐγκαρδίως μετανοοῦντα καὶ προσπίπτοντα εἰς τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Καθὼς δὲ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀλλαχρῶ, μεγάλη γίνεται χαρὰ εἰς τὸν οὐρανόν, ὅταν εἰς ἁμαρτωλὸς μετανοῇ. Οὐδέποτε ὁ Θεὸς ἀποβάλλει τὸν ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ μέλιστα εὐμενῶς τὸν δέχεται.

§ 25. Ὁ πλούσιος καὶ ὁ Λάζαρος. (Λουκ. ΙΣΤ').

Καὶ ἄλλην διδασκτικὴν περὶ φιλανθρωπίας παραβολὴν εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Χριστός, τὴν ἐξῆς.

Ἦτό ποτε ἀνθρωπὸς τις πλούσιος, καὶ ἐνεδύετο πορφύραν καὶ βύσσον, καὶ ἔζη καθ' ἡμέραν λαμπρῶς. Ἦτο δὲ καὶ πτωχὸς τις ὀνομαζόμενος Λάζαρος, ὁ ὁποῖος ἔκειτο ἐμπροσθεν τῆς θύρας τοῦ πλουσίου καταπληγωμένος καὶ ἐπεθύμει νὰ χορτασθῇ μὲ τὰς ψίχας, αἱ ὁποῖαι ἐπιπτον ἐκ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· οἱ δὲ κύνες ἤρχοντο καὶ ἔλειχον τὰς πληγὰς του. Συνέβη δὲ νὰ ἀποθάνῃ ὁ πτωχὸς καὶ τὸν ἔφερον οἱ ἄγγελοι εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Ἀβραάμ· ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ πλούσιος καὶ ἐτάφη. Καὶ ἐν τῷ ᾧδι εὐρισκόμενος ὁ πλούσιος εἰς τὰ βόσκανα, ἀτενίσας εἶδε τὸν Ἀβραάμ ἀπὸ μακρὰν καὶ τὸν Λάζαρον εἰς τοὺς κόλπους του, καὶ κρῆξας εἶπε, Πάτερ Ἀβραάμ! ἐλέησόν με, καὶ πέμψον τὸν Λάζαρον, νὰ βρέξῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου του εἰς τὸ ὕδωρ καὶ νὰ δροσίσῃ τὴν γλῶσσάν μου, διότι καταβασανίζομαι μέσα εἰς ταύτην τὴν φλόγα. Ὁ δὲ Ἀβραάμ εἶπεν εἰς αὐτόν, Τέ

κνον, ἐνθυμοῦ ὅτι σὺ ἀπέλαβες τὰ ἀγαθὰ σου ἐν τῇ ζωῇ σου, ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ὁμοίως τὰ κακὰ, καὶ τώρα αὐτὸς μὲν εὐφραίνεται, σὺ δὲ βασανίζεσαι· ἔτι δὲ μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν ἔναι μέγα χάσμα, καὶ δὲν ἡμποροῦσιν οἱ θέλοντες νὰ περῶσιν ἀπ' ἐδῶ εἰς ὑμᾶς, οὐδὲ ἀπὸ μέρους ὑμῶν εἰς ἡμᾶς. Τότε εἶπεν ὁ πλούσιος, Παρκαλῶ σε λοιπόν, ὦ πάτερ, νὰ στείλῃς τὸν Ἀλέξανδρον εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς μου, διότι ἔχω καὶ ἄλλους πέντε ἀδελφούς, νὰ εἴπῃ εἰς αὐτοὺς ταῦτα, διὰ νὰ μὴ ἔλθωσι καὶ ἐκεῖνοι εἰς τοῦτον τὸν τόπον τῆς βασάνου. Καὶ ὁ Ἀβραάμ εἶπεν, Ἐχουσιν τὸν Μωϋσῆν καὶ τοὺς προφῆτας καὶ ἂς ἀκούσωσιν αὐτοὺς. Ὁ δὲ πλούσιος εἶπεν, Οὐχί, πάτερ Ἀβραάμ, ἀλλ' ἐάν τις ἐκ νεκρῶν πορευθῇ εἰς αὐτοὺς, ὅκ μετανοήσωσιν. Ὁ δὲ Ἀβραάμ εἶπεν, Ἐάν δὲν ἀκούσωσι τὸν Μωϋσῆν καὶ τοὺς Προφῆτας, οὐδὲ ἐάν τις ἐκ τῶν νεκρῶν ἀναστηθῇ, ὅκ πείσθῃσι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Διδασκόμεθα ἐκ τῶν ἀνωτέρω ὅτι εἰς τὸν ᾗδην δὲν γίνεται μετάνοια. Ἐχοντες δὲ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, δι' οὗ δυνάμεθα νὰ φωτισθῶμεν εἰς τὰ τῆς σωτηρίας ἡμῶν, δὲν δυνάμεθα εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν νὰ προτείνωμεν ἀπολογίας. Ἄν μὴ φυλάττωμεν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, οὐδὲν ἄλλο δύναται νὰ μᾶς ὠρелήσῃ. Ἐκ τοῦ μαθήματος τούτου διδασκόμεθα καὶ τὴν ἐπίκλησιν τῶν ἁγίων εἰς βοήθειάν μας, καὶ τὴν ὑπὲρ ἡμῶν μεριτείαν των πρὸς τὸν Κύριον τῆς δόξης, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου ἴστανται.

§ 26. Οἱ δέκα λεπροὶ. (Λουκ. ΙΖ').

Ἐρχόμενος ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ διαπορευόμενος διὰ μέσου τῆς Σαμαρείας καὶ τῆς Γαλιλαίας, ἐν ᾧ εἰσῆρχετο εἰς τινα κώμην, ἀπήντησαν αὐτὸν δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἵτινες ἐστάθησαν μακρόθεν φωνάζοντες, Ἰησοῦ ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. Ἰδὼν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς τοῖς εἶπεν· Ὑπάγετε καὶ ἐπιδείξατε τὸν ἑαυτὸν σας εἰς τοὺς ἱερεῖς. Ἐν ᾧ δὲ ἐπορεύοντο εἰς τοὺς ἱερεῖς, ἐκαθαρίσθησαν. Εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἴαθη, ἐπέστρεψε δόξαζων μεγαλοφώνως τὸν Θεόν, καὶ ἔπεσε κατὰ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ εὐχαριστῶν αὐτόν. Ἦτο δὲ ὁ ἐπιστρέψας οὗτος Σαμαρείτης.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἰδὼν αὐτὸν οὕτως εὐγνωμονοῦντα εἶπε· Δὲν ἐκαθαρίσθησαν καὶ οἱ δέκα ; ποῦ εἶναι λοιπὸν οἱ ἐννέα ; δὲν εὐρέθησαν νὰ ἐπιστρέψωσι καὶ νὰ δοξάσωσι τὸν Θεόν, εἰμὴ αὐτὸς ὁ ἀλλογενής ; Εἶπε δὲ εἰς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· Ἀναστὰς πορεύου, ἡ πίστις σου σέ ἔσωσε.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν δέκα λεπρῶν διδασκόμεθα α') νὰ ἐπιζητῶμεν παρὰ τοῦ Κυρίου νὰ καθαρῶνται ἡμῶς ἐκ τῆς σαρκὸς καὶ λεπρώδους ἀσθενείας τῆς ἁμαρτίας, καὶ κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Σαμαρείτου, νὰ δοξάζωμεν τὸν Θεὸν θεραπευόμενοι.

β') Νὰ ἡμεθα εὐγνώμονες εἰς τοὺς ἐλεγετοῦντας ἡμῶς.

γ') Ὅτι πολλοὶς ἄνθρωποι, νομιζόμενοι ἁμαρτωλοὶ, φέρονται ἀρεστότερον εἰς τὸν Κύριον ἢ οἱ νομιζόμενοι εὐσεβεῖς καὶ πιστοί.

ΣΗΜ. Ὁ Ἰησοῦς παρέπεμψε τοὺς λεπροὺς εἰς τοὺς ἱερεῖς. Οὗτοι δὲ πιστεῖσαντες, ἀπῆλθον εἰς ἑρῆσιν τῶν ἱερῶν, καὶ μεταξὺ παρευόμενοι ἰάθησαν.

Ὡφείλον δὲ νὰ δεῖξωσιν ἐκαυτοὺς καθαρούς εἰς τοὺς ἱερεῖς, διότι κατὰ τὸν νόμον τοῦ Μωϋσέως, δὲν ἐπετρέπετο ἄλλως εἰς αὐτοὺς μήτε θυσιὰν νὰ προσφέρωσιν εἰς τὸ ἱερόν, μήτε μὲ τὰς ἄλλους ἀνθρώπους ν' ἀναμιχθῶσιν ἀνευ ἀδείας τῶν ἱερῶν διδομένης μετὰ τὴν ἴασιν.

Ὅπως οἱ λεπροὶ ἀποκλείονται τῇς ἀνθρωπίνης κοινωνίας, οὕτω καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ, μένοντες ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῶν, εἶναι ἀποκεκλεισμένοι τῆς ἐν οὐρανῷ κοινωνίας τῶν καθαρῶν καὶ ἁγίων.

§ 27. Ὁ Τελώνης καὶ ὁ Φαρισαῖος (Λουκ. ΙΗ').

Εὐλογία τῶν μικρῶν παιδίων. (Ματθ. ΙΘ'.

Μάρκ. Γ'. Λουκ. ΙΗ').

Ἐπειδὴ τινες πεπεισμένοι εἰς ἐαυτοὺς, ὅτι εἶναι δίκαιοι, καταφρονοῦσι τοὺς ἄλλους, ὁ Ἰησοῦς εἶπε διὰ τοὺς τοιοῦτους τὴν παραβολὴν ταύτην· Ἄνθρωποι δύο ἀνέστησαν εἰς τὸ ἱερόν νὰ προσευχηθῶσιν, ὁ εἰς ἦτο Φαρισαῖος, ὁ δὲ ἄλλος Τελώνης. Καὶ ὁ μὲν Φαρισαῖος σταθεὶς πρὸς ἐαυτὸν προσηύχετο ταῦτα, Θεέ μου, σέ εὐχαριστῶ, ὅτι δὲν εἰμαι καὶ ἐγὼ καθὼς εἶναι οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι, ἄρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ ὡς οὗτος ὁ Τελώνης νηστεύω δις τῆς ἐβδομάδος καὶ δίδω τὸ δέκατον ἐξ ὧλων, ὅσα ἀποκτῶ. Ὁ δὲ Τελώνης ἐξ ἐναντίας ἐστάθη μακρόθεν, καὶ δὲν ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμούς του νὰ ὑψώσῃ εἰς τὸν οὐρανόν, ἀλλ' ἐκτύπα τὸ στῆθος του καὶ ἔλεγεν, Ὁ Θεὸς ἐλέησόν με

τὸν ἁμαρτωλόν.» Ἀφοῦ ἐτελείωσε ταύτην τὴν παραβολὴν ὁ Ἰησοῦς εἶπε, Σὺς λέγω ὅτι οὗτος ὁ Τελώνης κατέβη εἰς τὸν οἶκόν του δεδικαιωμένος, οὐχὶ δὲ καὶ ὁ Φαρισαῖος· διότι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

Εὐλογία μικρῶν παιδιῶν.

Προσέφερον δὲ τινες εἰς τὸν Ἰησοῦν μικρὰ παιδία διὰ νὰ τὰ εὐλογήσῃ, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῦ ὠνείδισαν τοὺς φέροντας. Τοῦτο ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀγανακτήσας εἶπε πρὸς αὐτούς. «Ἀφετε τὰ παιδία νὰ ἔρχωνται πρὸς με καὶ μὴ τὰ ἐμποδίζετε, διότι τῶν τοιούτων εἶναι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.» βε-
Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βερόιας

βαίως σὺς λέγω, ὅτι ὅστις δὲν δεχθῇ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον, δὲν θὰ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν. Καὶ ἔπειτα τὰ ἐνηγκλίσθη καὶ τὰ ἡυλόγησε, βαλὼν τὴν χεὶρά του ἐπ' αὐτά.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ἡ ὑπερηφάνεια καὶ ἡ ὑπεροψία καταστρέφει ὅσας καὶ ἀν' ἔχουμεν ἀρετάς. Δύναται τις νὰ τηρῇ κατ' ἐπίδειξιν τὰ τοῦ νόμου· ἀν' ἡμῶς δὲν ᾔχη ἀληθινὴν εὐσεβειαν εἰς τὴν καρδίαν του, οὐδὲν κατορθώνει. Ἡ ταπεινοφροσύνη, ἡ συναίσθησις τῆς ἀναξιοτήτος, ἡ εἰλικρινὴς μετάνοια ποιεῖ τὸν ἄνθρωπον εὐπρόσδεκτον εἰς τὸν Θεόν, τὸν βλέποντα εἰς τὰ αἰσθήματα τῆς καρδίας καὶ οὐχί εἰς τοὺς λόγους καὶ τὰς ἐπιδείξεις.

Χρέος τῶν γυνέων εἶναι διὰ παντὸς μέσου νὰ φέρωσι τὰ τέκνα αὐτῶν πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ νὰ ἐπικαλῶνται ὑπὲρ αὐτῶν τὴν εὐλογίαν του. Τοιοῦτων παιδίων εὐσεβῶν εἶναι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ὡς καὶ παντὸς χριστιανοῦ, ὅστις ἔχει τὴν ἀδωότητα καὶ πίστιν τῶν μικρῶν παιδίων.

§ 28. Ὁ πλούσιος νεανίσκος. (Ματθ. ΙΘ'.

Μάρκ. Γ. Λουκ. ΙΗ').

Ἀπήντησε καθ' ὁδὸν τὸν Ἰησοῦν νεανίσκος πλούσιος, ὅστις ἔδραμε πρὸς αὐτόν, καὶ γονατίσας ἔμπροσθέν του, εἶπε, Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσω ἵνα ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη, τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς εἶναι ἀγαθὸς εἰμὴ εἰς ὁ Θεός. Ἐάν δὲ θέλῃς νὰ εἰσέλθῃς εἰς τὴν ζωὴν, τήρησον τὰς ἐντολάς. Καὶ ὁ νεανίσκος εἶπεν εἰς αὐτόν, Ποίας; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη, Ταύτας, οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐ ψευδομαρτυρήσεις, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, καὶ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. Ὁ δὲ νεανίσκος εἶπε, Πάντα ταῦτα ἐφύλαξα ἐκ νεότητός μου, τί ἄλλο μοὶ λείπει; Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν εἰς αὐτόν, Ἐάν θέλῃς νὰ γέινῃς τέλειος, ὑπάγε, πώλησον τὰ ὑπάρχοντά σου καὶ δός τα εἰς τοὺς πτωχοὺς, καὶ τοιοιυτοτρόπως θὰ ἔχῃς θησαυροὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἔπειτα δὲ ἕλθε καὶ ἀκολούθει μοι. Ἀφ' οὗ ἤκουσε τοῦτον τὸν λόγον ὁ νεανίσκος, ἔγινε κατηφής καὶ ἀνεχώρησε λυπούμενος, ἐπειδὴ ἦτο πλούσιος καὶ εἶχε πολλὰ κτήματα.

Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπε, Τῇ ἀληθείᾳ σᾶς λέγω, ὅτι εἶναι πολὺ δύσκολον νὰ εἰσέλθῃ πλούσιος εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ἐυκολώτερον εἶναι νὰ διέλθῃ κάμηλος διὰ τῆς τρύπας τῆς βελόνης, παρὰ νὰ εἰσέλθῃ πλούσιος εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Οἱ δὲ μαθηταὶ ἐξεπλήττοντο διὰ ταῦτα καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους, Καὶ τίς δύναται νὰ σωθῇ; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε, Τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις εἶναι δυνατὰ παρὰ τῷ Θεῷ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ὁ Θεὸς νὰ σωθῇ δὲν ἔχει νὰ ἐπινοήσῃ τί νὰ πράξῃ· εἶναι ὠρισμένον τοῦτο — νὰ τηρῇ τὰς ἐντολάς, πιστεῶν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν.

Τὰ πλούτια εἶναι εὐλογία, ἀν γίνεται καλὴ χρῆσις αὐτῶν, ἄλλως εἶναι ἐπικίνδυνα καὶ ἐξολοθρευτικὰ τῆς σωτηρίας τῆς ψυχῆς.

§ 29. Ὁ Ζακχαῖος. (Λουκ. 19.)

Εἰς τὴν πόλιν Ἱεριχὼ ἦτό τις ἀνθρώπος πλούσιος καὶ ἀρχιτελώνης, ὀνομαζόμενος Ζακχαῖος. Οὗτος ἐζήτην νὰ ἴδῃ τὸν Ἰησοῦν, δὲν ἤμπορεῖ ὅμως ἐξ αἰτίας τοῦ πλήθους, διότι ἦτο μικρὸς κατὰ τὸ ἀνάστημα τοῦ σώματος. Ὅθεν ἔτρεξε καὶ ἀνέβη εἰς μίαν συκομωρέαν, διὰ νὰ ἤμπορέσῃ νὰ τὸ ἴδῃ, ἐπειδὴ ἔμελλε νὰ περάσῃ ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς. Ἀφ' οὗ δ' ἔφθασεν ὁ Ἰησοῦς εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον, εἶδε τὸν Ζακχαῖον καὶ τῷ εἶπε, Ζακχαῖε, κατέβα ταχέως, ἐπειδὴ σήμερον περὶ νὰ μείνω εἰς τὸν οἶκόν σου. Ὁ δὲ Ζακχαῖος κατέβη θύς καὶ τὸν ἐδέχθη μετὰ χαρᾶς. Καὶ ὅσοι εἶδον τὸν Ἰησοῦν ἐγόγγυζον λέγοντες, Ἦλθε νὰ μείνῃ εἰς τὸν οἶκον ἀνδ' ἁμαρτωλοῦ. Ὁ δὲ Ζακχαῖος σταθεῖς εἶπεν, Ἰδοῦ, κύριε, δὲ τὸ ἥμισυ τῶν ὑπαρχόντων μου εἰς τοὺς πτωχοὺς, καὶ ἂν ἡδίκησά τι τὸ ἀποδίδω τετραπλοῦν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε, μέρον σωτηρία εἰς τὸν οἶκον τοῦτον ἔγεινε, καθότι καὶ αὐτοῦς Ἀβραάμ εἶναι, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἦλθε νὰ ζητῇ καὶ νὰ σώσῃ τὸ ἀπολωλός.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ὁ Κύριος ἡμῶν παρέχει εἰς τὸν αἵτοῦ ὀλίγον πολλὰς τὰς εὐλαγίας αὐτοῦ· οὕτω διότι ἐπεθύμησε νὰ

μόνον αὐτὸν ὁ Ζαχαρίας, ἡξίωσε νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν οἶκόν του καὶ νὰ συμφάγῃ μετ' αὐτοῦ καὶ νὰ σώσῃ τὸν οἶκον αὐτοῦ.

Ἡ μετάνοια τοῦ Ζαχαρίου, εἰλικρινὴς καὶ πραγματικὴ οὔσα, ἐπροκάλεσε τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ καὶ τοῦ οἴκου του. Καὶ πλοῦσιος λοιπὸν καὶ τελώνης δύνανται νὰ σωθῶσιν, ὑποδεχόμενοι ἐν πίστει καὶ πνεύματι τὸν Κύριον ἰμῶν εἰς τὰς οἰκίας αὐτῶν, καὶ εἰλικρινῶς μετανουῶντες καὶ ἀποδίδοντες ἂν τυχὸν ἔχωσί τι ἡρπαγμένον.

§ 30. Ἀνάστασις τοῦ Λαζάρου. (Ἰωάν. ΙΑ').

Ἦτο εἰς τὴν Βηθανίαν ἀσθενὴς τις ὀνόματι Λάζαρος, ὅστις εἶχε δύο ἀδελφάς, τῶν ὁποίων ἡ μὲν μία ὠνομάζετο Μαρία, ἡ δὲ ἄλλη Μάρθα. Ταῦτα δὲ τὰ τρία ἀδελφία ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς. Ἀφ' οὗ δὲ ἡσθένησεν ὁ Λάζαρος, αἱ ἀδελφαὶ του ἐμήνυσαν ταῦτα τὸ γεγονός εἰς τὸν Ἰησοῦν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστι πρὸς θάνατον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δοξῆς τοῦ Θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ δι' αὐτῆς. Καὶ τότε μὲν δὲν ὑπῆγεν, ἀλλ' ἔμεινε δύο ἡμέρας. Μετὰ δὲ ταῦτα εἶπε πρὸς τοὺς μαθητάς του, Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν ἐκοιμήθη, ἀλλὰ ὑπάγω νὰ ἐξυπνίσω αὐτόν· οἱ δὲ μαθηταὶ του, ἀπεκρίθησαν, Κύριε, ἂν ἐκοιμήθη, θὰ σωθῇ. Τότε ὁ Ἰησοῦς τοῖς εἶπεν, Ὁ Λάζαρος ἀπέθανεν ὡς ὑπάγωμεν πρὸς αὐτόν. Ἦλθε λοιπὸν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Βηθανίαν, καὶ εὔρε τὸν Λάζαρον τέσσαρας ἡδὴ ἡμέρας κείμενον εἰς τὸν τάφον. Ἐρχομένου δὲ τοῦ Ἰησοῦ, ἡ μὲν Μάρθα ἦλθεν εἰς ὑπάντησίν του, ἡ δὲ Μαρία ἐκέθητο εἰς τὸν οἶκον. Ἰδούσα δὲ τὸν Ἰησοῦν ἡ Μάρθα εἶπε, Κύριε, ἂν ἦσο ἐδῶ, δὲν θὰ ἀπέθνησκεν ὁ ἀδελφός μου· ἀλλὰ καὶ τώρα ἡξέβρω ὅτι ὅσα ζητήσῃς παρὰ Θεοῦ σοὶ τὰ δίδει. Ἀπῆλθε δὲ καὶ ἐκέλεσε καὶ τὴν ἀδελφήν της τὴν Μαρίαν, ἥτις ἐλθοῦσα ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, τὰ αὐτὰ λέγουσα. Ὁ δὲ Ἰησοῦς, ἰδὼν καὶ αὐτὴν καὶ τοὺς ἄλλους κλαίοντας, ἐστενοχωρήθη πολὺ καὶ συγκινηθεὶς εἶπε, Ποῦ τὸν ἐβάλετε; Καὶ ἐκείνοι ἀπεκρίθησαν, Κύριε, ἔρχου καὶ ἶδε, καὶ ὁ Ἰησοῦς ἐδάκρυσεν. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὸν τάφον, ἐπρόσταξε νὰ ἀνοιξῶσιν αὐ-

(ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡ. Δ. ΠΑΝΤΑΖΗ).

τόν, σηκώσαντες τὸν λίθον· καὶ τότε μὲν ἐπεκλήσθη τὸν
οὐράνιον του πατέρα, ἔπειτα δὲ ἔκραζε μεγάλη τῇ φωνῇ,
Λάζαρε, δεῦρο ἔξω· καὶ ὁ Λάζαρος ἐξῆλθε τοῦ τάφου. Τοῦτο
ὁρῶντες πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων ἐπίστευσαν· ὁ Ἰησοῦς.

Ἡ ἀνάστασις τοῦ Λαζάρου.

τινὲς ὅμως ἐξ αὐτῶν ὑπῆγαν εἰς τοὺς Φαρισαίους καὶ ἀνήγ-
γειλαν ὅσα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς· οὗτοι δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς
συνήγαγον συνέδριον καὶ ἀπεφάσισαν νὰ συλλάβωσι τὸν Ἰη-
σοῦν, καὶ ἐπειδὴ ἤκουσαν ὅτι πολὺς ὄχλος συρρέει νὰ ἰδῇ

τὸν Ἀλζαρον ἀνιστάντα ἐκ νεκρῶν, ἀπεφάσισαν νὰ φανεύσωσι καὶ τὸν Ἀλζαρον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Εὐδαίμονες εἶναι αἱ οἰκογένειαι εἰς τὰς ὁποίας ἐπικρατεῖ ἡ τοῦ Θεοῦ ἀγάπη, τὴν ὁποίαν κερδαίνει τις διὰ τῆς πίστεως καὶ τῶν ἀγαθηργειῶν.

Δὲν ἐξαίρουνται τῶν ἀσθενειῶν καὶ τοῦ θανάτου καὶ αὐτοὶ οἱ παρὰ τοῦ Κυρίου ἀγαπώμενοι, ἀλλ' ἡ ἐλπίς αὐτῶν γίνεται εἰς αὐτοὺς λίαν παρήγορος. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς δὲν ἤλθεν εἰς τὸν κόσμον νὰ φυλάξῃ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τριούτων θλίψεων, ἀλλὰ νὰ σώσῃ αὐτὸν ἀπὸ τῶν νόσων τῆς ψυχῆς καὶ τῆς μελλούσης ὀργῆς.

Ἡ ἀνάστασις τοῦ Ἀλζάρου δεικνύει, ὅτι ὁ Κύριος ἱμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι κύριος τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου· αὐτὸς εἶναι ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνάστασις. Ὅπως δὲ ὁ Ἀλζαρος, οὕτω πάντες· τὴν ἐσχάτην ἡμέραν θ' ἀκοῶμεν τῆς φωνῆς τοῦ Χριστοῦ: «Ἐρχεται ὥρα, ἐν ἣ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσονται τῆς φωνῆς αὐτοῦ καὶ οἱ ἀκούοντες ἔγερνται, καὶ ἔκπορεύονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως.» Ἰω. Ε'. 28, 29).

§ 34. *Περὶ τῶν δύο λεπτῶν τῆς χήρας (Μάρκ. ΙΒ'. Λουκ. ΚΑ'). Παραβολὴ τῶν δέκα Παρθένων. (Ματθ. ΚΕ').*

Καθήμενος ὁ Ἰησοῦς ἀπέναντι τοῦ εἰς τὸν ναὸν γαζοφυλακίου, εἰς τὸ ὅποιον οἱ βουλόμενοι ἔβαλλον δῶρα, ἔβλεπεν ὅτι οἱ πολλοὶ πλούσιοι ἔβαλλον πολλὰ. Ἐν τούτοις εἶδε καὶ μίαν χήραν πτωχὴν, ἡ ὁποία ἔβαλεν ἐκεῖ δύο λεπτά. Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς τοὺς μαθητάς του· Τῇ ἀληθείᾳ, ἡ χήρα αὐτῇ ἔβαλεν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον περισσότερον πάντων τῶν ἄλλων· ἐπειδὴ πάντες μὲν οἱ ἄλλοι ἔβαλον ἐκ τοῦ περισσεύματός των εἰς τὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ, αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματός της ἔβαλεν ὅ,τι καὶ ἂν εἶχε.

Θέλων ὁ Ἰησοῦς νὰ διδάξῃ τοὺς ἀνθρώπους νὰ ὦσι πάντοτε προητοιμασμένοι διὰ τὴν μέλλουσαν ζωὴν, εἶπε πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν ἐξῆς παραβολὴν. Θὰ ὁμοιωθῇ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν μὲ δέκα παρθένας, αἱ ὁποῖαι λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας των (φανούς) ἐξῆλθον πρὸς ἀπάντησιν τοῦ νυμφίου, ἐκ τούτων δὲ αἱ μὲν πέντε ἦσαν μωραὶ, αἱ δὲ

πέντε φρόνιμοι· καὶ αἱ μὲν μωραὶ ἔλαβον τὰς λαμπάδας, δὲν ἔλαβον ὅμως μεθ' ἑαυτῶν καὶ ἔλαιον ὥς αἱ φρόνιμοι. Ἐπειδὴ δὲ ἐβράδυνεν ὁ νυμφίος, ἐνύσταζαν πᾶσαι καὶ ἐκοιμῶντο. Μετὰ δὲ ταῦτα, περὶ τὸ μεσονύκτιον, ἠκούσθη φωνή, Ἰδοὺ ἔρχεται ὁ νυμφίος, ἐξέλθετε εἰς ὑπάντησιν αὐτοῦ. Τότε ἠγέρθησαν ὅσαι αἱ παρθένοι, καὶ ἠτοίμασαν τὰς λαμπάδας των, καὶ αἱ μωραὶ εἶπον πρὸς τὰς φρόνιμους, Δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἔλαιου σας, διότι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται· αἱ δὲ φρόνιμοι ἀπεκρίθησαν, Μήπως τὸ ἔλαιον δὲν ἀρκεῖσθαι καὶ δι' ἡμᾶς καὶ διὰ σῶς, ὑπάρχετε μᾶλλον εἰς τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράσατε δι' ἑαυτὰς. Καὶ αὗται μὲν ἀπῆλθον ν' ἀγοράσωσιν· ἐν τῷ μεταξύ δὲ ἦλθεν ὁ νυμφίος, καὶ αἱ μὲν ἑτοιμοὶ παρθένοι εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα· αἱ δὲ λοιπαὶ ἦλθον μετὰ ταῦτα, καὶ ἔλεγον, Κύριε, Κύριε, ἀνοιξὺν ἡμῖν· ὁ δὲ νυμφίος εἶπε, δὲν σὺς γνωρίζω. Προσέχετε λοιπὸν πάντες, διότι δὲν ἤξεύρετε οὔτε τὴν ἡμέραν, οὔτε τὴν ὥραν, καθ' ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ὁ Θεὸς πάντοτε παρατηρεῖ καὶ ἐκτιμᾷ τὰς ὑπὲρ τῶν πτωχῶν καὶ τῶν ἐχόντων χρεῖαν τῆς βοηθείας ἡμῶν συνδρομὰς. Βέβαια δὲ αἱ ἐκ τοῦ ὑστερήματος διδόμεναι ἔχουσι πλεονάζειν παρ' αὐτῷ.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ὁ νυμφίος τῆς Ἐκκλησίας, καὶ γάμος ἡ κοινωνία τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἐκαστος δὲ πρέπει νὰ παρασκευάζεται δι' αὐτὴν ἐν ᾧ ζω ζῇ. Ἐπειδὴ δὲ οὐδεὶς γνωρίζει οὔτε τὴν ἡμέραν οὔτε τὴν ὥραν τῆς τελευτῆς του, οἱ ἀπαρασκευάστοι ἀποθνήσκοντες ἀποκλείονται τῆς οὐρανίου βασιλείας. Καὶ ἀλλαχοῦ (Λουκ. ΙΒ'. 36) εἶπεν ὁ Κύριος «Ἐστῶσαν ὑμῶν αἱ σάφους περιεσμέναι καὶ οἱ λύχνοι καίόμενοι».

Ἡ θύρα τοῦ ἐλέους θὰ κλεισθῇ, καὶ οἱ ἐργάται τῆς ἀνομίας θὰ μένωσιν ἔξω. Ἡ ἡμέρα τῆς χάριτος ἔχει τὰ ὅρια της, καὶ εἰς τοὺς μὴ ὠφελομένους ἐξ αὐτῆς δὲν μένει ἄλλο εἰμὴ, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, «ὁ ὥστος τοῦ σκότους εἰς τὸν αἰῶνα.» (Ἰωβ. στίχ. 13).

§ 32. Παραβολὴ τῶν τάλαντων. (Ματθ. ΚΕ').

Ἀνθρωπὸς τις ἀποδημῶν ἐκάλυψε τοὺς δούλους του, καὶ παρέδωκεν εἰς αὐτοὺς τὰ κεφάλαιά του. Καὶ εἰς ἄλλον μὲν

ἔδωκε πέντε τάλαντα, εἰς ἄλλον δὲ δύο, καὶ εἰς ἄλλον ἓν, κατὰ τὴν ἰκανότητά ἐκάστου· εἶπε δὲ εἰς αὐτοὺς νὰ τὰ ἐμπορευθῶσιν ἕως οὗ ἐπιστρέψῃ. Καὶ ὁ μὲν λαβὼν τὰ πέντε τάλαντα, ὁμοίως δὲ καὶ ὁ λαβὼν τὰ δύο, ἐδιπλασίασαν αὐτά, ὁ λαβὼν δὲ τὸ ἓν τάλαντον τὸ ἔθαψεν εἰς τὴν γῆν. Ἀφ' οὗ δὲ ἐπέστρεψεν ὁ κύριος, ἐπρόσταξε νὰ κηρύξωσι τοὺς δούλους ἐκείνους διὰ νὰ ἴδῃ πόσα ἐκέρδησεν ἕκαστος αὐτῶν διὰ τῆς ἐπιμελείας του. Καὶ πρῶτον μὲν ἦλθεν ὁ λαβὼν τὰ πέντε τάλαντα φέρων καὶ ἄλλα πέντε εἰς κέρδος. Ὁ δὲ κύριος εἶπε πρὸς αὐτόν, Εὖγε, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἔγεινες πιστός, ἐπὶ πολλῶν θὰ σὲ καταστήσω, γενοῦ μέτοχος τῆς χαρᾶς τοῦ Κυρίου σου. Ἐπειτα δὲ ἦλθεν ὁ τὰ δύο τάλαντα λαβὼν καὶ ἔφερεν ἄλλα δύο εἰς κέρδος. Καὶ ὁ κύριος, εἶπεν, Εὖγε, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπ' ὀλίγα ἔμεινες πιστός, ἐπὶ πολλῶν θὰ σὲ καταστήσω, γενοῦ μέτοχος τῆς χαρᾶς τοῦ κυρίου σου. Τελευταῖον δὲ ἦλθε καὶ ὁ λαβὼν τὸ ἓν τάλαντον, καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, κύριε, ἰδοὺ ἔχεις πάλιν τὸ ἓν τάλαντόν σου. Ἐγὼ ἤξεύρων ὅτι εἶσαι ἄνθρωπος σκληρὸς, θερίζων ὅπου δὲν ἐσπείρας, καὶ συνάγων ὅθεν δὲν διεσκόρπισας, ἐκρυψα τὸ τάλαντον εἰς τὴν γῆν, καὶ ἰδοὺ ἔχεις τὸ ἰδικόν σου. Ὁ δὲ κύριος εἶπε πρὸς αὐτόν, Δοῦλε πονηρὲ καὶ ὀκνηρὲ! ἐκ τοῦ ἰδίου σου στόματος σὲ καταδικάζω· ἀφ' οὗ ἤξευρες ὅτι εἶμαι σκληρὸς ἄνθρωπος, καὶ θερίζω ὅπου δὲν ἐσπείρα, καὶ συνάγω ὅπου δὲν διεσκόρπισα, ἔπρεπε νὰ βάλῃς τὸ ἀργύριόν μου εἰς τοὺς τραπεζίτας καὶ ἐγὼ ἐρχόμενος θὰ τὸ ἐλάβαν παρ' αὐτῶν μετὰ τόκου. Καὶ εὐθὺς ἐπρόσταξε τοὺς περιεστώτας, λέγων, Λάβετε ἀπ' αὐτοῦ τὸ τάλαντον καὶ δότε εἰς τὸν ἔχοντα τὰ δέκα τάλαντα· ἐπειδὴ εἰς πάντα ἔχοντα δοθήσεται, καὶ περισσευθήσεται, ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὁ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ· καὶ τὸν ἔχρειον δούλον ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον, ὅπου θὰ ἦναι ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Οἱ ὑπηρεταὶ τοῦ Κυρίου δὲν εἶναι ἀπλῆρες, ἵσα προτερήματα πεποιτισμένοι. Ἐκαστος δὲ ὁφείλει νὰ χρησιμοποιοῖ τὴν ἰκανότητά του καὶ νὰ ἐπαυξάσῃ αὐτὴν εἰς τμήματα καὶ ῥοὰς.

τοῦ Θεοῦ. Ἐκαστος δὲ θά κριθῇ ἀναλόγως τῆς τοιαύτης βελτιώσεως αὐτοῦ. Πάντες οἱ ἁμαρτωλοὶ νομίζουσι βαρεὰ τὰ προστάγματα τοῦ Κυρίου καὶ ἐπομένως σκληρόν αὐτὸν δεσπότην, ἀπαιτοῦντα ὅσα δὲν πρέπει. Θά κριθῶσιν οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι ὅχι μόνον διότι δὲν ἔπραξαν κακόν, ὅσοι δηλαδή δὲν ἔπραξαν τοῦτο, ἀλλὰ καὶ διότι ἡμίλησαν νὰ πράξωσι τὸ ἀγαθόν. Ἡ Ἀγία Γραφή λέγει. « Ἐκκλινον ἀπὸ κακοῦ καὶ ποίησον ἀγαθόν. »

Οἱ καταστρέφοντες διὰ καταχρήσεων τὰς παρὰ Θεοῦ δεδομένας εὐγενεῖς τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ πνεύματος δυνάμεις καὶ οὕτε ἑαυτοὺς οὕτως ὠφελοῦντες ἑθικῶς, οὕτε τοὺς ἄλλους. Θά κατακριθῶσι καὶ θά παραδοθῶσιν εἰς τὸ πῦρ τὸ ἐξώτερον, ἵπου δά ἦναι ὁ κλαυθὺς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

§ 33. Ἑσχατὴ ἡμέρα τῆς κρίσεως. (Ματθ. ΚΕ').

Τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῆς κρίσεως περιέγραψεν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὡς ἑξῆς. Ὅταν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, καὶ ὅλοι οἱ ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε θά καθίσῃ ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς δόξης του καὶ θά συναθροισθῶσιν ἔμπροσθέν του πάντα τὰ ἔθνη, καὶ θά τοὺς χωρίσῃ ἀπ' ἀλλήλων, καθὼς ὁ ποιμὴν τὰ πρόβατα ἀπὸ τὰ ἐρίφια, καὶ θά βάλῃ τὰ μὲν πρόβατα πρὸς τὰ δεξιὰ του, τὰ δ' ἐρίφια πρὸς τὰ ἀριστερά του· τότε θά εἰπῇ ὁ βασιλεὺς εἰς ἐκείνους οἵτινες εἶναι ἐκ δεξιῶν, Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· διότι ἐπείνασα, καὶ μοὶ ἐδώκατε νὰ φάγω· ἐδίψησα, καὶ ἐδώκατέ μοι νὰ πίνω· ξένος ἦμην, καὶ μ' ἐδέχθητε εἰς τὸν οἶκόν σας· γυμνὸς ἦμην, καὶ μ' ἐνεδύσατε· ἡσθένησα, καὶ μ' ἐπεσκέσθητε· ἐν φυλακῇ ἦμην, καὶ ἤλθετε πρὸς με. Ἐκεῖνοι δὲ θά εἰπωσι πρὸς αὐτόν, Κύριε, πότε σὲ εἶδομεν πεινῶντα καὶ σ' ἐθρέψαμεν; ἢ διψῶντα καὶ σ' ἐποίησαμεν; πότε σὲ εἶδομεν ξένον καὶ σ' ἐδέχθημεν; ἢ γυμνὸν καὶ σ' ἐνεδύσαμεν; πότε σὲ εἶδομεν ἀσθενῆ, ἢ ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ ἤλθομεν πρὸς σέ; Καὶ ὁ βασιλεὺς θά ἀποκριθῇ, Τῇ ἀληθείᾳ σας λέγω ὅτι, ὅσα ἐπράξατε εἰς ἓνα ἐκ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, εἰς ἐμέ τὰ ἐπράξατε. Ἐπειτα δὲ θά εἰπῇ καὶ εἰς ἐκείνους, οἵτινες

εἶναι ἐξ ἀριστερῶν, Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ· διότι ἐπείνασα, καὶ δὲν μοι ἐδώκατε νὰ φάγω· ἐδίψησα, καὶ δὲν μοι ἐδώκατε νὰ πῶ· ἕενος ἡμην, καὶ δὲν μ' ἐδέχθητε εἰς τὸν οἶκόν σας· γυμνός ἡμην καὶ δὲν μ' ἐνεδύσατε· ἀσθενὴς ἡμην καὶ ἐν φυλακῇ, καὶ δὲν μὲ ἐπισκέρθητε. Αὐτοὶ δὲ θὰ ἀποκριθῶσι, Κύριε, πότε σὲ εἶδομεν παινῶντα, ἢ διψῶντα, ἢ γυμνόν, ἢ ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ δὲν σὲ ὑπηρετήσαμεν; Καὶ ὁ βασιλεὺς θὰ ἀποκριθῇ· Ὅσα δὲν ἐπράξατε εἰς ἓνα τῶν ἀδελφῶν μου τούτων τῶν ἐλαχίστων, δὲν τὰ ἐπράξατε οὐδὲ εἰς ἐμέ. Καὶ οὕτως, οἱ μὲν ἐξ ἀριστερῶν θὰ ὑπάγῳσιν εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν, οἱ δὲ δίκαιοι, εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἀνωτέρω καθαρᾶς καὶ ὑπὸ πληρῆς περιγραφῆς τῆς τρομέρας ἡμέρας τῆς κρίσεως, ἕκαστος βεβαίως ἐξετάζων ἑαυτὸν ἐννοεῖ μετὰ ποῖων θὰ συγκαταριθμηθῇ. Αἱ πράξεις του δύνανται νὰ τὸν ὁδηγήσωσιν εἰς τὴν ἀπάντησιν, ἢ διαγωγὴν του πρὸς ἐκείνους τοὺς ὁποίους ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὀνομάζει ἀδελφούς του.

Ἐκαστος ἡμῶν βλέπων πτωχοὺς ἐστερημένους, πίνοντας, βλέπει ἀδελφούς τοῦ Κυρίου, καὶ πρὸς Κύριον ποιεῖ ὅ,τι πρὸς αὐτοὺς πράττει.

§ 31. Εἰσοδος τοῦ Ἰησοῦ εἰς Ἱερουσαλὴμ.
(*Ματθ. ΚΑ'. Μάρκ. ΙΑ'. Λουκ. ΙΘ'. Ἰωάν. ΙΒ'.*)

¶ ¶ Ὅτε ἐπλησίασεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἀπέστειλε δύο μαθητάς του, εἰπὼν εἰς αὐτούς, Ὑπάγετε εἰς τὴν κώμην τὴν ἀπέναντι ὑμῶν, καὶ εὐθὺς θὰ εὑρητε ἐκεῖ μίαν ὄνον δεδεμένην, καὶ ἓνα πῶλον μετ' αὐτῆς· λύσατέ τα καὶ φέρετέ τα ἐδῶ· ἂν δὲ σὰς εἴπῃ τις τι, εἰπατε εἰς αὐτόν, ὁ Κύριος τὰ χρεῖζεται, καὶ εὐθὺς θὰ τ' ἀφήσῃ. Ἐπορεύθησαν οἱ μαθηταί, καὶ ἐπραξάν κατὰ τὴν προσταγὴν τοῦ Ἰησοῦ, ἔφεραν τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον, καὶ ἔβαλαν ἐπάνω αὐτῶν τὰ ἐνδυματὰ των καὶ ἐπεκάθισεν εἰς αὐτόν ὁ Ἰησοῦς. Ὁ δὲ πολὺς λαὸς ἔστρωσαν τὰ ἱμάτιά των εἰς τὴν ὁδόν, δι' ἧς διεβαίνειν ὁ Ἰησοῦς· ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλαδία ἀπὸ τῶν δένδρων καὶ

ἔστρωναν αὐτὰ εἰς τὴν ὁδόν. Τὸ δὲ προπορευόμενον καὶ ἐπακολουθοῦν πλῆθος ἔκραζε λέγον. Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβὶδ· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου. Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις! Τινὲς δὲ τῶν Φαρισαίων ἔλεγον εἰς τὸν Ἰησοῦν, Διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοὺς μαθητάς σου. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν ἐὰν οὗτοι σιωπήσωσιν, οἱ λίθοι θὰ φωνήσωσιν. Βίβελόντος τοῦ Ἰησοῦ εἰς Ἱερουσόλυμα, ἐσείσθη ὅλη ἡ πόλις καὶ ἔλεγε, Τίς εἶναι οὗτος; Τὸ δὲ πλῆθος ἔκραζεν, Οὗτος εἶναι ὁ Ἰησοῦς ὁ προφήτης, ὁ ἀπὸ Ναζαρέτ τῆς Γαλιλαίας. Ἀφ' οὗ δὲ

Εἰσόδος τοῦ Ἰησοῦ εἰς Ἱερουσόλυμα.

ἐμβῆκεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν, οἱ παῖδες ἔκραζον, Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβὶδ! Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς πειραχθέντες, εἶπον εἰς τὸν Ἰησοῦν, Ἀκούεις τί λέγουσιν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη, Ναί· ἀλλ' οὐδέποτε ἀνέγνωτε, ὅτι ἐκ στόματος νηπιῶν καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον; (ψαλμ. Η'. 2). Ἐδίδωκε δὲ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοὺς πωλοῦντας εἰς αὐτὸ καὶ ἀγοράζοντας, λέγων, Εἶναι γεγραμμένον, ὁ οἶκός μου εἶναι οἶκος προσευχῆς, καὶ σεῖς ἐποιήσατε αὐτὸν σπήλαιον ληστῶν (Ἰεζ. Ζ'. 11).

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ἀνωτέρω εἶδομεν ὅτι τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον

ἐτίμησαν οἱ συνοδοιπόροι καὶ ὁπαδοὶ στρώνοντες τὰ φορέματα αὐτῶν εἰς τὴν ὁδὸν καὶ κλάδους δένδρων. Ἡμεῖς ἀντὶ τούτων δυνάμεθα νὰ περιποιηθῶμεν τὸν Ἰησοῦν ποιοῦντες τὸ θέλημα αὐτοῦ καὶ ἰποδεικνύοντες οὕτω τὴν δόξαν τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς πίστεως καὶ σωτηρίας ἡμῶν. Τὴν εἰσοδὸν ταύτην ἑορτάζει ἡ ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία τῇ Κυριακῇ τῶν Βαΐων.

Ὅπως οἱ δύο ἀπόστολοι ὑπέκρουσαν εἰς τὴν παραγγελίαν τοῦ Κυρίου καὶ ἔφεραν τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον, καὶ ὁ ἰδιοκτήτης αὐτῶν τὰ παρεχώρησεν, οὕτως ὀφείλομεν καὶ ἡμεῖς νὰ ὑπακούωμεν εἰς τὴν φωνὴν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ προσθίμως νὰ παραχωρῶμεν ἅπαντι πρὸς δόξαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν συντελεῖ.

Ὅλοι εἰμεθα τέκνα τοῦ Θεοῦ καὶ ὀφείλομεν νὰ ἡμιῶμεν τὸν Σωτῆρα, οὐχὶ μόνον νερῶς, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὰ γένη. Ὅπως τὰ παιδιὰ ἐφαλλον «Ὅσαντι τῷ υἱῷ Λαβὶν.» Διὰ νὰ γείνη ἡ καρδιά ἡμῶν οὕτως νὰ εἴη τοῦ Θεοῦ, πρέπει νὰ καθαρίζωμεν αὐτὴν ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἀγιωσύνην ἐν φόβῳ Θεοῦ (Β', Κορινθ. ζ', 1).

§ 35. Ὁ μυστικὸς δεῖπνος. (Ματθ. ΚΣΤ'. Μάρκ. ΙΔ'. Λουκ. ΚΗ'. Ἰω. Η', καὶ Κορινθ. ΙΔ').

Ὁ μυστικὸς δεῖπνος.

Ὅτε ἐπλησίασεν ἡ ἑορτὴ τῶν ἁζύμων, ἡ λεγομένη Πά-

σχα, ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην διὰ νὰ ἐτοιμάσωσιν αὐτὸ. Ὅτε δὲ ἦλθεν ἡ ὥρα τοῦ δείπνου, ἐκίθησε καὶ αὐτὸς καὶ οἱ δώδεκα Ἀπόστολοι μετ' αὐτοῦ καὶ ἐδείπνησε μετ' αὐτῶν τὸν τελευταῖον δείπνον ἐν τῇ κήσῳ ταύτῃ. Τότε δὲ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτοὺς, Ἐπιθυμῶ ἐπεθύμησα νὰ φάγω τοῦτο τὸ πᾶσχα μετ' ὑμῶν πρὸ τοῦ νὰ πάθω. Σὺς λέγω δὲ ὅτι δὴν θὰ φάγω πλέον ἐξ αὐτοῦ, ἕως ὅτου πληρωθῇ ἐν τῇ βραυλείᾳ τοῦ Θεοῦ. Ἐγερθεῖς δὲ ἤρχισε νὰ πλύνῃ τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν του καὶ νὰ τοὺς σπογγίζῃ. Τοῦτο δὲ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς εἰς ὑπόδειγμα καὶ διδασκαλίαν τῆς ταπεινοφροσύνης. Ἐπειτα καθίσας πάλιν εἰς τὴν τράπεζαν, ἔλαβεν ἄρτον καὶ εὐχαριστήσας ἔκοψεν αὐτὸν καὶ ἔδωκεν εἰς τοὺς μαθητὰς του, καὶ εἶπε, Λάβετε, φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον, τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. Ἐπειτα ἔλαβε καὶ τὸ ποτήριον, καὶ εὐχαριστήσας ἔδωκεν εἰς τοὺς μαθητὰς του εἰπὼν, Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες, τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Διὰ τοῦ ἱεροῦ νικητῆρος διδασκόμεθα τὴν ταπεινοφροσύνην. Ἀς ἀσθαινώμεν βαλῶς εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν τὸ παράδειγμα τοῦ πάντων Δεσπότης, συγκαταβάτης ἵνα νόησιν τοὺς πόδας τῶν αὐτοῦ μαθητῶν.

Ἐν τῇ μυστικῇ δείπνῳ συνεστάθη παρὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν τὸ πανίχιον τῆς Μεταλήψεως μυστήριον. Δι' αὐτοῦ ἡμῶν τὸ εἶδος τοῦ ἡγιασμένου ἄρτου, καὶ ὑπὸ τὸ εἶδος τοῦ ἡγιασμένου οἴνου, μεταλαμβάνομεν αὐτοῦ τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον. Πρέπει δὲ νὰ πιστεῖσμεν ὅτι μεταβάλλονται πραγματικῶς ὁ ἄρτος καὶ ὁ οἶνος, μετὰ τὴν ἐκ τοῦ ἱεροουργήματος ἐπίκλησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ μεταποιούνται εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ σῶμα καὶ εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Πιστεῖοντες ἀδιστάκτως εἰς τοῦτο δι' ἐνωσθῶμεν πῶς πρέπει νὰ ἡμεθα παρεσκευασμένοι ὅταν προσερχώμεθα εἰς τὴν ἁγίαν κοινωνίαν. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶπεν· «Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει, καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ.» Ὁ δὲ ἀπόστολος Παῦλος παραγγέλλει, «Δοκιμαζέτω ἄνθρωπος ἑαυτὸν... ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων ἀναξίως κρίμα ἑαυτοῦ ἐσθίει καὶ πίνει μὴ διακρίνων τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα τοῦ Κυρίου.»

§ 36. Ἡ προδοσία τοῦ Ἰούδα. (Ματθ. ΚΣΤ', ΚΖ'.
Μάρκ. ΙΔ'. Λουκ. ΚΒ'. Ἰω. ΙΓ'—ΙΗ').

Εἰς τῶν δώδεκα μαθητῶν τοῦ Ἰησοῦ, Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, εἰς τὸν ὁποῖον ἐμβήκεν ὁ Σατανᾶς, εἶχε συμφωνήσει μετὰ τοὺς ἄρχιερεῖς νὰ δώσωσιν εἰς αὐτὸν τριάκοντα ἀργύρια, διὰ νὰ παραδώσῃ τὸν Ἰησοῦν εἰς τὰς χεῖρας τῶν, χωρὶς νὰ τὸ καταλάβῃ ὁ λαός. Τὸν σκοπὸν τοῦτον τοῦ Ἰούδα γνωρίζων ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν ἐν τῷ δεῖπνῳ, ἅψ' οὗ ἔτιψε τοὺς πῶδας τῶν Ἀποστόλων, Βέβαια σὺς λέγω ὅτι εἰς ἐξ ἡμῶν θὰ με παραδώσῃ. Ἀκούσαντες τοῦτο αἱ μαθηταί, ἔβλεπον εἰς ἀλλήλους, ἀποροῦντες περὶ τίνος τὸ λέγει· καὶ ἐπειδὴ ὁ Ἰωάννης, τὸν ὁποῖον ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, ἔκειτο εἰς τὸ πλευρὸν του, ἔνευσε πρὸς αὐτὸν ὁ Πέτρος, διὰ νὰ ἐρωτήσῃ ποῖος εἶναι ἐκεῖνος. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς τὸν Ἰωάννην, πεσόντα εἰς τὸ στῆθος του καὶ ἐρωτήσαντα μυστικῶς, Εἰς ὅποιον ἐγὼ βάψας εἰς τὸν ζωμὸν τὸ ψωμῖον δώσω, ἐκεῖνος εἶναι, καὶ ἐμβάψας ψωμῖον, τὸ ἔδωκεν εἰς τὸν Ἰούδαν τὸν Ἰσκαριώτην, λέγων συγχρόνως πρὸς αὐτόν, Ὅ,τι θὰ κέμῃς, κέμε το τὸ ταχύτερον, τὸ ὁποῖον ἀκούσαντες τινες ἐνόμισαν ὅτι τοῦ λέγει ν' ἀγοράσῃ τὰ ἀναγκαῖα διὰ τὴν ἑορτήν, ἐπειδὴ εἶχε τὰ κοινὰ χρήματα, ἢ νὰ δώσῃ τι εἰς τοὺς πτωχοὺς. Ὁ δὲ Ἰούδας λαβὼν τὸ ψωμῖον, εὐθὺς ἐξῆλθε.

Μετὰ τὸν δεῖπνον, ὅτε ἦτο ἤδη νύξ, ὁ Ἰησοῦς συνωμίλησεν ἱκανῶς μετὰ τοὺς μαθητάς του· συμβουλευσας δὲ καὶ παρηγορήσας αὐτοὺς καὶ εὐχόμενος ὑπὲρ αὐτῶν, ἐξῆλθε μετ' αὐτῶν πέραν τοῦ χειμᾶρρου τῶν Κέδρων, ὅπου ἦτο κήπος. Ὁ Ἰούδας ἤξευρε τὸν κήπον τοῦτον, διότι πολλάκις ἤρχετο ἐκεῖ ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν του.

Ἀφ' οὗ ἦλθεν ἐκεῖ ὁ Ἰησοῦς, λέγει πρὸς τοὺς μαθητάς του, Καθήσαστε ἐνταῦθα, ἕως οὗ ὑπάρχω νὰ προσευχηθῶ· ἔλκετε δὲ μεθ' ἑαυτοῦ τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, καὶ παρκαθίσας εἶπε πρὸς αὐτούς, Περιλυτοί εἰναι ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου, μείνατε ἔδῳ καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ καὶ παρκαθίσας ὀλίγον ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον, καὶ εἶπε, Πάτερ,

εἰ δυνατόν, ἄς παρέλθῃ ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο, πλὴν ἄς γείνη τὸ θέλημά σου καὶ ὅχι τὸ ἰδικόν μου· τοῦτο δὲ εἶπεν ἐκ δευτέρου καὶ ἐκ τρίτου. Ἐφάνη δὲ ἄγγελος καὶ τὸν ἐνίσχυσεν. Ὁ Ἰησοῦς κατήντησεν εἰς μεγάλην ἀγωνίαν, ὥστε ὁ ἰδρῶς αὐτοῦ ἔγεινεν ὡς θρόμβοι αἵματος καὶ ἐπιπτον εἰς τὴν γῆν. Ἐπειτα δὲ ἔλθων εἰς τοὺς μαθητάς του εὗρεν αὐτοὺς κοιμωμένους, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, Τί κοιμᾶσθε; γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε διὰ νὰ μὴ πέσητε εἰς πειρασμόν. / Καὶ ἐν ᾧ ἔλεγε ταῦτα, ἦλθεν ὁ Ἰούδας μὲ πολλοὺς στρατιώτας καὶ δούλους τῶν ἀρχιερέων, φέροντας μάχαιράς καὶ φανούς καὶ λαμπάδας, καὶ ὁ Ἰούδας (ἐπειδὴ ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς σημεῖον, ὅτι ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον ᾔθελε φιλήσει εἶναι ὁ Ἰησοῦς), πλησιάζας πρὸς τὸν Ἰησοῦν, εἶπε, Χαίρε διδασκαλε, καὶ τὸν ἐφίλησεν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτόν, Φίλε, διατί ἦλθες; Ἰούδα, μὲ φίλημα παραδίδεις τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; Οἱ δὲ στρατιῶται συνέλαβον αὐτόν. Ὁ δὲ Πέτρος εἴλκυσε τὴν μάχαιράν του καὶ ἔκοψε τὸ δεξιὸν ὠτίον τοῦ δούλου τοῦ ἀρχιερέως, ὀνομαζομένου Μάλχου. Καὶ τὸ μὲν ὠτίον τοῦ Μάλχου θεράπευσεν ὁ Ἰησοῦς, πρὸς δὲ τὸν Πέτρον εἶπε, Βάλε τὴν μάχαιράν σου εἰς τὴν θήκην, διότι ὅστις σύρει μάχαιραν ἐναντίον ἔλλου ὑπὸ μάχαιρας χάνεται.

Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Ἰούδας μετενόησε καὶ ἐπέστρεψεν ὀπίσω τὰ τριάντα ἀργύρια εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς λέγων, Ἠμάρτον παραδούς αἷμα ἀθῶν· οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀπεκρίθησαν, Τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ ὤφει· ὁ Ἰούδας τότε ἀπελπισθεὶς ἐπῆγε καὶ ἐκρεμάσθη· οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἠγόρασαν μὲ τὰ ἐπιστραφέντα χρήματα ἀγρόν διὰ νὰ χρησιμεύσῃ εἰς ταφὴν τῶν ξένων· ὠνομάσθη δὲ ὁ ἀγρὸς οὗτος ἀγρὸς αἵματος, διότι διὰ τῶν χρημάτων τῆς ἀγορᾶς του ἐπροδόθη ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ τὰ δοθέντα χρήματα ἦσαν ἀγορὰ αἵματος.

Τὸ φρικτὸν κακούργημα τοῦ Ἰούδα ἔστω εἰς ἡμᾶς πρὸς ἀπόδειξιν, ὅτι ἂν καὶ ἡγουαζώμεθα χριστιανοί, δηλ. ὁπαδοὶ τοῦ Χριστοῦ, ἔξομοῦμεθα μὲ τὸν προδότην, ἦταν παραδιδώμεθα εἰς τὸν πειρασμόν καὶ διὰ τῶν ἔργων ἡμῶν προδίδομεν τρόπον τινὰ τὸν Χριστὸν ἁμαρτάνοντες χάριν νομιζομένων ἡδονῶν, πολλὰκις μικρῶν. Ὅπως εἰς τὸν Ἰούδαν

οὕτω καὶ εἰς πάντα μὴ ὠπλισμένον διὰ τῆς πίστεως καὶ τῆς προσευ-
χῆς ἐμβάλλει ὁ διάβολος πονηροῦς στοχασμούς. Ὁ Ἰούδας μεταμελη-
θεὶς ἐπίστρεψε τὸ ἀργύριον καὶ ἐκρεμάσθη (πλοῦτος ἀδίκως συναγόμε-
νος ἐξεμεθίσεται, Ἰωβ Κ. 25). Ὅταν παρέλθῃ ἡ ἐκ τῆς ἀναρτίας
ἡδονὴ ἢ συνειδήσις μᾶς δεικνύει τὴν φρίκην αὐτῆς καὶ μᾶς φέρει εἰς
ἀπελπισίαν.

Οἱ μὴ γρηγοροῦντες καὶ μὴ προσέχοντες εἰς τὴν διαγωγὴν αὐτῶν
περιπίπτουσιν εἰς πειρασμόν. Ὁ διάβολος καιροφυλακεῖ καὶ ὅταν
εἴρῃ τὸν ἄνθρωπον βρθυμοῦντα, ἀρπάζει αὐτόν.

Τὸ παράδειγμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἡς διδάσκει ἡμᾶς ὅτι πᾶσαν ἀπο-
στολὴν ἡγίαν πρέπει νὰ ἐκπληρώμεν ὅσον δυσχερὲς καὶ φοικαλίᾳ
φαίνεται. Πρέπει νὰ λέγωμεν, Ὑψίστε Θεεῖ, γεννηθῆται τὸ θέλημα
σου, ἐνίσχυσον ἡμᾶς νὰ ὑπομείνωμεν διὰ σέ.

§ 37. Ἀριθμῶσις τοῦ Πέτρου. (Ματθ. ΚΣΤ'. Μάρκ.

ΙΔ'. Λουκ. ΚΒ'. Ἰω. ΙΔ'.)

Μετά τὸν δεῖπνον εἶπεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τοὺς μαθητάς
του πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ ταῦτα· ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ θὰ
σκανδαλισθῆτε πάντες ἐν ἐμοί. Ὁ δὲ Πέτρος ἀπεκρίθη, «Ἄν
καὶ πάντες σκανδαλισθῶσιν ἐν σοί, ἐγὼ ὅμως δὲν θὰ σκαν-
δαλισθῶ ποτε, ἕτοιμος εἶμαι νὰ ὑπάρχω μετὰ σοῦ καὶ εἰς
φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον. Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπε, Τῇ ἀληθείᾳ
σοὶ λέγω, σήμερον κατ' αὐτὴν τὴν νύκτα, πρὶν φωνῆσθαι ὁ ἀ-
λέκτωρ δίσ, σὺ θὰ μὲ ἀκονθῇς τρίς. Εἰτα ὑπεσχέθη εἰς τοὺς
μαθητάς ὅτι θὰ σταίλῃ εἰς αὐτοὺς τὸ ἅγιον Πνεῦμα, τὸ ὁ-
ποῖον ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται. Ὅτε δὲ παρέδωκεν ὁ
Ἰούδας τὸν Ἰησοῦν, οἱ μὲν ἄλλοι μαθηταί, ἐκτὸς τοῦ Πέ-
τρου καὶ Ἰωάννου, τὸν ἀφῆκαν καὶ ἔφυγαν, καὶ ὁ μὲν Ἰω-
άννης, ὡν γνωστός τῷ ἀρχιερεῖ, εἰσῆλθε μετὰ τοῦ Ἰησοῦ,
ὁ δὲ Πέτρος τὸν ἠκολούθει μακρόθεν ἕως εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ
ἀρχιερέως, ὅπου οἱ δούλοι εἶχον ἀνθηρακίαν καὶ ἐθερμαίνον-
το· πλησιάζας δὲ ἐκθήητο καὶ αὐτὸς μετ' αὐτῶν. Ἐκεῖ δ'
ἐξητάζετο μήπως καὶ αὐτὸς ἦναι ἐκ τῶν μαθητῶν τοῦ Ἰη-
σοῦ, ἀλλ' ὅμως αὐτὸς ἠρνήθη τρίς τοῦτο, τὴν τελευταίαν
μάλιστα φωνὴν ἤρχισε νὰ καταράται καὶ νὰ ὀμνύῃ, λέγων,
Δὲν γνωρίζω τὸν ἄνθρωπον, τὸν ὅποιον λέγετε. Καὶ ἐν ᾧ
αὐτὸς ἔλεγε ταῦτα, ἐφώνησεν ὁ ἀλέκτωρ τὸ δεύτερον, καὶ

ὁ Ἰησοῦς στραφεὶς, ἠτένισε πρὸς τὸν Πέτρον· ὁ δὲ Πέτρος ἐν-
θυμηθεὶς τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, ὅστις τῷ εἶπε, πρὶν ἢ φωνήσῃ
ὁ ἀλέκτωρ δ' ἰς, σὺ θὰ μὲ ἀπαρνηθῇς τρίς, ἐξῆλθεν ἔξω καὶ
ἐκλαυσε πικρῶς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Τοῦ Πέτρου ἡ διακογὴ δακνίζει τὴν ἀνθρω-
πίνην ἀδυναμίαν, καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν πολλῶν ἐλθεδῶν, ὅταν ἀρῶνται
εἰς τὰς ἰδίας τῶν δυνάμεις.

Φαίνεται δὲ ὑγγρόνως καὶ ἡ δύναμις τῆς μετανοίας. Τοῦ Πέτρου
ἡ μετάνοια ἐγένετο εὐπρόσδεκτος, διότι ἦτο εἰλικρινής. Τὰ πικρὰ
τοῦ δάκρυα ἐξέπιυναν τὸ σφάλμα του. Ἡ ἀληθὴς μετάνοια τοιαύτη
πρέπει νὰ ᾖται. Ὁ Πέτρος ἔκτοτε ἔμεινε τῷ ὄντι πιστὸς εἰς τὸν Κυ-
ριον. Ἐκίρριξε τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας καὶ ἀθανατώθη διὰ τὴν
εἰς τὸν Ἰησοῦν σταθερὰν πίστιν του.

"Ἄς μάθωμεν, ὅτι μόνον διὰ τῆς θείας βοηθείας δύναται ν' ἀντιστα-
θῇ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν πειρασμόν. "Ἄς ἐνθυμηθῶμεν τοῦ Ἀποστόλου,
Ὁ νομίζων ὅτι στέκει, ἄς προσέξῃ μὴ πέσῃ (Α' Κορίθ. 1. 12).

§ 38. Ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν ἀρχιερέων. (Ματθ.
ΚΣΤ'. ΚΖ'. Μάρκ. ΙΔ'. Λουκ. ΚΒ', ΚΓ'. Ἰω. ΙΙΙ. ΙΘ').

Οἱ συλλαβόντες τὸν Ἰησοῦν τὸν ἔδεσαν καὶ τὸν ἔφεραν
πρῶτον εἰς τὸν Ἀνναν τὸν πρῶτον ἀρχιερεά, πενθερόν δὲ τοῦ
ἐν ἐνεργείᾳ ἀρχιερέως κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο Καϊάφα. Ἐρώτη-
σε δὲ αὐτὸν ὁ Ἀννας περὶ τῶν μαθητῶν του καὶ περὶ τῆς
διδασκαλίας του· ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἐγὼ παρόρησά ἐ-
λάλησα εἰς τὸν κόσμον, ἐρώτησον τοὺς ἀκουατάς μου, διό-
τι οὗτοι ἡξεύρουσι τί ἔλεγα εἰς αὐτούς. Ἀφ' οὗ δὲ εἶπε
ταῦτα, εἰς τῶν ὑπηρετῶν τὸν ἐρώχπισιν, εἰπὼν, Οὕτως ἀπο-
κρίνεσαι εἰς τὸν ἀρχιερέα; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη, Ἄν
κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς,
τί με δέρεις; Μετὰ δὲ ταῦτα ἀπέστειλεν ὁ Ἀννας τὸν Ἰη-
σοῦν δεμένον εἰς τὸν τοῦ ἔτους ἐκείνου ἀρχιερέα Καϊάφραν,
ὅπου συνήχθησαν ὅλοι οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ
λαοῦ· ἐζήτουν δὲ ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ διὰ νὰ
τὸν θανατώσωσι καὶ δὲν εὗρον, ἔν καὶ πολλοὶ ἦλθον ψευδο-
μάρτυρες. Ὑστερον δὲ προσελθόντες δύο ψευδομάρτυρες νὰ

μαρτυρήσωσι κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, εἶπον, Ἡμεῖς ἤκούσαμεν ὅτι εἶπεν. Ἐγὼ δύναμαι νὰ κρημνίσω τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τρεῖς ἡμέρας νὰ τὸν οἰκοδομήσω πάλιν. Τότε ἐσηκώθη ὁ ἀρχιερεὺς καὶ εἶπεν εἰς τὸν Ἰησοῦν, Δὲν ἀπὸκρίνῃσαι τίποτε εἰς ὅσα σοὺ καταμαρτυροῦσιν οὗτοι; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα. Καὶ ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν Ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζώντος νὰ εἴπῃς εἰς ἡμᾶς ἂν σὺ ᾔσῃ ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη. Σὺ εἶπας· πλὴν σὺς βεβαίω, ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἴδῃτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. Ταῦτα λέγοντας ὁ ἀρχιερεὺς, ἔσχισε τὰ ἐνδύματά του καὶ εἶπεν, Ἐβλάσφημησε! τί ἔτι χρεῖαν ἔχομεν μαρτύρων; Καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους εἶπα, Τώρα ἠκούσατε τὴν βλασφημίαν, τί ἀποκρίσεσθε; ἐκεῖνοι δὲ εἶπον, Ἐνοχὸς θανάτου εἶναι. Καὶ μετὰ τοῦτο οἱ κρατοῦντες αὐτὸν τοῦ ἔλαμψαν μυρίους ἐμπαιγμοὺς. Ἄλλοι δὲ ἐσκέπαζον τὸ πρόσωπόν του καὶ τὸν ἐκτύπων, λέγοντες, Προφήτευσον, Χριστέ, τίς εἶναι ὁ κτυπήσας σε;

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ Ὁ Ἰησοῦς ἦλθῃ ἤδη, κατὰ τὴν προφητείαν τοῦ Ἡσαΐου, ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν, καὶ ὡς ἀμὴν ἐναντίον τοῦ κείροντος, ἄφρονος (ΝΓ). Ὁ διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν εἰς τὸ ἰκοῦσιν πάθος ἐλθὼν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρχιερέως ὡμολόγησε τὴν ἀλήθειαν ἐρωτηθεὶς. Ἐν καὶ ἐγνώριζεν, ὅτι δι' αὐτῆς ἤθελε καταδικασθῇ εἰς θάνατον. Ἦσαν νομίμως καλωμέεθα, ὁφείλομεν νὰ λέγωμεν τὴν ἀλήθειαν, οὐδ' ὅπως τὰς συνεπειὰς αὐτῆς συλλογιζόμενοι.

Τὰ πάθη τοῦ Ἰησοῦ τὸς φέρωσιν ἡμᾶς εἰς συναίσθησιν, ὅτι ταῦτα ὑπέστη χάριν τῆς σωτηρίας ἡμῶν.

§ 39. Ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τοῦ Πλάτων. (Ἰω. ΙΗ. Λουκ. ΚΓ'. Ματθ. ΚΖ'. Μάρκ. ΙΕ').

Ὅτε δὲ ἐξημέρωσεν, ἔφεραν τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ συνέδριον, ὅπου ᾔσῃ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ. καὶ τὸν ἠρώτησαν, Σὺ εἶσαι ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ; Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη, Σεῖς λέγετε ὅτι ἐγὼ εἰμι. Ἐπειτα

εἶπον πάντες, "Τί ἐτι ἔχομεν χρεῖαν μαρτυρίας, ἀφ' οὗ ἡμεῖς οἱ ἴδιοι ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματός του; καὶ εὐθὺς τὸν ἔφεραν εἰς τὸν Πόντιον Πιλάτον, τὸν Ῥωμαῖον ἡγεμόνα αὐτῶν. Ὁ δὲ Πιλάτος τοὺς ἠρώτησε, Τίνα κατηγορίαν ἔχετε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; Αὐτοὶ δὲ ἀπεκρίθησαν, "Ἄν δὲν ἦτο οὗτος κακοποιός, βέβαια δὲν σοὶ τὸν παρεδίδομεν. Ὁ δὲ Πιλάτος εἶπε, Λάθετε σεις αὐτόν καὶ κρίνατέ τον κατὰ τὸν νόμον σας· καὶ αὐτοὶ ἀπεκρίθησαν, Δὲν μᾶς εἶναι συγκεχωρημένον νὰ καταδικάζωμεν εἰς θάνατον οὐδὲ ἕνα. Ἀφ' οὗ εἶπον αὐτὰ, ὁ Πιλάτος ἐμβήκεν εἰς τὸ δικαστήριον, καὶ εἶπε πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Σὺ εἶσαι ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Καὶ ὁ Ἰησοὺς ἀπεκρίθη, Ἀφ' ἑαυτοῦ σου λέγεις τοῦτο, ἢ ἄλλοι σοὶ εἶπον περὶ ἐμοῦ; Καὶ ὁ Πιλάτος εἶπε, Μήπως εἰμαι ἐγὼ Ἰουδαῖος; Ὁ ἔθνος σου καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε εἰς ἐμέ, τί λοιπὸν ἔπραξας; Ὁ δὲ Ἰησοὺς εἶπεν, Ἡ βασιλεία μου δὲν εἶναι ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· ἐπειδὴ ἂν ἦτο ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, οἱ ὑπηρέται μου ἤθελον πολεμῆσαι ὑπὲρ ἐμοῦ. Καὶ ὁ Πιλάτος εἶπε, Λοιπὸν εἶσαι βασιλεὺς; Καὶ ὁ Ἰησοὺς ἀπεκρίθη, Σὺ λέγεις ὅτι εἰμαι βασιλεὺς· ἐγὼ διὰ τοῦτο ἐγεννήθην καὶ ἦλθον εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ μαρτυρήσω τὴν ἀλήθειαν, καὶ ὅστις εἶναι ἐκ τῆς ἀληθείας, ἐκεῖνος ὑπακούει εἰς τὴν φωνήν μου. Ὁ δὲ Πιλάτος εἶπε, Τί εἶναι ἀλήθεια; Καὶ τοῦτο εἰπὼν πάλιν ἐξῆλθε πρὸς τοὺς Ἰουδαίους καὶ εἶπεν, Ἐγὼ οὐδεμίαν αἰτίαν εὗρισκω εἰς αὐτόν! οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἐπέμενον ἰσχυρότατα λέγοντες, ὅτι διεγείρει τὸν λαὸν εἰς ἀποστασίαν, διδάσκων εἰς ὅλην τὴν Ἰουδαίαν, ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως τῆς Ἱερουσαλὴμ. Ὁ δὲ Πιλάτος ἀκούσας Γαλιλαίαν, ἠρώτησεν ἂν ἦναι Γαλιλαῖος ὁ Ἰησοὺς, καὶ μαθὼν ὅτι ἦτο ἐκ τῆς ἐπικρατείας τοῦ Ἡρώδου, ὄντος τετράρχου τῆς Γαλιλαίας τὸν ἔστειλε πρὸς αὐτόν, ὅστις διὰ τὰς ἐφορτὰς ἦτο εἰς Ἱερουσαλὴμ.

Ὁ δὲ Ἡρώδης ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἐχάρη· διότι, ἀκούων πάντοτε πολλὰ περὶ αὐτοῦ, ἐπεθύμει νὰ τὸν ἴδῃ· ἐπρότεινε δὲ εἰς αὐτόν πολλὰς ἐρωτήσεις, ἀλλ' ὁ Ἰησοὺς ἵστατο σιωπῶν, καὶ δὲν ἀπεκρίθη οὐδὲ ἕνα λόγον· οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ

οἱ γραμματεῖς ἴσταντο ἐκεῖ καὶ τὸν κατηγοροῦν σφοδρῶς. Καὶ ἐπειδὴ δὲν ἤθελε ν' ἀποκριθῇ, διὰ τὴν περιπαίξην ὁ Ἡρώδης, ἐπρόσταξε καὶ τὸν ἐνέδυσαν λαμπρὸν φόρεμα (ὡς βασιλέα τῶν Ἰουδαίων), καὶ οὕτω τὸν ἔστειλαν ὀπίσω εἰς τὸν Πιλάτον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ὁ Πιλάτος, ὡς καὶ ἔθνικός, ἐξήλεγξε διὰ τῆς παρατηρήσεώς του τὴν καθόλου διάνοξιν τοῦ Ἰουδαίου. Πολλὰκις συμβαίνει τῆς παρεκτροπῆς τῶν νομιζομένων πιστῶν εἰς τὸν Θεὸν νὰ ἐξελέγχῃ ἢ τῶν ἀπίστων καλλιτέρεα ἐνὶ τῇ διαγωγῇ. Ἀξιωματικὸς εἶναι πάλιν ἡ παρρησία τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὰς ἐρωτήσεις τοῦ Πιλάτου. Πόσον ἀμαρτάνομεν ὅταν ἐρωτῶμενοι ἢ ἐξεταζόμενοι συσταλλόμεθα νὰ λέγωμεν τὴν ἀλήθειαν, διότι ἴσως συλλογιζόμεθα, ὅτι δίνεται αὕτη ἡ ἡμῶν μικρὴ νὰ βλάβῃ ἢ τοὺς μισουμένους τυχὸν παρ' ἡμῶν νὰ ὠφελησῇ.

§ 40. Καταδικα τοῦ Ἰησοῦ. (Ματθ. ΚΖ'. Λουκ. ΚΓ'. Ἰω. ΙΙΙ', ΙΘ').

Μετὰ δὲ ταῦτα προσκλήσας ὁ Πιλάτος τοὺς ἄρχιερεῖς καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν εἶπεν, ὅτι δὲν εὕρισκει νὰ ἐπραξεν ὁ Ἰησοῦς τι ἄξιον θανάτου· καὶ ἐπειδὴ συνεθίζεν ὁ ἡγεμὼν κατὰ τὴν ἐορτὴν ν' ἀπολύῃ ἓνα κατὰδικον, ὃν τινα ἤθελεν ὁ λαός, καὶ τότε εἶχεν ἓνα κατὰδικον, ληστὴν διαβόητον, ὀνομαζόμενον Βαραββᾶν, εἶπε πρὸς αὐτούς, Τίνα θέλετε νὰ σᾶς ἀπολύσω, Βαραββᾶν ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν; Καὶ ὅλον τὸ πλῆθος ἔκραξε, Λίβε τούτον, ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν τὸν Βαραββᾶν. Καὶ ὁ Πιλάτος τοὺς ἠρώτησε, Τί νὰ γάρῃ λοιπὸν τὸν Ἰησοῦν; Καὶ πάντες ἀπεκρίθησαν, Σταυρωθήτω. Ἐν τούτοις ἔστειλε καὶ ἡ γυνὴ τοῦ Πιλάτου πρὸς αὐτόν, λέγουσα, Νὰ μὴ ἔχῃς νὰ κἀμῃς μὲ τὸν δίκαιον τούτον, διότι πολλὰ ἔπαθον εἰς τὸ ὄνειρόν μου δι' αὐτόν· ὅθεν ὁ Πιλάτος εἶπεν εἰς τοὺς Ἰουδαίους περὶ τοῦ Ἰησοῦ, Καὶ τί κακὸν ἐποίησεν; Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἐπέμενον μεγαλοφώνως κρίζοντες, Σταυρωθήτω, σταυρωθήτω. Ὅθεν ἀναγκασθεὶς ὁ Πιλάτος τὸν μὲν Βαραββᾶν ἀπέλυσε, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἐμαστίγωσεν. Ἐπειτα ἤρχισαν νὰ τὸν περιπαίξωσιν οἱ στρατιῶται,

καὶ τὸν ἐκείνου κοκκίνην χλαμύδα καὶ τὸν ἐστεφάνωσαν
 μὲ στέφανον ἐξ ἁκανθῶν καὶ τῷ ἔδωκαν κάλαμον εἰς τὴν
 χεῖρα· γινώσκοντες δὲ ἔμπροσθέν του, ἔλεγον περιπαίζον-
 τές τον, ὡς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων! καὶ ἐμπτύσαντες
 αὐτόν, ἔλαβον τὸν κάλαμον ἀπὸ τῆς χειρὸς του καὶ ἐτυ-
 πτον αὐτὸν εἰς τὴν κεφαλὴν. Ὁ δὲ Πιλάτος ἐξῆλθεν ἔξω
 πάλιν καὶ πειν, ὅτι δὲν εὕρισκε οὐδὲν πταίσμα εἰς αὐτόν.
 Ἐξῆλθε δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς, φέρων τὸν ἁκάνθινον στέφανον καὶ
 τὸ πορφυρὸν ἱμάτιον· λέγει δὲ ὁ Πιλάτος, Ἰδοὺ ὁ ἄνθρω-
 πος. Ἄλλοι δὲ ἄρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται των ἐφώναζαν ὅλοι
 ὁμοῦ, Σταυρώσον! σταυρώσον αὐτόν! Καὶ ὁ Πιλάτος εἶπε,
 Λάθετε αὐτὸν σῆς καὶ σταυρώσατέ τον, ἐπειδὴ ἐγὼ δὲν εὐ-
 ρίσκω καμίας αἰτίαν εἰς αὐτόν· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἀπεκρίθησαν,
 Ἡμεῖς νομίζομεν καὶ κατὰ τὸν νόμον ἡμῶν πρέπει ν' ἀπο-
 θάνῃ, διότι ἔκαμε τὸν ἑαυτὸν του υἱὸν Θεοῦ. Ὁ δὲ Πιλάτος
 ἀκούσας οὕτω ἐφοβήθη, καὶ εἰσελθὼν εἶπε πρὸς τὸν Ἰησοῦν,
 Πόθεν εἶσαι σὺ; Ὁ Ἰησοῦς δὲν ἀπεκρίθη, ὁ δὲ Πιλάτος τῷ
 εἶπεν, Εἰ με δὲν λαλεῖς; Δὲν ἠξεύρεις ὅτι ἐξουσίαν ἔχω νὰ
 σὲ σταυρώσω καὶ ἐξουσίαν ἔχω νὰ σὲ ἀπολύσω; Καὶ ὁ Ἰη-
 σοῦς εἶπε, Δὲν εἶχες τινα ἐξουσίαν κατ' ἐμοῦ, ἂν μὴ σοι ᾔτο
 δεδομένον ζωθῆν. Καὶ ἐκ τούτου ὁ Πιλάτος ἐζήτην νὰ τὸν
 ἀπολύσῃ· ἀλλ' οἱ Ἰουδαῖοι ἔκραζον, Ἐάν τοῦτον ἀπολύσῃς,
 δὲν εἶσαι φίλος τοῦ Καίσαρος ἐπειδὴ ὅστις λέγει ἑαυτὸν
 βασιλεῖα ἀντιτίθεται εἰς τὸν Καίσαρα. Ταῦτα ἀκούσας ὁ
 Πιλάτος ἀνέβησεν ἐπὶ τοῦ βήματος καὶ δείξας τὸν Ἰησοῦν,
 εἶπεν εἰς τοὺς Ἰουδαίους, Ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς σας. Αὐτοὶ δὲ ἐ-
 φώναζον, Ἄρον! Ἄρον! σταυρώσον αὐτόν· ὁ δὲ Πιλάτος εἶ-
 πε, Τὸν βασιλεῖα σας νὰ σταυρώσω; οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀπεκρί-
 θησαν, Δὲν ἔχομεν βασιλεῖα, εἰμὴ Καίσαρα. Τότε ὁ Πιλάτος
 βλέπων ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος γίνεται,
 λαβὼν ὕδωρ ἐνίψε τὰς χεῖράς του ἔμπροσθεν τοῦ ὄχλου, λέ-
 γων, Ἄθ' ἂν εἶμαι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου τούτου,
 ὑμεῖς ὀφείθε. Καὶ ὅλος ὁ λαὸς ἀπεκρίθη, Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ'
 ἡμῶν καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν! Καὶ τότε ὁ Πιλάτος παρέδωκε
 τὸν Ἰησοῦν εἰς αὐτοὺς διὰ νὰ σταυρωθῇ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Οἱ Ἰουδαῖοι ἐπρωτίμηναν ν' ἀπολυθῇ ὁ κακοῦργος Βαραββῆς καὶ νὰ θανατωθῇ ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Οὔτω πᾶς ἁμαρτωλὸς καὶ κακὸς ἄνθρωπος προτιμᾷ τὴν κακίαν παρὰ τὴν ἀρετήν. Ὁ Ἰησοῦς ἵπουμεῖνα, ἐμπαιγμούς καὶ κακώτεῖς μετὰ πρῶτης καὶ ὑπομονῆς, παρέ/ει εἰς ἡμᾶς παράδειγμα θεῶν. Ὅταν, ὡς διὰ λόγου ἢ καὶ ἄλλως προσβαλλώμεθα, ἐνθυμούμενοι τὸν Ἰησοῦν πρέπει νὰ μὴ ἐπιζητώμεν ἐκδίκησιν ἀλλὰ μάλιστα νὰ συγχωρῶμεν τοὺς βλάπτοντας ἡμᾶς.

Ἀπειληθεὶς ὁ Πιλάτος παρέδωκε τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ σταυρωθῆναι, νομίσας ὅτι ἔπραξεν ὅ,τι ἰδυνήθη διὰ νὰ τὸν ἀπολύσῃ καὶ θεωρήσας πλέον ἑαυτὸν ἄθῳον. Οὔτω πράττουσιν οἱ δειλοί, καὶ οἱ πράττοντες ἀδικίαν ἐπὶ τέλους, διὰ νὰ στερεῶνται εἰς τὴν ἐξουσίαν. Τὸ δίκαιον καὶ τὸ ὀρθὸν πρέπει νὰ πράττῃ ὁ ἄνθρωπος, χωρὶς νὰ φοβῆται ὅ,τι καὶ ἂν ἤθελε πάθει διὰ τοῦτο. Ὁ Πιλάτος διὰ τὴν φιλαρχίαν καὶ τὴν ἀδυναμίαν τοῦ χαρακτήρος του ἔγινε συνένοχος μὲ τοὺς Ἰουδαίους εἰς τὸν θάνατον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Οἱ Ἰουδαῖοι ἀνέλαβον ἐφ' αὐτοὺς καὶ τὰ τέκνα των τὸν ἄδικον θάνατον τοῦ Ἰησοῦ. Ἡ ἱστορία μᾶς διδάσκει ὅτι μετ' οὐ πολλὰ ἔτη (78 μ. Χ.) ἡ Ἱερουσαλὴμ καὶ ὁ ναὸς κατετράφησαν, πλέον τοῦ ἐνὸς ἑκατομυρίου Ἰουδαίων ἀπωλείσθησαν, χιλιάδες ἀπέθανον ἐκ τῆς πείνης καὶ ἄλλοι διὰ σφαγῆς· τὰ ἄλλα τῶν ἔχσαν ὡς ποταμὸς εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Ἱερουσαλὴμ. Ἐσταυρώθησαν τοσούτοι, ὥστε, κατὰ τὴν ἱστορικὴν ἰωσήππου, οὔτε τόπος ἵτα πλέον διὰ σταυρούς, οὔτε σταυροὶ διὰ τοὺς Ἰουδαίους. Καὶ μέχρι δὲ τῆς σήμερον ἡμέρας διατηραμένοι πανταχοῦ τῆς γῆς πύλαι. Εἴθε νὰ προσέλθωσι δι' εὐελκρινούς μετανιώας καὶ πίστεως εἰς τὴν πίστιν Ἐκείνου, τὸν ὑποὸν οἱ προπάτορες των ἠδίκησαν.

§ 41. Σταύρωσις τοῦ Ἰησοῦ.

(Μάρκ. ΙΕ' Ἰωάν. ΙΘ'. Λουκ. ΚΓ'. Ματθ. ΚΖ').

Ἀφ' οὗ ἔλαβον οἱ στρατιῶται τὸν Ἰησοῦν, τὸν ἐξέδυσαν τὴν χλαμύδα καὶ τὸν ἐνέδυσαν τὰ ἱμάτιά του, καὶ ἐπιθέντες τὸν σταυρὸν εἰς τοὺς ὤμους τὸν ἔφεραν εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης· ἠκολούθει δὲ πλῆθος πολὺ, καὶ εὐσεβεῖς τινες γυναῖκες κλαίουσαι καὶ θρηνοῦσαι. Καθ' ὁδὸν δὲ εἶρον Σίμωνά τινα Κυρηναῖον, καὶ τὸν ἐβίασαν νὰ σηκώσῃ τὸν σταυρὸν τοῦ Ἰησοῦ. Ἀφ' οὗ δὲ ἔφθασαν εἰς τὸν λεγόμενον Κρανίου τόπον, Ἐβραϊστὶ δὲ Γολγοθᾶ, πρῶτον ἔδωκαν εἰς

τὸν Ἰησοῦν γὰρ πῖν' ὄξος μεμιγμένον μὲ χολήν, ὁ δὲ Ἰησοῦς τὸ ἐδοκίμασε μὲν, δὲν ἠθέλησεν ὅμως νὰ τὸ πῖν'· ἔπειτα τὸν ἐσταύρωσαν, ἡμέραν παρασκευήν. Ἐσταύρωσαν δὲ καὶ δύο κακούργους παρ' αὐτῷ, τὸν μὲν ἐκ δεξιῶν, τὸν δὲ ἐξ ἀριστερῶν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς πάσχων ταῦτα, ἐδέετο λέγων,

Ὁ Ἰησοῦς φέρων τὸν σταυρὸν του.

«Πᾶτερ, ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οὔδασι τί ποιοῦσιν». Ἐπᾶνω δὲ εἰς τὸν σταυρὸν ἔθηκαν τὴν ἐπιγραφὴν, «Οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων». Τῶν συσταυρωθέντων δὲ κακούργων ὁ μὲν εἰς ἐβλασφήμει, λέγων, Ἄν ἦσαι σὺ ὁ Χριστὸς, σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς. Ὁ δὲ ἕτερος ἐπέπληττε τοῦτον λέγων, Δὲν φοβείσαι τὸν Θεόν, ἐν ᾧ καὶ σὺ τὰ αὐτὰ ὑποφέρεις; καὶ ἡμεῖς μὲν πάσχομεν δικαίως, διότι ἀπολαμβάνομεν ἅξια τῶν ἔργων μας, οὗτος δὲ οὐδὲν ἐποίησε· καὶ πρὸς τὸν Ἰησοῦν ἔλεγε, Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη εἰς αὐτόν, Βεβαίως λέγω σοι, ὅτι σήμερον θὰ ἦσαι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ. Ἀφ' οὗ δὲ τὸν ἐσταύρωσαν οἱ στρατιῶται, ἐμοίρασαν τὰ φορέματά του μετὰ τῶν καὶ εἰς τὸν χιτῶνά του ἔβαλαν κλῆρον καὶ οὕτως ἐπληρώθη ἡ περὶ τούτου προφητεία (Ψαλμ. ΚΑ'. 18).

τα ἰδὼν ὁ ἐκκτόνταρχος καὶ οἱ παρεστῶτες ἐφοβήθησαν πολὺ καὶ ἔλεγον. Ὁ Ἀληθὺς Θεοῦ υἱὸς ἦτο οὗτος.

Ἡ ἡμέρα καθ' ἣν ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ δύο κακοῦργοι ἦτο παραμονὴ τοῦ σκαβότου τοῦ πέσχα, τὸ ὅποιον ἦτο καὶ ἡ κυρία ἡμέρα τοῦ πέσχα. Διὰ τὴν μὴ μείνῃσι λοιπὸν τὰ σώματα ἐπλῆναι εἰς τὸν σταυρὸν κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν, παρεκλείεταν τὸν Πιλάτον οἱ Ἰουδαῖοι νὰ συντρίψωσι τὰ σκέλη τῶν ἐσταυρωμένων διὰ τὴν ἀποθάνουσι καὶ νὰ καταβιβάζωσι τὰ σώματά των ἀπὸ τὸν σταυρὸν διὰ τὴν τὰ θάψωσι. Καὶ ὁ μὲν Πιλάτος ἔδωκε τὴν προσταγὴν. οἱ δὲ στρατιῶται τῶν μὲν ἄλλων δύο συνέτριψαν τὰ σκέλη, τοῦ δὲ Ἰησοῦ οὐχί· διότι ἦτο ἤδη ἀποθαρμμένος. Εἰς δὲ τῶν στρατιωτῶν ἐκέντησε τὴν πλευρὰν τοῦ Ἰησοῦ μετὰ λόγχην, καὶ εὐθὺς ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΣ. Οὔτε ὁ κίνδυνος οὔτε τὸ σπαραξικάρδιον τοῦ θεάματος, οὔτε οἱ ἀναιδισμοὶ τῶν ἀναιδίζοντων ἐδυνάμην νὰ ἐνδοξάσωσι τὴν παντοκράτορι Παρθένον καὶ Θεοτόκον ἀπὸ τοῦ νὰ παραταθῇ, ὡς μήτηρ φιλοστόργος, εἰς τὰ πύθη καὶ τὰς τελευταίας στιγμὰς τοῦ υἱοῦ αὐτῆς ἐπὶ τοῦ σταυροῦ. Παράδειγμα εἰγεν εἰς ζήλου καὶ εὐλαβείας.

Ἰδοὺ ἐκπληρουμένη καὶ ἡ τοῦ θεοδόχου Συμεῶνος προφητεία, Διέρχεται τὴν ἁγίαν καρδίαν τῆς Παρθένου βουφαία.

Ὁ Κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ μέσῃ τῶν πόνων καὶ τῶν ὀδυνῶν τοῦ ἡτέρισε συμπαθῶς πρὸς τὴν ἁγίαν αὐτοῦ μητέρα, καὶ ὡς φιλόστοργον τέκνον ἐφρόντισε περὶ αὐτῆς, καὶ ἐσύστη ἐν αὐτὴν εἰς τὸν ἱγαπημένον του μαθητὴν· ὅστις ἠξιώθη τῆς μεγίστης τιμῆς νὰ παραλάβῃ εἰς τὰ ἴδια τὴν λοιπὴν καὶ μητέρα τοῦ Θεοῦ Ἰησοῦ.

Τὸ παράδειγμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν διδάσκει ἡμᾶς νὰ τιμῶμεν τοὺς γονεῖς καὶ νὰ φροντίζομεν περὶ αὐτῶν φιλοστόργως, εἰς οἰκονομίαν καὶ ἐν εὐσεβείᾳ κατὰ τὰς ἐντολὰς, μέχρις ἐσχέτης ἀναπνοῆς, καὶ ἀποθνήσκοντες δὲ νὰ δώσωμεν τοῖς οἰκείοις καὶ φίλοις τὰς δεύρας ἱπὲρ τῶν γονέων ἡμῶν παραγγελίας.

Ὅ,τι οἱ προφῆται προείπον, ὅ,τι προδιετυπώθη πᾶν ὅ,τι ἀπῆρτετο εἰς ἐξιλέωσιν τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ κόσμου ἐνώπιον τῆς θείας δικαιοσύνης, ἐτελείωσεν ὁ Θεὸς Ἰησοῦς ἡμῶν εἰπε. — Ἐτετέλεστο· πᾶτερ, εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου, καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν ἀπέθανεν ἱπὲρ ἡμῶν.

Κατέβη εἰς τὴν γῆν καὶ συντρίψας τὸ κράτος τοῦ διαβόλου, ἀπήλλαξεν ἡμᾶς τῆς παπατορικῆς ἁμαρτίας καὶ τῶν συνεπειῶν αὐτῆς.

§ 43. Ἀποκαθήλωσις καὶ ταφή τοῦ Ἰησοῦ.
(Ματθ. ΚΖ'. Μάρκ. ΙΕ'. Λουκ. ΚΓ'. Ἰωάν. ΙΘ').

Περὶ τὸ ἐσπέραις τῆς παρασκευῆς ἦλθε πρὸς τὸν Πιλάτον ἄνθρωπος τις ἀπὸ Ἀριμαθαίας, ὀνομαζόμενος Ἰωσήφ· ἦτο δὲ πλούσιος καὶ βουλευτῆς ἐπίσημος, καὶ δὲν εἶχε συγκτανεῦσαι οὔτε εἰς τὴν βουλήν. οὔτε εἰς τὴν πρᾶξιν τῶν ἄλλων κατὰ τοῦ Χριστοῦ, διότι ἦτο δίκαιος καὶ ἀγαθὸς καὶ μαθητῆς τοῦ Ἰησοῦ κεκρυμμένος διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων. Οὗτος λοιπὸν ἐλθὼν εἰς τὸν Πιλάτον, ἐζήτησε τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Ὁ δὲ Πιλάτος ἐπισκέλεσε τὸν ἐκατόνταρχον καὶ τὸν ἠρώτησεν. ἂν ὁ Ἰησοῦς εἶχεν ἤδη ἐκπνεῦσαι. Πληροφορηθεὶς δὲ παρ' αὐτοῦ, ὅτι ἀπέθανεν, ἐπρόσταξε νὰ δοθῇ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὸν Ἰωσήφ. Ὅτε δὲ ἐνύκτωσεν, ἦλθεν ὁ Ἰωσήφ, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ σινδόνιον καθαρὸν, διὰ νὰ τυλῇ μετὰ αὐτὸ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Ἦλθε δὲ καὶ ὁ Νικόδημος, ἄνθρωπος ἐκ τῶν φαρισαίων, ὅστις πρὸ τριῶν ἔτων εἶχε συνομιλήσει μετὰ τοῦ Ἰησοῦ· εἶχε δὲ μεθ' ἑαυτοῦ μίγμα σμύρνης καὶ ἄλλας σχεδὸν ἑκατὸν λίτρας. Οὗτοι οἱ δύο ἀποκαθήλωσαν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, καὶ τὸ ἤλαιψαν μετὰ πολὺ τιμα μύρα καὶ τὸ περιετύλιξαν μετὰ τὸ σινδόνιον. Ἐκεῖ δὲ πλησίον ἦτο κῆπος τοῦ Ἰωσήφ, καὶ ἐν αὐτῷ μνημεῖον λαξευτὸν, τὸ ὅποιον κατεσκεύασεν ὁ Ἰωσήφ δι' ἑαυτόν. καὶ δὲν εἶχεν ἐνταφιασθῇ εἰς αὐτὸ ἄλλος· εἰς αὐτὸ τὸ μνημεῖον ἔθεσαν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ κυλίσαντες ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου μέγαν λίθον, ἀνεχώρησαν. Ἦσαν δὲ εἰς τὸν ἐνταφιασμόν του Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ μήτηρ τοῦ Ἰακώβου, αἵτινες ἐκλήθηντο ἀπέναντι τοῦ τάφου καὶ ἐθεώρουν ποῦ τιθεταὶ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.

Τὴν δὲ ἐπαύριον ἐλθόντες ὁμοῦ πρὸς τὸν Πιλάτον οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι, εἶπον πρὸς αὐτόν. Ἐνεθυμῆθημεν ὅτι ὁ πλάνος ἐκεῖνος ζῶν ἔτι, εἶπε, Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρωμαι· ὅθεν πρόσταξεν νὰ φυλαχθῇ ὁ τάφος ἕως τῆς τρί-

της ἡμέρας, μήπως ἔλθωσιν οἱ μαθηταὶ τοῦ τὴν νύκτα καὶ κλέψωσι τὸ σῶμά του, καὶ ἔπειτα εἶπα· σὺ εἰς τὸν λαόν· ὅτι ἡγέρθη ἐκ νεκρῶν, καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάγι χείρων τῆς

Ἀποκαθιζόμενος καὶ παρυσκευὴ διατὴν ταφὴν τοῦ Κυρίου.

πρώτης. Ὁ δὲ Πλάτος ἀπεκρίθη, Ἐχετε φύλακας ὑπάγετε καὶ ἀσφαλίσατε τὸ τάφον καλῶς ἡξεύρετε. Ἐκεῖνοι δὲ πορευθέντες ἡσφάλισαν παρευθὺς τὸ μνημεῖον καὶ ἐσφράγισαν τὸν λίθον, καὶ κατέστησαν εἰς φύλαξιν στρατιώτας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν θανάτων ἀφῆρετε πᾶν ἐμπόδιον

εἰς τὴν σωτηρίαν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Ἐκτοτε ὁ τάφος τῶν πιστῶν εἶναι ἀναπαυτήριον τοῦ σώματος μέχρι τῆς ἀναστάσεως κατὰ τὴν τελευταίαν ἡμέραν.

Πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων, ὡς ὁ Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, χωρὶς ἐπίδειξιν, εἶναι μαθηταὶ καὶ πιστοὶ ὁπαδοὶ τοῦ Χριστοῦ, ὅστις γινώσκει τὰς καρδίας αὐτῶν. Ὡς δὲ οὗτος καὶ ὁ ἕτερος μυστικὸς μαθητὴς αὐτοῦ, ὁ Νικοδήμης, ὃς περιποιεῖσθαι νοερώς τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, πράττοντες ὅ,τι ἀρεστὸν εἰς αὐτόν, κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ διδασκαλίαν.

Πολλοὶ δὲ διὰ τῆς διαγωγῆς ἡμῶν προσβέλλομεν τὸν παθόντα ὑπὲρ ἡμῶν Σωτῆρα, ὡς οἱ σταυρώσαντες αὐτόν. Εἶθε διὰ τῆς γνησίας καὶ εὐαγγελικῆς θλίψεως ἐξιλεώσωμεν αὐτόν, καὶ διὰ τῶν δακρῶν τῆς μετανοίας πλύνωμεν τὰς πληγὰς, τὰς ὁποίας ἐργαζώμεθα διὰ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. Ἄν μὴ διαίωμεν ὅπως αὐτὸς μᾶς συμβουλεῖ, καὶ ἀποθάνωμεν ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν, εἰς μάτην ἦλθε δι' ἡμᾶς εἰς τὸν κόσμον καὶ ἔπαθεν.

§ 44. Ἡ ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ. (Ματθ. ΚΗ.

Μάρκ. ΙΣΤ'. Λουκ. ΚΔ'. Ἰω. Κ').

Τὴν μετὰ τὸ σάββατον ἡμέραν, ὁρθροῦ βαθείως ἦλθον αἱ γυναῖκες εἰς τὸν τάφον τοῦ Ἰησοῦ, φέρουσαι ἀρώματα· καὶ ἰδοὺ γίνεται σεισμὸς μέγας· ἄγγελος δὲ Κυρίου κατέβη ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας τοῦ μνημείου, καὶ ἐκέθητο ἐπ' αὐτοῦ· ἡ δὲ ὄψις αὐτοῦ ἦτο ὡς ἡ ἀστραπή, καὶ τὸ ἐνδυμὸν τοῦ λευκόν ὡς ἡ χιών· οἱ στρατιῶται ἐκπλαγέντες ἔπεσαν κατὰ γῆς ὡς νεκροί.

Ὁ δὲ ἄγγελος λέγει πρὸς τὰς γυναῖκας, μὴ φοβείσθε! Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρενόν, τὸν ἐσταυρωμένον; ἠγέρθη, δὲν εἶναι ἔδῳ· ἐλθετε καὶ ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο ὁ Κύριος. Ὑπάγετε λοιπὸν ταχέως καὶ ἀναγγεῖλατε τὴν ἐγερσίν του εἰς τοὺς μαθητάς του.

Τότε ἀπῆλθον αἱ γυναῖκες ἐκ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου ἄμα δὲ καὶ χαρῆς μεγάλης καὶ ἔτρεξαν εἰς τὴν πόλιν διὰ ν' ἀναγγεῖλωσιν εἰς τοὺς μαθητάς τὴν ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου. Μετ' ὀλίγον δὲ συνήντησεν ὁ Κύριος τὰς γυναῖκας, αἱ ὁποῖαι ἤρχοντο εἰς τὴν πόλιν, κατὰ παραγγελίαν τοῦ ἁγ-

γέλου, νά μηνύσωσιν εἰς τοὺς ἀποστόλους τὴν ἀνάστασιν, καὶ ταῖς εἶπε, Χαίρετε· αὐταὶ δὲ προσελθοῦσαι τὸν ἐπροσκύνησαν καὶ ἐνηγχάλισθησαν τοὺς πόδας του. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε, Μὴ φοβείσθε, ἀλλ' ὑπάγετε καὶ εἰπατε εἰς τοὺς ἀδελφοὺς μου νά ὑπάγωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν καὶ ἐκεῖ θά

Ἡ ἀνάστασις.

μέ ἴδωσι. Καὶ αἱ μὲν γυναῖκες ἐπορεύοντο νά δώσωσι τὴν εἶδῃσιν εἰς τοὺς μαθητάς, τῶν δὲ στρατιωτῶν τινες ἦλθον εἰς τὴν πόλιν καὶ ἀνήγγειλαν ὅλα τὰ γενόμενα εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς, οἵτινες συναθροισθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων ἔκαμαν συμβούλιον καὶ ἔδωκαν ἀργύρια ἱκανὰ εἰς τοὺς στρατιώτας καὶ τοὺς ἐρμήνευσαν λέγοντες, Εἰπατε ὅτι ἐν ᾧ ἡμεῖς ἐκοιμώμεθα, ἦλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὴν νύκτα καὶ ἔλαβαν αὐτόν. Οἱ δὲ στρατιῶται λαβόντες τὰ ἀργύρια ἐποίησαν ὥς ἐδιδάχθησαν.

Τὸ ἐσπέρας τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἥτις ἦτο ἡ πρώτη τῆς ἐβδομάδος (δηλ. Κυριακὴ καθ' ἡμέας), ἐν ᾧ ἦσαν συνηθροισμένοι οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ καὶ αἱ θύραι ἦσαν κεκλεισμέναι διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ στα-

Θεὸς ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν εἶπεν, Εἰρήνη ὑμῖν. Οἱ δὲ μαθηταὶ ἐτρόμαξαν, νομίσαντες ὅτι βλέπουσι φάντασμα. Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Διὰ τί εἰσθε τεταραγμένοι; καὶ διὰ τί διαλογισμοὶ ἀναβαλόνουσιν εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν; ἴδετε τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας μου, ὅτι αὐτὸς ἐγὼ εἰμαι· ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα δὲν ἔχει σάρκα καὶ ὥσθ, καθὼς βλέπετε ὅτι ἐγὼ ἔχω. Καὶ ἄφ' οὗ εἶπε ταῦτα, ἔδειξεν εἰς αὐτοὺς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας του. Οἱ δὲ μαθηταὶ ἐκ τῆς χαρᾶς των, ὅτι εἶδον τὸν Κύριον δὲν ἐπίστευσον ἔτι καὶ ἐθαύμαζον· εἶπε δὲ τότε ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτοὺς· Ἐρχετέ τι φαγώσιμον ἐνταῦθα; Καὶ ἐκείνοι τῷ ἔδωκαν μέρος ἰχθύος ὀπτοῦ καὶ ὀλίγον μέλι, ὃ δὲ Ἰησοῦς λαβὼν ἔφαγεν ἔμπροσθεν αὐτῶν. Ἔπειτα ἐξήγησεν εἰς αὐτοὺς τὰς Γραφὰς καὶ διήνοιξε τὸν νοῦν των εἰς τὸ νᾶ τὰς καταλαμβάνουσι· παρήγγειλε δὲ εἰς αὐτοὺς νὰ μείνωσιν εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἕως νὰ στείλῃ εἰς αὐτοὺς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. Ἔπειτα πάλιν τοῖς εἶπεν, Εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς ὁ πατήρ μου ἔστειλεν ἐμέ, οὕτω καὶ ἐγὼ στέλλω ὑμᾶς. Καὶ εἰπὼν ταῦτα, ἐνεύρυσσε καὶ λέγει πρὸς αὐτοὺς, Λαβετε Πνεῦμα ἅγιον, καὶ ἂν τινων συγχωρήσητε τὰς ἁμαρτίας, θὰ ἦναι συγχωρημέναι, ἂν δὲ μὴ τὰς συγχωρήσητε, ἄσυγχώρητοι θὰ ἦναι. Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἔγεινεν ἄφαντος ἀπ' αὐτῶν. Οὕτω λοιπὸν ὁ Κύριος αὐθημερόν ἐπιστοποίησε τὴν ἀνάστασίν του εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ἡ ἀνάστασις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ μεγάλη ἡμέρα τῶν ἐλπίδων τῆς πίστεως ἡμῶν, ἡ ἀναγέννησις τοῦ κόσμου. Ἐν τῇ ἀναστάσει φαίνεται ἡ ἀληθεία τῆς θείας ὑποσχέσεως. «Οὐκ ἔγκαταλειψεις τὴν ψυχὴν μου εἰς ᾗδην, οὐδὲ δώσεις τὸν θάνατον σου ἵδεν διαφθοράν.» (Ψαλ. 15). «Νυνὶ διὰ Χριστοῦ ἐγγίγεται ἐκ νεκρῶν ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο» (α'. Κορινθ. 15). Εἶθε καὶ ἡμεῖς ν' ἀποθάνωμεν τῇ ἁμαρτίᾳ καὶ τῷ κόσμῳ, ὥστε ὡς περ ἡ γένηται Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν (Ῥωμ. 5, 7). Καὶ οὕτως «ὁ ἐγείρας τὸν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ζωοποιήσκει καὶ τὰ θνητὰ σώματα ἡμῶν διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος ἐν ἡμῖν» (Ῥωμ. 8).

§ 45. Ψηλάφησις τοῦ Θωμᾶ. (Ίω. Κ. Μάρκ. ΙΣΤ').

Ὅτε ἐφάνη ὁ Ἰησοῦς εἰς τοὺς μαθητάς, ὁ Θωμᾶς, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, εἰς ὧν καὶ αὐτὸς ἐκ τῶν δώδεκα, δὲν εὐρέθη ἐκεῖ· οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ ἔλεγον ἔπειτα πρὸς αὐτόν, Εἶδαμεν τὸν Κύριον. Καὶ ὁ Θωμᾶς εἶπεν, Ἐὰν μὴ ἴδω εἰς τὰς χεῖράς του τὸ σημεῖον τῶν καρφίων, καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν καρφίων, καὶ τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευράν του, δὲν θὰ πιστεύσω. Μετὰ ὁκτὼ λοιπὸν ἡμέρας, ἐν ᾗ ἦσαν οἱ μαθηταὶ ὅπου συνήθως συνηθροίζοντο, ἦτο δὲ καὶ ὁ Θωμᾶς μετ' αὐτῶν, καὶ εἶχον τὰς θύρας κεκλεισμένας ὁ Ἰησοῦς ἐλθὼν ἐστάθη εἰς τὸ μέσον αὐτῶν καὶ εἶπεν, Εἰρήνη ὑμῖν· ἔπειτα εἶπε πρὸς τὸν Θωμᾶν, Φέρε τὸν δάκτυλόν σου ἐδῶ καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου, καὶ βάλε τὴν χεῖρά σου εἰς τὴν πλευράν μου καὶ μὴ γίνου ἄπιστος ἀλλὰ πιστός. Καὶ ὁ Θωμᾶς εἶπεν, ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου! Ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἐπειδὴ μέ εἶδες, Θωμᾶ, ἐπίστευσας, μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύοντες.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν εἰς τὰς γυναῖκας νὰ εἰδοποιήσωσι τοὺς μαθητάς του νὰ ὑπάγωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ὅπου ἤθελον τὸν ἰδεῖ, κατὰ τὴν παραγγελίαν του ἦλθον εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ συνήχθησαν εἰς τὸ ὄρος. Ἐκεῖ ἦλθε καὶ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐπροσκύνησαν, τινὲς ὅμως ἐδίστασαν. Ὁ Ἰησοῦς εἶπεν εἰς αὐτούς, Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς, ὑπάγετε λοιπὸν εἰς ὅλον τὸν κόσμον κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον εἰς ὅλην τὴν κτίσιν καὶ διδάξατε ὅλα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτὰ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ λέγετε πρὸς αὐτὰ, ὅτι πρέπει νὰ φυλάττωσι πάντα, ὅσα σὰς παρήγγειλα, καὶ ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς θὰ σωθῇ, ὁ δὲ ἀπιστήσας θὰ κατακριθῇ, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ εἶμαι μετ' ὑμᾶς πᾶσας τὰς ἡμέρας μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἵωνος.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ἡμεῖς γινόμεθα ἀπιστότεροι τοῦ Θωμᾶ, ἂν μὴ

πιστεύωμεν εἰς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἐξαγγελλλόμενον ἡμῖν διὰ τῶν κη-
ρύκων αὐτοῦ καὶ θεαρέστως ἐγγραφέντα καὶ περιελθόντα εἰς ἡμᾶς.
Συναισθανόμενοι τὴν ἀπιστίαν ἡμῶν, ὡς προσπίσωμεν εἰς τοὺς πόδας
τοῦ Κυρίου ἡμῶν κρᾶζοντες, ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου. Δὲν ἔχο-
μεν τὰς αἰσθητὰς εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀποδείξεις, αἵτινες ἐκ
συγκαταβάσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐδόθησαν εἰς τὸν Θωμᾶν, ἀλλ' ὡς
ἄρκεσθῶμεν ὅτι οἱ Ἀπόστολοι εἶναι οἱ διορισθέντες μαρτυρεῖς πάντων
τούτων τῶν γεγονότων καὶ οἵτινες λέγουσιν εἰς ἡμᾶς. «Ὁ ἐωράκαμεν
τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφηται,
περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν, ἵνα καὶ ἡμεῖς κοινω-
νίαν ἔχητε μετ' ἡμῶν» (Α. Ἰωάν. 1. 3). «Ὡς ἀποδεχθῶμεν μετ' εὐχα-
ριστίας τὴν πειστικωτάτην ταύτην μαρτυρίαν, ἵνα ἀκούσωμεν παρὰ
τοῦ Κυρίου ἡμῶν τό, «Μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες.»
Πιστεύοντες δὲ εἰς Κύριον, εἰς ὃν ἐβαπτίσθημεν, καὶ φυλάττοντες τὰς
παραγγελίας αὐτοῦ θὰ σωθῶμεν, καὶ ὁ Κύριος θὰ ἔῃαι μετ' ἡμᾶς πά-
σας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν, καὶ κληρονόμοι τῆς αἰωνίου βασι-
λείας τῶν οὐρανῶν θὰ γείνωμεν.

Οἱ ἀπιστοῦντες καὶ ἄπιστοι θνήσκοντες θέλουσι καταδικασθῇ, καὶ
ἡ καταδίκη αὐτῶν θὰ ἔῃαι ἀτελεστήτος, διότι εἰς τὸν φθόνον δὲν ὤρε-
λει ἡ μετάνοια.

§ 46. Ἀνάληψις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

(Λουκ. ΚΔ'. Πράξ. Α').

Ὁ Ἰησοῦς μετὰ τὴν ἔγερσίν του ἐφαίνετο ἐπὶ τῆς γῆς τεσ-
σάρακοντα ἡμέρας διδάσκων τοὺς μαθητάς του τὰ περὶ τῆς
βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Παρήγγειλε δὲ εἰς αὐτοὺς νὰ μὴ ἀπο-
μακρυνθῶσιν ἀπὸ τῆς Ἱερουσαλὴμ, ἀλλὰ νὰ προσμένωσιν
ἐκεῖ, ἕως ὅτου νὰ πληρωθῇ ἡ ὑπόσχεσις, τὴν ὅποιαν ἔχου-
σαν ἐκ τοῦ στόματός του. Εἶπε δὲ εἰς αὐτοὺς. Ὁ μὲν Ἰω-
άννης ἐβάπτιζε μόνον μετ' ὕδατος, ὑμεῖς δὲ θὰ βαπτισθῆτε μετ'
ὀλίγον ἐν Πνεύματι ἁγίῳ. Ἐκεῖνοι δὲ συνελθόντες τὸν ἡρώ-
των, Κύριε, εἰπέ μας, ἂν ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστᾷς
τὴν βασιλείαν τοῦ Ἰσραὴλ. Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη, Δὲν ἀνή-
κει εἰς σὲ νὰ γνωρίζετε τοὺς χρόνους ἢ καιροὺς, τοὺς ὁποί-
ους ὁ πατὴρ ἔθεσεν εἰς τὴν ἐξουσίαν του. Σεῖς ὅμως θὰ λή-
θῃτε δύναμιν, ἐπελθόντος τοῦ ἁγίου Πνεύματος εἰς σᾶς, καὶ

ὅα γένηνται μάρτυρές μου εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ εἰς τὴν Σαμαρείαν καὶ ἕως τὰ ἔσχατα μέρη τῆς γῆς.

Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς τοὺς ἔφερον ἔξω τῆς πόλεως ἕως εἰς Βηθανίαν εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἑλαιῶν, ἔνθα εὐλογῶν αὐτοὺς. ἔχωρίσθη ἀπ' αὐτῶν διότι ὁρῶντων τῶν Ἀποστόλων, ὑψώθη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ νεφέλη τὸν ὑπεδέχθη ἔμπροσθεν τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ τὸν ἔχασαν ἀπ' ἔμπροσθεν των· ἀναβὰς δὲ εἰς τὸν οὐρανόν, ἐκάθησεν ἐκ δεξιῶν τοῦ πατρὸς τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἐν ᾧ ἔδλεπον εἰς τὸν οὐρανόν, τοῦ Ἰησοῦ ἀνερχομένου, ἰδοὺ παρεστάθησαν εἰς αὐτοὺς δύο ἄνδρες με λευκὰ ἐνδύματα, καὶ εἶπον, Ἄνδρες Γαλιλαῖται, τί στέκεσθε ἐμβλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν; Οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναληφθεὶς ἀπ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανόν, θὰ ἔλθῃ πατὲρ οὕτω, καθὼς τὸν εἶδατε ἀναβαίνοντα εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ μετὰ ταῦτα ἐπέστρεψαν οἱ μαθηταὶ περιχάριες ἀπὸ τοῦ ὄρους τῶν Ἑλαιῶν εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἦσαν διὰ παντός εἰς τὸ ἱερόν, αἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν Θεόν.

Ἐλθόντες ὕστερον οἱ ἑνδεκα μαθηταὶ εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερώον, ὅπου ἦσαν καταμένοντες, καὶ προσεκαρτέρουν ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ καὶ δεήσει ὁμοῦ με τὰς γυναῖκας καὶ με τὴν αὐπάρθενον Μαρίαν, τὴν μακαρίαν μητέρα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ.

Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις σκεπτόμενοι οἱ μαθηταὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ περὶ ἐκλογῆς ἄλλου ἀποστόλου ἀντὶ τοῦ Ἰούδα τοῦ Ἰσκαριώτου (ἦσαν δὲ ἐκεῖ ὡς ἑκατὸν εἴκοσι ὀνόματα), ἔφερον δὲ εἰς τὸ μέσον δύο, Ἰωσήφ τὸν καλούμενον Βαρσαβᾶν, ὅστις ἐπωνομάσθη Ἰούστος καὶ τὸν Ματθίαν, καὶ προσευχόμενοι εἶπον, Σὺ, Κύριε, καρδιογνώστα πάντων ἀνέδειξον ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα, τὸν ὁποῖον σὺ ἐξελέξας, διὰ νὰ λάβῃ τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς. Καὶ ἔλαβον τοὺς κληρὸς αὐτῶν καὶ ἔπασεν ὁ κληρὸς ἐπὶ Ματθίαν. Καὶ οὕτως ὁ Ματθίας συνηριθμήθη με τοὺς ἑνδεκα Ἀποστόλους, καὶ ἔγενεν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν πάλιν δώδεκα.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ἀς ἐπικαλώμεθα τὸν Κύριον, ἵνα διὰ τοῦ

ὑποσχεθέντος εἰς τοὺς ἁγίους αὐτοῦ Ἀποστόλους ἅγιον Πνεῦμα τοῦ ἀγαλλῆ ἡμᾶς καὶ φωτίξῃ ἡμᾶς εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν.

Μὴ πιστὴν ἀγάπην καὶ ἐλπίδα ἂς ἀκολουθήσωμεν τοῦ ἁγίου ἀναλαμβάνοντες εἰς οὐρανόν· ἂς ᾖ καὶ αἱ καρδίαι μας ἑστῆσαι αὐτοῦ καὶ ἂς προσδοκῶμεν τὴν δευτέραν αὐτοῦ παρουσίαν ἐν ἡμέραις ἀναστροφᾶς καὶ εὐεθείας, σπουδάζοντες ἵνα ἄσπιλοι καὶ ἀμώμητοι αὐτῷ ἐμφανῶμεν ἐν εἰρήνῃ. (Β'. Πέτρ. γ').

§ 47. Ἐπιφοίτησις τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐπὶ τοὺς Ἀποστόλους. (Πράξ. Β').

Ὅτε συνεπληρώθη ἡ ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς, ἦσαν ἐσω-
τῆζετο εἰς ἀνέμνησιν τῆς ἐπὶ τοῦ ὄρους Σιὼν ἐκκλησίας,
ἦσαν ἅπαντες οἱ Ἀπόστολοι ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ τῷ αὐτῷ συνη-
γμένοι. Καὶ αἰφνιδίως ἔγινεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἡρῶς ὡς νὰ ἤρ-
χετο ἀνέμου πνοή βιαία, καὶ ἐγένισεν ὅλον τὸ οἶκον ὅπου
ἦσαν καθήμενοι, καὶ ἐφάνησαν εἰς αὐτοὺς ὁμορριζόμεναι
ὡς γλῶσσαι πυρὸς, αἱ ὅποιαι ἐκλήθησαν ἐπὶ ἕκαστον
αὐτῶν. Καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες Πνεύματος ἁγίου, καὶ

Ἐπιφοίτησις τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

ἤρχισαν νὰ λαλῶσι ξέναις γλώσσας, καθὼς τὸ ἅγιον Πνεῦμα
ἐχάριζεν εἰς αὐτοὺς νὰ λαλῶσι.

Κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν, διὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Πεντηκοστής, διετριβον εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ. Ἰουδαῖοι ἄνδρες εὐλαβεῖς ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῆς γῆς. Ἀφ' οὗ δὲ ἔγεινεν αὐτὴ ἡ φωνή, συνηθροίσθη πλῆθος πολὺ καὶ ἐξέστησαν· ἐπειδὴ εἰς ἕκαστος ἤκουε τοὺς Ἀποστόλους, ὅτι ὠμίλουν τὴν ἰδίαν του διέλεκτον, καὶ θαυμάζοντες ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους. Οὗτοι πάντες οἱ λαλοῦντες δὲν εἶναι Γαλιλαῖοι, καὶ πῶς ἡμεῖς τοὺς ἀκούομεν ἕκαστος μὲ τὴν ἰδίαν μητρικὴν μας διέλεκτον νὰ διηγῶνται τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ; Ἀποροῦντες δὲ ἡρώτων ἀλλήλους, Τί εἶναι τοῦτο; Τινὲς δὲ περιέπαιζον τοὺς Ἀποστόλους λέγοντες, Βέβαια εἶναι μεθυσμένοι οὗτοι. Ὁ δὲ Πέτρος ὁμοῦ μὲ τοὺς ἑνδεκα σταθεῖς, ὠμίλησε μεγαλοφώνως καὶ ἀπέδειξεν ὅτι δὲν ἦσαν μεθυσμένοι, ἀλλ' ὅτι τοῦτο εἶναι τὸ εἰρημένον ὑπὸ τοῦ προφήτου Ἰωήλ « Καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει ὁ Θεός, ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ Πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα κτλ ». Οἱ δὲ ἀκούσαντες εἶπον πρὸς τὸν Πέτρον καὶ πρὸς τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους, Τί ποιήσωμεν, ἄνδρες ἀδελφοί; καὶ ὁ Πέτρος εἶπε, Μετανοήσατε καὶ βαπτισθῆτε ἐν ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, καὶ ὅς λάβετε τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Καὶ καθ' ἡμέραν δὲ ᾠξάνεν ὁ ἀριθμὸς τῶν πιστευόντων. Πάντες δὲ οἱ πιστεύοντες συνήρχοντο εἰς τὸ αὐτὸ καὶ εἶχον ἅπαντα κοινά.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ἀναληφθεῖς εἰς οὐρανὸς ὁ Κύριος ἡμῶν, ἀπέστειλε πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ὅπως ὑπεσχέθη εἰς αὐτοὺς, τὸ παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον ἅγιον Πνεῦμα, ἐν ᾧ πάντες εὐρίσκοντο ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ αὐτὸ μέρος συνηγμένοι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ ἑαυτῶν διδασκάλου.

Οὕτως οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι διὰ τοῦ ἐπ' αὐτοὺς ἐπιφοιτήσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος συνέστησαν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Ἰησοῦ, ἐκκήρυξαν τὸ ἅγιον αὐτοῦ Εὐαγγέλιον εἰς τὰ ἔθνη καὶ ἐγένοντο ἐξ ἀλλέων ἰχθύων, ἄλιεις ἀνθρώπων.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶπεν, ὅτι ὁ πατήρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ ὁ δώσῃ Πνεῦμα ἅγιον εἰς τοὺς αἰτοῦντας αὐτὸν (Λουκ. ΙΑ. 13). Ὅθεν ἀδιαλείπτως πρέπει νὰ παρακαλῶμεν τὸν Ὑψιστον Θεὸν νὰ φωτίξῃ ἡμᾶς διὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος εἰς τὸ νὰ κατανοῶμεν καὶ ἐκτελῶμεν τὸ

θέλημα αὐτοῦ. Ἄς παρακαλῶμεν ἵνα αὐτὸ σκηνώσῃ ἐν ἡμῖν καὶ καθαρίσῃ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης κηλίδος καὶ σώσῃ τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

§ 48. Διάκονοι. Ἐπιστροφὴ τοῦ Παύλου. (Πράξ. ΣΤ', Κ', Η', Θ', καὶ Γ'. Φιλιππησ. Γ').

Ἐπειδὴ δὲ διὰ τοῦ θείου κηρύγματος τῶν ἀγίων καὶ πανευφρόνων Ἀποστόλων πῦξανεν ὁσμέραι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἐξέλεξαν οὗτοι μετ' αὐτῆς ἑπτὰ διακόνους νὰ βοηθῶσιν αὐτοὺς πρῶτον μὲν εἰς τὴν ἄλλην ὑπηρεσίαν των, εἶτα δὲ καὶ εἰς κήρυγμα. Κατεδιδώκοντο δὲ πάντες ἑκτοτε, καὶ εἰς μαρτύρια καὶ θάνατον ὑπέβιλλοντο. Ὅθεν καὶ πρῶτος τῶν ἑπτὰ διακόνων ὁ Στέφανος ἐλιθοβολήθη παρὰ τῶν σκληροτραχήλων Ἰουδαίων καὶ ἀπέθανε, πρῶτος μάρτυς μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ γενόμενος.

Τρομερὸς διώκτης τῶν χριστιανῶν ὑπῆρχε τότε νέος τις λεγόμενος Σαῦλος, φαρισαῖος σοφώτατος εἰς τὰς γραφάς. Ἐν ᾧ δὲ ἤρχετο οὗτος εἰς Δαμασκόν μὲ ἐπιστολὰς τοῦ ἀρχιερέως διὰ νὰ συλλάβῃ καὶ φυλακίσῃ τοὺς χριστιανούς, εἰδὼν ὑπερβολικὸν τι φῶς, τὸ ὅποιον τὸν ἐτύφλωσε, καὶ περὶ ἐπὶ τὴν γῆν ἤκουσε φωνὴν λέγουσαν πρὸς αὐτόν, Σαῦλ, Σαῦλ, τί με διώκεις; ἐγὼ εἰμὶ ὁ Ἰησοῦς, τὸν ὅποιον σὺ διώκεις, εἶναι σκληρὸν νὰ λακτίζῃς εἰς κέντρα. Ὁ Σαῦλ ἄντρομος ἐπίστευσεν εἰς τὸν Ἰησοῦν. Ἀφ' οὗ δὲ ἦλθε χειρωγώγιμος ὑπὸ ἄλλων εἰς Δαμασκόν, ἀπέστειλεν ὁ Κύριος ἡμῶν ἅγιον ἄνδρα τὸν Ἀνανίαν, καὶ ἐβάπτισε τὸν Σαῦλον καὶ ἐθεράπευσε τοὺς τυφλωθέντας ὀφθαλμούς του. Ἐκτοτε ὁ Σαῦλος, ὀνομασθεὶς ἔπειτα Παῦλος, ἔγεινε μέγας ἀπόστολος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον εἰς τὰ ἔθνη καὶ προφορικῶς καὶ δι' ἀποστόλων ἔκαμε δὲ καὶ πολλὰ θαύματα.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ἐκ τῆς ἀνωτέρω ἱστορίας τοῦ ἀποστόλου Παύλου μαθαίνομεν, ὅτι ὁ Κύριος δύναται τὰς πλεον σκληράς καὶ ἀσεβεῖς καρδίας εἰς σκεύη ἐκλογῆς αὐτοῦ νὰ κατασκευάσῃ. Ὅθεν δὲν πρέπει ν' ἀπελπιζώμεθα ὅταν βλέπωμεν ἀμειλίχτους διώκτας τῆς ὁ-

(ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡ. Δ. ΠΑΝΤΑΖΗ).

οδοξίας ἀλλὰ νὰ παρακαλῶμεν τὸν Θεὸν νὰ φέρῃ αὐτοὺς εἰς μετανοίαν καὶ καταστήσῃ αὐτοὺς θερμοὺς ὑποστηρικτάς.

Οἱ πολεμοῦντες τὴν ἀγίαν ἡμῶν Ἐκκλησίαν, ἢ ἀπ' εὐθείας ἢ πλαγίως, ἄς μάθωσιν ὅτι πρὸς κέντρα λακτίζουσι. Πολέμιοι τῆς Ἐκκλησίας εἶναι καὶ ὅσοι τῶν χριστιανῶν διὰ τῆς ἀμαρτωλῆς καὶ σκανδαλώδους διαγωγῆς αὐτῶν παρέχουσιν εἰς μὲν τοὺς ἀπίστους ἀφορμὰς σκανδάλων, εἰς δὲ τοὺς ἀπλουστέρους χριστιανοὺς αἰτίαν ψυχρότητος περὶ τὰ θεῖα.

Ἄς παρακαλῶμεν διηκεκῶς τὸν Κύριον, ἵνα ὕπὸς τοῦ Παύλου, οὕτω καὶ οἱ τῆς ἡμετέρας καρδίας ὀφθαλμοὶ διανοιχθῶσι καὶ γνωρίσωμεν τὰ καθήκοντα ἡμῶν. Οὕτω δὲ διὰ χριστιανικῆς διαγωγῆς, διὰ λόγων καὶ πράξεων ἀποδείξωμεν εἰς τοὺς ἀπίστους τὴν ἀληθεῖαν τῆς πίστεως ἡμῶν καὶ συντελέσωμεν ἵνα ἐπὶ τέλους γενηθῇ μία ποίμνη καὶ εἰς ποιμὴν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. τοῦ ὁποῖου ἡ χάρις καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, καὶ ἡ κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἶθε νὰ ᾖναι μετ' ὅλους ἡμᾶς. Ἀμήν.

§ 47. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐν Ἀθήναις. (Πράξ. ΙΖ').

Ἀφ' οὗ περιῆλθεν ὁ Παῦλος πολλὰ μέρη, κηρύττων τὸν Σωτῆρα Χριστόν, καὶ ὑπέφερε πολλά, ἦλθε καὶ εἰς Ἀθήνας· βλέπων δὲ τὴν πόλιν ταύτην πλήρη εἰδώλων, παρωξύνετο τὸ πνεῦμά του. Πᾶσαν δὲ ἡμέραν διελέγετο ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐδίδασκεν εἰς τὴν ἀγορὰν ὅσους εὗρισκε. Τινὲς δὲ τῶν φιλοσόφων ἔκαμνον συζητήσεις μετ' αὐτόν, ἄλλοι δὲ ἔλεγον, Τί τάχα κηρύττει ὁ σπερμολόγος οὗτος; Ἐπειδὴ δὲ ἐκήρυττε τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν εἰς αὐτοὺς, ἐπῆραν αὐτόν καὶ τὸν προσήγαγον εἰς τὸν Ἀρειον Πάγον. τὸ μέγα καὶ σοβαρὸν αὐτὸ δικαστήριον τῶν Ἀθηνῶν. Σταθεὶς δὲ ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ αὐτοῦ ἐξετάζοντος, εἶπε πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ ταῦτα, Ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, διερχόμενος καὶ παρατηρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν, εὗρον καὶ βωμὸν ἐπιγεγραμμένον «Ἀγνώστῳ Θεῷ» τὸν Θεὸν λοιπὸν τὸν ὁποῖον μὴ γνωρίζοντες τιμᾶτε, τοῦτον ἐγὼ σὺς ἀναγγέλλω. Ἀφ' οὗ δὲ ἐξήγησεν εἰς αὐτοὺς τὰ περὶ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ ὠμίλησε περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Ἰησοῦ Χρι-

στοῦ, οἱ μὲν ἐκ τῶν παρόντων ἀκούσαντες ἀνάστασιν νεκρῶν τὸν περιεγέλων, ἄλλοι δὲ εἶπον, θὰ σὲ ἀκούσωμεν πάλιν ὁμιλοῦντα περὶ τούτου. Τινὲς ὅμως προσεκολληθήσαν εἰς αὐτὸν καὶ ἐπίστευσαν, ἐν οἷς καὶ ὁ Διονύσιος ὁ Ἀρειοπαγίτης, ὅστις ἔγεινεν ὕστερον καὶ ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν, καὶ γυνὴ τις ὀνόματι Δάμαρις καὶ ἄλλοι μετ' αὐτῶν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω μαθαίνομεν ὅτι ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐξηκολούθει τὸ ἔργον τῆς ἀποστολῆς του ἐπιμελεστάτα. "Ὅτι οἱ Χριστιανοί, ἐρίσκόμενοι τυχόν εἰς πόλεις λαμπράς καὶ εὐδύμους, ἢ καὶ εἰς πενιγράς, ὀφείλουσι νὰ ἐξετάζωσι τὴν ἰδικὴν καὶ θεσρευτικὴν κατάστασιν τῶν κατοίκων καὶ ἀφόβως νὰ κηρύττωσιν, ὅτι πρὸς διόρθωσιν αὐτῶν συντελεῖ καὶ νὰ συζητῶσι τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Τὸ παράδειγμα τοῦ ἁγίου Παύλου εἶναι καλὸν δι' ὅλους τοὺς χριστιανούς. "Ὅπου τις καὶ ἂν ἐρίσκηται, μεταξύ πλουσίων ἢ πτωχῶν, πεπαιδευμένων ἢ ἀμαθῶν φίλων ἢ ξένων καὶ ἀγνώστων, πρέπει κατ' εὐκαιρίαν νὰ γίνηται ὠφέλιμος, νὰ διδάσκη καὶ νὰ προσπαθῇ νὰ ὑψώῃ τὸν χαρακτήρα τοῦ ἀνθρώπου καὶ νὰ προάγῃ τὴν εὐδαιμονίαν τῶν ἁμαρτωρίων του, διαδίδων καὶ ὑποστηρίζων τὰ παρηγγέλματα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ καὶ τὰς εὐαγγελικὰς ἀρετάς.

§ 50. Τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων. (*)

Ἀφ' οὗ διέμειναν κατὰ παράδοσιν δώδεκα ἔτη μετὰ τὴν ἀνάληψιν ἐν Ἱερουσαλὴμ οἱ Ἀπόστολοι, διεσπάρησαν εἰς πάσαν τὴν οἰκουμένην, καὶ καθίδρυσαν Ἐκκλησίας καὶ οἰκονόμους τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ. Κατὰ παράδοσιν δ' ἐκήρυξαν οὕτως.

Ὁ μὲν Πέτρος περιοδεύσας πολλὰ τῆς Ἀσίας μέρη, κατήντησε τέλος καὶ εἰς Ῥώμην, ὅπου εἰς τὸν ἐπὶ Νέρωνος διωγμὸν σταυρωθεὶς ἀπέθανεν. Ἐγραψε δὲ καὶ δύο Καθολικὰς ἐπιστολάς.

Ὁ δὲ Ἀνδρέας διὰ Γαλατίας, Καππαδοκίας, Σκυθίας καὶ Βιθυνίας κατήντησεν εἰς Πάτρας τῆς Ἀχαΐας, ὅπου καὶ ἐσταυρώθη.

(*) Ἡ παράγραφος αὕτη ἐλήφθη ἐκ τῆς Ἱερᾶς Ἱστορίας τοῦ μακαρίτου καθηγητοῦ καὶ πρωτοπρεσβυτέρου Κ. Π. Ῥομποτοῦ.

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, μετὰ τὴν κοίμησιν τῆς Θεοτόκου, μετέβη εἰς Μ. Ἀσίαν καὶ ἰδίως εἰς Ἐφεσον, ὅθεν ἐπεσκέπτετο τὰς Ἐκκλησίας, ἃς ἤδη εἶχε καθιδρύσει ὁ Παῦλος. Ἐπὶ Δομητιανοῦ ἐξωρίσθη εἰς Πάτμον (95 μ. Χ.), ὅπου εἶδε τὴν Ἀποκάλυψιν. Μετὰ ταῦτα ἔζησεν ἐν Ἐφέσῳ μέχρι τοῦ Τραϊανοῦ.

Ὁ Φίλιππος ἐκήρυξεν ἐν τῇ ἄνω Ἀσίᾳ καὶ ἐσταυρώθη ἐν Ἱεραπόλει τῆς Φρυγίας. Ὁ δὲ Θωμᾶς ἐκήρυξεν ἐν Ἰνδίᾳ.

Ὁ Ματθαῖος ἐκήρυξεν ἐν Αἰθιοπίᾳ. Ἰακώβος δὲ ὁ Ἀδελφθεὸς ἦτο ἐπίσκοπος Ἱερουσαλὴμ μέχρι τοῦ 60 ἔτους μ. Χ. Ὁ δὲ Θαδδαῖος (εἴτε Ἰούδας Ἰακώβου) ἐκήρυξεν ἐν Συρίᾳ. Περὶ δὲ τοῦ Σίμωνος τοῦ ζηλωτοῦ εἶναι μόνον γνωστὸν ὅτι ἐν Ἀσίᾳ ἐκήρυξεν.

Ὁ Παῦλος ὁ ἅ' οὗ ἐκήρυξεν εἰς διάφορα ἔθνη τὸ εὐαγγέλιον, ἐθανατώθη ἐν Ρώμῃ ἐπὶ Νέρωνος.

ΕΠΙΜΕΤΡΟΝ.

§ 1. Θαύματα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν τοῖς ἱεροῖς Εὐαγγελλοῖς μνημονεύόμενα.

Μεταβάλλει τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον. Ἰω. Β. 1. 11.

Ἐγείρει νεκρούς. Λουκ. Ζ. 11—17, Η. 40—56, Ἰω. ΙΑ.
1—57, Ματθ. Θ. 18—26.

Θεραπεύει ἀσθενεῖς. Μάρκ. Γ. 1—6, Λουκ. Δ. 38—44, Ε.
17—26, Ζ. 1—10, Η. 48—43, ΙΓ. 10—17, Ἰω. Δ.
43—45, Ε. 1—16, Λουκ. ΚΒ. 49—51, Μάρκ. Α.
30 31, Ματθ. Η. 5—13, Θ. 1—8, ΙΒ. 10—13, ΙΕ.
22 28, Λουκ. ΙΔ. 1—6, ΚΒ. 50—51.

Καθαρίζει λεπρούς. Ματθ. Η. 1—4, Λουκ. ΙΖ. 11—19,
Μάρκ. Α. 40—55.

Ἐκβάλλει δαιμόνια. Λουκ. Δ. 31—37, Ματθ. Η. 28—34,
Λουκ. Η. 1—3, Ματθ. ΙΕ. 21—28, ΙΖ. 14—21, Μάρκ.
Α. 22 28, Ματθ. ΙΒ. 32—33.

Ποιεῖ κωφοὺς ν' ἀκούωσι. Μάρκ. Ζ. 31—37.

Βωβοὺς ποιεῖ νὰ λαλῶσι. Ματθ. Θ. 32—38, ΙΒ. 22—23.

Θεραπεύει τυφλοὺς. Ματθ. Θ. 27—31, Κ. 29—34, Ἰω.
Θ. 1—7, Μάρκ. Η. 22—26.

Περιπατεῖ ἐπὶ τῆς θαλάσσης. Ματθ. ΙΔ. 22—23. παράβ.
καὶ 24—33.

Κατευνάζει τρικυμίαν. Ματθ. Η. 18—27.

Τρέφει πεντακισχιλίους. Ἰω. ΣΤ. 14, Ματθ. ΙΔ. 15—21.

Τρέφει πεντακισχιλίους. Ματθ. ΙΕ. 32—39.
 Προμηθεύει ἀργύριον διὰ φόρον. Ματθ. ΙΖ. 24—27.
 Φεύγει τοὺς Ἰουδαίους. Ἰω. Η. 59.
 Ξηραίνει τὴν ἄκαρπον συκὴν. Ματθ. ΚΑ. 18—22.
 Προστέλλει καὶ ἀγρεύονται πλῆθος ἰχθύων. Λουκ. Ε. 1—4,
 Ἰω. ΚΑ. 1—4.

§ 2. Παραβολαὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Σπεύρων. Ματθ. ΙΓ. 3, Μάρκ. Δ. 3, Λουκ. Η. 5.
 Τὰ ζιζάνια. Ματθ. ΙΓ. 24.
 Ὁ κόκκος σιγῆς. Ματθ. ΙΓ. 31, Μάρκ. Δ. 38, Λουκ.
 ΙΓ. 18.
 Ἡ ζύμη. Ματθ. ΙΓ. 33, Λουκ. ΙΓ. 20.
 Ὁ κεκρυμμένος θησαυρός. Ματθ. ΙΓ. 44.
 Ὁ πολύτιμος μαργαρίτης. Ματθ. ΙΓ. 45.
 Ἡ ἄκαρπος συκὴ Λουκ. ΙΓ. 6.
 Ὁ ἄσωτος υἱός. Λουκ. ΙΕ. 11.
 Ὁ καλὸς Σαμαρεῖτης. Λουκ. Ι. 30.
 Ὁ πλούσιος καὶ ὁ Λάζαρος Λουκ. ΙΣΤ. 19.
 Ὁ ἀδίκος οἰκονόμος. Λουκ. ΙΕ. 1.
 Τὸ ἀπολωλὸς πρόβατον. Ματθ. ΙΗ. 12, Λουκ. ΙΕ. 4.
 Ἡ ἀπολεσθεῖσα δραχμὴ. Λουκ. ΙΕ. 8.
 Ἡ ἐνοχλητικὴ γῆρας. Λουκ. ΙΗ. 1.
 Ὁ τελώνης καὶ ὁ φαρισαῖος. Λουκ. ΙΗ. 10.
 Ὁ εὐγενὴς ὅστις ὑπῆγε νὰ λάβῃ βασιλείαν Λουκ. ΙΘ. 11.
 Ὁ δανειστής Λουκ. Ζ. 41.
 Ἡ ἄμπελος καὶ τὰ κλήματα. Ἰω. ΣΤ. 1.
 Ὁ ἀνοιγόμενος σπόρος. Μάρκ. Δ. 26.
 Τὸ δίκτυον εἰς τὴν θάλασσαν. Ματθ. Ι. 47.
 Ὁ εὐσπλαγχνός ὑπηρέτης. Ματθ. ΙΗ. 28.
 Οἱ ἐργάται τοῦ ἀμπελῶνος. Ματθ. Κ. 1.
 Οἱ σταλέντες δύο υἱοὶ εἰς τὸν ἀμπελῶνα. Ματθ. ΚΑ. 28.
 Οἱ πονηροὶ γεωργοί. Ματθ. ΚΑ. 33, Μάρκ. ΙΒ. 1, Λουκ. Κ. 9.

Ἡ πρόσκλησις εἰς τὸ συμπόσιον. Ματθ. ΚΒ. 1, Λουκ.
ΙΑ. 16.

Ὁ μὴ ἔχων φόρεμα γάμου. Ματθ. ΚΒ. 11.

Αἱ δέκα παρθένοι. Ματθ. ΚΕ. 1.

Τὰ τέλαντα. Ματθ. ΚΕ. 14.

Ἡ θύρα καὶ ὁ καλὸς ποιμὴν. Ἰω. 1.

§ 3. Χρονολογικὸς πίναξ.

Δημιουργία τοῦ κόσμου	π. Χ.	5508
Κατακλυσμὸς	»	3246
Πυργοποιία (ὅτε ἐγεννήθη Φαλέγ υἱὸς Ἐβερ) . .	»	2716
Κλήσις τοῦ Ἀβραάμ	»	2040
Ἐλευσις εἰς Αἴγυπτον τοῦ Ἰακώβ	»	1825
Ἐξοδος ἐξ Αἰγύπτου	»	1610
Διάβησις τοῦ Ἰορδάνου ὑπὸ Ἰησοῦ Ναυῆ . .	»	1570
Οἰκοδομὴ τοῦ ναοῦ ὑπὸ Σολομῶντος	»	1010
Διαιρέσις τοῦ βασιλείου εἰς τὸ τοῦ Ἰούδα καὶ Ἰσραήλ	»	970
Κατάλυσις τοῦ βασιλείου Ἰσραήλ	»	722
Κατάλυσις τοῦ βασιλείου Ἰούδα	»	588
Ἐπιστροφή ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τῆς Βαβυ- λῶνος	»	536
Ἐγκαίνια τοῦ ἀνοικοδομηθέντος ναοῦ	»	516
Ὁ μέγας Ἀλέξανδρος εἰς Ἱερουσαλήμ	»	332
Μετέφρασις τῶν Ἑβδομήκοντα	»	283
Καταδιωγμοὶ ὑπὸ Ἀντιόχου	»	172
Ἰούδας ὁ Μακκαβαῖος	»	166
Ἡρώδης βασιλεὺς τῆς Ἰουδαίας	»	48

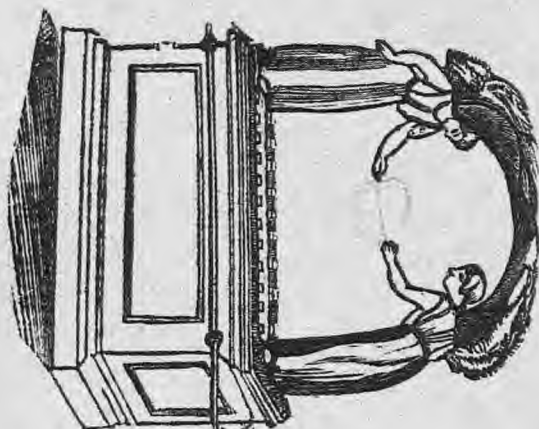
§ 4. Σημειώσεις ἀρχαιολογικαί.

Τρεῖς μεγάλας ἑορτὰς ἑτησίας εἶχον οἱ Ἰουδαῖοι—τὸ
Πάσχα, τὴν Πεντηκοστήν καὶ τὴν Σκηνοπηγίαν. Ὡφειλον

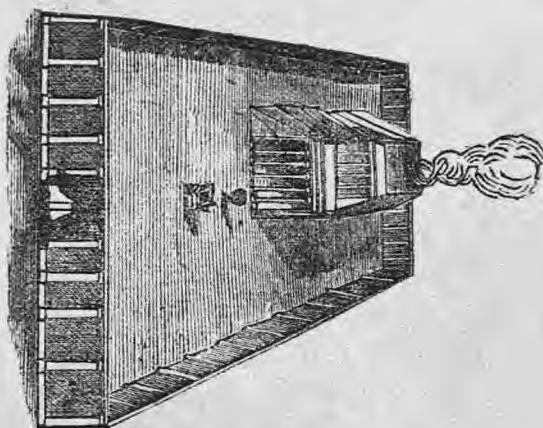

Ἡ ἐπτάφωτος λυχνία.

·μηκέσσος εἰς ὀλῶσος II,

·αορόαζοσος ὀσ2 ἡλῆσος II,

49

6

εἰρα ἱσορία

58 εἰρα ἱσορία — εἰρα ἱσορία

ἡμεῖς ἰσάμεθα ἰσοποιοῦμεν

12 διδάσκει ἡμεῖς ἡμεῖς

106 τοῦ θεοῦ, δηλαδὴ ὁσὶ α

19 ἡμεῖς τοῦ θεοῦ μέγα

ἡμεῖς καὶ ἡμεῖς μέγα τοῦ θεοῦ —

ἡμεῖς ἡμεῖς ἡμεῖς — ἡμεῖς

ἡμεῖς ἡμεῖς ἡμεῖς ἡμεῖς

ΥΠΟ

1 090 ΠΑ Πανταζής, Δ.

ΓΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΤ ΕΠΙΤΟΜΗΝ

ἀριθ. χρ.

3792

Ἡμερομηνία ἐπιστροφῆς	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βεροίας

Περίγειοι Περ. Κανταπύγες

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας